

HARTIMI I PLANIT TË PËRGJITHSHME VENDORE TË BASHKISË TROPOJË,
LIDHUR ME PLANIN E BUXHETIT AFATMESËM

TROPOJË

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR | FAZA 3
PLANI I ZHVILLIMIT TERRITORIAL

RAPORT I HARTUAR NGA STUDIO B&L DHE DOGMA.

Ky raport – i Planit të Zhvillimit Territorial është përgatitur në kuadrin e projektit për Hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të lidhur me Planin e Buxhetit Afatmesëm – Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë Tropojë.

Përgatitur nga:
Studio B&L dhe Dogma.

Kontakt: studio@arkitekt-bl.com
info@dogma.name

Me mbështetjen e:

FAZA 3 | PLANI I ZHVILLIMIT TERRITORIAL
BASHKIA TROPOJË

PASQYRA E LËNDËS

1		HYRJE	7
1.1		Dispozita ligjore	9
1.2		Dispozita ligjore sektoriale	14
1.3		Konsiderata mbi planet e niveleve të tjera dhe efekteve të tyre mbi territorin vendor	15
2		PËRMBLEDHJE E STRATEGJISË TERRITORIALE	19
2.1		Vizioni	21
2.2		Objektivat Strategjike	21
3		PLANI I ZHVILLIMIT	25
3.1		Ndarja e territorit në pesë sisteme territoriale	27
3.2		Ndarja e territorit në njësi strukturore	28
3.3		Zonimi sipas kategorive bazë dhe nënkategorive të përdorimit të propozuar të tokës	31
4		ZONA DHE OBJEKTE TË RËNDËSISË KOMBËTARE DHE TERRITORET FQINJE	37
4.1		Burime mjedisore në territorin e bashkisë së Tropojës	39
4.2		Trashëgimia kulturore në territorin e bashkisë së Tropojës	39
4.3		Elemente të tjera të rëndësisë kombëtare	40
4.4		Përmirësimi i ndërveprimit	40
5		PLANI I MBROJTJES SË MJEDISIT	43
5.1		Mbrojtja e peizazhit	49
5.1.1		Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike	49

5.1.2	Udhëzimet dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 12	50
5.2	Mbrojtja e burimeve ujore, habitateve ujore dhe cilësisë së tokës	53
5.2.1	Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike	53
5.2.2	Udhëzimet dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 1, 2 dhe 5	57
5.3	Mbrojtja e natyrës (biodiversiteti dhe zgjerimi i hapësirave të gjelbra urbane)	61
5.3.1	Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike	61
5.3.2	Ripyllëzimi	64
5.3.3	Brezi i Gjelbër Evropian	65
5.3.4	Udhëzimet dhe masat zbutëse për mbrojtjen e natyrës (biodiversiteti dhe zgjerimi i hapësirave të gjelbra urbane)	65
5.4	Përmirësimi i Cilësisë së Ajrit	68
5.4.1	Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike	68
5.4.2	Udhëzimet dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 3	69
5.5	Hotspot-e	71
6	RUAJTJA E ASETETEVE KULTURORE	73
6.1	Parashikime për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore	75
6.2	Ruajtja dhe përmirësimi i monumenteve të kulturës	76
7	PËRMIRËSIMI I MJEDISIT BUJQËSOR	79
7.1	Parashikime për mbrojtjen e tokës bujqësore	81
7.2	Infrastruktura bujqësore	81
7.3	Pajimi bujqësor	82
8	PLANI PËR ZHVILLIMIN E TURIZMIT	85
8.1	Zhvillimi turistik në rajon	87
8.2	Infrastruktura turistike dhe akomodimi	87
8.3	Menaxhimi turistik në zonat e mbrojtura natyrore	87
9	PLANI I MASAVE NË RRJETIN RRUGOR DHE TRANSPORT	89

9.1	Rrjeti rrugor	91
	9.1.1 Hyrja për në territorin e bashkisë Tropojë	91
	9.1.2 Përcaktimi i Politikave të Zhvillimit të Rrjetit Rrugor mbi bazën e Planeve Kombëtare	92
	9.1.3 Zhvillimi i rrjetit rrugor në Bashkinë e Tropojës	95
	9.1.4 Parkimi	105
9.2	Propozimet për transportin publik	107
	9.2.1 Transporti publik rrugor	107
	9.2.2 Transporti publik ujor	111
	9.2.3 Terminali i pasagjerëve	113
9.3	Rrjeti i lëvizshmërisë së butë	115
10	ZHVILLIMI URBAN	119
10.1	Zonat kryesore të zhvillimit ekonomik dhe urban	121
10.2	Parashikimi dhe shpërndarja demografike e popullsisë	121
10.3	Tipologjitë e propozuara hapësinore dhe metodat e ndërhyrjes në territor	123
	10.3.1 Vendbanimet bujqësore e blegtorale	125
	10.3.2 Vendbanimet pranë pikave të prodhimit	137
	10.3.3 Vendbanimet me qendra administrative	141
10.4	Tipologjitë ndërtimore (propozim)	191
11	PLANI I MASAVE PËR SHËRBYME SOCIALE DHE HAPËSIRA PUBLIKE	193
11.1	Strukturat publike	195
11.2	Qendra komunitare	195
11.3	Hapësirat publike	195
11.4	Shkollat	195
11.5	Kujdesi ndaj shëndetit	195
11.6	Varrezat	197
11.7	Plani i strehimit social	197
12	PLANI I MASAVE PËR INFRASTRUKTURËN BAZË URBANE	203

12.1	Rrjeti i propozuar i furnizimit me ujë të pijshëm	205
12.2	Sistemi i propozuar i kanalizimeve të ujërave të zeza	207
12.3	Rrjeti i furnizimit me energji elektrike dhe komunikimit elektronik	209
12.4	Menxhimi i mbetjeve	209
13	ZBATIMI I PPV	215
13.1	Përkufizimet për termat e referencës për planet, duke detajuar më tej planet sektoriale	217
13.2	Përkufizimi i njësive, të cilat do jenë subjekt hartimi PDV/PDZRK	217
13.3	Statusi dhe përkufizimet kyçe për termat e referencës për planet e detajuara vendore	217
13.4	Përcaktimi i zonave/njësive, të cilat do të aplikojnë instrumentat për drejtimin e të drejtave të zhvillimit	221
13.5	Instrumentet e zhvillimit	222
13.6	Projekt pilot	224
14	MONITORIMI I PLANIT TË ZHVILLIMIT	227
14.1	Fazat e zhvillimit	229
14.2	Ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ lokal	229
14.3	Treguesit e monitorimit të zbatimit të PPV	230
14.4	Faktorët që mund të shkaktojnë rishikimin pjesor të PPV	239
15	PLANI I INVESTIMEVE KAPITALE	243
15.1	Plani i Investimeve Kapitale	245
15.2	Buxheti i bashkisë	245
16	RAPORTI I KAPACITETIT INSTITUCIONAL	247

16.1	Nevoja për ndërtimin e kapacitetit institucional	249
16.2	Marrëveshjet e zbatimit, procedurat dhe stafi i strukturës së nevojshme për zbatimin	254
16.3	Vlerësimi i nevojave për personel dhe hapësira	261
17	KONSULTIME ME PALËT E INTERESUARA	265
17.1	Dëgjesa publike për planin e përgjithshëm dhe atë vendor	267

DRAFT

DRAFT

1 HYRJE

DRAFT

DRAFT

1.1 Dispozita ligjore

Ligji nr. 107/2014, datë 31.07.2014, Për Planifikimin e Territorit

1. Objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) janë:
 - balancimi i nevojave dhe interesave kombëtarë e vendorë për zhvillimet në territor;
 - krijimi i kushteve për një zhvillim të qëndrueshëm në territor dhe sipas parimeve të këtij ligji;
 - drejtimi i zhvillimit të sistemeve të banimit e sistemeve të tjera të ndërtueshme;
 - rregullimi i përdorimeve të tokës, intensitetit e shtrirjes së ndërtimit në sistemet natyrore, bujqësore dhe urbane të territorit;
 - planifikimi i programeve dhe masave për të garantuar rigjenerimin urban, mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, të tokës së kultivueshme, peizazheve dhe hapësirave të gjelbra;
 - rregullimi i vendndodhjes dhe programeve për infrastrukturën publike e servitutet publike, sipas këtij ligji;
 - rregullimi i ruajtjes, përdorimit dhe, sipas rastit, mbarështimit të zonave të mbrojtura natyrore dhe historike, sipas kërkesave të legjislacionit në fuqi.
2. Plani i Përgjithshëm Vendor zbatohet nëpërmjet planeve sektoriale, planeve të detajuara vendore dhe lejeve të zhvillimit.

VKM nr. 671, datë 29.7.2015, Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit

Neni 51, Përmbajtja e dokumentit të PPV-së

Dokumenti i PPV-së, në varësi të territorit për të cilin hartohet, kuadrit kohor dhe nismës për hartimin e planit, bazohet në këtë përmbajtje:

1. Bazën e të dhënave të integruara të territorit në platformën GIS, sipas standardeve të regjistrimit të integruar të territorit;
2. Strategjinë territoriale të njësisë vendore, që përfshin:
 - dokumentin e analizës metabolike të territorit që i paraprin strategjisë territoriale vizionin strategjik dhe objektivat e zhvillimit;

- planin e veprimeve strategjike/prioritare, investimeve kapitale dhe projektet pilot të zhvillimit;
 - hartat që ilustrojnë strategjinë e zhvillimit të territorit në shkallën që varion nga 1:5,000 deri në 1:25,000.
3. Planin e zhvillimit të territorit të njësisë vendore, që përfshin:
- dokumentin e analizës së thelluar të territorit që i paraprin planit të zhvillimit;
 - propozimin me përcaktime territoriale në bazë të 5 sistemeve: urban, natyror, bujqësor, ujor dhe infrastrukturor;
 - hartat që shoqërojnë dhe pasqyrojnë përmbajtjen e secilit prej sistemeve më sipër, në shkallën që varion nga 1:5,000 deri në 1:25,000;
 - relacionin e propozimeve;
 - vlerësimin ekonomik dhe financiar për zbatimin e PPV-së;
 - planin e veprimeve, investimeve dhe projekteve për zbatimin e PPV-së;
 - treguesit për monitorimin e zbatimit të PPV-së.
4. Rregulloren e zbatimit të PPV-së.
5. Studimin e vlerësimit të ndikimit nga zhvillimi dhe të ndikimit në mjedis.

Neni 54, Parashikimet e PPV-së

Përmbajtja e planit të zhvillimit të territorit

1. Propozimet e PPV-së ose plani i zhvillimit të territorit përmbajnë, të paktën:
 - planin e propozimeve territoriale;
 - planin e mbrojtjes së mjedisit;
 - planin e shërbimeve dhe infrastrukturave publike;
 - planin e veprimeve për zbatimin e PPV-së;
 - shtojcat I-II-III të PPV-së sipas formatit në fund të kësaj rregulloreje.
2. Plani i propozimeve territoriale përmban, të paktën:
 - ndarjen e territorit sipas pesë sistemeve;

- zonimin sipas kategorive bazë dhe nënkategorive të përdorimit të propozuar të tokës;
- ndarjen e territorit në njësi;
- pozicionimin e shërbimeve dhe rrjeteve kryesore të infrastrukturave, përfshirë hapësirat publike dhe përcaktimin e kushteve teknike kryesore për realizimin e infrastrukturave;
- zonat e mbrojtura të rëndësisë kombëtare, të trashëgimisë kulturore dhe monumentet;
- përcaktimin e zonave kryesore të zhvillimit ekonomik dhe urban;
- tipologjitë e propozuara hapësinore;
- përcaktimin e njësive, të cilat do t'i nënshtrohen hartimit të PDV-së;
- shpërndarjen e popullsisë në territor sipas treguesve të parashikimit demografik dhe ekonomik, të specifikuar në nivel territori urban;
- planin e strehimit, bazuar në nevojat e konstatuara, e tashmë dhe ato të projektuara, duke përcaktuar zonat/njësitë për dendësim, rigjenerim, rihvillimin, konservim, urbanizim nëse janë zona të reja dhe territoret për programe sociale të strehimit;
- përcaktimin e zonave/njësive, ku do të zbatohen instrumentet për drejtimin e zhvillimit sipas ligjit, në rast se parashikohen të tilla.

3. Plani i mbrojtjes së mjedisit, i cili përmban:

- parashikimet për mbrojtjen e peizazhit;
- parashikimet për mbrojtjen e elementeve ujore;
- parashikimet për shtimin dhe/ose zgjerimin e hapësirave të gjelbra;
- parashtrimin e dy varianteve për zgjidhje të problematikës së evidentuar për sa u përket hotspoteve;
- parashikimet për përmirësimin e cilësisë së ajrit.

4. Plani i shërbimeve dhe infrastrukturave publike, i cili përmban:

- infrastrukturë publike të propozuar sipas pikës 11, të nenit 3 të ligjit;
- konsiderata nga planet e niveleve të tjera, sipas ndikimit në territorin vendor;

- tipologjinë, cilësinë, shpërndarjen në territor dhe rrezet e mbulimit të shërbimeve sociale (edukim, shëndetësi etj.) që propozohen.
5. Planin e veprimeve për zbatimin e PPV-së, i cili përmban:
- fazat e zbatimit të zhvillimit, të ndara në periudha kohore brenda vlefshmërisë së planit, për zonat me prioritet zhvillimi, PDV-të, rrjetet kryesore të infrastrukturave publike dhe projektet pilot;
 - koston e përgjithshme për zbatimin dhe aktivitetet kryesore të financu-ara, të shoqëruara me planin e investimeve kapitale;
 - ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ në nivel vendor.
6. Indikatorët për monitorimin e zbatimit të PPV-së.
7. Shtojcat e PPV-së, të cilat përmbajnë të gjitha dokumentet e përmendura për këtë qëllim, studimet ndihmëse që merren nga institucionet përgjegjëse për sektorë të caktuar, si dhe studime për qëllime të veçanta që ndërmerren nga vetë autoriteti vendor.

Neni 56 Përmbajtja e rregullores së PPV-së

Rregullorja e PPV-së përmban, të paktën:

1. Përkufizimet e termave të përdorur;
2. Shpjegimin e kodeve të përdorura për:
 - kategoritë dhe nënkategoritë e përdorimit të tokës;
 - sistemet;
 - zonat;
 - njësitë;
 - kode të tjera sipas rastit.
3. Rregullat e përdorimit të tokës, të cilat përmbajnë, të paktën:
 - kategoritë bazë dhe nënkategoritë e përdorimit të tokës;
 - aktivitetet dhe funksionet në përputhje me kategoritë e përdorimit të tokës, sipas rastit;

- përdorimet që lejohen, ndalohen apo kushtëzohen, përfshirë kushtet përkatëse.
4. Rregullat për çdo zonë dhe njësi që përmbajnë, të paktën:
- kushtet e zhvillimit sipas rregullores së zhvillimit të miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave;
 - aktivitetet dhe funksionet e lejuara, të kushtëzuara dhe të ndaluara, sipas kategorive dhe nënkategorive të përdorimit të tokës;
 - normat, treguesit dhe standardet e zbatueshme të planifikimit, sipas kësaj rregulloreje;
 - të drejtat dhe kufizimet ligjore, publike apo private, që rrjedhin nga përdorimi i treguesve të zhvillimit;
 - listën e instrumenteve që mund të përdoren për të drejtuar zhvillimin sipas ligjit, përfshirë të drejtat dhe kufizimet ligjore që rrjedhin prej tyre.
5. Rregullat e nënndarjes dhe të bashkimit të parcelave në çdo njësi që përmbajnë, të paktën:
- kushtet për procesin e ndarjes dhe bashkimit;
 - aksesin në infrastrukturë;
 - afatet e nënndarjes dhe të zhvillimit, sipas rastit.
6. Rregullat e sistemit rrugor dhe të transportit që përmbajnë, të paktën:
- përcaktimin dhe përshkrimin e kategorive të rrjetit rrugor, në përputhje me legjislacionin e posaçëm;
 - kushte teknike dhe përmasat;
 - parametrat e skemës së lëvizshmërisë dhe të transportit publik, në përputhje me legjislacionin e posaçëm;
 - përcaktimin e vijës së ndërtimit (vija e kuqe) përgjatë dy anëve të trupave rrugore.
7. Rregullat e ruajtjes së mjedisit, peizazhit, burimeve natyrore, zonave dhe objekteve të trashëgimisë kulturore që përfshijnë, të paktën:
- normat dhe standardet për zhvillimet, që kanë ndikim në mjedis, shëndet, peizazh dhe në trashëgimi kulturore, sipas legjislacionit të posaçëm në fuqi;

- normat, standardet dhe rregullat për zonat dhe objektet e trashëgimisë kulturore, historike dhe mjedisore;
 - përcaktimin e vijës mbrojtëse përgjatë elementeve ujore (vija blu);
 - rregulla arkitektonike dhe estetike, sipas rastit;
 - rregullat për shfrytëzimin e hapësirave nga “Personat me aftësi të kufizuara”, në përputhje me legjislacionin e posaçëm.
8. Autoritetet e planifikimit vendor, gjatë hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor dhe rregullores në zbatim të tij, nuk duhet të shkelin kriteret minimale të treguesve të zhvillimit, përcaktuar në rregulloren (kombëtare) të zhvillimit, por në çdo rast, në rregulloret e tyre vendore, mund të përcaktojnë tregues zhvillimi që reflektojnë nevojat e territorit në administrim, të tilla si: diellëzimi, pozicioni gjeografik, kushtet klimaterike etj.

VKM Nr.481, datë 22.6.2011 Për miratimin e rregullores uniforme të instrumenteve të planifikimit

- Kategoritë bazë të përdorimit të tokës

1.2 Dispozita ligjore sektoriale

Ligj nr. 115/2014, datë 31.07.2014, “Për ndarjen administrativo-territoriale të njësisve të qeverisjes vendore në republikën e Shqipërisë”

Ligj nr. 139/2015, datë 17.12.2015, “Për vetëqeverisjen vendore”

VKM nr. 691, datë 29.07.2015, “Për miratimin e strategjisë ndërsektoriale për decentralizimin dhe qeverisjen vendore 2015–2020”

VKM nr. 408, datë 13.05.2015, “Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit”

Ligj nr. 9482, datë 03.04.2006, “Për legalizimin, urbanizimin dhe integrimin e ndërtimeve pa leje”

Vendim nr. 280, datë 01.04.2015, “Për përcaktimin e kriterëve, procedurave e dokumentacionit të zbatueshëm për të kualifikuar ndërtimet pa leje, shtesat anësore dhe/ose në lartësi, në ndërtimet me leje”

Ligj nr. 8906, datë 06.06.2002, “Për zonat e mbrojtura”

Ligj nr. 8378, datë 22.07.1998, ndryshuar me ligjin nr. 9808, datë 24.09.2007 dhe ligjin nr. 10488, datë 05.12.2011, “Kodi rrugor i republikës së Shqipërisë”

Ligj nr. 9220, datë 15.04.2004, “Për administrimin e shërbimit të varrimit”

Ligj nr. 80/2014, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9220, datë 15.04.2014, Për shërbimin publik të varrimit”

Ligj nr. 9048, datë 07.04.2003, “Për trashëgiminë kulturore”

VKM 405, datë 01.06.2016, “Për miratimin e strategjisë së strehimit social”

Ligj nr. 8518, datë 30.07.1999, “Për ujitjen dhe kullimin”

Ligj nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin urban”

Ligj nr. 111/2012, datë 03.12.2012, “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”

Ligj nr. 8093, datë 21.03.1996, “Për rezervat ujore”

Ligj nr. 8681, datë 02.11.2000, “Për projektimin, ndërtimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e digave dhe dambeve”

VKM nr. 289, datë 15.04.2005, “Për përcaktimin e kërkesave dhe të procedurave për miratimin e lejeve, të autorizimeve dhe të koncesioneve për përdorimin e ujit”

VKM nr. 177, datë 31.03.2005, “Për normat e lejuara të shkarkimeve të lëngëta dhe kriteret e zonimit të mjediseve ujore pritëse”

Ligj nr. 9734, datë 14.05.2007, “Për turizmin”

Ligj nr. 8906, datë 06.06.2002, “Për zonat e mbrojtura”

Ligj nr. 10463, datë 22.09.2011, “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”

Ligj nr. 10431, datë 09.06.2011, “Për mbrojtjen e mjedisit”

Ligj nr. 8756, datë 26.03.2001, “Për emergjencat civile”

Ligj nr. 10304, datë 15.07.2010, “Për sektorin minerar në Republikën e Shqipërisë”

1.3 Konsiderata mbi planet e niveleve të tjera dhe efekteve të tyre mbi territorin vendor

Pozicioni gjeografik dhe prania e elementeve të rëndësishme territoriale brenda kufijve të bashkisë Tropojë kanë bërë që ky territor të jetë subjekt i një sërë planesh e studimesh

në shkallë kombëtare dhe rajonale. Këto plane, edhe pse në shkallë dhe me qëllime të ndryshme, ndërtojnë një sërë linjash guidë ku mbështetet vizioni për territorin.

Sipas hierarkisë këto plane janë:

Plani i Përgjithshëm Kombëtar i Territorit (VKM Nr. 881, datë 14.12.2016), si instrumenti më i lartë i planifikimit territorial në Shqipëri, ka qenë në qendër të konsideratave gjatë procesit të hartimit të PPV-së. Kjo ka sjellë ndërtimin e një vizioni vendor që është tërësisht në përputhje me atë kombëtar për planifikimin e territorit.

Plani i Menaxhimit për Parkun Kombëtar “Alpet e Shqipërisë”, ende i pa aprovuar, ndan territorin në zona dhe përcakton rregullat për përdorimin e këtyre zonave. Njësitë strukturore brenda territorit të zonave të mbrojtura të mbuluara nga ky plan menaxhimi, ku sipas PPV-së Tropojë duhet të përqendrohet zhvillimi, gjenden në brendësi të “zonave për zhvillim të qëndrueshëm” të këtij plani menaxhimi. Në përkufizimin e këtyre njësive strukturore në PPV merren në konsideratë edhe aspekte të tjera të lidhura me brezat mbrojtës të sipërfaqeve ujore, praninë e zonave ekzistuese të banuara, praninë e infrastrukturës etj. E njëjta metodologji është përdorur edhe për zonën e parkut rajonal të Nikaj-Mërturit.

Plani Kombëtar Sektorial i Turizmit për Alpet e Shqipërisë, është në proces paralel me hartimin e PPV-së Tropojë. Bashkërendimi midis këtyre dy planeve do të jetë një proces i vazhdueshëm deri në mbyllje të punës, në mënyrë që produkti final të jetë në përputhshmëri të plotë. Zhvillimi i turizmit është thelbësor për këtë territor pasi konsiderohet si gjenerator zhvillimi edhe në fusha të tjera të ekonomisë.

Përveç planeve të mësipërme, puna për hartimin e PPV-së Tropojë është mbështetur në analizën e strategjive kombëtare të sektoreve. Këto strategji synojnë arritjen e përputhshmërisë me objektivat dhe aktet ligjore të BE-së, në pritje të integritetit të Shqipërisë në BE. Kjo do të garantojë fondet e nevojshme për bashkinë nga qeveria qendrore, për zbatimin e planit nëpërmjet projekteve të propozuara.

Mbetet për të theksuar gjithsesi se ndeshen disa mospërputhje midis vizioneve dhe strategjive kombëtare të sektorëve të ndryshëm. Këto mospërputhje kanë të bëjnë me strategjitë për mbrojtjen dhe zgjerimin elementeve natyrore dhe zonave të mbrojtura dhe lejet për shfrytëzimin e tyre. Më specifikisht i referohemi lejeve për ndërtimin e hidrocentraleve në brendësi të zonave të mbrojtura dhe rehabilitimit të mjedisit mineral pas shfrytëzimit të tij, që duket se nuk zbatohet edhe pse i rregulluar me ligj.

DRAFT

DRAFT

2 PËRMBLEDHJE E STRATEGJISË TERRITORIALE

DRAFT

DRAFT

2.1 Vizioni

Vendosur në Shqipërinë Veri-Lindore, Tropoja është një nga rajonet më pak të njohura të vendit. Territori i saj malor mbetet gjerësisht i panjohur për shumicën e shqiptarëve, por ka fituar vëmendjen e turistëve të huaj, veçanërisht *hiker-ve* evropianë, që e vizitojnë rajonin për të shijuar kushtet e tij natyrore të paprekura dhe shtigjet alpine.

Mundësia për të krijuar vizionin e ardhshëm për Tropojën është një mundësi unike për të ngritur strategji, veprime dhe projekte konkrete që e bëjnë Tropojën një rajon unik, ku zhvillimi i ardhshëm socio-ekonomik bazohet në ndërlidhjen e kujdesshme midis përmirësimit, mbrojtjes dhe përdorimit të resurseve të saj territoriale.

Vizioni për të ardhmen e Tropojës bazohet në leximin e kujdesshëm të aseteve lokale të rajonit dhe në të kuptuarit se shfrytëzimi i tyre duhet të bëhet në përfitim të ekonomisë dhe popullsisë vendase, pa cënuar vlefshmërinë dhe mundësinë e përdorimit të tyre në të ardhmen.

2.2 Objektivat Strategjike

SO1 Mbrojtja e mjedisit

Pavarësisht se parqet dhe rezervat natyrore janë të pranishëm në rajon, duke e bërë kështu një pjesë të madhe të territorit subjekt të niveleve të ndryshme të mbrojtjes, plani synon të përforcojë mbrojtjen mjedisore nëpërmjet një seri veprimesh specifike, duke vendosur në objektivat mbrojtjen e jetës së egër, përmirësimin e ekosistemit prodhues, përfundimin e mbrojtjes nga zjarri, zbutjen e ndryshimeve klimaterike (veçanërisht në lidhje me erozionin e tokës) dhe forcimin e strukturave administrative dhe menaxhuese të zonave të mbrojtura (përfshirë rritjen e ndërgjegjësimit publik).

SO2 Ruajtja e aseteve kulturore dhe natyrore

Ky objektivat strategjik synon të ngrejë politika dhe rregullore të qarta për mbrojtjen e monumenteve dhe trashëgimisë kulturore të pranishme në të gjithë territorin e Bashkisë së Tropojës (përfshirë një kod të ri ndërtimi për ndërtimet e reja dhe rinovimet) dhe të fillojë një seri ndërhyrjesh që trajtojnë kullën dhe shtëpitë tradicionale malore, të ndërtuara me gure, që sot janë në rrezik.

SO3 Zhvillimi i turizmit

Zhvillimi i turizmit në zonën e Tropojës është i lidhur ngushtë me përmirësimin e tipareve të peizazhit të rajonit dhe me bashkimin e këtyre përbërësve të ndryshëm të peizazhit në një park të madh territorial. Për të arritur këtë qëllim, veprimet strategjike prekin ruajtjen dhe rehabilitimin e shumë shtigjeve historike që ende sot përshkojnë territorin, rikuperimin e ndërtesave të papërdorura, si struktura hotelesh, dhe zhvillimin e një pritjeje hoteliere të denjë në Bajram Curri, nga ku turistët do të arrijnë lehtësisht pikën e fillimit të ekskursioneve, falë një sistemi të ri publik lëvizjeje.

SO4 Përmirësimi i bujqësisë dhe blegtorisë

Bujqësia dhe blegtoria ende sot janë dy format kryesore të prodhimit në territorin e Tropojës, veçanërisht në malësitë lindore. Pavarësisht vështirësive të dekadave të fundit, këto veprimtari duhet të përforcohen dhe të mbështeten nëpërmjet investimeve në veprimtari të reja që përfshijnë të korrat alpine, rehabilitimit të infrastrukturave të braktisura bujqësore dhe nëpërmjet mbështetjes së bashkëpunimit midis fermerëve. Vlera e të korrave lokale duhet të rritet, zinxhiri i prodhimit, nga kultivimi deri te përpunimi dhe tregtimi, duhet të plotësohet, ndërkohë që prodhimet lokale duhet të bëhen të disponueshme për vizitorët dhe duhet të jenë krenaria e rajonit të Tropojës.

SO5 Përmirësimi i aksesueshmërisë së territorit dhe lidhjet e brendshme

Aksesueshmëria në rajonin e Tropojës duhet të përmirësohet: ndërkohë që, nga njëra anë është e rëndësishme të përmirësohen rrugët kombëtare pasi, për momentin, mënyra më e mirë për të mbërritur në Tropojë nga Tirana është nëpërmjet Kosovës, nga ana tjetër, është thelbësore të përmirësohet aksesueshmëria e të gjitha pjesëve të territorit nëpërmjet një sistemi eficient të transportit publik, duke lejuar p.sh. turistët të lëvizin lirshëm midis Bajram Currit dhe pikave të shumëfishta të fillimit të ekskursioneve potenciale.

SO6 Konsolidimi i zonave urbane dhe rurale

Në kontrast me bukurinë e peizazhit, si Bajram Curri ashtu edhe qendrat rurale vuajnë nga një mungesë e hapësirës së denjë publike. Ndërkohë që, në Bajram Curri, hapësira e re publike e qytetit është parashikuar si një tërësi sipërfaqesh të shtruara që, duke ndjekur topografinë, krijojnë fragmente tarracash dhe shkallësh, në qendra më të vogla urbane, hapësira kryesore urbane është parashikuar si një trotuar këmbësorësh që lidh mjediset kryesore publike, si administrata lokale, ambulanca dhe zyra postare. Në këtë mënyrë, çdo qendër urbane do të shenjohej nga një vend specifik takimesh dhe jete

qytetare.

SO7 Përditësimi dhe implementimi i infrastrukturës bazë urbane

Në mënyrë të ngjashme me shumë pjesë të tjera urbane dhe rurale të Shqipërisë, edhe rajoni i Tropojës ka nevojë për një përmirësim dhe implementim të infrastrukturave bazike urbane, si në Bajram Curri ashtu edhe në vendbanime rurale, përfshirë realizimin e një sistemi funksional kanalizimesh për të gjithë territorin e bashkisë (si në zonat rurale ashtu edhe në ato urbane), ndërtimin e një impianti trajtimi të ujërave të zeza në Bajram Curri dhe zhvillimin e një sistemi plotësisht funksional të hedhjes së mbeturinave.

SO8 Përmirësimi i bashkëpunimit ndër-kufitar

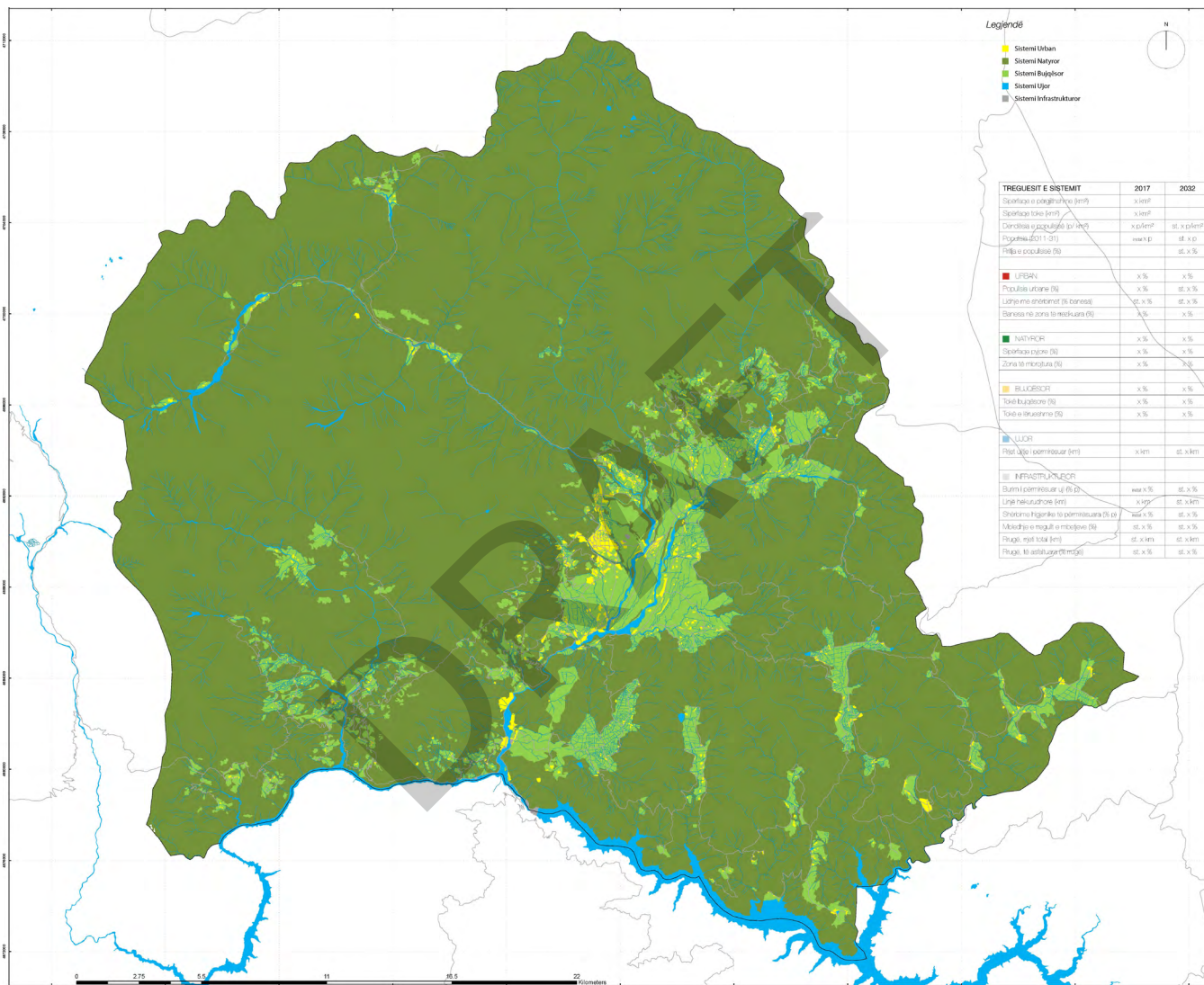
Plani synon të njohë rëndësinë dhe të përforcojë bashkëpunimin ndër-kufitar me vendet fqinje, si Kosova dhe Mali i Zi, pasi është e nevojshme të krijohen ndërveprime në terma të mbrojtjes mjedisore dhe zhvillimit ekonomik.

DRAFT

DRAFT

3 PLANI I ZHVILLIMIT

DRAFT

3.1 Ndarja e territorit në pesë sisteme territoriale

Bazuar në VKM 671, datë 29.07.2016, “Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit”, neni 73, territori i Bashkisë Tropojë është ndarë në 5 sistemet bazë të përkufizuara dhe kodifikuara si më poshtë:

Sistemi urban

Ky sistem lidhet me të gjitha strukturat e ndërtuara të pranishme në territor, nga shtëpitë dhe monumentet historike, deri te shtëpitë e kohëve të fundit, nga ndërtesat publike te strukturat industriale, etj. Qëllimi i identifikimit të këtij sistemi është të japë një vështrim të përgjithshëm të të gjithë peizazhit të ndërtuar dhe të theksojë llojshmërinë tipologjike të pranishme në zonën e territorit bashkiak.

Sistemi bujqësor

Një nga ndodhitë më negative të 25 viteve të fundit ka qenë rënia drastike e prodhimit bujqësor dhe shkatërrimi pasues i menaxhimit të tij në lidhje me kutivimin, vaditjen dhe kullimin. Pavarësisht kësaj situate, toka rurale përbën ende një aset madhor të territorit. Për ta fuqizuar atë, të gjitha karakteristikat e saj janë hartëzuar – nga pemishtet e vogla deri te fushat e gjera – dhe së bashku formojnë sistemin bujqësor.

Sistemi natyror

Elemente natyrore si kodrat dhe malet janë aspekte madhore të territorit bashkiak. Për këtë arsye, të gjithë elementet e sistemit natyror janë hartëzuar me kujdes dhe së bashku formojnë sistemin natyror dhe përshkruajnë mundësinë e tyre drejt një të ardhmeje të qëndrueshme për rajonin. Në vend që të konsiderohen si mbetje të territorit të urbanizuar, tipare natyrore si shpatet dhe pyjet me pisha bëhen *pengesa* natyrore që kufizojnë dhe orientojnë zhvillimin urban.

Sistemi ujor

Uji përbën një nga burimet madhore të territorit. Territori ofron një pasuri ujërash, por për shkak të keqmenaxhimit dhe ndotjes, i njëjti territor vuan nga një pamjaftueshmëri kronike e ujit. Përveç rivendosjes së një përdorimi më racional të ujit, kanalet dhe lumenjtë mund të luajnë një rol themelor në lejimin e depërtimit të gjerë fizik të territorit dhe të bëhen strumbull për riorganizimin territorial. Lumenjtë dhe kanalet mund

(në faqen
paraardhëse)
Harta e 5
sistemeve
territoriale

të bëhen një *hapësirë publike* territoriale që ka fuqinë të riorientojë territorin drejt burimeve të tij më të çmuara. Të gjithë elementet që lidhen me ujin përbëjnë sistemin ujqor.

Sistemi infrastrukturor

Ky sistem mbledh të gjithë elementet që mbështesin lëvizjen në territorin bashkiak, nga autostrada te hekurudha, te rrugët lokale dhe shtigjet këmbësore. Analiza dhe hartëzimi i këtij sistemi dëshmon për llojshmërinë e gjerë të mjeteve të lëvizjes dhe përshkueshmërinë e mundshme në gjithë territorin, nëpërmjet pranisë së një rrjeti të shpërndarë të rrugëve të shtruara dhe të pashtruara. Elementet e këtij sistemi përfaqësojnë një aset të veçantë për ta interpretuar territorin si një park dhe, rrjedhimisht, si një rajon gjerësisht të depërtueshëm nëpërmjet mjeteve të ndryshme të transportit. Një synim themelor i PPV-së është riorganizimi dhe përmirësimi i rrjetit aktual të lëvizjes, përtej qëllimit të tij të thjeshtë logjik. Sistemi infrastrukturor përmban edhe infrastruktura të tjera, si shërbime të furnizimit me energji elektrike dhe të mbetjeve urbane.

3.2 Ndarja e territorit në njësi strukturore

I gjithë territori bashkiak është ndarë në mënyrë të kujdeshme në njësi strukturore, mbi bazën e dispozitave ligjore përkatëse, të cilat përcaktojnë si njësi strukturore “ndarjen më të vogël të territorit për qëllime zhvillimi, e cila përcaktohet gjatë procesit të planifikimit” (VKM 671, 29.07.2016, “Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit”, neni 75, pika 1). Prosesi i ndarjes së territorit në njësi strukturore ka marrë në konsideratë faktorë dhe parametra të ndryshëm dhe mund të përmblihet si më poshtë:

1. Përgjithësisht zonat urbane janë ndarë në njësi strukturore me përmasa të pandryshuara, midis 4-5 ha, për të theksuar zhvillimin e PDV-së; zonat rurale dhe bujqësore përgjithësisht janë ndarë në njësi strukturore me përmasa të pandryshuara, midis 3-8 ha.
2. Njësitë strukturore janë nën-ndarë duke marrë parasysh funksionin kryesor të secilës prej tyre dhe duke shmangur bashkëjetesën e programeve të papërputhshëm brenda të njëjtës njësi strukturore; përjashtimi kryesor i dallueshëm nga ky rregull përfaqësohet nga zonat e afërsisë me funksion bujqësor dhe banim (të ashtuquajturat zonat e afërsisë), ku bashkëjetesa nuk konsiderohet e papajtueshme por, përkundrazi, tipar i veçantë pozitiv i territorit. Analiza e detajuar më sipër e përdorimit të tokës, e zhvilluar gjatë fazës analitike të procesit të hartimit të PPV-së, ka qenë me rëndësi të veçantë për të përcaktuar struktura homogjene të përdorimit të tokës në brendësi të secilës njësi strukturore të propozuar.

SISTEMI URBAN	2031
Sipërfaqja e territorit urban	
Sipërfaqja e infrastrukturës	
Popullsia 2016	
Popullsia 2031	
Strehimi social	
Shërbime sociale - arsim	
Shërbime sociale - shëndetësi	
Transporti publik	
Ndarja në njësi	
Sipërfaqe të gjelbra dhe sportive	
Hapësira kulturore dhe për rekreacion	
Monumentet dhe objektet e trashëgimisë kulturore	
Detyrimet në lidhje me kërkesat fetare	
Intensiteti për ha	
Parkime	
Indikatorët ekonomikë (sektorë)	
Pronat publike dhe private	
Tendencat e zhvillimit të territorit	
SISTEMI BUJQËSOR	
Sipërfaqe e Territorit bujqësor	
Sipërfaqe e Territorit bujqësor parësor (Boniteti I-IV)	
Sipërfaqe e Territorit bujqësor dytësor (Boniteti V-X)	

Sipërfaqe e Territorit bujqësor me sistem ujitjeje	
Sipërfaqe e Territorit bujqësor pa sistem ujitjeje	
Sipërfaqe e Territorit të Pafryt	
SISTEMI UJOR	
Ujëra tokësore	
SISTEMI INFRASTRUKTUROR	
Rrugë kombëtare	
Rrugë interurbane	
Rrugë urbane parësore	
Hekurudha	
Porte	
Aeroporte	
Gazdote	
Elektrodote	
Ujësjellës/Kanalizime	
SISTEMI NATYROR	
Sipërfaqe e përgjithshme	
Sipërfaqe pyjore	
Sipërfaqe Kullotash	
Sipërfaqe të gjelbra	
Zona të mbrojtura sipas legjislacionit të posaçëm	

3. Kufijtë e secilës njësi strukturore janë gjurmuar në vijim të pranisë së elementeve ekzistues natyrorë dhe artificialë të territorit, si rrugët, hekurudhat, kanalet, lumenjtë, burimet ujore, etj.; gjithashtu, kufijtë janë përcaktuar duke ndjekur trajektoren e rrugëve të projektuara apo gjurmëve të tjera territoriale dhe duke marrë në konsideratë praninë e zonave të detyrueshme mbrojtëse tampon (*buffer*).
4. Njësitë strukturore janë përcaktuar duke marrë në konsideratë parametra të rëndësishëm të urbanizimit si intensiteti i ndërtimit, koeficienti i shfrytëzimit të truallit dhe lartësia e ndërtesës; gjithashtu, është bërë edhe një lexim arkitektonik i territorit, në mënyrë që çdo njësi strukturore të karakterizohet nga tipologji të njëjta hapësinore dhe nga prania e ndërtesave të së njëjtës periudhë historike; ekzistenca e vlerave të veçanta të trashëgimisë historike brenda të njëjtës njësi strukturore është përcaktuar për të siguruar aplikimin e niveleve koherente të mbrojtjes në të gjithë njësinë strukturore.

3.3 Zonimi sipas kategorive bazë dhe nënkategorive të përdorimit të propozuar të tokës

Për të siguruar realizimin e objektivave të përcaktuara në vizionin për zhvillimin e territorit, PPV-ja përcakton kategoritë dhe nënkategoritë sipas Përdorimit të propozuar të Tokës për secilën nga njësitë strukturore të përcaktuara.

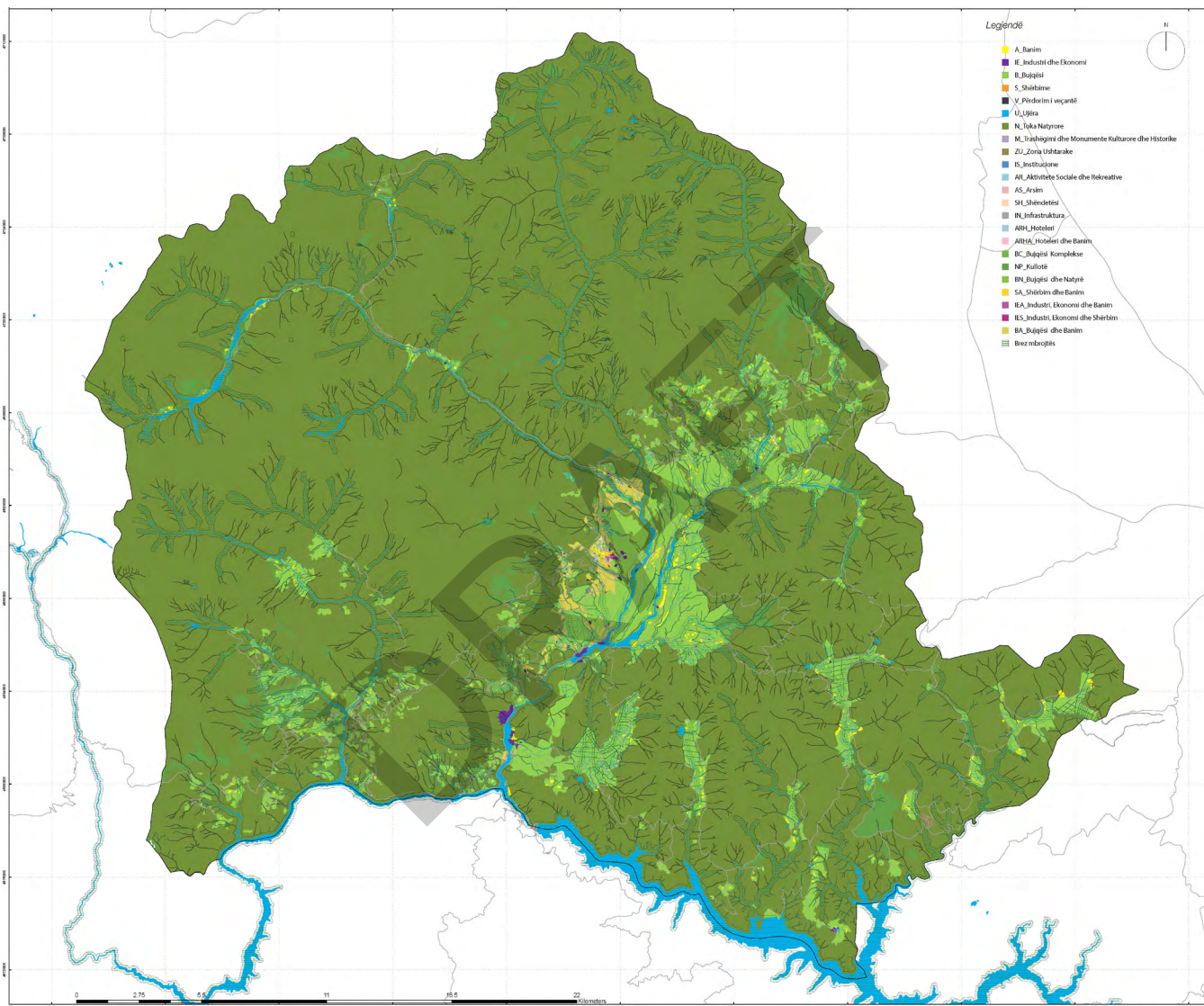
Përkufizime dhe propozime të lidhura me kategoritë e përdorimit të tokës përshkruhen më poshtë:

1. *A - Banim*

Kategoria e përdorimit të tokës *Banim* përfshin ato zona ku zhvillohen funksione dhe veprimtari banimi, edhe nëse janë të klasifikuara me ligj si monumente kulture apo diçka e ngjashme;

2. *IE - Industri dhe Ekonomi*

Kategoria e përdorimit të tokës *Industri dhe ekonomi* përfshin të gjitha llojet e industrisë sipas legjislacionit specifik, nga nxjerrja dhe përpunimi i mineraleve të prodhimi i materialeve të ndërtimit, nga parqet industriale dhe logjistike të inkubatorët e biznesit dhe zonat e përziera industriale, për sa kohë që qëllimi kryesor i funksioneve të pranishme nuk janë shërbime dhe veprimtari të lidhura me ekonominë bujqësore;

3. *IE+A - Industri dhe Ekonomi plus Banim*

Kjo kategori e përdorimit të tokës shkrin në një njësi ndërtimore banimin dhe punën, si funksione të kombinuar. Për shembull, inkubatorët e biznesit dhe parqet logjistike mund të plotësohen me funksione banimi për ata që punojnë atje;

4. *S - Shërbime*

Kategoria e përdorimit të tokës *Shërbime* përfshin ato zona dhe struktura të përdorura për veprimtari tregtare, për zyra dhe të gjitha qendrat e biznesit;

5. *A+S - Banim dhe Shërbime (tregtare)*

Kjo kategori e përdorimit të tokës përqendrohet në përzierjen e banimit me shërbime tregtare, si zyra, hapësira tregtare dhe qendra biznesi, brenda të njëjtës njësi. Synimi kryesor i kësaj kategorie të përdorimit të tokës është të mbështesë fleksibilitetin e të jetuarit dhe punuarit brenda të njëjtës strukturë;

6. *IE+S - Industri dhe Ekonomi plus Shërbime (tregtare)*

Kjo kategori e përdorimit të tokës bazohet në përzierjen e funksioneve të banimit, atyre tregtare dhe industriale brenda të njëjtës njësi ndërtimore. Qëllimi kryesor i kësaj tipologjie është të mbështesë fleksibilitetin e veprimtarive prodhuese brenda të njëjtave hapësira;

7. *B - Bujqësi*

Kategoria e përdorimit të tokës *Bujqësi* përfshin territore të përdorur për qëllime bujqësore sipas legjislacionit specifik, përfshirë edhe ato veprimtari ndihmëse në funksionin direkt të bujqësisë, përveç banesave dhe rrugëve aktuale;

8. *A+B - Banim dhe Bujqësi*

Kjo kategori e përdorimit të tokës përqendrohet në përzierjen e shërbimeve të banimit dhe atyre bujqësore, si fermat dhe magazinat, brenda të njëjtës njësi strukturore;

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
përdorimit të
tokës

9. *AR - Aktivitete sociale dhe Rekreative*

Kjo kategori e përdorimit të tokës përfshin ato zona ku zhvillohen veprimtari sociale, kulturore dhe zbavitëse, përfshirë veprimtaritë sportive, siç specifikohen në legjislacionin përkatës;

10. *A+ARH - Banim dhe Shërbime turistike*

Kjo kategori e përdorimit të tokës përqendrohet në përzierjen e banimit me shërbime turistike si hotele, B&B, restorante dhe strehim agro-turistik;

11. *V - Përdorim i Veçantë*

Kjo kategori e përdorimit të tokës përfshin të gjitha përdorimet e veçanta, përfshirë varrezat dhe çdo zonë apo shërbim që nuk përfshihet në kategoritë e tjera;

12. *U - Ujëra dhe ligatina*

Kategoria *Ujëra dhe ligatina* përfshin të gjitha trupat ujore, përfshirë brigjet lumore, në përputhje me legjislacionin për ujërat;

13. *N - Toka Natyrore*

Kategoria e përdorimit të tokës *Toka natyrore*, duke pasur parasysh dispozitat e ligjeve mjedisore, përfshin biodiversitetin, zonat e mbrojtura dhe monumentet natyrore, pyjet, kullotat dhe tokat joprodhuese;

14. *B+N - Bujqësi dhe Toka Natyrore*

15. *M - Trashëgimi dhe Monumente kulture dhe historike*

Kategoria e përdorimit të tokës *Trashëgimi dhe Monumente kulture dhe historike* është vendosur sipas dispozitave të një legjislacioni të veçantë, përveç atyre që janë të banuara;

16. *ZU - Zona Ushtarake*

Kategoria e *Zonave Ushtarake* përfshin zonat dhe objektet e klasifikuara si të tilla, që janë të pranishme në territor ose të përcaktuara si të tilla në legjislacionin përkatës;

17. *IS - Institucione*

Kategoria *Institucione* përfshin të gjitha zonat për strukturat e administratës dhe ato shtetërore, pavarësisht nivelit, përfshirë sistemin juridik, bankat, mediat, institucionet e mbrojtjes civile dhe kombëtare, përveç atyre të përfshira në kategoritë e tjera, shërbimet e ndihmës dhe kujdesit social, shoqëria civile, sistemi i burgjeve dhe institucionet fetare;

18. *AS - Arsim*

Kategoria e përdorimit të tokës *Arsim* përfshin të gjitha zonat dhe shërbimet e përdorura për qëllime edukimi, nga universitetet te shkollat e mesme, nga shërbimet për kujdesin ndaj fëmijëve te shkollat fillore, siç janë përcaktuar nga legjislacioni specifik;

19. *SH - Shëndetësi*

Kategoria *Shëndetësi* përfshin të gjitha zonat dhe shërbimet për kujdesin ndaj shëndetit, nga spitalet te qendrat më të vogla shëndetësore, siç janë përcaktuar sipas legjislacionit përkatës;

20. *IN - Infrastrukturë*

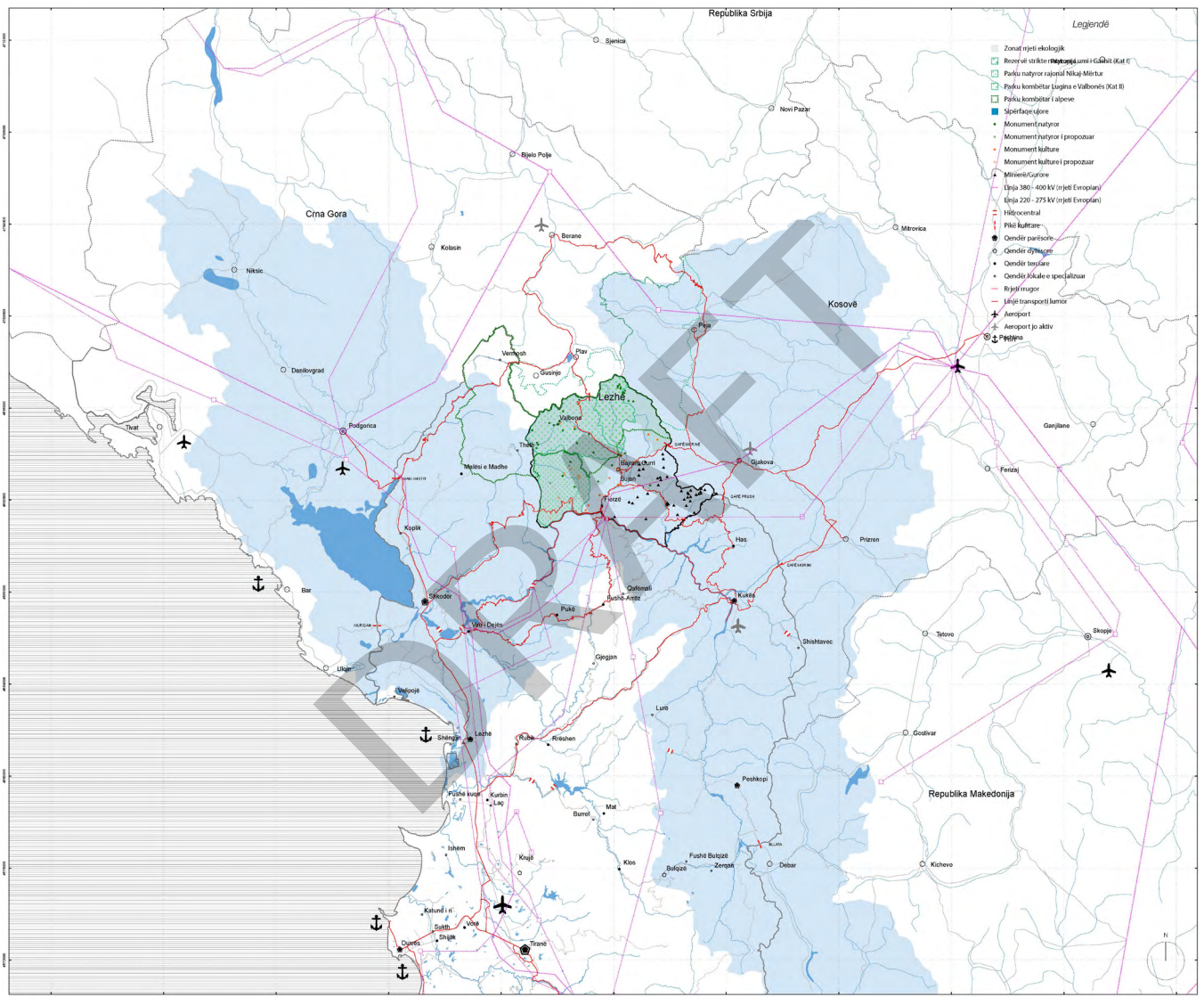
Kategoria *Infrastrukturë* përfshin të gjitha zonat e mbuluara nga infrastruktura e transportit, e mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme, uji, vaji dhe gazi, biokarbutet, komunikimi elektronik, furnizimi me energji, mbrojtja e tokës nga erozioni dhe rrëshqitjet dhe mbrojtja nga zjarri, siç përcaktohet nga legjislacioni specifik;

21. *IP - Interes publik*

Kategoria *Interes publik* përfshin ato zona si *brownfield* (toka të ndotura, të përdorura paraprakisht për qëllime industriale apo tregtare) apo ndërtesa për depozitime bujqësore, të papërdorura, të cilat mund të pretendohen për qëllime publike dhe për të cilat aktualisht nuk ka strategji të qartë shndërrimi.

DRAFT

**4 ZONA DHE OBJEKTE TË RËNDËSISË KOMBËTARE DHE TERRITORET
FQINJE**

4.1 Burime mjedisore në territorin e bashkisë së Tropojës

Bashkia Tropojë, për vet pozicionin gjeografik të saj, mbart, në territorin që mbulon, një sërë elementesh me rëndësi kombëtare dhe jo vetëm. I tërë territori i bashkisë shtrihet në basenin e lumit Drin, duke u pozicionuar thuajse në qendër të këtij baseni që mbledh ujërat e brendshme të një territori që kalon në pesë shtete të ndryshme (Maqedoni, Greqi, Kosovë, Serbi, Shqipëri dhe Mal i Zi). Kjo e bën territorin e bashkisë fortësisht të karakterizuar nga ujërat, qofshin ato sipërfaqësore apo nëntokësore. Me sistemin ujqor është e lidhur edhe prania e parqeve natyrore, si Parku kombëtar Lugina e Valbonës, rezerva strikte natyrore Lumi i Gashit si dhe një pjesë e monumenteve natyrore të shpallura apo të propozuara në këtë PPV. Tërësia e këtyre elementeve ka rëndësi thelbësore për këtë territor si nga pikëpamja natyrore ashtu edhe social-ekonomike dhe, në të njëjtën, kohë është pjesë e rëndësishme e trashëgimisë natyrore kombëtare. Përkufizimi i qartë i kësaj rëndësie dhe marrja e masave konkrete për ruajtjen, administrimin dhe përmirësimin e kësaj trashëgimie është më se urgjente. I rëndësishëm gjithashtu për t'u përmendur është edhe fakti që kjo trashëgimi natyrore është pjesë e programit të krijimit të një rrjeti të gjelbër evropian. Kjo është mundësi shumë e rëndësishme për përmirësimin e bashkëpunimit në këtë sektor me vendet fqinje, me të cilët ndajmë territorin e alpeve dhe krijimin e një programi të përbashkët administrimi të këtij sistemi.

4.2 Trashëgimia kulturore në territorin e bashkisë së Tropojës

Krahas trashëgimisë natyrore, në territorin e kësaj bashkie gjenden edhe monumente të rëndësishme të trashëgimisë kulturore. Edhe pse në vendimin e KKT-së nr.1, datë 09.09.2015 nuk përmendet asnjë monument në Bashkinë Tropojë, është e rëndësishme të theksojmë se këto monumente janë pjesë e rëndësishme e identitetit kulturor dhe kombëtar. Mjafton të përmendim kullën e Mic Sokolit, kullën ku u mbajt konferenca e Bujanit apo zonat arkeologjike të vendbanimeve Ilire për të kuptuar vlerat e këtyre monumenteve. Krahas monumenteve tashmë të njohura ligjërisht, si të tilla në Tropojë ndeshen edhe struktura të tjera me vlera të qarta të arkitekturës vendase, ku mund të përmendim kullën e Thepit, e cila ka tërhequr që nga hera vëmendjen e studiuesve e udhëtarëve që kanë përshkuar këtë territor dhe që sot është në kushte të mjerueshme. Ky PPV sugjeron që studime të mëtejshme të bëhen mbi disa struktura që qartësisht paraqesin vlera arkitektonike ose historike, në mënyrë që rrjeti i trashëgimisë kulturore të shtohet dhe, mbi të gjitha, të hartohen plane për restaurimin, mirëmbajtjen dhe administrimin e kësaj pasurie, që ndër të tjera mund të kthehet edhe në një gjenerator ekonomie për popullsinë vendase.

(në faqen
paraardhëse)
Tropojë:
Harta e zonave
të rëndësishme
kombëtare dhe
ndërlidhjet e
tyre

4.3 Elemente të tjera të rëndësishme kombëtare

Elemente të tjera të rëndësishme në nivel kombëtar, në bashkinë Tropojë, gjejmë hidrocentralin e Fierzës, më i madhi ndër tre hidrocentralet e *kaskadës* së Drinit dhe infrastrukturën e transmetimit të energjisë elektrike që lidh Shqipërinë me rrjetin evropian të transmetimit. Për t'u përmendur gjithashtu është edhe zona e ish-njësisë administrative të Bytyçit, ku spikat përqendrimi i aktivitetit mineral. Me gjithë rëndësinë që ky aktivitet ka për ekonominë kombëtare, nuk mund të lëmë pa përmendur impaktin që ai ka në territor, në peizazh dhe mbi të gjitha në shëndetin e banorëve të zonës. Aktiviteti minierar duhet të mbahet nën kontroll të rreptë dhe mbi të gjitha duhet të përmirësohet bashkëpunimi midis institucioneve qendrore dhe atyre vendore në mënyrë që të zbatohet në mënyrë të përpiktë Ligji nr. 10304, datë 15.07.2010, "Për sektorin mineral në republikën e Shqipërisë".

4.4 Përmirësimi i ndërveprimit

Tërësia e këtyre elementeve është një gjenerator i rëndësishëm shkëmbimesh midis Tropojës dhe bashkive fqinje, brenda dhe jashtë territorit të Shqipërisë. Kjo është arsyeja kryesore për të cilën ky PPV konsideron si parësore përmirësimin e arritshmërisë së këtyre elementeve, nëpërmjet përmirësimit të infrastrukturës rrugore, por edhe nëpërmjet përmirësimit të cilësisë së transportit publik. Gjithashtu, thelbësor është përmirësimi i infrastrukturës lidhëse midis Tropojës dhe territoreve fqinje, si dhe ngritja e një bashkëpunimi institucional ndërkufitar.

DRAFT

DRAFT

5 PLANI I MBROJTJES SË MJEDISIT

DRAFT

DRAFT

Siç përshkruhet në Termat e Referencës (ToR), Plani i Mbrojtjes së Mjedisit (PMM) është menduar si një mjet operacional për menaxhimin dhe zgjidhjen e problemeve të mjedisit, nëpërmjet adoptimit të një përqsasjeje të integruar të menaxhimit urban dhe territorial dhe konfigurohet si një pjesë integrale e VSM-së, i cili bën një analizë gjithëpërfshirëse të çështjeve mjedisore dhe njëkohësisht vlerësimin e ndikimit në mjedis të propozimeve të planit.

Duke filluar me përkufizimin e dhënë në ToR dhe specifikat e territorit, të evidentuara nëpërmjet analizimit të çështjeve kritike të identifikuar në hartën e rreziqeve dhe kufizimeve si dhe në udhëzimet e shprehura në strategjinë rajonale, PMM merret me:

- mbrojtjen e peizazhit;
- mbrojtjen e burimeve ujore, habitateve ujore dhe cilësisë së tokës;
- përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe trajtim më të mirë të çështjeve energjetike;
- mbrojtjen e natyrës (biodiversiteti dhe zgjerimi i hapësirave të gjelbra urbane);
- trajtimin e zonave të ndjeshme dhe të pikave hotspot të identifikuar në plan.

Qasja e përgjithshme, e përshtatur në mënyrë transversale në lidhje me çështjet e ndryshme të renditura më sipër, i kushton vëmendje të veçantë elementeve si më poshtë:

- identifikimit të informacionit që duhet në lidhje me zonat dhe çështjet e mjedisit, për të cilat nuk ka informacion të mjaftueshëm;
- identifikimit të mangësive ligjore dhe institucioneve kombëtare, në krahasim me standardet evropiane dhe ndërkombëtare (p.sh. anëtarësimin ose jo nëpër traktate, konventa, protokolle ose programeve evropiane apo ndërkombëtare);
- zhvillimit të aktiviteteve trajnuese, informuese dhe të pjesëmarrjes;
- aspekteve të vlerësimit dhe monitorimit.

Për më tepër, në lidhje me çështjet specifike, më poshtë do të nënvizohen disa tipare karakteristike të zgjedhjeve të bëra.

Për sa i përket temës së peizazhit, ky koncept nuk është i përcaktuar mirë në kuadrin legjislativ lokal, dhe nuk është në përputhje edhe me përkufizimet kryesore të shprehura për këtë temë në nivel evropian. Shqipëria nuk është në fakt nga vendet nënshkruese të Konventës Evropiane të peizazhit (Firence, 2000). Për të identifikuar planin e veprimeve kemi zgjedhur për t'iu referuar konceptit të peizazhit të shprehur në këtë dokument, i cili përfshin peizazhet e "zakonshëm", si dhe ato të emergjencave dhe merr parasysh në mënyrë holistike aspektet natyraliste, por edhe ato që lidhen me bujqësinë dhe trashëgiminë kulturore, si dhe komponentë identitarë të lidhur me perceptimin e

peizazhit nga komuniteti lokal. Duke pasur parasysh mungesën e legjislacionit të shprehur më sipër dhe mungesën e ndjeshmërisë në këtë fushë, të administratave, bizneseve dhe qytetarëve, gjithashtu konsiderohet e dobishme për të futur në mes të politikave mbrojtëse qasjen e vlerësimit ekonomik të peizazhit, një disiplinë që synon të shpjegojë ndikimin në vlerat ekonomike të peizazhit, duke siguruar gjithashtu një justifikim *pragmatik* të kufizimeve dhe politikave mbrojtëse. Peizazhi konsiderohet si një alternativë ekonomike, e aftë për të gjeneruar të mira për individët. Përdorimi i mjeteve të vlerësimit ka një qëllim të dyfishtë: identifikimin e përfitimeve të pritshme nga veprimet e caktuara dhe transformimin e territorit duke matur efikasitetin dhe efektivitetin e shpenzimeve publike lidhur me këtë dërrhyrje. Kjo është një disiplinë tashmë e konsoliduar.

Kjo disiplinë mund të gjejë përdorim në një gamë të gjerë vlerësimesh në lidhje me situata të ndryshme; për të dhënë disa shembuj mund të jetë me vlerë të merren parasysh ndikimet në cilësinë e përgjithshme të peizazhit ose cilësitë e elementeve të veçantë dhe ndikimin në vlerën e aktiviteteve të tjera, të tilla si në tregun e pasurive të patundshme (“çmimi hedonik”), apo gatishmërisë për të paguar për hektar për të ruajtur apo përmirësuar peizazhin (metodë e vlerësimit të paparashikuar). Përkufizimi i peizazhit që i referohet vlerësimit është marrë nga Konventa Evropiane e Peizazhit dhe procesi i vlerësimit nuk është menduar si një procedurë teknike bazuar vetëm te specialistët, por siguron komponentët e pjesëmarrjes së komuniteteve lokale; në këtë mënyrë arrihet rezultati me anën e harmonizimit të politikave evropiane për peizazhin.

Gjithashtu, si pjesë e politikave të ngritjes së vetëdijes dhe zhvillimit të qëndrueshmërisë mjedisore të administratës publike, bizneseve dhe qytetarëve, propozohet, duke vënë theksin në zonat e mbrojtura, koncepti i Prokurimit Publik të Gjëlber, d.m.th. integrimin e vlerësimeve mjedisore në procedurat e prokurimit të Administratës Publike, i cili është mjeti për të zgjedhur ato produkt edhe shërbime të cilat kanë një efekt të vogël apo të reduktuar në shëndetin e njeriut dhe në mjedis, në krahasim me produktet dhe shërbimet e tjera që përdoren për të njëjtin qëllim. Praktika e Prokurimit të Gjëlber Publik, si dhe e zvogëlimin në dikimin mjedisor të aktiviteteve të Administratës Publike, ka për qëllim të ushtrojë një *efekt rimorkimi* në treg për produktet ekologjiksht miqësore dhe të zhvillimit të aktiviteteve në kompanitë vendase dhe ndërkombëtare duke përfshirë kriteret e kualifikimit mjedisor në kërkesën e shprehur nga autoritetet publike për blerjen e mallrave dhe shërbimeve.

Gjithashtu, në rastin e temës së mbrojtjes dhe zgjerimit të hapësirave të gjelbra urbane është ndjekur mundësia e integritit tematik, duke nënvizuar pluralizmin e funksioneve dhe shërbimeve të ofruara nga hapësirat e gjelbra në lidhje me zonat e ndërtuara dhe të banuara të qytetit. Për këtë qëllim, i referohet në modelin teorik të Shërbimeve të Ekosistemit (shërbimeve mjedisore), i cili synon të theksojë rolin që luajnë sistemet natyrore, megjithëse të atrofizuara, në aspektin e qëndrueshmërisë urbane, përfitimet dhe shërbimet konkrete (të karakterit mjedisor, social, kulturor, etj.), të cilat ndihmojnë

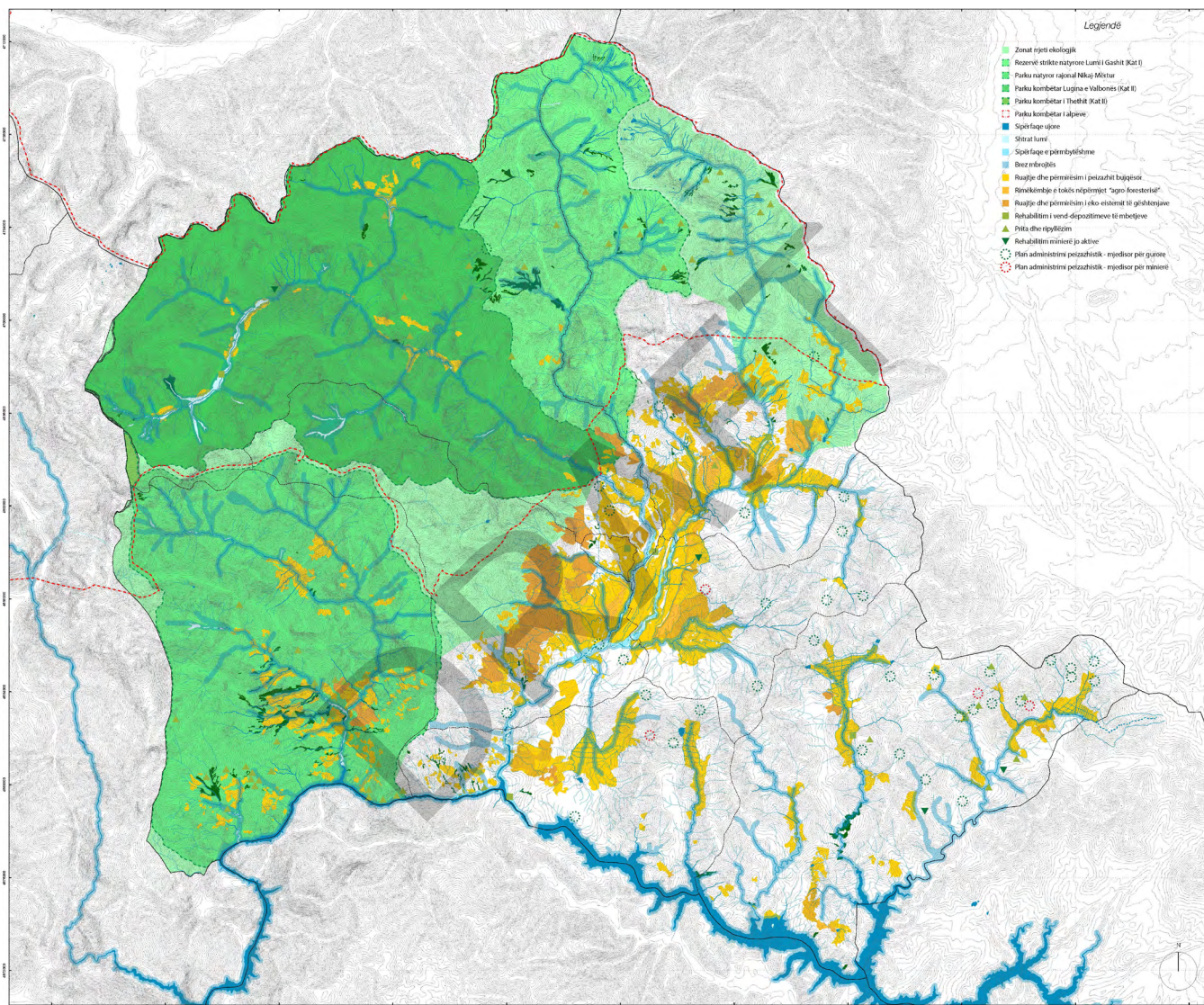
për të përmirësuar cilësinë e jetës.

Përsa i përket trajtimit të zonave të ndjeshme dhe pikave hotspot të identifikuara në plan, ToR parashikon prezantimin e dy opsioneve për zgjidhjen e problemeve të identifikuara. Në rastin specifik të Bashkisë Tropojë nuk janë identifikuar zona hotspot *per se*, megjithatë, duke konsideruar aspektet e menaxhimit të mbetjeve në të gjithë territorin administrativ të bashkisë, mund të trajtohet nga ky këndvështrim.

Në zonat e përcaktuara në këtë mënyrë, plani identifikon objektivat dhe programet strategjike si dhe veprimet prioritare që do të zbatohen, dhe atyre i bashkëngjiten një sërë planesh / programesh / projektsh specifike. Planin për Mbrojtjen e Mjedisit shpreh vlerësimet e ndryshme të propozimeve në lidhje me impaktet/ndikimet e pritshme, kohën dhe prioritetin.

Më hollësisht, janë adaptuar shkallët e mëposhtme të vlerësimit:

- Impaktet/ndikimet e pritshme mbi:
 - shëndetin dhe sigurinë e njeriut (ShS);
 - biodiversitet (Bio);
 - vlerat kulturore dhe historike (VKH);
 - produktivitetin ekonomik (PEk);
 - forcimin e kapaciteteve (Kap);
 - ngritjen e aseteve të reja (NAR).
- Koha:
 - Afatshkurtër (ASh);
 - Afatmesme (AM);
 - Afatgjatë (AGj).
- Prioriteti:
 - I lartë (L);
 - Mesatar (M);
 - I ulët (U).

5.1 Mbrojtja e peizazhit

5.1.1 Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike

Objektivi Mjedisor 12: Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel lokal e kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.

Përcaktimi i impaktit mbi cilësinë e peizazhit, buron kryesisht nga veçoritë vizive të hapësirës dhe nga elementet karakteristike të peizazhit që janë të pranishëm në këtë hapësirë. Peizazhi çënohet më shumë nga infrastruktura që shtrihet në zona të hapura, ku impaktet janë më të dukshme për shkak të një niveli të lartë shtrirjeje (impakte të përhershme, të pakthyeshme). Ndikimi është veçanërisht i lartë në rastin e një ndërhyrjeje infrastrukturore në zona me peizazh të jashtëzakonshëm, apo me tipare të veçanta, si dhe në zona peizazhistike me elemente natyrore të mbrojtur, të cilët mbartin një kuptim të rëndësishëm simbolik.

Impaktet mbi veçoritë peizazhistike të zonave mund të përkufizohen si direkte, kumulative, indirekte dhe të dobëta. Strukturat infrastrukturore në hapësirë, bëhen elemente të peizazhit dhe pjesë përbërëse e tij. Kështu që, sistemimi i këtyre strukturave duhet të bëhet në përputhje me tipologjinë ekzistuese të peizazhit. Marrja në konsideratë e veçorive natyrore dhe topografisë së zonës ku parashikohet të zhvillohet projekti, do të reduktojë fragmentimin e peizazhit.

Përsa i përket aktivitetit mineral në zonë, evidentohet fakti që ky aktivitet ndikon mbi peizazhin ekzistues dhe topografinë përgjatë periudhës së kryerjes së aktivitetit. Ndër ndikimet më të dukshme përmenden ato që lidhen me ndryshimin e pjerrësisë së terrenit dhe ndryshime vizuale të peizazhit. Gjithashtu, ndikime ka edhe në zhvillimin e proceseve tokësore të tokëformimit etj., në sipërfaqen ku zhvillohet aktiviteti. Për më tepër ky aktivitet ka edhe ndikime kumulative siç është erozioni.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv. Procesi i projektimit është gjithëpërfshirës. Me qëllim që të integrohen dhe kërkesat mjedisore në këtë proces, është e nevojshme të përfshihen të gjithë aktorët zyrtarë ose jo në projektim, me qëllim përfshirjen e kriterëve mjedisore që në fazën e hartimit të draft-projekteve të ndërhyrjes në infrastrukturë dhe projekteve të tjera sipas propozimeve të PPV-së.

(në faqen
paraardhëse)
Harta e planit
të mbrojtjes së
peizazhit

5.1.2 Udhëzimet dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 12

Për të siguruar ruajtjen e peizazheve të jashtëzakonshme, zonave të peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel lokal e kombëtar dhe një imazh të cilësisë së lartë të peizazhit, duhet të ndiqen udhëzimet e mëposhtme:

- Ndërhyrjet e infrastrukturës së re nuk duhet të integrohen në zonat e veçanta të peizazhit apo peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel lokal e kombëtar;
- Në integrimin hapësinor të projekteve specifike duhet të kërkohen vende jashtë zonave me peizazhe të veçantë apo zonave me peizazhe me karakteristika të dallueshme në nivel lokal e kombëtar;
- Duhet të zbatohen masat e duhura teknike për të siguruar një imazh të cilësisë së lartë të peizazhit, veçanërisht në rastin e aktiviteteve apo ndërhyrjeve në zona me status mbrojtjeje apo që përmbajnë vlera kulturore;
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.

Strategjia e Peizazhit

Në rastet kur projekti specifik i mbivendoset ndonjë peizazhi ekzistues bujqësor apo rural, duhet të ndiqet një qasje ku synohet mbrojtja e vlerave rurale dhe rezidenciale dhe pasurimi i peizazhit përgjatë anëve të rrugëve. Objektivat e punimeve peizazhistike:

- Të zhvillohet një peizazh, karakteristikat e të cilit lidhen me modelin, shkallën dhe diversitetin e karakteristikave të peizazhit ekzistues;
- Të minimizohen ndërhyrjet vizuale dhe të zvogëlohet natyra negative e çdo pengese vizuale;
- Të mbrohen, rikthehen apo zmadhohen elementet e peizazhit ekzistues, të prekur drejtpërdrejt nga propozimi;
- Të ndihmohet në krijimin e kushteve të këndshme e të sigurta për drejtimin e automjeteve.

Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peizazhit

Gjatë zgjedhjes dhe projektimit të detyrave të propozuara, konsideratë duhet t'i jepet

shmangies së ndikimeve kudo që të jetë e mundur. Në këtë kuadër, alternativa përfundimtare e miratuar për çdo projekt duhet të zgjidhet e tillë që të minimizojë ndikimin në karakteristikat e banimit, karakteristikat topografike, pemët dhe pyjet. Megjithatë, disa ndikime janë të pashmangshme, dhe masat e propozuara synojnë të zbutin natyrën negative të këtyre ndikimeve.

Lidhur me aktivitetin mineral, PPV dhe VSM parashikojnë marrjen e masave përkatëse zbutëse ndaj ndikimeve në peizazh prej këtij aktiviteti. Si objektivi madhor në këtë kuadër, synohet shfrytëzimi i burimeve minerare në mënyrë që të mos dëmtojnë mjedisin, dhe përmirësimi i qëndrueshmërisë së aktiviteteve minerare (përfshirë monitorimin dhe kontrollin e tyre).

Përsa i përket ndërhyrjeve infrastrukturore, në rastet kur shtrirja vertikale propozon argjinatura të larta që krijojnë ndikime të rëndësishme në mjedis, këto përforsime të larta nuk duket se janë zgjidhja më optimale. Ato duhet të jenë, aty ku është e mundur, të reduktuara deri në nivelin e tokës apo në 1m lartësi.

Masa të tjera të përgjithshme përfshijnë:

- Në skarpata, për të parandaluar rënien e shkëmbinjve, duhet të jenë më të preferueshme bordurat e gjera sesa platformat e ndërmjetme. Skajet e skarpatave duhet të rrumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet të jenë më të preferueshme se sipërfaqet gjeometrike.
- Zbatimi i standardeve kombëtare shqiptare të rrugëve për pastrimin e kantierëve dhe rivegjetacionin, për të siguruar ruajtjen e komoditeteve të nevojshme të peizazhit.
- Për mbushje, shpatet duhet t'i nënshtrohen hidrombjelljes me një përzierje farash që përfshin si farat e barit, ashtu edhe të shkurreve. Përveç kësaj, mbjellja në vendet e ndjeshme, veçanërisht në afërsi të ambienteve të banimit dhe rekreacionit, do të përdoret për të reduktuar apo zbutur pengesat vizuale të shkaktuara nga ngritja e argjinaturave të projekteve.
- Për zonat potenciale në një nivel të caktuar (pas optimizimit të lartësisë së projektit) bimësia e propozuar do të përmirësojë ndikimet negative të automjeteve, si dhe hapësirën vizuale të projektit të propozuar.
- Përgjatë gjatësisë së projektit përkatës do të trajtohen sipas rastit: venddepozitimet për mbeturinat, zonat e përkohshme të ndërtimit, zonat e peizazhit brenda kryqëzimeve, zonat e vogla të fushave të copëzuara, feramat apo pronat e tjera të siguruara për ndërtimin e projektit. Tek pikat e mbetjeve do të mbillet në mënyrë hidraulike. Zonat e përkohshme të ndërtimit do të jenë të rrethuara dhe të integruara vizualisht duke përdorur mbjelljen e bimëve sipas kërkesës.

Faza e ndërtimit

- Kontratat do të jenë të përshtatura për të siguruar praktika të mira të punës, në mënyrë që të zvogëlojnë në nivelin më të ulët të mundshëm çfarëdo ndikim negativ që rrjedh nga ndërtimi dhe për të siguruar që makineritë veprojnë brenda zonës përkatëse të ndërtimit të projektit. Në të gjitha rastet, rregulloret kombëtare do të mbështeten, kur të jetë e mundur me udhëzime, nga praktikatat ndërkombëtare.
- Zonat e përkohshme të ndërtimit do të pozicionohen në një mënyrë të tillë që të shmangin ndikimet e mëtejshme në pronat ekzistuese të banimit, pemët, gardhet, kanalet e kullimit etj. Këto zona, përpara ose në fund të kontratës së ndërtimit, do të rikthehen plotësisht në gjendjen e mëparshme.
- Lidhur me shfrytëzimin e materialeve inerte, nxjerrja e zhavorrit nga shtretërit e lumenjve është e kontrolluar në përputhje me ligjin 10137/2009.
- Përsa i përket zonave të magazinimit, kontraktori do të kërkohet të përgatisë dhe zbatojë një plan të magazinimit të përkohshëm në konsultim me punëdhënësin dhe Agjencinë përkatëse Rajonale të Mjedisit. Ky plan do të hartohet para fillimit të punimeve të dheut. Në këtë plan kontraktori duhet të përcaktojë qartë sasinë e materialit që do të hidhet apo ruhet përkohësisht, para se të fillojnë punimet përfundimtare. Plani gjithashtu do të specifikojë llojin e materialit dhe burimin e tij, p.sh. gjurmim hendeqesh, dhë sipërfaqësor etj.
- Me përfundimin e çdo projekti përkatës, shpatet anësore, duke përfshirë gërmimet dhe argjinaturat, bankinat dhe sipërfaqet e tjera të buta do të përgatiten për t'u mbuluar me dhë, dhe do të mbillen apo vishen me bimësi mbrojtëse.

Masa zbutëse specifike

- Në zonat malore, hapësira që kërkon okupimin e tokës do të ruhet në minimum, me qëllim që të shmanget prerja e panevojshme e pemëve.
- Në zonat përgjatë brigjeve lumore, sipërfaqja e tokës së okupuar do të mbahet në minimum, me qëllim shmangien e prerjes së panevojshme të pemëve në këto zona. Distanca që duhen ruajtur në këto raste përcaktohen në përputhje me parashikimet e Ligjit nr. 111/2012 "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore".
- Aty ku është e mundur, argjinaturat e projektit duhet të ulen në minimumin e mundshëm.

- Pjerrësitë e argjinaturave do të jenë sa më të buta. Mbi gjithë argjinaturat do të shpërndahet dhë dhe ato do të mbillen me bimë që mund të adoptohen në kushtet lokale.
- Në vendet ku rruga kalon pranë pronave private, do të ngrihen mbulesa bimore, me qëllim reduktimin e ndërhyrjes pamore.
- Përsa i përket aktiviteteve minerare, duhet të bëhet sistemimi i karrieraeve me tarraca dhe mbushja e hapësirave të tyre me sterile të stoqeve përkatëse si dhe mbyllja e grykave të puseve të kërkim-shfrytëzimit dhe të galerive.
- Sipërfaqet e relievit, të cilat mund të dëmtohen nga depozitimi i mineralit dhe sterileve duhet që të rehabilitohen menjëherë sapo të jetë kryer ndërhyrja përkatëse.

5.2 Mbrojtja e burimeve ujore, habitateve ujore dhe cilësisë së tokës

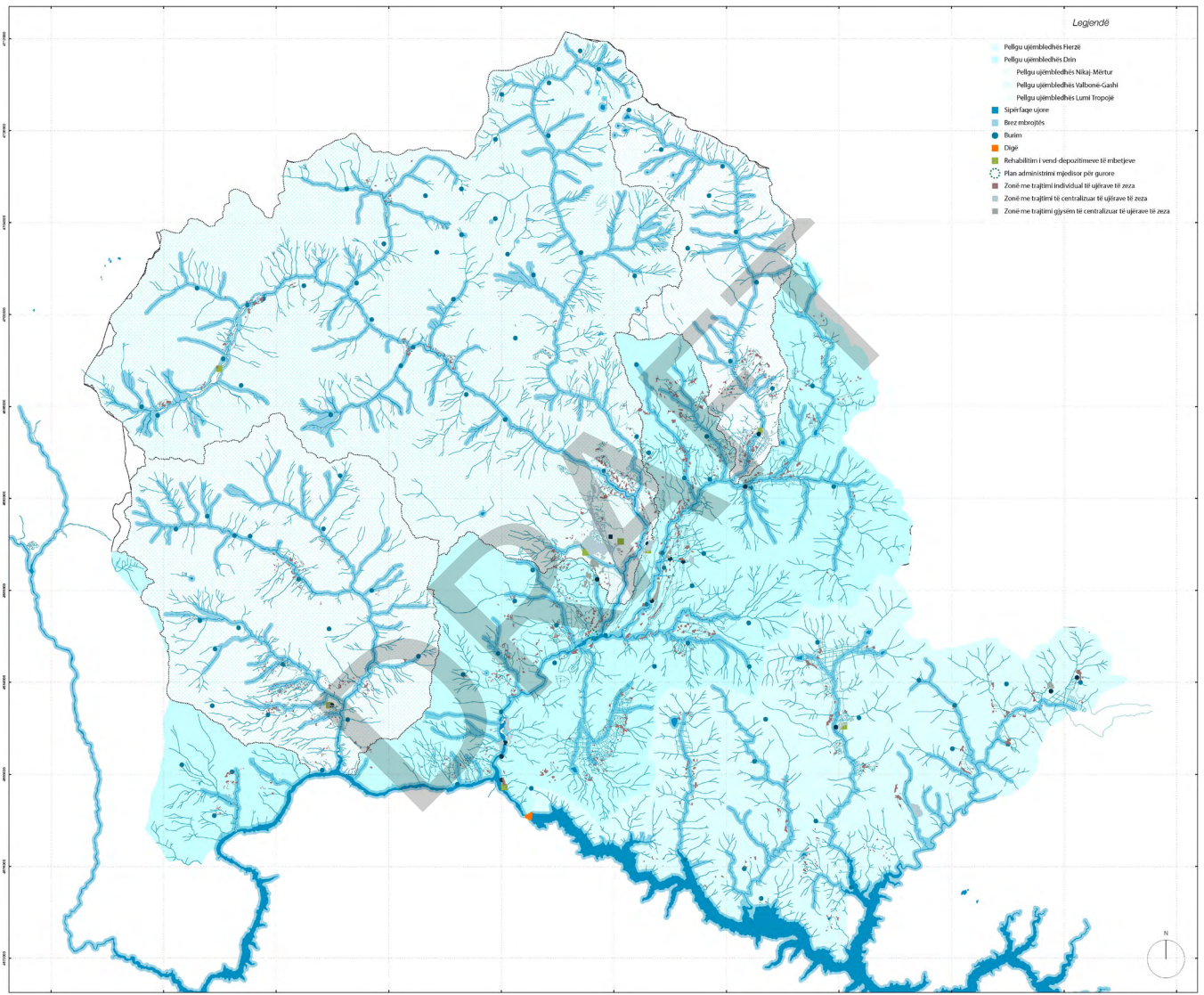
5.2.1 Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike

Objektivi Mjedisor 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj

Ndikimi më i madh gjatë fazës së ndërtimit priten në zhvillimet e infrastrukturës, sidomos asaj rrugore, të mbetjeve, të qendrave të shërbimeve, etj., ndërkohë që ndikimet nga zhvillime të tjera do të jenë të kufizuara në një territor më të ngushtë lokal. Nuk priten ndikime në ata sektorë ose nën-sektorë ku përqendrimi më i madh i aktiviteteve do të ketë të bëjë me plotësimin e boshllëqeve ligjore dhe të strukturës (aktivitete *soft*) ku gjithë detyrat dhe angazhimet do të jenë të natyrës institucionale dhe organizative.

Përmes okupimit të tokës, ndërtimet në infrastrukturë prodhojnë ndikime të gjera të pakthyeshme, që reflektohen pas zhvillimit si një ndryshim në përdorimin e tokës. Toka bujqësore dhe pyjet do të pësonin shkatërrim të pakthyeshëm në seksionet e marra nga ndërtimet e reja ose ato të rindërtuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh, ndërtimet e reja krijojnë edhe fragmentime të tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (të riparueshme) që mund të ndodhin gjatë fazës së ndërtimit përfshijnë lidhjet përmes tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve për shkak të afërsisë me sheshet e ndërtimit, ndotjet e tokës etj.

Për shkak të zhvillimeve të reja në infrastrukturë, përdorimi i tokës bujqësore ekzistuese pëson ndryshim nga ana e pozicionimit të lidhjeve të reja infrastrukturore. Projektet që zbatohen mund të sjellin rënien e përhershme të potencialit dhe prodhimtarisë së tokës

bujqësore, që nënkupton humbjen e përhershme të funksionimit të tokës për prodhimtarinë bujqësore. Nëse projektet e infrastrukturës shtrihen edhe përtej territoreve aktuale të zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do të rritet dhe kushtet për prodhimtarinë bujqësore do të përkeqësohen edhe më tej.

Objektivi Mjedisor 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastrukturës

Aktivitetet ndërtimore në përgjithësi (rindërtime ose të reja) janë burim i prodhimit të sasive të mëdha të mbetjeve, dhe gjithashtu krijojnë presione mbi përdorimin e burimeve natyrore. Mbetjet gjenerohen jo vetëm përkohësisht gjatë fazës së ndërtimit, por edhe në mënyrë të vazhdueshme gjatë fazës operacionale si edhe për efekt të proceseve të mirëmbajtjes së strukturave. Impakti nga gjenerimi i mbetjeve ndërtimore është i përhershëm dhe në mjaft raste i pakthyesëm në lidhje me impaktin ndaj burimeve natyrore. Prandaj, ky impakt negativ ndaj mjedisit duhet të pakësohet me anë të masave për menaxhimin e mbetjeve.

Duke konsideruar mënyrën sesi gjenerohen dhe llojin e strukturës, sasitë e mbetjeve të gjeneruara nga zhvillimet në infrastrukturë në nivel lokal priten të jenë më të lokalizuara dhe më lehtësisht të menaxhueshme.

Shqipëria ka kryer transpozimin e Direktivës 2008/98/EC mbi mbetjet, me anë të VKM-së nr. 175, datë 19.01.2011 siç referohet edhe në “Strategjinë Kombëtare Ndërsektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025” dhe në “Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Në këtë aspekt, SKZHI II prezanton si objektive mjedisore “55 për qind e masës totale të mbetjeve të ripërdoret ose riciklohet deri në 2020”.

Ndërtimet e reja ose zgjerimet e infrastrukturave sipas sektorëve, brenda kuadrit të zbatimit të masave specifike të angazhimeve për secilin nga drejtimit e veprimeve prioritare respektive të Planit, ofrojnë një mundësi ideale gjatë fazës së ndërtimit për ripërdorimin ose përpunimin e materialeve dhe mbetjeve industriale të prodhuara, ku efekti i sinergjisë reflektohet veçanërisht në faktet e mëposhtme:

- Sasi të mëdha mbetjesh mund të përdoren veçanërisht në ndërtimet e rrugëve dhe infrastrukturave të ngjashme ku materialet mbushëse janë mjaft të nevojshme;
- Substanca potenciale toksike të mbetjeve mund të mobilizohen në mënyrë permanente në rast se ato përdoren në mënyrën e duhur;
- Kompozite të reja të ndërtimit shpesh kanë karakteristika më të mira funksionale në krahasim me ato konvencionale.

(në faqen
paraardhëse)
Harta e planit
të mbrojtjes së
burimeve ujore

Objektivi Mjedisor 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësorë, ujërat sipërfaqësorë dhe burimet e ujit të pijshëm

Impaktet më të mëdha për arritjen e këtij objektivi mjedisor priten nga zhvillimet e sektorëve kyç të lidhur me ujin, si edhe ato që mund të ndikojnë në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseneve ujore (ujësjellës/kanalizimet, vaditja dhe bujqësia e blegtoria në përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia, etj.).

Impaktet mbi ujërat sipërfaqësore, ujërat nëntokësore dhe burimet e ujit të pijshëm janë karakteristike të periudhës së ndërtimeve ose rindërtimeve të infrastrukturës dhe gjithashtu në vijim të operimit të strukturave edhe më tepër. Kjo, në varësi respektive të sektorëve përkatës në lidhje me nevojën për përdorimin e ujit ose ndërveprimet me burimet dhe trupat natyrorë ujorë. Në shumicën e rasteve këto impakte krijohen si të limituara në mjedisin lokal, megjithatë në mjaft raste ndodh efekti kumulativ i impaktit dhe krijohen ngarkesa ndotjeje të mëdha që ngrihen në nivel rajonal dhe disa herë edhe ndërkuftar. Impaktet ndërtimore të infrastrukturës ngelen në përgjithësi afat-shkurtër dhe të rikthyeshme (rasti p.sh. i cilësisë së ujërave). Pas fazës ndërtimore, impaktet janë kryesisht më pak të përhapura, por të pakthyeshme (rasti p.sh. i impaktit të morfologjisë së vijës ujore natyrore, kushteve hidrologjike, ruajtja e zonave). Impaktet e mësipërme mund të prodhojnë ndryshime në elementët cilësorë për krijimin e statusit ekologjik të ujërave sipërfaqësore, që janë elementët biologjikë, hidromorfologjikë, mbështetës, kimikë dhe fiziko-kimikë dhe në statusin kimik të ujërave. Nëse udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse zbatohen, ndryshimet në elementet cilësorë nuk do të kapërcejnë së tepërmi që të kërcënojnë arritjen e objektivave mjedisore.

Veprimet e sektorëve që ndikojnë në ujërat dhe objektivat mjedisore mbi ujërat përmbledhen si më poshtë:

- Pozicionimi i veprave infrastrukturore mund të ndikojë në mënyrë permanente, të drejtpërdrejtë ose indirekt, në situatën hidrologjike në një zonë të caktuar, duke sjellë edhe situatë eko-morfologjike mbi rrjedhën e ujit;
- Rrjedhja e vazhdueshme e substancave të rrezikshme që rezultojnë nga burime të ndryshme ndotëse (impakt në cilësinë e ujërave sipërfaqësorë dhe ata nëntokësorë);
- Derdhja e substancave të rrezikshme për shkak të ngjarjeve të jashtëzakonshme (impakt potencial direkt, në distancë të largët, deri ndërkuftar, mbi cilësinë e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë);
- Ndryshimet në regjimin ujor të ujërave nëntokësorë për shkak të ujërave të ndërhyrjeve të veprave infrastrukturore (direkt ose në distancë);

- Pozicionimi i strukturave infrastrukturore në zonat akuifere me ndjeshmëri të lartë ose shumë të lartë mund të kenë impakt negativ mbi burimet ujore ekzistuese dhe potenciale (direkt, indirekt, ndërkuftar);
- Pozicionimi në zonat e burimeve ujore të mbrojtura (ndikim lokal, potencialisht rajonal dhe ndërkuftar).

Shqipëria ka aprovuar Ligjin nr. 111/2012 “Menaxhimi i Integruar i Burimeve Ujore” dhe “Strategjinë Kombëtare Sektoriale për Furnizimin me Ujë dhe Kanalizimet 2014-2040”, “Strategjinë Ndërsektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025” dhe “Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Midis të tjerave, këto dokumente përcaktojnë që aktivitetet në ujë dhe tokat anash ujërave mund të kryhen vetëm nëse ato janë bazuar mbi planet e zhvillimit hapësinor dhe nuk mund të pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto të larta disproporcionale. Pozicionimi i këtyre aktiviteteve mund të ndikojë thelbësisht mbi statusin ekologjik të rrjedhave ujore dhe të pakësojë zonat e mbajtjes dhe impaktet kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës.

5.2.2 Udhëzimet dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 1, 2 dhe 5

Objektivat Mjedisore 1 dhe 2

Duke zënë një territor të caktuar, ndërtimi i infrastrukturës së parashikuar do të shkaktojë ndikime të gjera të përhershme, të cilat do të pasqyrohen si një ndryshim në strukturën dhe përdorimin e tokës. Prandaj, kur planifikohet integrimi i infrastrukturës së parashikuar në mjedis, duhet të garantohet menaxhimi i qëndrueshëm i tokës dhe mbrojtja e saj.

Aktivitetet në tokën bujqësore dhe pyjore duhet të reduktohen në nivelin më të ulët të mundshëm, dhe duhet t’i jepet prioritet i lartë planifikimit të aktiviteteve në tokë me potencial me të varfër të prodhimit, dhe tokë jashtë zonave të dendura pyjore apo zonave pyjore me funksione të rëndësishme të prodhimit të lëndës së parë të drurit. Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja. Infrastruktura e parashikuar duhet të planifikohet në atë mënyrë që të mos rrisë probabilitetin e rrëshqitjeve të tokës në zonën përreth aktiviteteve.

Për të siguruar përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, do të duhet që projektet specifike të plotësohen me udhëzime për të promovuar riciklimin dhe ripërdorimin e mbetjeve të ndërtimit në ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës së re, dhe më e rëndësishmja, përdorimin e materialeve të çertifikuara të ndërtimit, prodhuar nga riciklimi i post-produkteve ose mbetjeve nga sektorët e tjerë. Kur përdoren materiale

ndërtimi për infrastrukturën e re, të cilat nuk janë me origjinë primare natyrore, duhet të merret parasysh fakti se:

- kërkohen sasi më të mëdha të materialeve të ndërtimit, kryesisht si mbushje;
- mobilizohen në mënyrë të përhershme disa substanca të rrezikshme nga materialet e mbetjeve;
- materialet e reja të ndërtimit mund të kenë cilësi më të mira funksionale se materialet me origjinë natyrore.

Masa zbutëse specifike

- Punimet në dhera të ndotura
 - Gjatë punimeve mund të zbulohen dhera të ndotura. Këto dhera duhen larguar. Pastaj duhet vendosur tokë artificiale me gjeomembranë, argjilë dhe shtresë plehu, mbi të cilën duhet të mbillet bar dhe pemë. Kjo tokë artificiale duhet të mbulojë edhe sipërfaqet e ndotura që nuk do të lëvizin.
 - Të gjithë materialet ndotës (dherat dhe mbetjet) që do të largohen, duhet të depozitohen dhe groposen në vende të caktuara, ku duhet të jenë të izoluar nga ujërat nëntokësorë.
- Ripërdorimi i materialit të gërmuar
 - Materiali, i cili gërmohet nga prerja e seksioneve është një burim natyral dhe përdorimi i tij në bazë të një skeme do të maksimizohet duke përdorur teknika konstruktive të cilat intensifikojnë ngjeshjen e materialeve për t'u përdorur si mbushje inxhinierike.
 - Megjithatë, pashmangshmërisht do të ketë një sasi të konsiderueshme material, i cili, për shkak të veçorive të tij fizike dhe strukturore, nuk është i përshtatshëm për t'u përdorur si mbushje inxhinierike brenda skemës. Ky material mund të jetë i përshtatshëm për aktivitete të tjera, siç është krijimi i peizazhit, ku nuk aplikohen kërkesa kaq të rrepta strukturore. Ripërdorimi i këtij materiali do të maksimizohet brenda projektit përkatës, dhe çdo material i tepërt do të transportohet jashtë zonës.
 - Materiali i gërmuar i parashikuar për ripërdorim do të trajtohet dhe transportohet në minimum, dhe do të depozitohet në mënyrë të tillë që të minimizojë ndikimet e gërryerjes. Koha midis gërmimit dhe ripërdorimit gjatë periudhës së lagësht duhet të jetë sa më e vogël. Gjatë periudhave të zgjatura me lagështirë, kontraktori duhet të ndërpresë gërmimin dhe vendosjen e

materialit për të parandaluar degradimin për shkak të lagështirës.

- Erozioni
 - Duhet ndërmarrë mbrojtja e argjinaturave nga erozioni, me qëllim që të sigurohet stabilizimi i argjinaturave, përfshirë edhe përzgjedhjen me material më pak të erodueshëm, përdorimin e gabioneve dhe gurëve të thyer, si dhe një ngjeshje të mirë, veçanërisht përreth urave dhe tombinove.
 - Mbjellja e pemëve duhet përfunduar sa më shpejt të jetë e mundur, menjëherë pas mbushjes, për të lehtësuar rigjenerimin e një mbulose stabilizuese të tokës. Aty ku është e nevojshme do të kërkohet hapje e kanaleve për të siguruar mbjelljen e suksesshme të bimëve.
 - Aty ku është e nevojshme, zonat e shkarkimit prej strukturave kulluese do të pajisen me gurë të thyer, për të reduktuar erozionin, veçanërisht në rastet kur janë instaluar strukturat e kullimit dhe/ose nivelet e formacioneve të rrugës janë ngritur dhe krijojnë shpate të zhveshura, të cilat kërkojnë stabilizim, përpara fillimit të sezonit të shirave.

Objektivi Mjedisor 5

Në mënyrë që të kufizohen efektet e presionit që do të ushtrojë infrastruktura e parashikuara në burimet ujore dhe kështu të parandalohen ndikimet negative në cilësinë e ujit (sidomos ujit të pijshëm), duhet të shmangët integrimi hapësinor i infrastrukturës së re në zonat e mbrojtura ujore.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së re, është e nevojshme që të shmangët integrimi i objekteve në zonat në rrezik nga erozioni. Në rast të ndërhyrjeve në këto zona, duhet të provohet se niveli ekzistues i rrezikut nga përmbytjet në zonën përreth nuk do të rritet. Udhëzimi i lartpërmendur duhet të merret parasysh në mënyrë që të reduktojë presionin e infrastrukturës së re në zonat në rrezik nga erozioni, dhe për të siguruar se niveli i rrezikut në zona të veçanta nuk do të rritet.

Kur planifikohen ndërhyrjet në zonat me rrezik jashtëzakonisht të lartë, shume të lartë dhe të lartë të akuiferëve, është e nevojshme që të studiohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit, si dhe në rastin e ngjarjeve të jashtëzakonshme (p.sh. rrjedhjet e substancave të rrezikshme). Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të reduktojë probabilitetin e ndotjes nëntokësore, duke siguruar ndikime të kufizuara të presionit të infrastrukturës së re në ujërat nëntokësorë.

Aktivitete të tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik

të rrjedhave ujore, të zvogëlojnë basenet mbrojtëse ujore, dhe të prodhojnë ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimit të kësaj mase, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në bazë të argumentimit të ekspertëve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasojë e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të bëjë një llogaritje më të saktë dhe të balancuar të kostove.

Në mënyrë që të zvogëlohen ndjeshëm ndikimet negative në cilësinë e ujërave, duhet të merren masat e mëposhtme:

- të blihen pajisjet e duhura për t'u marrë me derdhjet e substancave të rrezikshme në rrjedhat ujore;
- të sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe kështu të parandalohet eutrofikimi përmes planifikimit të duhur;
- të sistemohen shtretërit e lumenjve me anë të mbjelljes së pemëve përgjatë argjinaturave në formë gardhesh çifte, pas sistemimit të argjinaturave;
- fuqizimi i zbatimit të ligjeve e rregulloreve dhe në rast shkeljeje, zbatimi i penaliteteve për subjektet që shfrytëzojnë shtretërit e lumenjve për të marrë materiale, lumenjtë e liqenet për akuakulturë, pa licencat përkatëse, si dhe miratimi i një plani të detajuar shfrytëzimi.

Masa zbutëse specifike

- Në rast se zbatimi i një projekti specifik do të ndikojë ndjeshëm në ndonjë akui-fer, gjatë hartimit të dokumentacionit të projektit duhet bërë edhe një vlerësim i dëmit ndaj ujërave nëntokësorë. Vlerësimi duhet të përfshijë gjithashtu edhe një mënyrë për ta kaluar këtë zonë (si p.sh. ndërtimin e një ure) për të garantuar mbrojtjen e ujit nëntokësor.
- Duhet bërë përcaktimi i zonave më specifike për qëllime të përdorimit të ujërave për HEC-e, rezervuare, për bujqësinë.
- Ndikimet e ndotjes do të shmangen duke adoptuar praktikatat më të mira të menaxhimit të punës në terren, siç janë:
 - Nuk do të autorizohet depozitimi i produkteve të dëmshme në një distancë më pak se 50 m nga brigjet e lumenjve si dhe do të kufizohet pranë rrjedhave të tjera ujore siç janë kanalet kulluese;

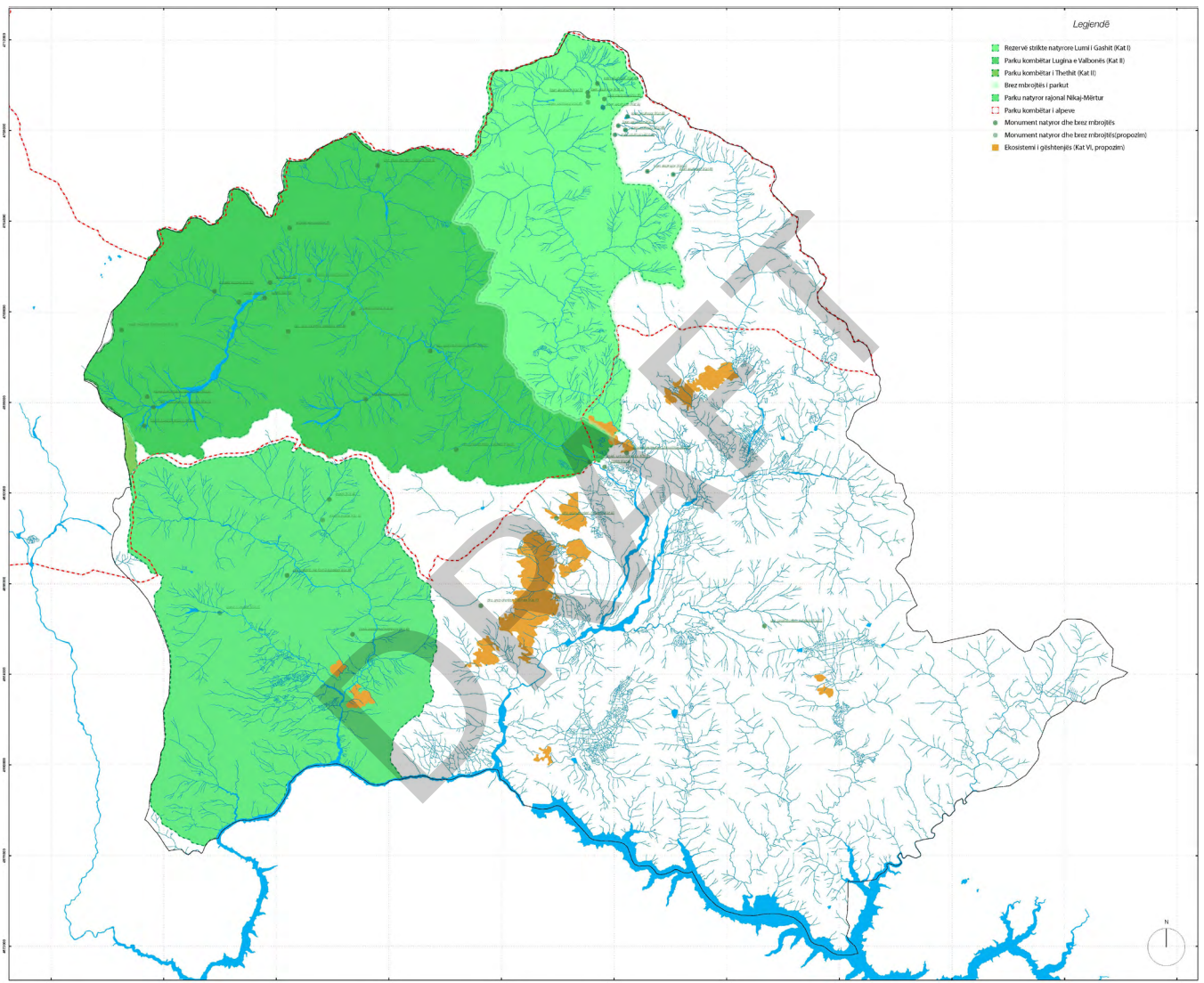
- Ambientet e magazinimit duhet të rrethohen dhe mbulohen për të parandaluar derdhje të ndryshme;
- Kanalet anësorë do të hapen përpara ndërtimit, për të parandaluar derdhjen e rrjedhjeve të rrugës gjatë ndërtimit, në lumë, apo kanalet kulluese;
- Hedhja e betonit duhet të bëhet duke përdorur armaturën e duhur, për të shmangur ndotjen;
- Kur derdhjet nga kantieri duhet të shkarkohen në një lumë, norma e derdhjeve duhet të kontrollohet, në mënyrë që ajo të mos shkaktojë përmbytje lokale në rrjedhën e ujit, apo erozion;
- Në rast se ka derdhje serioze të kimikateve apo lëngjeve gjatë ndërtimit, kontraktori duhet të hartojë një program të masave për ujërat sipërfaqësorë dhe ata nëntokësorë;
- Ndërtimi i impianteve të trajtimit të mbetjeve të lëngëta urbane dhe industriale për të zvogëluar sasinë e lëndëve ndotëse në mjediset ujore, tokësore dhe ajrore;
- Marrja e mostrave të ujërave nëntokësorë duhet të bëjë *in situ* matjen e pH, turbullirës dhe përcjellshmërisë elektrike. Të gjitha veprimet e kërkuara dhe, nëse nevojiten, analizat duhet të bëhen në përputhje me legjislacionin shqiptar.

5.3 Mbrojtja e natyrës (biodiversiteti dhe zgjerimi i hapësirave të gjelbra urbane)

5.3.1 Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike

Tropoja është pjesë e rajonit Kukës-Has-Tropojë dhe është një nga portat ndërkufitare që lidh Shqipërinë me Kosovën për shkak të riaktivizimit të aksit Tropojë-Gjakovë dhe Kukës-Prizren. Një pjesë e zonës natyrore e turistike të Alpeve Shqiptare aksesohet nga këto porta. Bajram Curri, qendra administrative e bashkisë së Tropojës, ndodhet rreth 240 km larg Tiranës dhe 120 km larg Prishtinës. Ndërtimi i Rrugës së Kombit (Shqipëri) dhe autostradës “Ibrahim Rugova” (Kosovë) e ka lehtësuar mjaft komunikimin e Tropojës me Tiranën dhe Prishtinën.

Zona përbën një rajon unik natyror me bukuri të rrallë dhe vlerë ekologjike, dhe strehë e burimeve të lumenjve kryesore. Ato përbëjnë një mjedis kryesor ekologjik, ekonomik, kulturor, argëtues dhe dinamik në Shqipëri. Tropoja është një rezervuar i rëndësishëm

për biodiversitetin dhe habitatet. Në këte zonë gjenden një rezervë strikte natyrore, një park kombëtar dhe një park rajonal, si dhe një numër monumentesh natyrore. Kjo shumëllojshmëri e madhe e habitateve, së bashku me treguesit e kushteve klimatike mesdhetare malore, kanë *përpunuar* në shekuj një gamë mjaft të lartë të diversitetit të bimësisë natyrore në zonë.

Çështja e mbrojtjes dhe zgjerimit të hapësirave të gjelbra urbane lidhet me dy objektiva mjedisore: OM 12 *“Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel lokal e kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë”* dhe OM 6 *“Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit”*.

Vlerësimi i ndikimeve në mjedis dhe masat e propozuara në kuadër të OM 12 është trajtuar në seksionin e Peizazhit më lart. Në vijim paraqitet vlerësimi i ndikimeve në mjedis në kuadër të OM 6 dhe që lidhet me hapësirat e gjelbra urbane.

Ndikimet që kanë të bëjnë me fragmentimin e habitateve dhe biodiversitetin janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës dhe më tej. Ato vërehen më tepër në mjedisin lokal, ndërsa në rastin e projekteve me shtrirje të gjerë impaktet ndihen edhe në nivelin rajonal dhe përgjatë kufijve (p.sh. në migrimin e karnivorëve të mëdhenj, rrugët e migrimit të shpendëve, vijat ujore të kalimit ndërkuftar etj.). Gjatë ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshëm (p.sh. ndotje nga zhurmat e sheshit të ndërtimit, kafshët largohen prej makinerve të ndërtimit, etj.). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (p.sh. ndërprerja e rrugëve të migrimit, rritja e zhurmës nga strukturat e zhvilluara në vend, pengesa në mjedis–linja elektrike, etj.).

Kjo linjë e ndërhyrjes referohet në mënyrë të veçantë në Sistemin Urban dhe Strategjinë e Vendbanimeve dhe ka si fokus zhvillimin policentrik të bazuar në forcimin e hierarkisë së sistemeve urbane. Në veçanti tenton që të përmirësojë cilësinë urbane në aspektin fizik, me ndërhyrje kualifikimi dhe përmirësimi të tesutit urban, si dhe përmirësimin e cilësisë dhe sasisë së shërbimeve bazë dhe në këtë mënyrë rritjen e numrit të vendbanimeve që aksesojnë në shërbimet themelore të tilla si transporti, ujësjellësi, kanalizimet. Kjo linjë veprimi gjithashtu ndikon në temën e banesave informale dhe sociale.

Cilësia urbane dhe rajonale i referohet kryesisht cilësisë së jetës së atyre që banojnë në territorin e bashkisë, që do të thotë se i kushton vëmendje pjesëve të ndryshme të territorit dhe marrëdhënieve mes sistemeve të ndryshme që e përbëjnë atë: të malev edhe luginave, zonave urbane dhe fshatrave, poleve qendrore dhe zonave më marginale. Qendrat kryesore dhe fshatrat më të vegjël nga të cilët karakterizohet territori duhet të bëhen vende të socializimit dhe të ofrimit të shërbimeve bazë. Duhet vlerësuar rrugët dhe vendet publike si vendtakimi dhe diskutimi.

(në faqen
paraardhëse)
Harta e planit
të mbrojtjes
së pasurisë
natyrore

Dimensionet e cilësisë së jetës janë të lidhura ngushtë me komponentët e tjerë si ata ekonomikë, infrastrukturorë, socialë dhe mjedisorë. Cilësia urbane dhe mjedisore nuk lidhet vetëm me aspektet materiale/fizike të qytetit dhe të territorit, por përfshin të gjithë sferën jomateriale të lidhur me mirëqenien lokale. Ajo përshtatet në këtë aspekt me masën e ndryshimeve demografike të lidhura veçanërisht me probleme të mëdha sociale, me shpopullimin e territorit dhe shërbimet e shpërndara me karakter inkluziv dhe social. Në të njëjtën kohë merr rol qendror edhe ofrimi i shërbimeve dhe hapësirave për të rinjtë, me qëllim jo vetëm të ofrojë mundësi për brezin e ri, por edhe për të jetuar dhe shijuar territorin në mënyrë të përgjegjshme, të vetëdijshme dhe të motivuar.

Në sintezë mund të themi që tema i përket:

- Hapësirave urbane, në kuptimin e evolucionit urban, të gjendjes së ndërtesave, pajisjeve dhe sistemit të parkimit, arredimit urban dhe gjelbërimit publik;
- Shërbimeve individuale (kopshtet e fëmijëve, kujdesin për njerëzit, rrjetet e kujdesit) dhe për kohën e lirë.

Indikatorët kyç janë:

- Forcimi i rolit të bashkisë si qendër kryesore e funksioneve;
- Fuqizimi i lokaliteteve kryesore për të përmbushur kërkesën për aksesibilitetin e shërbimeve;
- Kualifikimi i shërbimeve bazë në lokalitetet më të vogla / fshatra.

5.3.2 Ripyllëzimi

Përsa i përket ndërhyrjeve të ripyllëzimit, duhet theksuar se rëndësia e këtij procesi është shumëplanëshe, si në nivel global, ashtu dhe rajonal dhe lokal. Mbjellja e pemëve të reja ndihmon në uljen e sasisë së CO₂ në ajër. Dioksidi i karbonit është ndër kontribuesit kryesorë në ndryshimet klimatike. Pyllëzimi është një strategji efektive zbutëse për të luftuar ngrohjen globale. Përveç përfitimeve në fushën e klimës, ripyllëzimi ndihmon në mbrojtjen e specieve të rëndësishme të kafshëve. Pyllëzimi ndihmon për të rindërtuar habitatet dhe për ndalimin e degradimit të tyre, duke eliminuar kështu kërcenimet kryesore për shëndetin e specieve.

Shpyllëzimi dëmton tokën dhe habitatet përmes erozionit. Pyllëzimi ndihmon në rigjenerimin e dëmtimeve prej erozionit. Pyllëzimi mund të ndihmojë për të rehabilituar atë që erozioni ka dëmtuar. Përveç kësaj, pellgjet ujëmbledhës të zonës, të cilët janë dëmtuar nga shpyllëzimi mund të rigjenerohen nëpërmjet ripyllëzimit. Këta pellgje ujëmbledhës rajonale janë një burim i rëndësishëm për zhvillimin e njeriut.

Pyllëzimi gjithashtu ndihmon banorët në sigurimin e ushqimit, si dhe përdorimin dhe disponueshmërinë e ujit. Rigjenerimi i pyjeve sjell përfitime për nivelet kimike, sociale dhe biologjike të të gjithë ekosistemit. Pyllëzimi ndihmon edhe në krijimin e vendeve të reja të punës. Kështu që ai është i dobishëm jo vetëm për mjedisin, por edhe për zhvillimin ekonomik.

5.3.3 Brezi i Gjellbër Evropian

Përgjatë vijës kufitare të bashkisë është lokalizuar edhe Brezi i Gjellbër Evropian. Ky brez është një lidhje shumë e rëndësishme ekologjike, një nga shtyllat e rrjetit pan-evropian ekologjik, detajet e të cilit janë të bazuara në praninë e zonave të mëdha natyrore që u zhvilluan në mungesë të aktivitetit të njeriut.

Brezi i Gjellbër i Shqipërisë konsiderohet i gjithë kufiri shtetëror tokësor prej 720 km. Ky konstatim mbështetet në faktin se Shqipëria në të kaluarën ka qenë një vend i izoluar dhe në zonën kufitare nuk lejoheshin aktivite për shfrytëzimin e burimeve natyrore. Në këndvështrimin e larmisë biologjike vargmalet tona kufitare kanë shërbyer si vendstrehim i shumë llojeve të faunës dhe florës Ballkanike. Duke qënë e pamundur të mbrohet i gjithë kufiri, si Brez i Gjellbër i Shqipërisë shërben një rrjet zonash të mbrojtura natyrore ku bëjnë pjesë:

- në krahinën veriore: Liqeni i Shkodrës, Lugina e Valbonës, Lumi i Gashit, Vargmali Korab-Koritnik
- në krahinën qendrore: Malet Shebenik-Jabllanicë;
- në krahinën jugore: rajoni Ohër-Presepë, Bredhi i Sotirës dhe zona e Butrintit në skajin më jugor.

5.3.4 Udhëzimet dhe masat zbutëse për mbrojtjen e natyrës (biodiversiteti dhe zgjerimi i hapësirave të gjelbra urbane)

Për të ruajtur në mënyrë të përhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet të merren parasysh masat e mëposhtme:

- Krijimi dhe përmirësimi i korridoreve ekologjike përgjatë luginave dhe përgjatë zonave të mbrojtura; kjo konsiston në rivendosjen e lidhjeve ekologjike midis parqeve të shumta dhe zonave të mbrojtura, brenda kontekstit të një procesi më të gjerë të rrjetit ekologjik rajonal, duke filluar me hapësirat e mëdha të gjelbra dhe blu;

- Shfrytëzimi i infrastrukturës ekzistuese ka përparësi mbi ndërtimin e infrastrukturës së re;
- Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmanget ndërhyrja e projekteve në zonat me karakteristika të çmuara natyrore, në zonat e mbrojtura dhe në zonat e Natura 2000;
- Krijimi i një sistemi monitorimi mjedisor, i cili konsiston në krijimin e një baze të dhënash për të monitoruar rrezikun e paqëndrueshmërisë dhe ndryshimeve klimatike, por edhe konsumin e tokave bujqësore dhe të shpyllëzimit, ose gjuetisë si dhe organizimin e fushatave informuese për qytetarët;
- Krijimi i një zone mbrojtëse për të limituar fenomenin e shpyllëzimit, gjë që synon ruajtjen dhe përmirësimin e lidhjeve ekologjike dhe biodiversitetit, kufizimin e shfrytëzimit të pyjeve dhe vendosjen e masave, rregullimin e aktiviteteve të autorizuara, zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm dhe aktiviteteve edukative e kërkimore;
- Krijimi i zonave buferike përreth zonave të rrezikuara, për ato aktivitete që zhvillohen pranë zonave të mbrojtura. Për shembull, në rastin e rrjedhave ujore, qëllimi i zonës buferike do të jetë për të mbrojtur lumin nga burime të ndryshme të ndotjes (të tilla si zhavorret, propojë të mbeturinave komunale dhe elemente të ndotjes bujqësore ose industriale), por edhe për të identifikuar zonat e rrezikshme për njerëzit për shkak të përmytjeve, etj.;
- Rritja e cilësisë së menaxhimit të zonave të mbrojtura nga stafi lokal.

Në kuadrin e ndërhyrjeve të ripyllëzimit, Plani parashikon disa veprime prioritare dhe plane/programe si më poshtë:

- Shtimi i ekosistemeve prodhuese
 - Projekt pyllëzimi për mbrojtjen dhe zgjerimin e mjedisit natyror të gështenjës në Bujan
- Parandalimi i erozionit
 - Ripyllëzimi i zonave në rrezik në bashkinë e Tropojës me varietete vendase
- Masa parandaluese mjedisore për industrinë minerare
 - Ripërdorimi i minierave të braktisura për ripyllëzim me pemë për industrinë e ngrohjes (Rrogam, Kam, Zogaj, Valbonë)
- Shtimi i tokës bujqësore dhe bagëtive

- Mbështetje për programin e ripyllëzimit dhe për shtimin e numrit të bagë-tive për fermat e vogla

5.4 Përmirësimi i Cilësisë së Ajrit

5.4.1 Vlerësimi i ndikimeve në mjedis në nivel objektivash strategjike

Objektivi Mjedisor 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferikë

Shkarkimet e ndotësve janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit të infrastrukturës dhe atë të operimit në një sërë aktivitetesh nga sektorë të ndryshëm të ekonomisë, por në lidhje direkt me Planin ndikimi kryesor vjen nga sektori i transportit.

Gjatë fazës së ndërtimit ose të rindërtimit të infrastrukturës, shkarkimi i ndotësve krijon impakt afat-shkurtër në mjedis, kështu që shumica e efekteve të tyre janë të kthyeshme.

Gjatë fazës së operimit të infrastrukturës, shumica e shkarkimeve janë të pranishme si në ajër edhe në ujë e tokë, në varësi të proceseve të aktiviteteve që krijohen nga operimi i infrastrukturës përkatëse.

Zbatimi i masave specifike që synojnë arritjen e qëllimeve të këtij PPV pritet të kenë një impakt pozitiv. Në plan afatgjatë, përmirësimi i infrastrukturës ekzistuese do të ketë ndikim pozitiv për shkak të pakësimit të shkarkimeve të ndotësve, së pari për shkak të përmirësimit të infrastrukturës rrugore, duke mundësuar një kohë më të shkurtër të udhëtimit, përmirësimin e trafikut (bllokimeve/ngjeshjeve), duke çliruar më pak gazra dhe duke pakësuar ndotësit e shkarkuar.

Megjithatë, ekziston edhe rreziku që përmirësimi i mëtejshëm i rrjetit rrugor, veçanërisht i atij ndërkufitar, do të prodhojë të ashtuquajturën *kërkesë e detyruar* për shkak të pakësimit të ngjeshjes, i cili nga ana tjetër mund të rrisë sasinë e shkarkimeve të ndotësve, veçanërisht në zona ku nuk kishte ndotje para se të zbatoheshin masat e Planit. Gjithsesi, impaktet negative me përmirësimin e rrjetit rrugor mund të pakësohen dhe madje të parandalohen përmes marrjes njëkohësisht të masave të përgjithshme për promovimin e përdorimit të rrjetit publik të transportit të pasagjerëve dhe lëvizjes me biçikleta. Të dyja këto mënyra transporti parashikohen të përmirësohen nga ky plan.

Rinovimi i mjeteve motorike kontribuon së tepërmi në pakësimin e shkarkuesve ndotës, si edhe zhvillimi i standarteve sipas tipave të aprovuar për mjetet siguron që të arrihen nivelet e synuara për shumicën e shkarkimeve të ndotësve nga transporti. Projektet që

lidhen me promovimin e transportit publik do të kontribuojnë gjithashtu në pakësimin e shkarkimeve të ndotësve.

Plani nuk mund të adresojë specifikisht promovimin e rinovimit të mjeteve, por me anë të të gjithë programeve/projekteve, veçanërisht atyre që promovojnë transportin publik të pasagjereve, ka ndikim pozitiv në mjedis dhe kontribuon qenësisht në arritjen e synimeve për nivelet e shkarkimeve kombëtare.

Përsa i takon shkarkimeve të grimcave pezull në ajër, ato do të pësojnë rritje të përkohshme në zonat ku do të zbatohen masat e rindërtimit të infrastrukturës sipas sektorëve (impakte të kthyeshme). Në përputhje me rregullat që rregullojnë masat për pakësimin e shkarkimeve të grimcave nga sheshet e ndërtimit, zbatimi i punimeve në ndërtim garanton që rritjet e përkohshme lokale të niveleve të ndotësve të mjedisit në ajër të jenë ende të pranueshme për mjedisin dhe njerëzit.

5.4.2 Udhëzimet dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 3

Në planifikimin e politikave dhe aktiviteteve të Planit në zonat e ndotjes së ajrit, duhet të merren parasysh objektivat e SKZHI II dhe standardet e lejuara të emetimeve, të përcaktuara nga BE, OBSH dhe legjislacioni përkatës shqiptar.

Duhet të përgatitet një program i detajuar i masave për zvogëlimin e ndotjes me grimca PM_{10} dhe $PM_{2.5}$ për zonat problematike. Programi do të duhet të vërehet gjatë planifikimit të politikave dhe projekteve specifike të Planit për zonat problematike, në një shkallë më të gjerë. Prioritet, në procedurën e përzgjedhjes, duhet t'u jepet varianteve të cilat ofrojnë përmirësimin më të madh të cilësisë së ajrit të ambientit.

Gjatë përgatitjes së politikave dhe projekteve të reja në infrastrukturë, duhet të respektohen udhëzimet dhe masat në vijim, në mënyrë që të arrihen objektivat e reduktimit të ndotjes së ajrit të ambientit në zonat e ndikimit të aktiviteteve përkatëse:

- Cilësia e ajrit - komuniteti
 - Monitorim të rasteve të sëmundjeve dhe shkaktarëve
 - Përcaktimi i zonave urbane të reja me cilësi të lartë ajri për popullsinë
 - Dizajnime me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirëmbajtje dhe zëvendësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështisë
 - Përdorim i mjeteve të transportit publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra ajri të reduktimit maksimal

- Cilësia e ajrit - ekosistemet
 - Identifikimi dhe monitorimi i burimeve të gazeve që shkaktojnë shiun acid
 - Komunikim ndërkufitar institucional për të shmangur incidentet mjedisore në qarkullimin e ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitare
 - Përcaktimi i kriterëve të tjetërsimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit
 - Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi
 - Strukturimi i kërkesave për lëndë drusore
 - Përcaktimi i masave të emergjencave në rastet e aksidenteve industriale për zvogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilësinë e tij

Masa zbutëse specifike

- Monitorimi i cilësisë së ajrit në të gjithë territorin e zonës duke vendosur stacione automatike të monitorimit si në zonat urbane ashtu dhe ato rurale;
- Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore për vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilësinë e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike.

Gjatë fazës së ndërtimit, masat më të zakonshme specifike të rekomanduara në punimet e infrastrukturës rrugore konsistojnë në:

- Ngjeshja e tokës së gërmuar, lagia e karrexhatës së rrugës, përdorimi i ndarësve të rrugëve për të kufizuar daljen e pluhurit, larja e rrotave të makinerive që dalin nga kantieri (gjë që bëhet përditë) etj.;
- Kufizimi i shpejtësisë së makinerive në rrugë.

Ulja e ndikimit nga ndërtimi përfshin gjithashtu:

- vendodhjen potenciale të hapësirave që kërkohen për instalimin e kantierit, magazinim si dhe zonat e stabilizimit të tokës;
- rrugët e transportit që përdoren për shpërndarjen e materialeve.

Përsa i përket fazës së shfrytëzimit të infrastrukturës propozohen masat specifike të mëposhtme:

- kontrolli i kufijve të shpejtësisë së automjeteve gjatë sezonit me nivelin më të lartë të ndotjes së ajrit me pezulli në qendrat kryesore urbane;
- mirëmbajtje e rregullt e sipërfaqeve rrugore për të pakësuar sa më shumë që të jetë e mundur ringritjen e pezullive.

5.5 Hotspot-e

Përsa i përket trajtimit të zonave të identifikuara si pikat hotspot në plan, ky seksion parashikon prezantimin e dy opsioneve për zgjidhjen e problemeve të identifikuara në lidhje me këtë të fundit. Në rastin specifik të Bashkisë Tropojë nuk janë identifikuar zona hotspot.

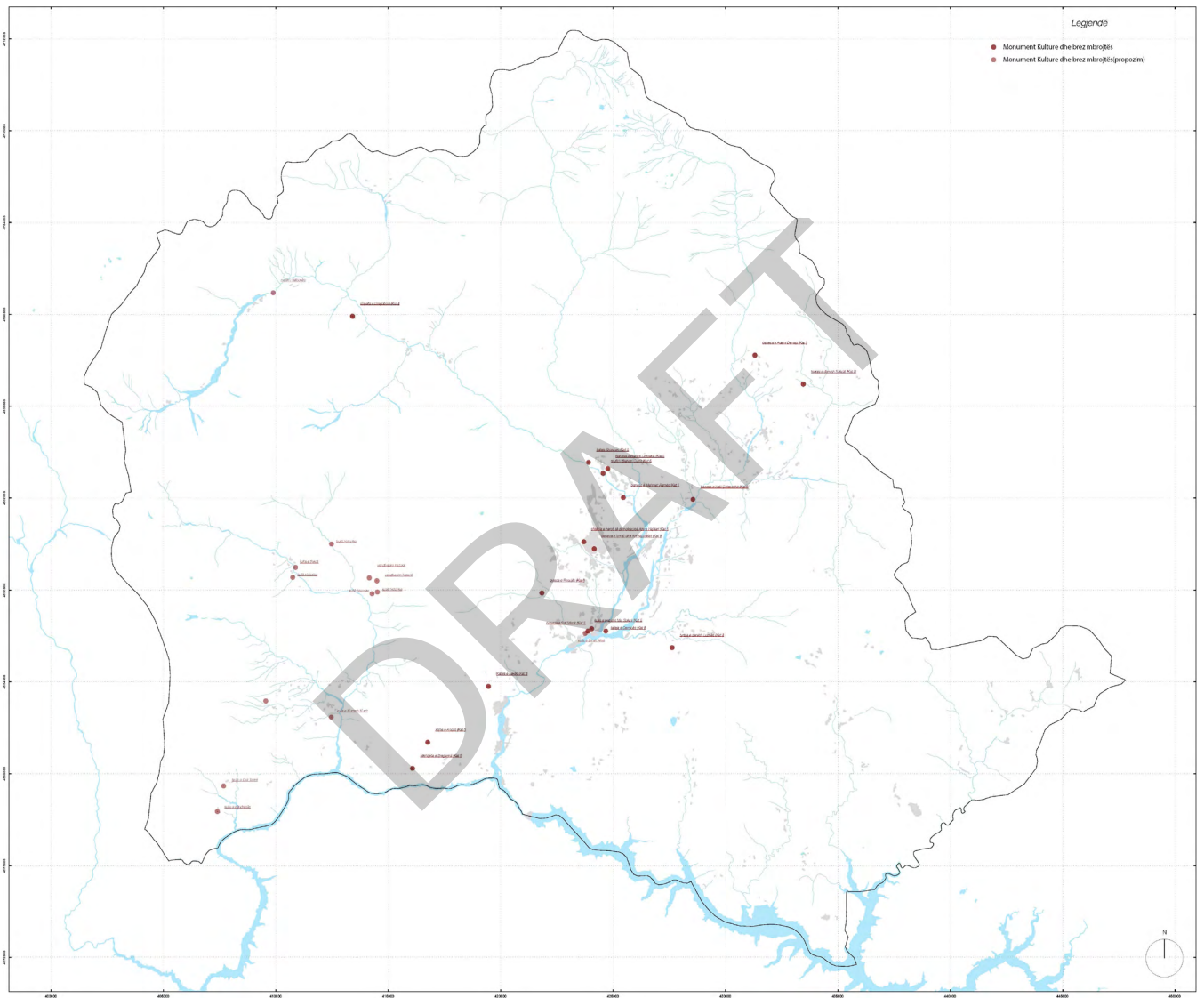
Pavarësisht këtij fakti, në zonë janë identifikuar dy *elemente* të territorit, të cilët janë: zonat/hapësirat e ish-minierave dhe ish-venddepozitimet e hedhjeve, të cilët vlerësohet se kanë ndikim në cilësinë e ujërave dhe të tokave përreth. Ndërkohë që ndikimet përkatëse të këtyre elementeve janë trajtuar në kapitujt përkatës të VSM, Plani i Përgjithshëm Vendor parashikon veprimet strategjike si më poshtë:

- Masa parandaluese mjedisore për industrinë minerare
 - Programe për menaxhimin mjedisor të veprimtarive minerare
 - Programe për zhvillimin e mënyrave të rigjenerimit të hapësirave të ish-minierave
 - Ripërdorimi i minierave të braktisura për ripyllëzim me pemë për industrinë e ngrohjes (Rrogam, Kam, Zogaj, Valbonë)
- Rehabilitimi i ish-venddepozitimeve
 - Programe për zhvillimin e mënyrave për rigjenerimin e ish-venddepozitimeve
 - Ripërdorimi i ish-venddepozitimeve nëpërmjet bio-bonifikimit (prodhimit të biomasës) (Bajram Curri, Jaho Salihi (Cërnice), Tropojë, Zona B (Fierzë), Lekbibaj, Pac, Valbonë)

DRAFT

6 RUAJTJA E ASET EVE KULTURORE

DRAFT

6.1 Parashikime për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore

Në bashkinë e Tropojës gjenden monumente të ndryshme që njihen si pjesë e trashëgimisë kulturore të rajonit. Duke qenë të njohura tashmë si të tilla, do të thotë se bashkia duhet të ndërmarrë shpejt veprimet e nevojshme të rëndësishme për ruajtjen e tyre, në bashkëpunim me institucionet përkatëse në nivel ndërkombëtar, kombëtar dhe rajonal. Kjo trashëgimi, zakonisht, është në kushte të mjerueshme dhe rehabilitimi, ruajtja dhe aksesueshmëria publike në të ardhmen njihen nga PPV si hapa të nevojshme për të rritur potencialin turistik të rajonit dhe për të garantuar ruajtjen e historisë dhe identitetit lokal.

Elemente të trashëgimisë kulturore janë Varrezat e Dëshmorëve në Bajram Curri dhe memorialet e shumtë të luftës që janë të përhapur nëpër rajon. Në të dy rastet, duhet të ndërmerren projekte rehabilitimi në bashkëpunim me institucionet dhe agjencitë që merren me proceset e rehabilitimit dhe ruajtjes, pasi është e rëndësishme që një proces i tillë të ndërmerret nga teknikë dhe puntorë me eksperiencë (mjeshtëri). Hapat që duhen ndërmarrë gjatë procesit mund të përmbliidhen si vijon:

- Hartimi i projektit të rehabilitimit, bazuar në një vëzhgim dhe studim të kujdesshëm të monumenteve përkatëse, përfshirë planin e mirëmbajtjes;
- Bazuar në projektin e hartuar të rehabilitimit, duhet të kërkohen bashkëpunime potenciale dhe mundësi financimi për të garantuar fizibilitetin e punës;
- Pasi të sigurohet financimi, projekti i rehabilitimit duhet të tenderohet dhe vetëm aperiator të specializuar duhet të pranohen, duke marrë pjesë nën mbikëqyrjen e pavarur të ekspertëve të caktuar;
- Pas fazës së ndërtimit/rehabilitimit, bashkia dhe/ose palë të tjera të interesuara duhet të garantojnë mirëmbajtjen e nevojshme për vitet në vijim.

Përveç kësaj, bashkia e Tropojës pritet të kryej të gjitha hapat e nevojshme për të zgjeruar listën e monumenteve zyrtare që janë pjesë e trashëgimisë kulturore. Duke qenë se aktualisht ka disa monumente që nuk janë të njohura zyrtarisht si të tilla, të cilat duhet të jenë të ruajtura dhe të rehabilituara pasi përbëjnë mjedisin kulturor të rajonit, PPV rekomandon të nisin hapat e nevojshëm për të arritur njohjen zyrtare me institucionet kombëtare përkatëse (p.sh. Ministria e Kulturës). Midis monumenteve, për të cilat konsiderohet e rëndësishme përfshirja në listën zyrtare, vlen të përmenden:

- Institucionet kulturore në Bajram Curri, si Kinemaja, Biblioteka publike dhe Qendra Kulturore;
- Shumë kulla prej guri të shpërndara në gjithë territorin e Tropojës;

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
mbrojtjes
së pasurisë
kulturore

- Mullinjtë prej guri;
- Kështjellat dhe kalatë.

6.2 Ruajtja dhe përmirësimi i monumenteve të kulturës

Procesi i ruajtjes dhe përmirësimit të monumenteve të kulturës, që nuk janë të njohura zyrtarisht si të tilla, nuk është shumë i ndryshëm nga ai i hartuar në paragrafin e mësipërm. Megjithatë, ka disa ndryshime që vijnë, së pari, nga statusi i ndryshëm i këtyre monumenteve dhe, së dyti, nga përkufizimi më i zgjeruar që i është dhënë termit *monument kulture* në këtë Plan.

Në lidhje me çështjen e parë, pritet që rehabilitimi dhe ruajtja e monumenteve të panjohura zyrtarisht, si *Kulla* apo mullinjtë prej guri në Valbonë, të kërkojnë përpjekje në fazën e ngritjes së një projekti të denjë rehabilitimi. Si pasojë e statusit të paqartë ligjor të këtyre monumenteve dhe kushteve të pronësive të ndryshme (një përzierje midis pronësisë publike dhe private), duhet të kërkohet bashkëpunim midis palëve publike e atyre private dhe bashkia duhet të jetë garante për arritjen e ruajtjes dhe rehabilitimit të këtyre strukturave, në mënyrë të pajtueshme me planet e ardhshëm të përdorimit dhe interesin potencial publik. Përveç kësaj, mund të fillohet një program për rehabilitim/ruajtje të monumenteve kulturore private nëpërmjet p.sh. stimujve fiskalë dhe/ose bashkë-pagimit të kostove të rinovimit. Bashkia e Tropojës, në bashkëpunim me institucionet kombëtare/ndërkombëtare, duhet të fillojë projekte në këtë drejtim.

Procesi i ruajtjes dhe rehabilitimit rrjedhimisht bazohet në fazat e mëposhtme:

- Mbi iniciativën publike ose private, hartimin e projektit të rehabilitimit bazuar në një vëzhgim të kujdesshëm dhe mbi një studim të monumenteve të rëndësishme, përfshirë planin e mirëmbajtjes;
- Bazuar në projektin e detajuar të rehabilitimit, duhet të kërkohen bashkëpunim potencial dhe mundësi financimi, për të garantuar fizibilitetin e procesit, përfshirë aplikime për stimuj dhe/ose forma bashkë-pagimi;
- Me t'u siguruar financimi, projekti i rehabilitimit duhet të tenderohet, mundësisht te operatorë të specializuar nën mbikëqyrjen e ekspertëve të caktuar.

Në lidhje me çështjen e dytë, ndërkohë që termi *monument kulture* tradicionalisht përdoret për të përcaktuar një artifakt, si një vepër arti apo arkitekture, apo një monument, Plani e zgjeron këtë përkufizim edhe në fshatra tradicionale të zgjedhur dhe në tipologjitë e tyre hapësinore. Për këtë arsye, ruajtja dhe përmirësimi i monumenteve të kulturës nuk mund të arrihet vetëm nëpërmjet projekteve të rehabilitimit si ato të përmendura

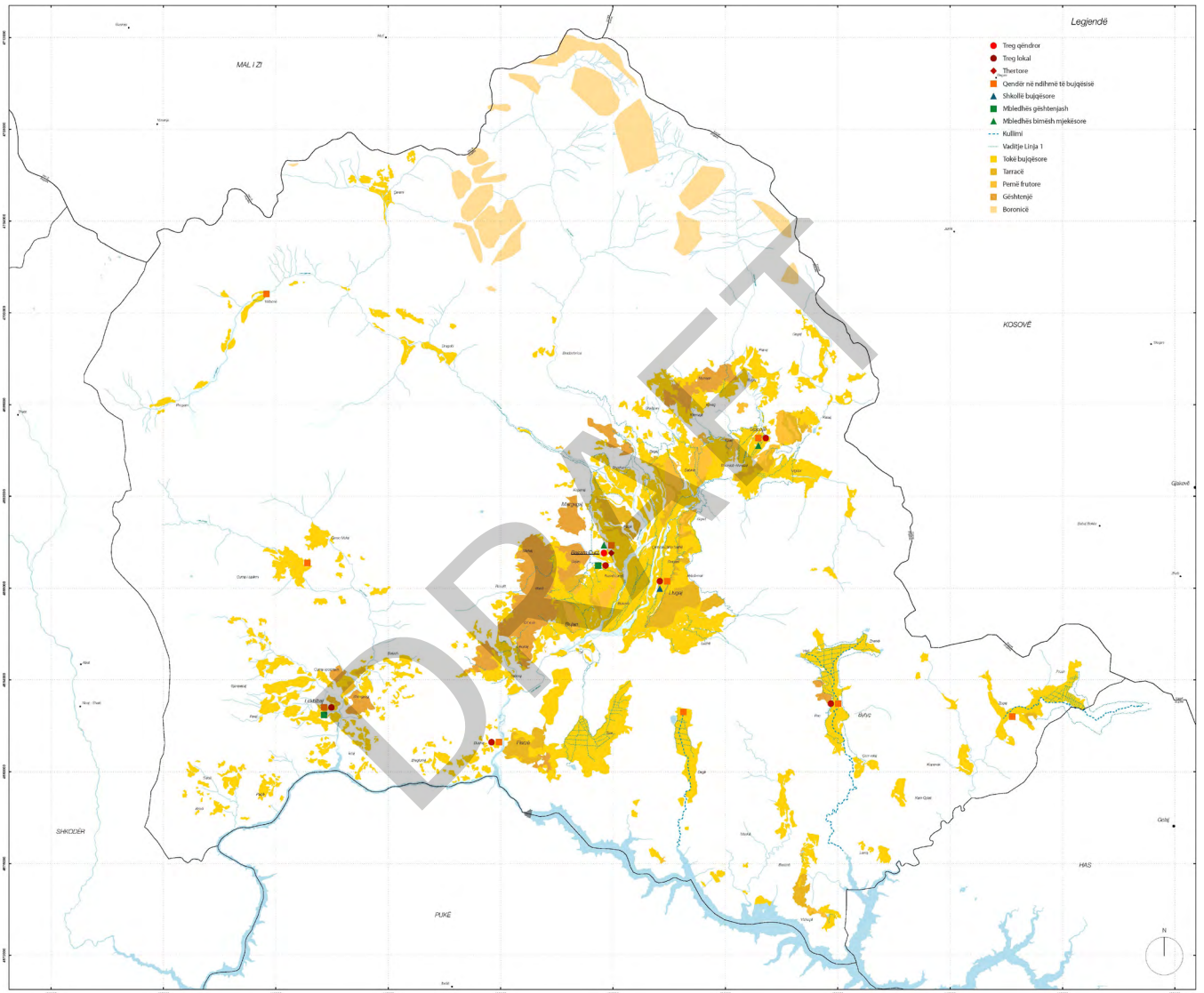
më sipër, por edhe duke krijuar politika, norma dhe rregullore që do të garantojnë përmirësimin e kësaj trashëgimie specifike, ruajtjen dhe përdorimin e ardhshëm të saj. Kështu, Plani nuk shoqërohet vetëm nga një seri projektesh që synojnë përmirësimin e kushteve të jetesës në fshatrat hitorike (sigurimi i zahdimësisë së jetesës/banimit në to është kushti i parë për këtë ruajtje), por shoqërohet edhe nga një paketë rregullash lokale që specifikojnë ato parametra, materiale ndërtimi, teknika dhe specifikime të tjera të rëndësishme që lidhen me ndërtimin e godinave të reja, rehabilitimin e të vjetrave dhe të punëve të tjera që do të prekin tiparet e hapësirës së fshatrave.

DRAFT

DRAFT

7 PËRMIRËSIMI I MJEDISIT BUJQËSOR

DRAFT

Mjedisi i përgjithshëm bujqësor i Tropojës duhet të përmirësohet në mënyrë të konsiderueshme për të arritur nivele të kënaqshme produktiviteti dhe efëcence. Ndërhyrjet në këtë fushë lidhen me tri fusha kryesore: marrëveshja bujqësore, infrastruktura bujqësore dhe pajisjet bujqësore.

7.1 Parashikime për mbrojtjen e tokës bujqësore

Shumë pjesë të territorit bujqësor të Tropojës, gjatë veteve të fundit, kanë kaluar nëpër një proces braktisjeje dhe mospërfilljeje. Plani parashikon rehabilitimin e këtij territori dhe kthimin e tij në nivele të kënaqshme të prodhimit dhe efëcencës bujqësore, nëpërmjet rehabilitimit të tokës së braktisur me agro-pyllëzim dhe permakulturës dhe, më specifikisht, nëpërmjet ripërdorimit të terracave të braktisura. Rehabilitimi i këtyre terracave mbi pjerrësi, që ndodhen veçanërisht në territorin rreth Bajram Currit, do të realizohet nëpërmjet pastrimit të bimësisë, implementimit të një rrjeti kullimi dhe do të rezultojë në zgjerim të kulturave bujqësore me cilësi të lartë, për t'u përdorur për kultivimin e drurëve frutorë, vreshtave dhe bimëve mjekësore.

7.2 Infrastruktura bujqësore

Rehabilitimi i rezervuareve dhe sistemeve të vaditjes

Sistemet e vaditjes dhe të kullimit në territor do të rehabilitohen, duke filluar nga ato zona që kanë potencial për kultivim me cilësi të lartë. Rehabilitimi ka të bëjë me një numër situatash të caktuara, që shpesh korrespondojnë me ato vende ku sistemi bujqësor ndërpritet me sisteme të tjera (p.sh. infrastrukturë rrugore, zona të urbanizuara, etj.). Më specifikisht, rehabilitimi i sistemit të vaditjes/kullimit do të bazohet në dy veprime kryesore:

- Rezervuaret e shumta të përhapura nëpër kodra duhet të rehabilitohen plotësisht për të realizuar grumbullimin e ujërave atmosferike dhe furnizimin e vazhdueshëm me ujë për vaditje;
- Segmente specifike të kanaleve përgjatë territorit duhet të ndërtohen ose të rehabilitohen.

Për më tepër, implementimi i një pellgu ujëmbledhës, për të depozituar ujërat e zeza të trajtuara, të nxjerra nga impianti i trajtimit të Bajram Currit dhe lidhja e tij me rrjetin e vaditjes, do të rrisë kapacitetin vaditës të territorit dhe gamën e resurseve ujore për bujqësinë.

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
propozimeve
për
infrastrukturën
bujqësore

7.3 Pajimi bujqësor

Një rrjet ndërtesash të ndryshme ndihmëse për bujqësinë - përfshirë kolektorë, thertore, baxho, tregje, qendra distribucioni dhe qendra trajnimi - do të implementohen në lidhje të ngushtë me rrjetin rrugor, i cili do të garantojë aksesueshmëri të barabartë për fermerët. Menaxhimi i një pajimi të tillë kërkon, në shumë raste, forma të reja organizimi, të bazuara në bashkëpunimin midis fermerëve, të cilët pritet të formojnë kooperativat lokale.

Pajimi i ri bujqësor përfshin:

- Kolektorë të prodhimeve bujqësore: këto struktura duhet të shpërndahen në të gjithë territorin e bashkisë dhe veçanërisht në zona të karakterizuara nga një tip/lloj kulture bujqësore. Roli i tyre konsiderohet shumë i rëndësishëm për të garantuar konservimin dhe shpërndarjen e duhur të kulturave bujqësore. Kolektorët janë struktura të vogla dhe janë duke u implementuar nëpërmjet iniciativave publike dhe/ose private dhe duhet të menaxhohen nga kooperativat lokale.
- Tregjet dhe qendrat e distribucionit janë variante më të mëdha të kolektorëve lokalë dhe do të funksionojnë edhe si pika shitjeje dhe qendra shpërndarjeje. Ato ndodhen në pozicione strategjike, si në terma publike edhe në aksesueshmëri infrastrukturore. Ashtu si edhe kolektorët, ato janë struktura të vogla dhe do të implementohen me iniciativë publike dhe/ose private dhe duhet të menaxhohen nga kooperativat lokale.
- Për të përmirësuar prodhimin e ushqimit, bazuar në bagëtitë lokale, do të implementohen thertore dhe baxho të vogla në pozicione specifike përgjatë territorit. Ndërkohë që thertoret do të plotësojnë ato ekzistueset, strukturat e baxhove do të kontribuojnë në prodhimin dhe tregtimin e djathit, qumshtit dhe kosit lokal. Këto struktura do të implementohen nëpërmjet iniciativës publike dhe/ose private dhe duhet të menaxhohen nga kooperativat dhe sipërmarrësit lokalë.
- Strukturat e përpunimit të ushqimit do të implementohen në territor për të plotësuar zinxhirin e prodhimeve lokale. Strukturat e përpunimit të ushqimit për fruta, gështenja, bimë mjekësore dhe boronica janë veçanërisht të rëndësishme, pasi ato mund të plotësojnë dhe mbështesin prodhimin aktual. Këto struktura do të implementohen nëpërmjet iniciativës private, me mbështetjen e mundshme publike, dhe duhet të menaxhohen nga kooperativat dhe sipërmarrësit lokalë.

Qendrat në mbështetje të bujqësisë janë qendra të vogla të edukimit profesional në fushën e bujqësisë. Roli i tyre është të garantojnë asistencë dhe trajnim për fermerët lokalë. Këto struktura do të implementohen nëpërmjet iniciativës publike dhe do të

menaxhohen nga institucionet lokale/rajonale.

DRAFT

DRAFT

8 PLANI PËR ZHVILLIMIN E TURIZMIT

DRAFT

DRAFT

8.1 Zhvillimi turistik në rajon

8.2 Infrastruktura turistike dhe akomodimi

- Realizimi i Pikave të Informacionit Turistik në qendrat e urbanizuara
- Zhvillimi i strukturave të akomodimit (hostele/hotele)

8.3 Menaxhimi turistik në zonat e mbrojtura natyrore

Menaxhimi i shtigjeve

Struktura të shërbimit turistik

Akomodimi turistik

Aktivitetet e lejuara

- Përkufizim i shtigjeve/zonave dhe strukturave për turizmin e lehtë (*soft*)
- Shndërrimi i staneve në struktura për akomodim turistik

DRAFT

9 PLANI I MASAVE NË RRJETIN RRUGOR DHE TRANSPORT

DRAFT

9.1 Rrjeti rrugor

Infrastruktura rrugore në Bashkinë Tropojë përgjithësisht është e mirë. Qyteti i Bajram Currit është i lidhur me rrugë automobilistike me qendrat e njësive administrative si dhe shumë nga fshtrat e Bashkisë së Tropojës si: Markaj, Lekbibaj, Shipshan, Pac, Zogaj, Valbonë, Berishë, Kepenek, Bajram Curri, si dhe me Krumën (Has). Pjesa më e madhe e rrugëve janë të paasfaltuara dhe nuk plotësojnë kriteret për t'u klasifikuar sipas Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë.

9.1.1 Hyrja për në territorin e bashkisë Tropojë

Tropoja lidhet me sistemin kombëtar të rrugëve nëpërmjet rrugëve kombëtare Bajram Curri - Qafë Morinë, Bajram Curri - Fierzë dhe Bajram Curri - Krumë.

- Rruga nacionale SH 22 Bajram Curri - Qafë Morinë lidh Tropojën me autostradën "Ibrahim Rugova" (Kosovë) dhe E851, "Rrugën e Kombit" (Shqipëri). Nëpërmjet kësaj rruge, distanca nga Bajram Curri në Tiranë është rreth 258 km. Komunikimi nëpërmjet kësaj rruge është me i lehtë nga pikepamja e cilësisë së udhëtimit, por kalimi nëpër dy pika kufitare, Qafë Morinë (Tropojë) dhe Morinë (Kukës) rrit kohën e udhëtimit dhe, në rastin e transportit të mallrave, paraqet vështirësi lidhur me procedurat doganore.
- Rruga nacionale Bajram Curri - Fierzë është pjesë përbërëse e rrugës nacionale Bajram Curri - Tiranë. Deri para shpalljes së pavarësisë së Kosovës dhe sidomos pas ndërtimit të "Rrugës së Kombit" dhe autostradës "Ibrahim Rugova", rruga nacionale Bajram Curri - Tiranë nëpërmjet Fierzës ka qenë rruga kryesore e komunikimit të Tropojës me Tiranën, aeroportin "Nënë Tereza" dhe portin e Durrësit. Fillimisht kjo rrugë kalonte nga Qafa e Malit për në Tiranë nëpërmjet Pukës dhe Vaut të Dejës, ku bashkohet me rrugën nacionale Shkodër - Tiranë, ose Rubikut, Fushë-Arrëzit, Rubikut dhe Milotit ku bashkohet me rrugën nacionale Shkodër-Tiranë dhe është përkatësisht rreth 275 dhe 260 km e gjatë. Si rruga që kalon nga Puka edhe ajo që kalon nga Rubiku, në pjesën më të madhe (deri ku bashkohet me rrugën nacionale Tiranë - Shkodër) është rrugë malore, që lejon shpejtësi mesatare rreth 40 km/orë, me kosto relativisht të lartë për transportin e udhëtarëve, por sidomos të mallrave dhe e vështirë në dimër kur ka borë.
- Pas ndërtimit të hidrocentralit të Fierzës, një alternativë e rrugës për në Tiranë kombinonte transportin rrugor dhe ujqor nëpërmjet Liqenit të Fierzës duke ndjekur itinerarin Fierzë - Koman - Vau i Dejës, ku bashkohet me rrugën nacionale Shkodër - Tiranë. Për arsye të koston së lartë të transportit me traget, kjo rrugë

sot përdoret në masë të vogël. Sidoqoftë, kjo rrugë është shumë panoromike dhe mund të jetë me shumë efektivitet në shërbim të zhvillimit të turizmit.

- Rruga nacionale SH23 Bajram Curri - Krumë lidh Tropojën me Kukësin dhe nga aty me Tiranën. Gjatësia e kësaj rruge është rreth 75 km. Rruga është e shtruar me asfalt (vitin e kaluar ka përfunduar rikonstruksioni i rrugës Kukës - Krumë). Një alternativë për banorët e Bytyçit për t'u lidhur me Kukësin dhe Kosovën është edhe nëpërmjet pikës kufitare të Qafë Prushit. Kjo rrugë është malore, e cila lejon shpejtësi të vogël (30 - 40 km/orë) dhe e vështirë në dimër kur ka borë. Kjo rrugë përdoret kryesisht nga banorët e njësisë administrative Bytyç që kufizohen me Hasin.

Lidhja e Bashkisë Tropojë me aeroportet

Bashkia e Tropojës ndodhet pranë disa aeroporteve Kombëtarë dhe Ndërkombëtarë, të cilat janë:

- Aeroporti “Nënë Tereza”, i vetmi aeroport funksional ndërkombëtar në Shqipëri, me një kapacitet mbi 1 milion pasagjerë në vit. Ai ndodhet në qendër të Shqipërisë, rreth 230 km nga qyteti i Bajram Currit.
- Aeroporti i Kukësit, rreth 100 km nga Bajram Curri, i cili aktualisht nuk është në funksionim, por është në gjendje pune.
- Aeroporti i Prishtinës “Adem Jashari”, i cili ndodhet rreth 110 km nga qyteti i Bajram Currit.
- Aeroporti i Gjakovës ndodhet rreth 40 km nga qyteti i Bajram Currit, i cili aktualisht nuk është në funksionim për pasagjerë, por po planifikohet që së shpejti të bëhet funksional.

Ndërsa në Malin e Zi ndodhet Aeroporti i Podgoricës rreth 287 km larg nga Bajram Curri (nëpërmjet Kosovës).

9.1.2 Përcaktimi i Politikave të Zhvillimit të Rrjetit Rrugor mbi bazën e Planeve Kombëtare

Planit Kombëtar i Transportit (ANTP) (2010)

Objektivi i këtij studimi (ose ANTP2), i financuar nga BE (Bashkimi Evropian) dhe i kryer nga Louis Berger, ishte rinovimi i Planit të parë Kombëtar Shqiptar të Transportit (ANTP1), i cili është hartuar në vitin 2004 me qëllim ofrimin e një vendi të sigurtë, të

besueshëm, të një sistemi frytdhënës dhe plotësisht të integruar të transportit dhe infrastrukturës në Shqipëri, të cilat do të plotësojnë më mirë nevojat e lëvizjes së mallrave dhe pasagjerëve, duke qenë ekologjikisht dhe ekonomikisht të qëndrueshme. Ky studim synon zhvillimin e nën-sektorëve për 20 vitet e ardhshme.

Në ANTP2, së bashku me investimet dhe planet e veprimit është siguruar një strategji për zhvillimin dhe koordinimin për nën-sektorët e transportit. Në mënyrë të veçantë, është siguruar që rrjeti shqiptar i transportit duhet të integrohet në rajonin e Ballkanit dhe në atë Pan-Evropian (Figura 1), duke reflektuar zhvillimin ekonomik dhe parashikimet e trafikut.

Plani Kombëtar i Transportit, financuar nga Komisioni Evropian (ANTP), evidenton se Rrjeti Rrugor i Shqipërisë është rreth 18 000 km, nga të cilat:

- 3 636 km Rrugë Kombëtare (Autostrada)
- 10 500 km Rrugë Interurbane
- 4 000 km Rrugë të tjera

Nga ky rrjet rrugor:

- 1 138 km janë Rrugë Primare që lidhin qendrat kryesore
- 1 998 km janë Rrugë Dytësore

Nga rrjeti i përgjithshëm rrugor në Tropojë shtrihen:

- 143 km Rrugë Interurbane
- 6.4 km Rrugë Urbane Dytësore
- 245 km Rrugë Lokale

Planifikimi i ndërtimit të rrugëve të reja në Shqipëri

Nga Plani Kombëtar i Transportit është marrë në konsideratë edhe analiza e planifikimit të rrugëve të reja në Shqipëri, në mënyrë që të kuptohet zhvillimi i ardhshëm i rrjetit kombëtar rrugor, i cili ka ndikim edhe në lëvizjen drejt Bashkisë së Tropojës. Nëpërmjet kësaj analize bëhet e mundur edhe lidhja e rrjetit rrugor të Tropojës me atë kombëtar. Në Figurën 2 tregohet harta me korridoret rrugore kombëtare si dhe fluksi i parashikuar i trafikut në vitin 2030.

Në këtë plan është propozuar përmirësimi i lidhjeve me akset kryesore, si dhe me mënyrën se si do ndërlidhet me:

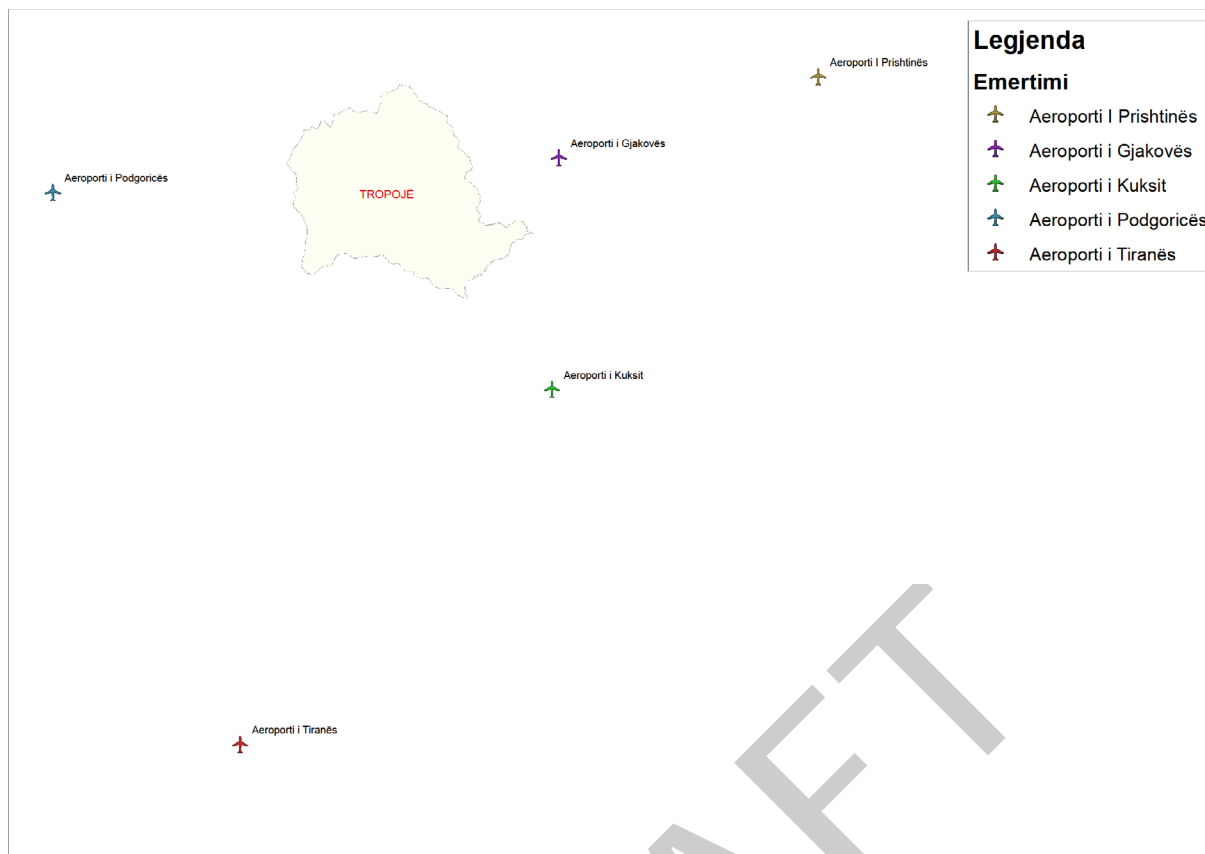

Figura 1
Lidhja e
Bashkisë
Tropojë me
aeroportet
brenda
dhe jashtë
Shqipërisë

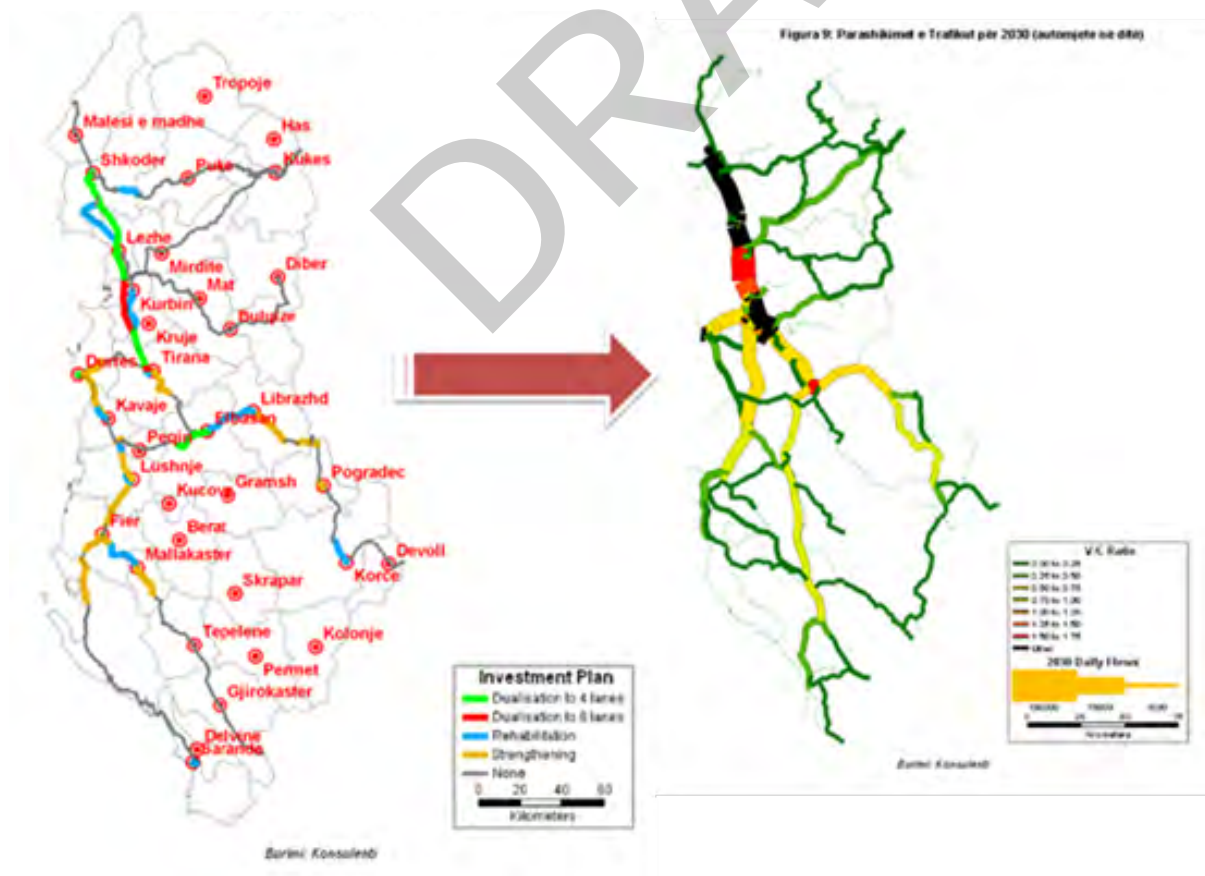

Figura 2
Korridoret
rrugore si
dhe fluksi i
prashikuar i
trafikut
Burimi: Plani
Kombëtar i
Transportit
(ANP2)

- Aeroportin Ndërkombëtar “Nënë Tereza”;
- Aeroportin e Kukësit;
- Kosovën;
- Portin e Durrësit.

Në lidhje me Tropojën, ky plan thekson zhvillimin e korridorit tërthor Shkodër - Vau i Dejës - Kukës, i cila rrit aksesin nga ana perëndimore e Shqipërisë.

9.1.3 Zhvillimi i rrjetit rrugor në Bashkinë e Tropojës

Strategjia e zhvillimit të rrjetit rrugor

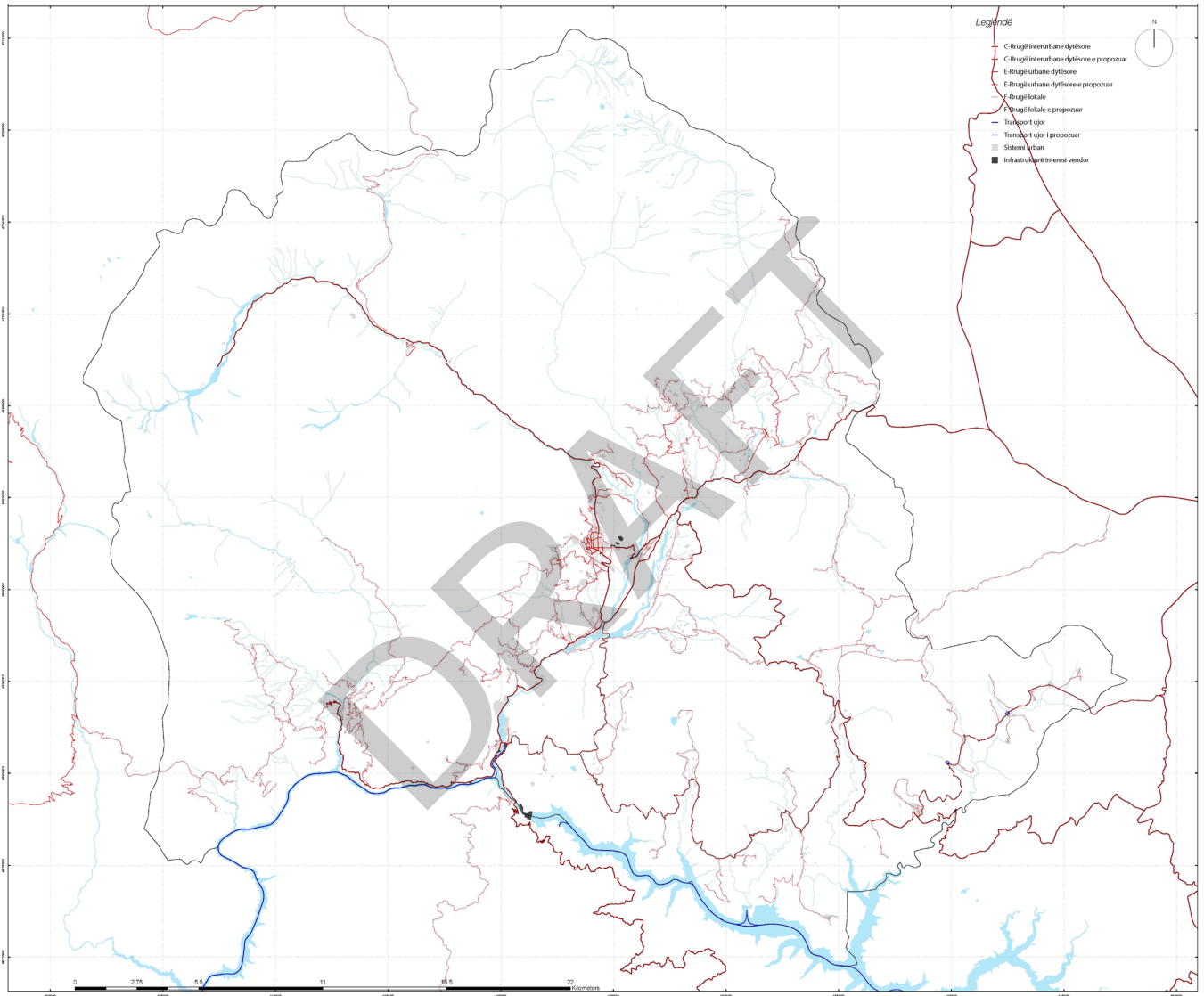
Strategjia që është përdorur në hartimin e këtij plani konsiston si më poshtë:

- Përmirësimi i aksesueshmërisë në territor dhe në lidhjet e brendshme;
- Përmirësimi i infrastrukturës rrugore;
- Përmirësimi i lidhjeve midis qendrave kryesore me njëra-tjetrën;
- Përmirësimi i lidhjeve midis qendrave kryesore dhe fshatrave;
- Përmirësimi i rrugëve çiklistike;
- Krijimi i rrugëve për këmbësorë;
- Përmirësimi i rrugëve urbane ekzistuese;
- Përmirësimi i rrugëve rurale ekzistuese me ndërhyrje me ndikim të ulët në mjedis (sistemi gjeo-grid).

Klasifikimi i rrjetit rrugor

Në Bashkinë e Tropojës mungon klasifikimi i rrjetit rrugor sipas Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë. Për këtë arsye, në këtë Plan, klasifikimi i rrjetit rrugor është i domosdoshëm. Ky do të bëhet bazuar në karakteristikat gjeometrike të rrugëve. Bazuar në Kodin Rrugor të Republikës së Shqipërisë, klasifikimi i rrjetit rrugor në zonën e Tropojës do të jetë si më poshtë:

- C Rrugë Interurbane Dytësore:* Rrugë me një karrexhatë, me të paktën një korsi lëvizjeje për sens dhe bankina, me funksion kryesor lidhjen e Tropojës me rre-

tin kombëtar kryesor.

E Rrugë Urbane Dytësore: Rrugë me një karrexhatë, me të paktën dy korsi, bankina të shtruara dhe trotuare. Për qëndrimin janë parashikuar zona të pajisura me korsi manovrimi jashtë karrexhatës. Rruga urbane dytësore ka si funksionshpërndarjen e trafikut që vjen nga rrugët kryesore, zonat me funksione të ndryshme social-ekonomike dhe turistike.

F Rrugë Lokale: Rrugë urbane ose interurbane, e sistemuar në mënyrë të përshtatshme por që nuk bën pjesë në rrugët e mësipërme. Rrugë lokale janë të gjitha rrugët e tjera me kapacitet të ulët dhe që bëjnë lidhjet midis njësive funksionale dhe, për shkak të shpejtësisë së ulët, mund të përdoren nga mjetet, këmbësorët dhe bicikletat.

Shtigje për këmbësorë: Rrugë me bazament natyror, e formuar për kalimin e këmbësorëve ose të kafshëve.

Struktura e rrjetit rrugor

Zhvillimi i rrjetit rrugor në Bashkinë e Tropjës konsiston në rikonstruksionin apo përmirësimin e infrastrukturës rrugore ekzistuese duke përfshirë edhe zgjerimin e tyre sipas klasifikimit të rrjetit, shtrirjen e rrugëve të reja të cilat do plotësojnë lidhjet që mungojnë sot, duke rritur aksesibilitetin e zonës, përmirësimin e kryqëzimeve kryesore dhe nivelin e shërbimit të rrugëve. Në funksion të zhvillimit të zonës, me rëndësi është rikonstruksioni i rrugëve hyrëse të Bashkisë së Tropjës, të cilat do të paraqiten në vazhdim. Për sa i përket qytetit të Bajram Currit, do të ndërtohet një unazë që do të devijojë trafikun nga qendra e banuar e qytetit.

Lehtësimi i lëvizjes së automjeteve në Bashkinë e Tropjës, si dhe ulja e kostos së transportit do vijë si rezultat i ndërhyrjes në shtresat rrugore, duke i kthyer ato sipas standardit të bazuar në Kodin Rrugor të Shqipërisë. Përsa i përket nyjeve kryesore ku ndërpriten rrugë të kategorive të ndryshme dhe ku kryqëzohen katër ose më shumë rrugë, propozohet ndërtimi i rrethrotullimit, duke marrë parasysh hapësirën e nevojshme, pasi kjo zgjidhje është më efektive në mobilitetin dhe rrjedhshmërinë e automjeteve. Në varësi të flukseve të trafikut, rrethrotullimet mund të jenë me një ose disa korsi lëvizjeje, por gjithmonë të pajisur me ishuj për kalimin e këmbësorëve, kusht ky për sigurinë rrugore të këmbësorëve (Figura 3).

(në faqen
paraardhëse)
Harta e rrjetit
rrugor të
propozuar sipas
kategorive të
kodit rrugor

Projektet e zhvillimit të rrugëve

Duke u bazuar në rrjetin aktual rrugor si dhe duke analizuar zhvillimin urban në të

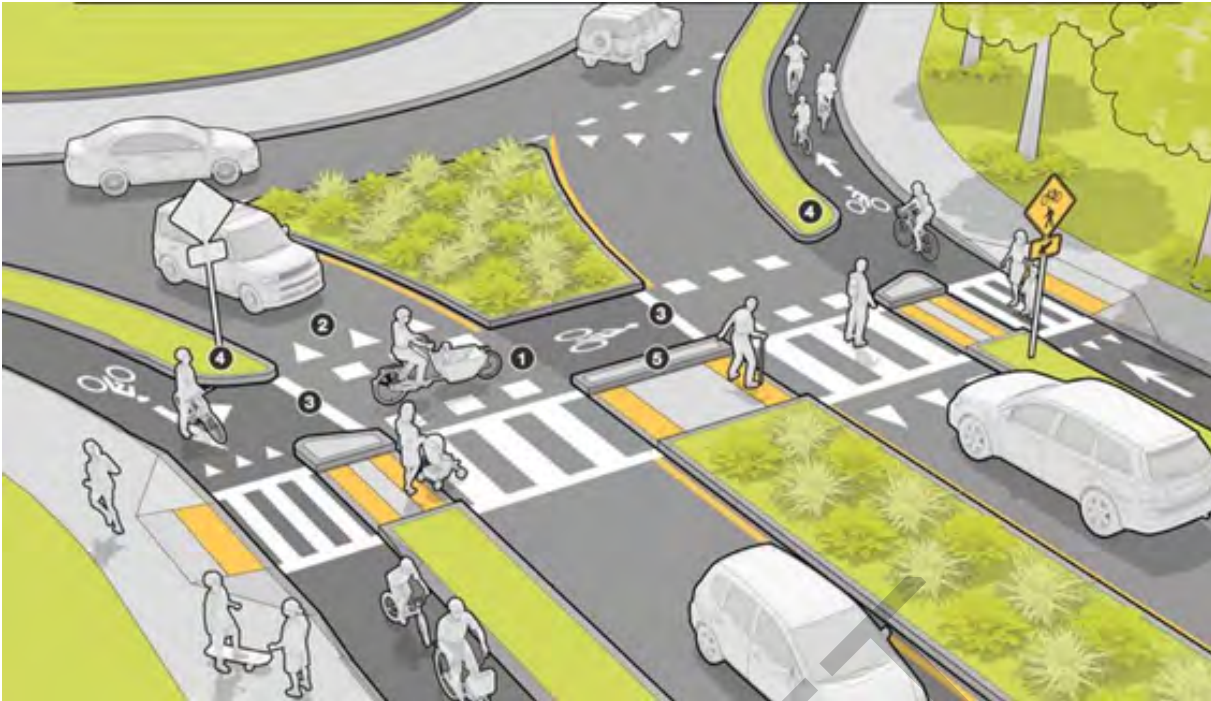

Figura 3
Skema e një
rrethrotullimi
të pajisur
me kalimet e
këmbësorëve

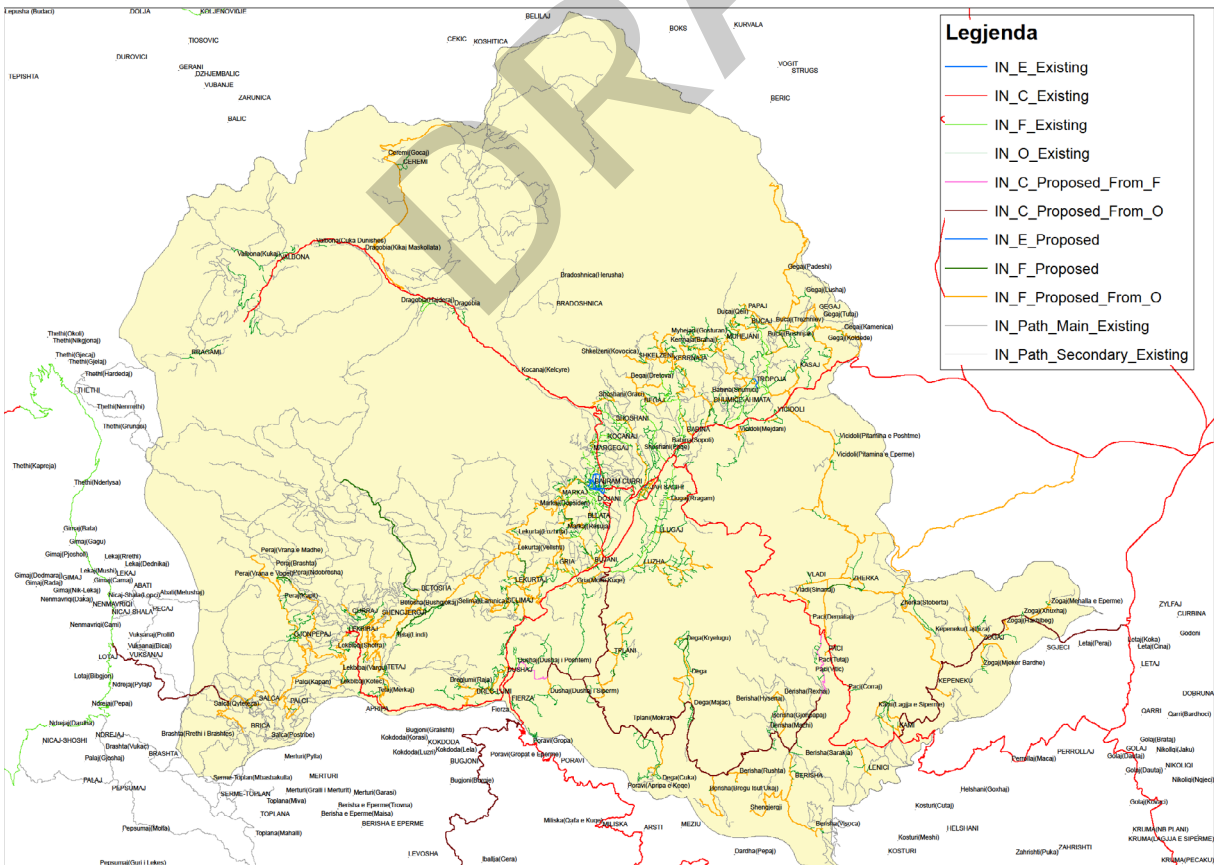

Figura 4
Rrjeti rrugor i
propozuar dhe
klasifikimi i tij

ardhmen, është hartuar rrjeti rrugor kryesor i Bashkisë së Tropojës, së bashku me klasifikimin e tij. Në këtë plan përfshihen përmirësimi i rrugëve urbane dhe rurale ekzistuese, me ndikim minimal në mjedis, si dhe krijimi i rrugëve ciklistike dhe rrugëve për këmbësorë në zonat urbane, të cilat do të shërbejnë si zona totalisht për këmbësorë. Në Figurën 4 paraqitet harta e rrjetit të propozuar në Bashkinë e Tropojës.

Në Tabelën 1 paraqitet lista e rrugëve që do të rikonstruktohen.

Tabela 1
Lista e rrugëve
që do të
ndërtohen dhe
rikonstruktohen

Nr	Emërtimi i Rrugës	Tipi i rrugës	Kategoria	Gjatësia (km)	Propozim
1	Iballë - Fierzë	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	49	Rruge e re
2	Lotaj - Vuksanaj – Lekbibaj	Rrugë Interurbane Dytësore	0->F	23	Rruge e re
3	Vau Dejës - Koman	Rrugë Interurbane Dytësore	F->C	32.5	Rikonstruksion
4	Rr. Besëlidhja e Malësisë - Rr. Azem Hajdari	Rrugë Urbane Dytësore	0->E	0.45	Rruge e re
5	Unaza Bajram Curri	Rrugë Urbane Dytësore	F-> E	xxxxx	Rikonstruksion
6	Sheshi Tahir Sinani - Rr. Mic Sokoli	Rrugë Urbane Dytësore	F->E	0.75	Rruge e re
7	Qafa e Luzhes - Luzhe	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	3.6	Rruge e re
5	Varreza- Rr. Besëlidhja e Malësisë - Rr. Azem Hajdari	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	1.19	Rruge e re
6	Kukës – Krumë-Bajram Curri	Rrugë Interurbane Dytësore	C->C	88.8	Rikonstruksion
7	Dushaj - Tplan- Bujan	Rruge Lokale	0->F	5.6	Rikonstruksion
8	Tplan-Degë-Berishë-Pac	Rruge Lokale	0->F	15.7	Rikonstruksion
9	Kam-Kepenek-Zogaj-Qafë Prush	Rruge Lokale	0->F	5.2	Rikonstruksion
10	Lekbibaj-Prisë	Rruge Lokale	0->F	4.3	Rikonstruksion
11	Gjonpepaj-Peraj	Rruge Lokale	0->F	13.2	Rikonstruksion
12	Lekbibaj-Tetaj	Rruge Lokale	0->F	4.25	Rikonstruksion
13	Shëngjergj Betoshë	Rruge Lokale	0->F	2	Rikonstruksion
14	Ruga për në Curraj të Epërm	Rruge Lokale	0->F	2.42	Rikonstruksion
15	Qedër Nj.-Resujë-Selimaj (prezantuar nga ADF)	Rruge Lokale	0->F	0.98	Rikonstruksion
16	Rruga për në Lëkurtaç	Rruge Lokale	0->F	1.42	Rikonstruksion
17	Rruga për në Gri	Rruge Lokale	0->F	0.74	Rikonstruksion
18	Markaj-Lëkurtaç	Rruge Lokale	0->F	1.75	Rikonstruksion

19	Tetaj-Lëkurtaç	Rruge Lokale	0->F	7.1	Rikonstruksion
20	Bujan-Resujë	Rruge Lokale	0->F	1.58	Rikonstruksion
21	Rruga për në Resujë	Rruge Lokale	0->F	8.16	Rikonstruksion
22	Bjram Curraj - Markaj	Rruge Lokale	0->F	6.6	Rikonstruksion
23	Rruga për në Selimaj të Poshtëm	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	4.1	Rikonstruksion
24	Lamnica (Selimaj)	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	10.4	Rikonstruksion
25	Dragobi-Çerem	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	15	Rikonstruksion
26	Kërnajë-Kovaç-Myhejan-Astë	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	5	Rikonstruksion
27	Begaj-Babinë	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	5.5	Rikonstruksion
28	Dretova (Begaj)	Rrugë Interurbane Dytësore	0->C	10.5	Rikonstruksion
29	Tropojë-Shumicë				Rikonstruksion
30	Kërnajë-Shkëlzen				Rikonstruksion
31	Kërnajë-Brahaj				Rikonstruksion
32	Gosturan (Myhejan)				Rikonstruksion
33	Buça-Qeli				
34	Rruga Poër në Papaj				
35	Rruga për në Padesh				
36	Rruga për në Stanet e Zapllakës				
37	Tropojë-Pitamina e Epërme				
38	Rruga Nacionale për në Kasaj				
39	Rruga Nacionale për në Gjecaj				
40	Rruga për në Boshnjak				
41	Gegaj-Boshnjak				
42	Trezhniev-Boshniak				
43	Qafë Morinë-Gegaj				
44	Mejdan				

45	Rruga për në Luzhë				
46	Ragan (Llugaj)-Rrogam (Llugaj)				
47	Llugaj(qendër)- Luzhë				
48	Dushaj-Breglum-Rajë				
49	Rruga Nacionale për në Breglum				
50	Dushaj-Dushaj i Sipërm				
51	Rruga për në Çukaj(Tplan)				
52	Rruga për në Bregu Isuf Ukaj				
53	Rruga për në Rexhaj (Berishë)				
54	Rruga për në Visoçë (Berishë)				
55	Rruga për në Shëngjergj (Berishë)				
56	SH23-Leniç				
57	Qytet Kam- fshat Kam				
58	Rruga për në Kam				
59	Rruga për në Mjekërbardhë(Zogaj)				
59	Rruga për nëHaxhibegë (Zogaj)				
	Rruga për në Mëhalla e Epërme (Zogaj)				
	Rruga për në Vlad and Zherkë				
	Rruga për në Sianaj (Vlad)				
	Zherkë - Kepenek				
	Zherkë - Viçidol				
Total					698.4

Shënim
Me 0 janë
shënuar rrugët
të cilat nuk
përputhen me
klasifikimin e
rrjetit rrugor
sipas Kodit
Rrugor dhe
gjithashtu
mnuk janë të
asfaltuara

Siç vërehet edhe në tabelën e mësipërme, janë rreth 698.4 km rrugë, të cilat duhet të rikonstruktohen. Në funksion të zhvillimit të zonës, rol të rëndësishëm luan edhe rikonstruksioni apo rehabilitimi i rrugëve hyrëse në zonë apo në qytetin e Bajram Currit, siç janë:

- Rruga nacionale SH23 Kukës - Krumë - Bajram Curri, e cila kërkon një përmirësim të kthesave, me qëllim rritjen e shpejtësisë së lëvizjes dhe të sig-

urisë rrugore;

- Rruga Iballë - Fierzë, mbi gjurmën ekzistuese, e cila do të shtojë një alternativë të re për të aksesuar Tropojën;
- Rruga e re Vuksanaj - Lekbibaj - Bajram Curri, e cila do të shtojë një alternativë të re për të aksesuar Tropojën, kryesisht për turistët që vizitojnë pjesën perëndimore të Alpeve Shqiptare;
- Korridori Vau Dejës - Koman - Fierzë - Bajram Curri, e cila është pjesë e aksit rrugor Adriaktik - Gjakovë;
- Ndërtimi i urës në rrugën SH22 në hyrje të qytetit të Bajram Currit, pranë fshatit Dojan, e cila do të lehtësojë lëvizjen e automjeteve të rënda, autobusëve dhe automjeteve të tjerë;
- Ndërtimi i rrugës “Sali Kolgeci” nga Rruga “Besëlidhja e Malësisë” deri në kryqëzimin e rrugës “Azem Hajdari”, e cila do të luajë rolin e një *bypass*-i për rrjedhën e trafikut;
- Ndërtimi i Unazës së qytetit të Bajram Currit, e cila do të devijojë rrejdhën e trafikut nga qendra e qytetit;
- Ndërtimi i një ure të re mbi Liqenin e Komanit, në afërsi të digës, e cila, për shkak të punimeve në portat e reja shkarkuese, duhet të zhvendoset dhe të jetë në kuote +4 m mbi atë të urës ekzistuese. Ura e re duhet të lidhet me rrugën ekzistuese dhe atë Iballë - Fierzës.

Bazuar në Kodin Rrugor të Republikës së Shqipërisë, në këtë Plan janë propozuar edhe seksionet tip të rrugëve. Në Tabelën 2 paraqiten karakteristikat gjeometrike të seksioneve tërthore. Ndërsa, në Figurën 5 janë paraqitur seksionet tip të rrugëve.

Kategoritë	Lloji i territorit	Nr. i korsive për sens	Shpejtësia km/orë	Fluksi l korsi në orë	Gjerësia e korsisë	Trotuarë	Gjerësia e trotuarit	Korsi e dedikuar Bus	Korsi e dedikuar Bicikletë	Parkim	
C	Interurbane Dytësore	Interurbane	>=1	50-80	950	3.75	Jo	Jo	Jo	Jo	
D	Interurbane Kryesore	Urbane	>=2	40-60	800	3.5	Po	5	Po	Po	
E	Urbane Kryesore	Urbane	>=1	20-40	600	3	Po	3	Jo	Po	
F	Lokale	Urbane	>=1	20-40	400	2.75	Po	1.5-2	Jo	Jo	Po
	Shëtitore	Urbane					Po	Jo	Po	Jo	

Tabela 2
Tabela e tipareve gjeometrike të seksioneve tërthore

Burimi: Kodi Rrugor i Republikës së Shqipërisë

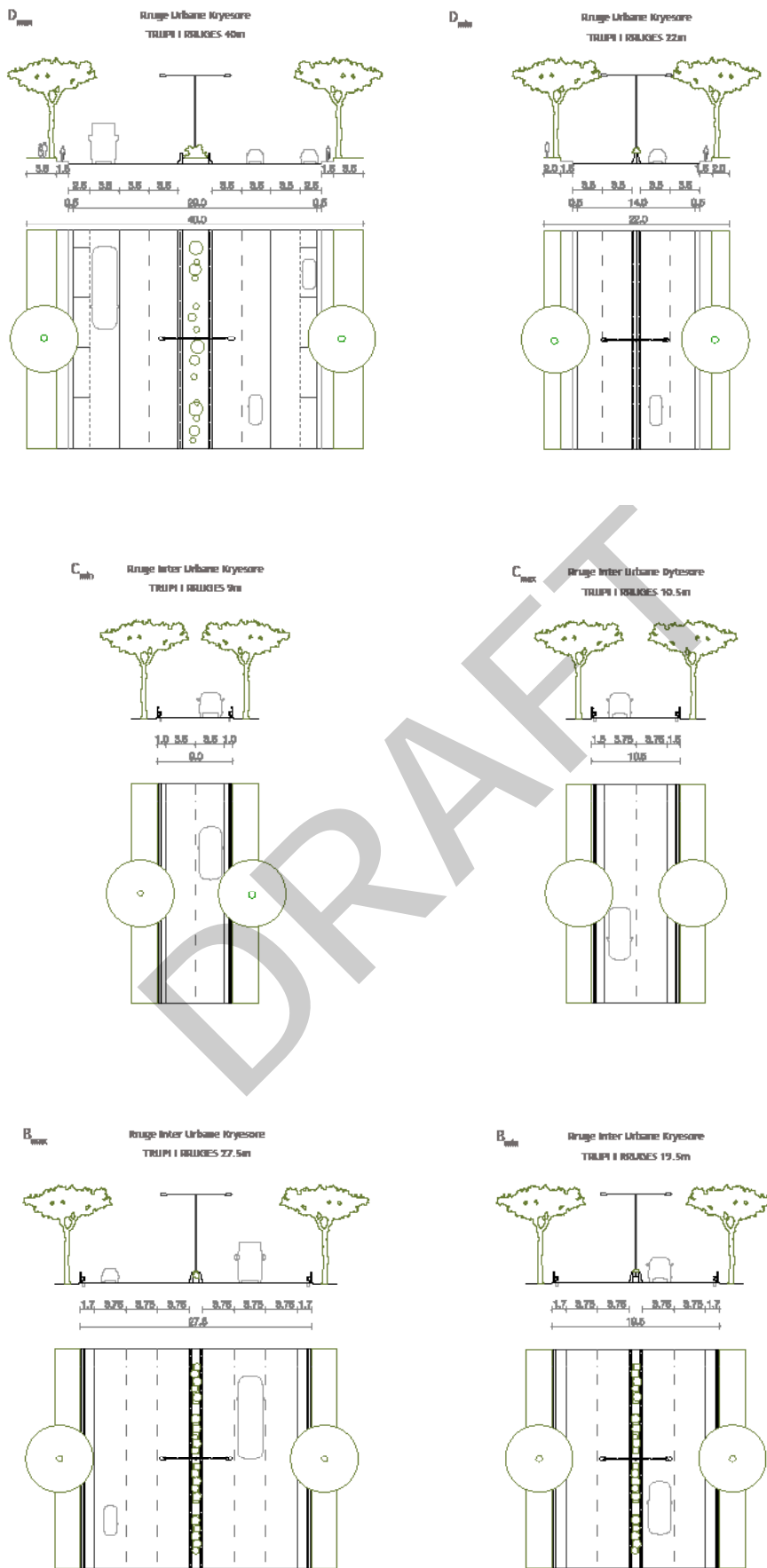
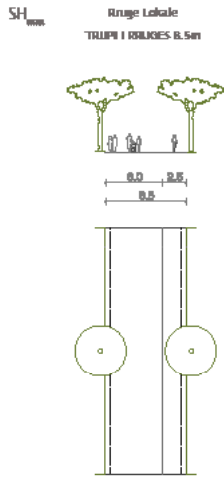
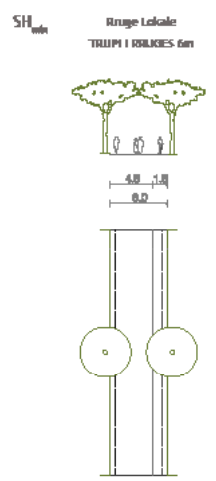
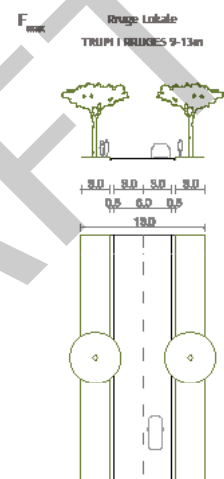
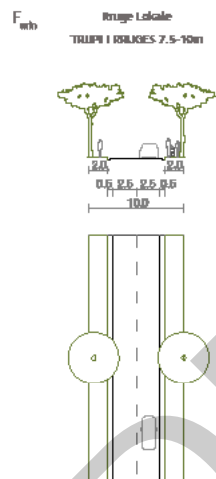
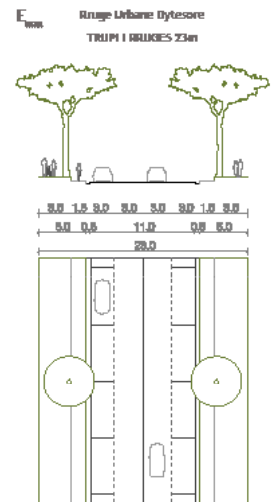
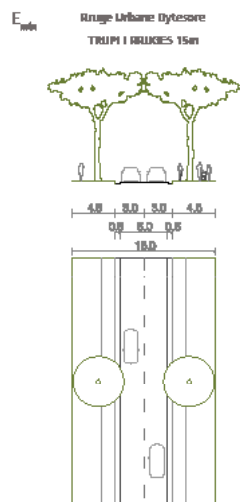

Figura 5
Seksionet tip të
rrugëve

9.1.4 Parkimi

Rritja e numrit të automjeteve private në Bashkinë e Tropojës dhe rritja e numrit të turistëve gjithnjë e në rritje e bën të domosdoshme rritjen e kapacitetit të parkimit, veçanërisht në zona të cilat kanë një dinamike më të lartë të aktivitetit social dhe ekonomik. Me qëllim parandalimin e problemeve të parkimeve të tejmbushur me automjete në qytetin e Bajram Currit, është i nevojshëm përcaktimi i tarifave të parkimit nga ana e Bashkisë së Tropojës. Parkimi i paligjshëm në rrugë, jashtë zonës së përcaktuar për parkim, zvogëlon numrin e korsive në dispozicion, duke shkaktuar çrregullim të trafikut, për pasojë uljen e kapacitetit të rrugëve dhe rritjen e kohës së udhëtimit dhe përfundimisht ndotjen e ambientit nga trafiku. Një tjetër kriter është vendosja dhe identifikimi i vendeve të posaçme të parkimit për personat me aftësi të kufizuara. Identifikimi i këtyre mjeteve duhet të bëhet nëpërmjet lejeve dhe targave të posaçme të lëshuara dhe të autorizuar nga Bashkia e Tropojës.

Shtimi i vendeve të parkimit dhe ngritja e sistemeve të informacionit për parkim

Në zonën e planifikuar për qëllime urbane të caktuara, siç është rasti i ndërtimit të terminaleve, vendet shtesë të parkimit janë të domosdoshme. Për këtë arsye është propozuar që bashkë me terminalët të ndërtohet dhe një hapësirë parkimi. Parkimet e tjera shtesë që do të plotësojnë nevojat e zhvillimit të zonave të reja urbane, do jenë të integruara në koeficientët e ndërtimit, pra do të ketë kate ndërtimi të destinuar për plotësimin e nevojave të parkimit. Si konkluzion është menduar që vendet e parkimit të parashikuara sa me sipër, shoqëruar me vendet e parkimit në rrugë, do mundësojnë përballimin e kërkesës së pritshme për parkim. Kur këto parkime të jenë ndërtuar do lindë nevoja edhe për një sistem informimi të parkimit, me qëllim udhëzimin dhe orientimin e përdoruesve të mjeteve drejt këtij parkimi publik dhe parkimeve të tjera private që mund të ndërtohen. Informacioni parashikon dhënien e orientimit të lëvizjes si dhe nëse ka vende të lira ose jo në vëndndodhjet e parkimeve, kjo realizohet nëpërmjet mesazheve elektronike të shfaqura në ekranet informative.

Sistemi i parkimit me pagesë

Aplikimi i Parkimit me pagesë duke vendosur rregulla të çmimeve të parkimit, veçanërisht për parkimin në rrugë, duhet të vlerësohet në mënyrë të drejtë, duke pasur si qëllim një përdorim më të frytshëm të rrugëve, si dhe për të siguruar kapacitetin e plotë të rrjetit rrugor. Automjetet e parkuara, nëse mund të jenë të parkuara në rrugë ose jashtë saj, duhet të paguajnë për parkimin, gjë që do të sjellë të ardhura të ndjeshme në Bashkinë e Tropojës, të cilat mund të përdoren në një fushë të gjerë, përfshi dhe investime në ndër-

Figura 6
Aparatura për
pagesën e
parkimit

timin e infrastrukturës ose përmirësimit e shërbimeve të ndryshme. Duhet patur kujdes trajtimi i bizneseve përgjatë rrugëve, që të mos pësojnë politika taksimi në dëm të interesave të tyre ekonomike, duke menduar për parkime të rezervuara, zonat e përbashkëta të ngarkimit/shkarkimit, etj. Po ashtu rezidentët duhet të kenë të drejtën e parkimit në parkimet publike në zonën e tyre të banimit, duke i pajisur me karta të veçanta. Në Figura 6 tregohet një aparaturë për sistemin e biletimit të parkimit me pagesë. Gjithashtu, nisur nga eksperiencia që Bashkia e Tiranës ka aplikuar së fundmi në Tiranë, ku pagesa e parkimit kryhet nëpërmjet dërgimit të një mesazhi me celular me tekst targën e automjetit, propozojmë që kjo mënyrë mund të aplikohet edhe në qytetin e Bajram Currit.

Sheshet e kamperave, kampingut dhe pikat panoramike

Duke qenë se në Bashkinë e Tropojës ndodhen disa pika turistike, të cilat frekuentohen nga turistë të kategorive të ndryshme, që e vizitojnë këtë vend me rulotët e tyre apo dëshirojnë të qëndrojnë në çadra, ky plan propozon disa sheshe kampingu dhe kamperash të cilat paraqiten në Figurën 7. Gjithashtu, në këtë plan propozohen edhe 7 pika panoramike (Figura 8), ku turistët mund të parkojnë automjetet e tyre, të pushojnë dhe të shijojnë pamjet mahnitëse që këto pika ofrojnë. Këto pika panoramike janë paraqitur në vizatimet përkrah.

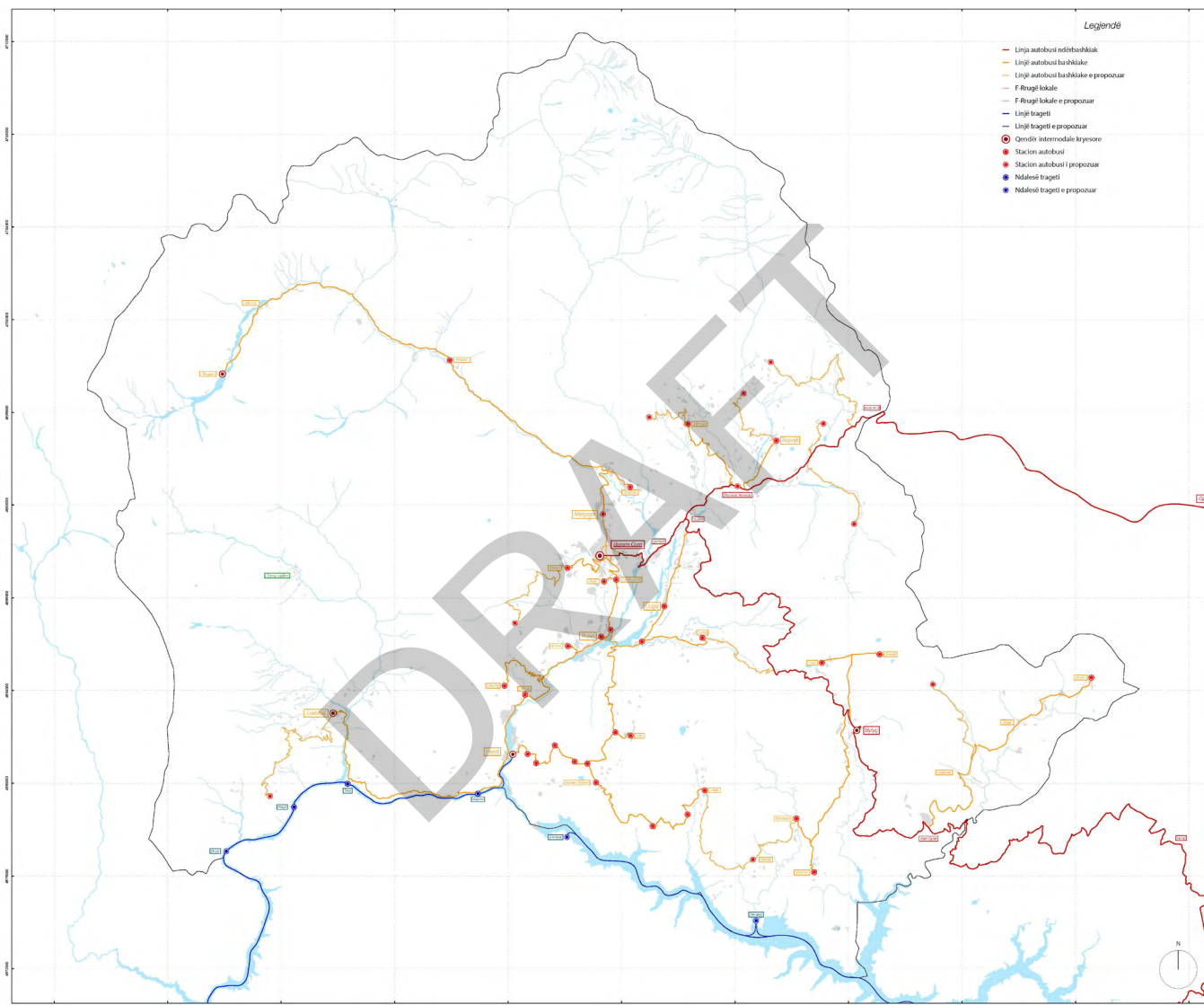
9.2 Propozimet për transportin publik

9.2.1 Transporti publik rrugor

Në Bashkinë e Tropojës, transporti publik përdoret për lëvizjet brenda zonës funksionale dhe jashtë saj. Linjat kryesore nacionale përfshijnë: Tiranë, Durrës, Gjakovë, Krumë dhe Kukës. Linjat e transportit publik nga Bajram Curri në Tiranë si dhe për në qendrat e njësive administrative (Fierzë, Tropojë, Llugaj dhe Bujan) dhe Gjakovë janë të licensuara. Njëkohësisht, Bajram Curri lidhet me të gjitha qendrat e njësive administrative si dhe me disa nga fshatrat kryesore me anën e linjave të licensuara të transportit publik.

Transporti publik që lidh zonën me kryeqytetin apo me qytetet e tjera të Shqipërisë realizohet në përgjithësi me mjete 17-20 vende, nëpërmjet itinerarit Bajram Curri - Qafë Morinë - Gjakovë - Morinë - Kukës - Tiranë, i cila është itinerari më i preferuar për shkak të kohës më të vogël të udhëtimit. Kjo linjë shërben më një frekuencë prej 30 minutash nga ora 06.00 - 14.00.

Transporti publik nga qendrat e njësive administrative bëhet mesatarisht 6-8 herë në ditë. Në Lekbibaj, ky transport realizohet 3 herë në ditë. Gjithashtu, për fshtrat e

mëdhenj të zonës funksionale për në Tropojë dhe Bajram Curri shërbejnë taksi 8+1.

Nga Bajram Curri për në Gjakovë, reth 37 km distancë, udhëtojnë mesatarisht cdo ditë reth 5-6 taksi 8+1.

Përdorimi i transportit publik nga qytetarët për të shkuar në punë arrin nivelin më të lartë në Fierzë, me 25%, ndërkohë në qendrën funksionale Bajram Curri është 6.9 %. Infrastruktura e fragmentuar ndërmjet bashkisë dhe njësia administrative bën që aksesin ndaj këtij transporti të jetë i ulët.

Përdorimi i automjeteve private është rritur me 37% krahasuar me vitin 2006. Sipas censusit të vitit 2011, në zonën e Tropojës ndodhen 36 automjete/1000 banorë. Në vitin 2013, numri i automjeteve private u rrit në 306 krahasuar me 256 që ishte një vit më parë. Ky është një tregues i rëndësishëm, i cili tregon nivelin e frekuentimit të transportit publik.

Të analizohet dhe të ristrukturohet për një sistem të qëndrueshëm transporti, duke marrë parasysh edhe rritjen e fluksit në të ardhmen, duke konsideruar edhe numrin e turistëve që është gjithnjë e në rritje. Me ristrukturimin e rrjetit të transportit publik duhet të vendosen linjat të rregullta në përputhje me legjislacionin në fuqi që të lidhë qendrën e Tropojës me njësitë e saj administrative si dhe të lidhë atë me Durrësin, Tiranën dhe Kosovën. Për secilën linjë, Bashkia e Tropojës duhet të përcaktojë oraret e shërbimit, frekuencën, numrin e nevojshëm të mjeteve, tipin e mjeteve (autobus i madh, i vogël, taksi 8+1), vitin e prodhimit të mjeteve në mënyrë që të ofrohet një shërbim komod dhe konform kërkesave në rritje të udhëtarëve dhe nivelit të ndotjes në mjedis. Bashkia duhet të promovojë transportin publik dhe inçentivojë qytetarët të përdorin transportin publik, gjë e cila sjell uljen e kostos së transportit, shërbim për të gjitha kategoritë e qytetarëve dhe zvogëlimin e ndotjes së mjedisit. Gjithashtu, është i nevojshëm edhe krijimi i shoqatave të transportit publik, të cilët do të kontribuojnë në formalizimin e transportit publik, që të jepet mundësia e nënkontraktimit të shërbimit dhe rregullimit të itinerareve, orareve dhe çmimeve.

Një tjetër faktor i rëndësishëm është instalimi i linjave urbane për transportin e nxënësve të shkollave si nevojë e përqendrimit të shërbimeve të ofruara nga bashkia në zona me specifike. Shpërngulja dhe shpërndarja e popullsisë gjatë viteve të fundit ka bërë eliminimin e shkollave në fshatra si mungesë e nxënësve dhe përqendrimin e tyre në zona me densitet të lartë urban si pjesë e përqendrimit të shërbimeve. Përqendrimi i shërbimeve arsimore në Njësitë Administrative krijon nevojën për krijimin e një transporti urban që do të transportojë nxënësit nga shtëpitë e tyre në fshatra drejt shkollës dhe anasjelltas. Është e rëndësishme që mjetet e transportit urban dhe atyre të arsimit të jenë të sigurtë, mjedisor, të identifikueshëm lehtë dhe me vende parkimi të specifikuar.

Një aspekt tjetër i rëndësishëm është edhe identifikimi i mjeteve të transportit publik, të

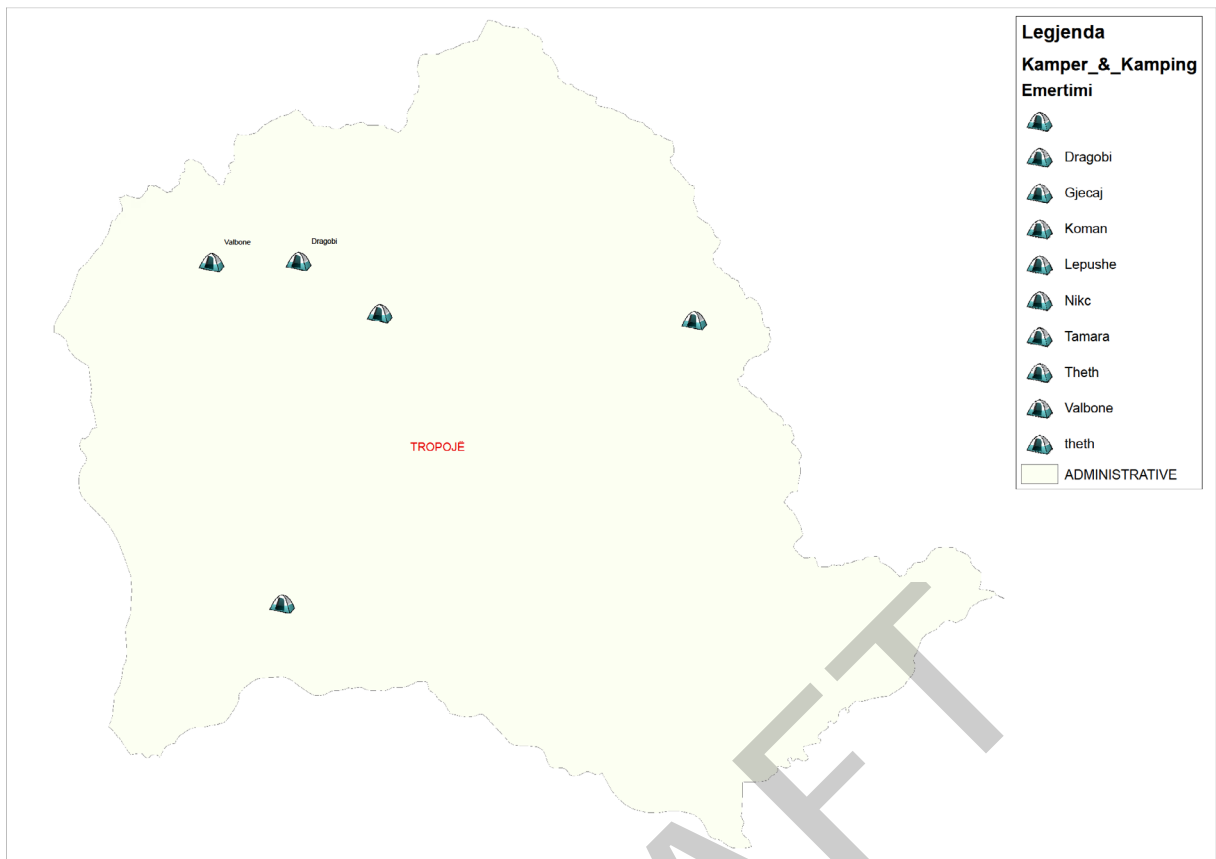

Figura 7
 Vendndodhja
 e shesheve të
 kampingjeve
 dhe kamperave

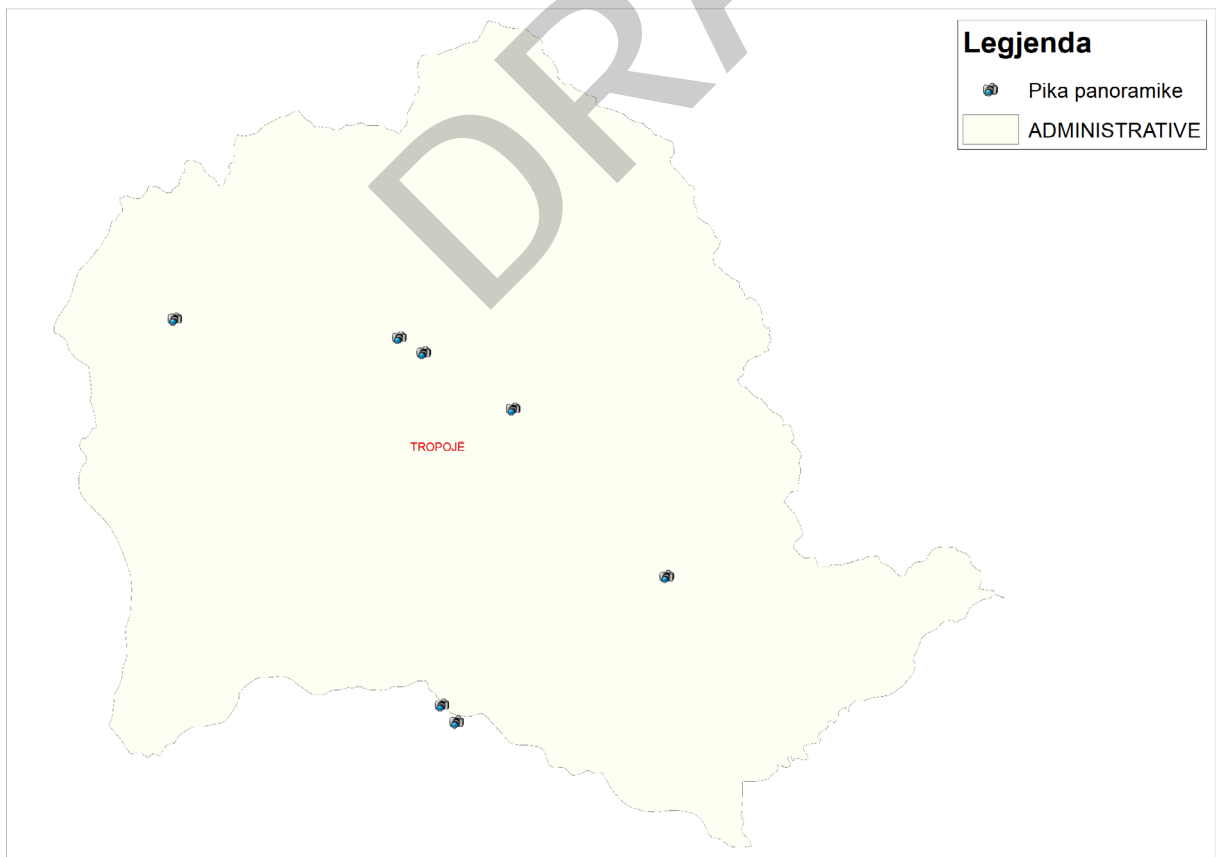

Figura 8
 Vendndodhja
 e pikave
 panoramike

cilët duhet të jenë të dallueshëm për këdo, madje edhe për turistët shqiptarë apo të huaj. Gjithashtu, edhe stacionet e autobusëve duhet të jenë të pajisur me një kabinë, stol dhe hartën e transportit publik.

Ristrukturimi i plotë i sistemit të transportit publik në Bashkinë e Tropojës do të përfundojë me përfundimin e përmirësimit të infrastrukturës rrugore. Në Tabelën 3 janë paraqitur linjat e transportit publik ekzistues dhe ato në të ardhmen.

Në Figurën 9, 10 dhe 11 është paraqitur përkatësisht skema e linjave ekzistuese të trans-

1	B. Curri - T'pla	B. Curri - Lekbibaj (Dushaj)	BC - Dega - Berisha
2	B. Curri - Dushaj	B. Curri - Tropojë (Linjë e dedikuar për mësuesit)	
3	B. Curri - Deg	B. Curri - Kërnajë	B. Curri - Luzhë - Pac
4	B. Curri - T'pla (nga ura e Bujanit)	B. Curri - Pac	Muhejani - Tropoja
5	Luzhë (Shkolla) - Llugaj (Shkolla)	Zherkë - Vlad - B. Curri	Shkelzeni - Kërnaja
6	B. Curri - Luzhë (Shkolla)	Mash - B. Curri	Gegaj - Papaj
7	B. Curri - Llugaj (Shkolla)	Rodogosh - B. Curri	Kasaj - B. Curri
8	Sopot - Llugaj (Shkolla) (autobus shkolle)	Prush - B. Curri	Lekbibaj - Salca
9	B. Curri - Cërinic (autobus shkolle)	Prush - Zogaj qendër	Zherka - Kepeneku
10	B. Curri - Valbonë	Gri - B. Curri	Vicidol - B. Curri
11	B. Curri - Dragobi	Selimaj - Lëkurtaç - B. Curri	Unaza Jugore Qytet
12	B. Curri - Shoshan	Markaj - B. Curri	Unaza Veriore Qytet
13	B. Curri - Gjakovë - Prishtinë	Bujan - Dojan - B. Curri (Shkolla)	Markaj - Lekurtaç
14	B. Curri - Krumë - Kukës - Tiranë/Durrës	Bujan - Dojan - B. Curri (Shkolla)	-

Tabela 3
Tabela e linjave të transportit publik ekzistues dhe ato në të ardhmen

portit publik, linjat e propozuara dhe skema e plotë e linjave të transportit publik në Bashkinë e Tropojës.

9.2.2 Transporti publik ujqor

Aktualisht, një mënyrë tjetër transporti për në Tropojë është ai ujqor, i cili kryen transportin e pasagjerëve nga Komani në Fierzë, nëpërmjet liqenit të Komanit. Bazuar në vizitën e kryer në terren, vihet re se porti i trageteve në bashkinë e Tropojës është në kushte primitive, i cili nuk ofron asnjë nga shërbimet bazë të një stacioni, dhe gjithashtu është pronë private, ku përdorimi i tij kryhet kundrejt një pagese. Për këtë arsye, në këtë

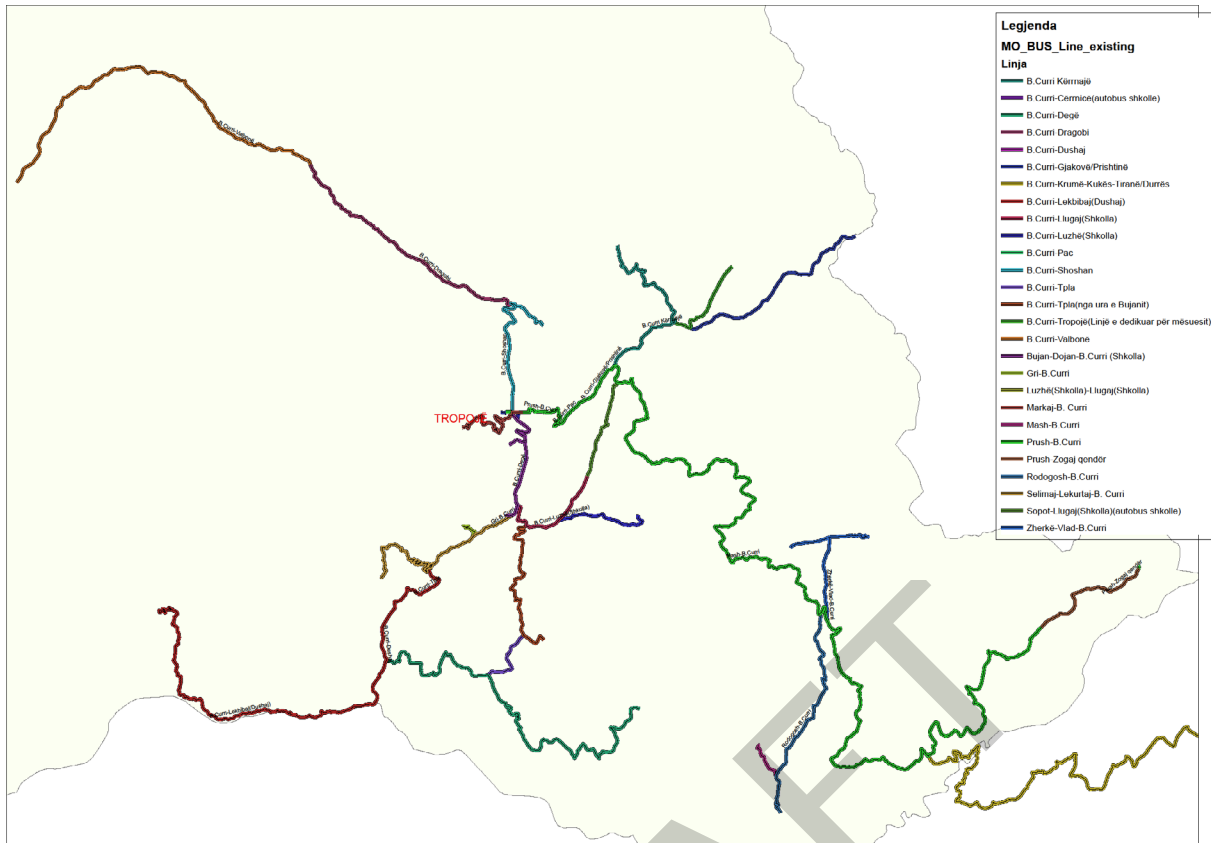

Figura 9
Skema e linjave
ekzistuese të
transportit
publik në
Bashkinë e
Tropojës

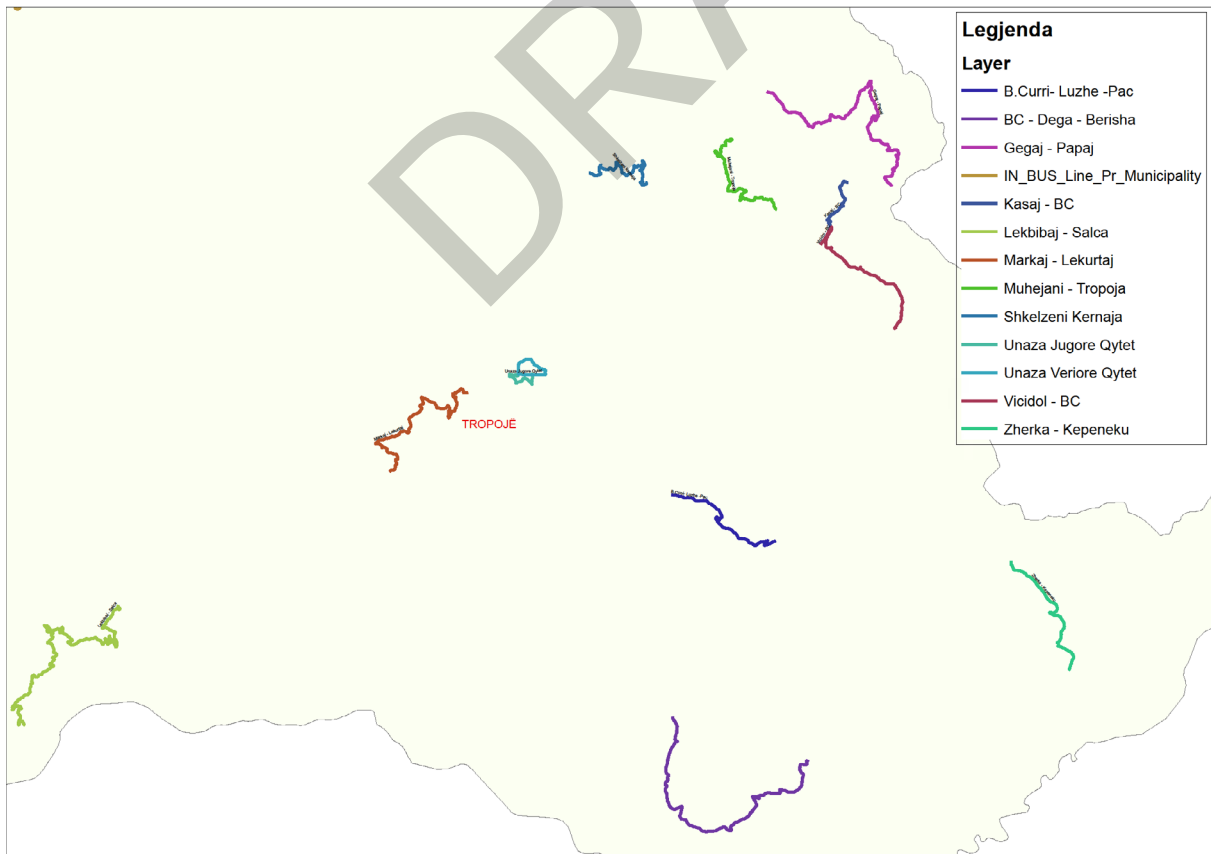

Figura 10
Skema e linjave
të propozuara
të transportit
publik në
Bashkinë e
Tropojës

Plan propozohet ndërtimi i porteve të trageteve në mënyrë bashkëkohore, të cilët duhet të jenë të pajisur me të gjitha shërbimet e duhura për udhëtarët, si: biletari, tualete, bare, vende parkimi etj. Këto porte duhet të funksionojnë në formën e mini-terminaleve intermodale, ku të ndërthuret me rrjetin e transportit publik.

Gjithashtu, ky Plan propozon ngritjen e 2 linjave të reja të transportit ujor, të cilat do të rrisin alternativat e transportit për të aksesuar zonën. Këto linja, jo vetëm që do të shërbejnë si mënyra të reja transporti, por ato do të kenë edhe funksion turistik, itineraret e të cilave ofrojnë peizazhe mahnitëse. Këto linja janë:

- Fierzë - Bajram Curri
- Aeroporti i Kukësit - Kukës - Fierzë

Në vijim të përmirësimit të transportit ujor, propozohen edhe disa ndalesa të reja përgjatë itinerareve vozitëse, të cilat janë:

- Fierzë, Terminal Intermodal
- Markaj (Tetaj), Terminal Intermodal
- Salca
- Poravë, Terminal Intermodal
- Shëngjergj, Terminal Intermodal

Në Figurën 12 paraqitet harta e transportit ujor në Bashkinë e Tropojës.

9.2.3 Terminali i pasagjerëve

Faktori tjetër i rëndësishëm në promovimin e transportit publik është krijimi i infrastrukturës në nisje/mbërritje të udhëtimit të ndërmarrë. Nevoja e një terminali të mirëfilltë pasagjerësh është një prioritet për Bashkinë e Tropojës, pasi përveç krijimit të kushteve më të mira për pasagjeret, duke u pajisur me të gjitha shërbimet e nevojshme si shërbime sanitare, tregtare, ambiente pritëse, vende parkimi do të shërbente edhe për rritjen e imazhit të Bashkisë së Tropojës. Ky terminal do të shërbejë për integrimin e të gjithë linjave të transportit, të linjave qytetëse, rreth-qytetëse, ndër-qytetëse dhe linjave të tragetit, ku qytetarët mund të parkojnë automjetet e tyre dhe më pas të përdorin transportin publik për të mbërritur në destinacione të ndryshme. Terminali multimodal duhet të jetë i pozicionuar në një vend strategjik, pranë qytetit, i cila siguron një akses të lehtë për automjetet që vijnë në Tropojë.

Përveç terminalit Multimodal në qytetin e Bajram Currit, vendndodhja e të cilit është

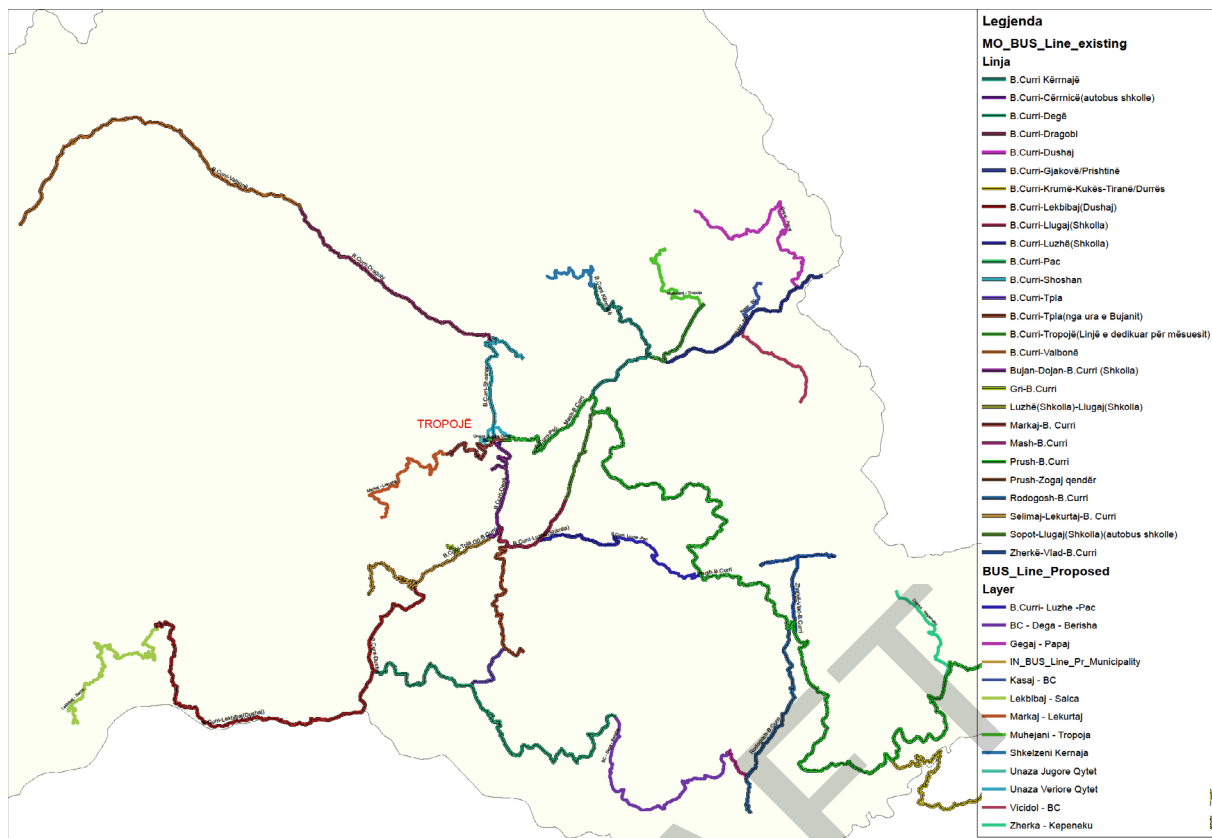

Figura 11
Skema e plotë
e linjave të
transportit
publik në
Bashkinë e
Tropojës

Figura 12
Skema e
transportit
publik ujqor
në Bashkinë e
Tropojës

paraqitur në Figurën 13, në këtë Plan janë propozuar edhe disa terminale të tjera, siç janë:

- Porti i Trageteve Dushaj
- Mini Terminal Valbonë
- Mini Terminal Dragobi
- Mini Terminal Lekbibaj
- Mini Terminal Kernajë
- Mini Terminal Luzhë
- Mini Terminal Pac

Gjithashtu, theksojmë se duke u nisur nga kërkesat gjithnjë e në rritje të turistëve, propozohet rikonstruksioni i pistës ekzistuese të Helikopterëve në Lumin e Gashit, si dhe ndërtimi i pistës së re në Curraj të Epërm.

Në Figurën 14 tregohet vendndodhja e Terminalit Multimodal dhe mini-Terminalet në Bashkinë e Tropojës.

9.3 Rrjeti i lëvizshmërisë së butë

Tropoja është një nga pikat turistike të zonës së Alpeve Shqiptare, e cila vizitohet nga shumë turistë vendas dhe të huaj. Kjo zonë ofron peizazhe mjaft të bukura, të cilat shumë prej turistëve dëshirojnë t'i përshkojnë me këmbë ose me biçikleta nëpërmjet shtigjeve ekzistuese. Këto shtigje janë në gjendje jo të mirë, ku mungojnë sinjalistika, hartat orientuese, etj. Për këtë arsye, në këtë Plan propozohet që Bashkia Tropojë të përmirësojë të gjitha shtigjet për këmbësorë dhe biçikleta me ndërhyrje të lehta pa ndikim negativ në mjedis, të vendosë sinjalistikën e posaçme dhe gjithashtu të evidentojë dhe krijojë pika panoramike përgjatë tyre. Përveç të tjerash, ajo duhet të përgatisë edhe hartat përkatëse të shtigjeve.

Në mënyrë që të rritet më tej aksesimi në Bashkinë Tropojë nëpërmjet shtigjeve, ky Plan propozon hapjen e një pike të re policore në Rosni, e cila do të shërbejë vetëm për këmbësorët.

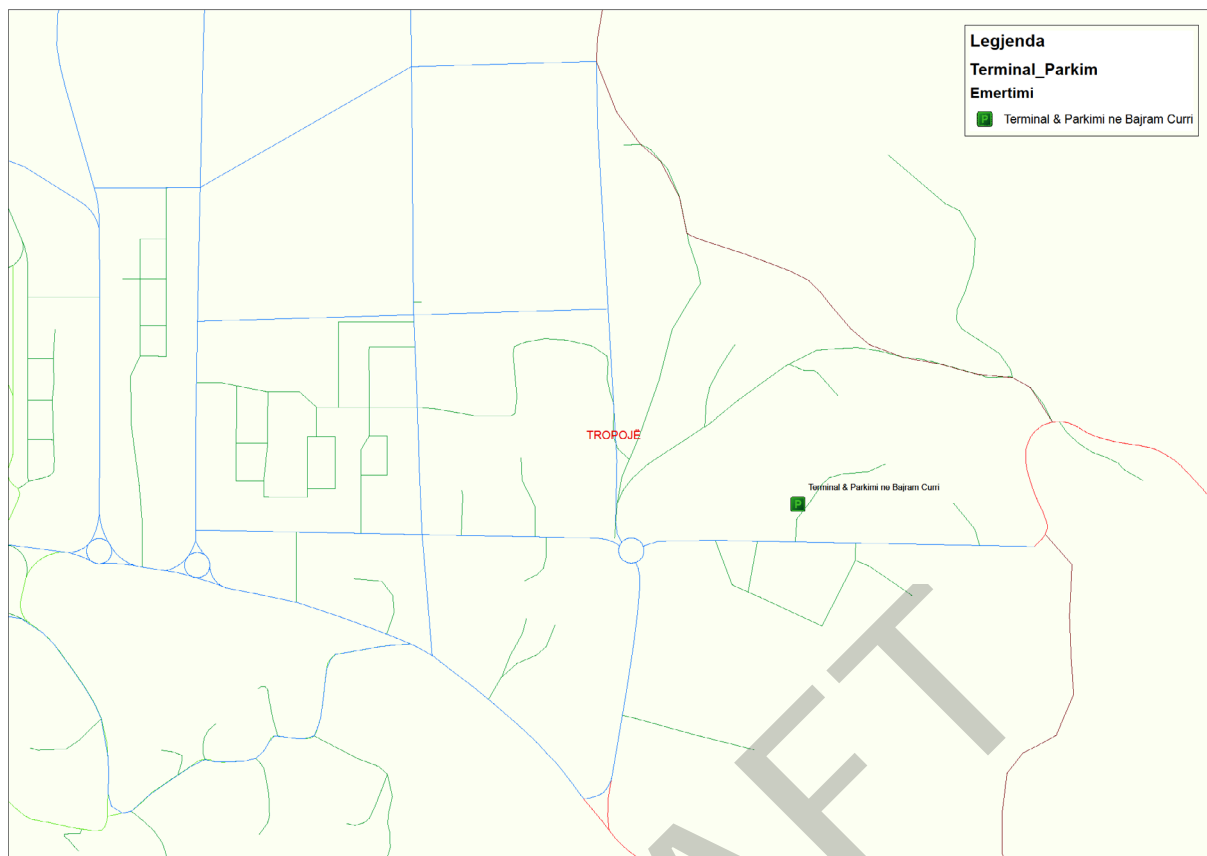

Figura 13
Vendndodhja
e terminalit
multimodal në
Bajram Curri

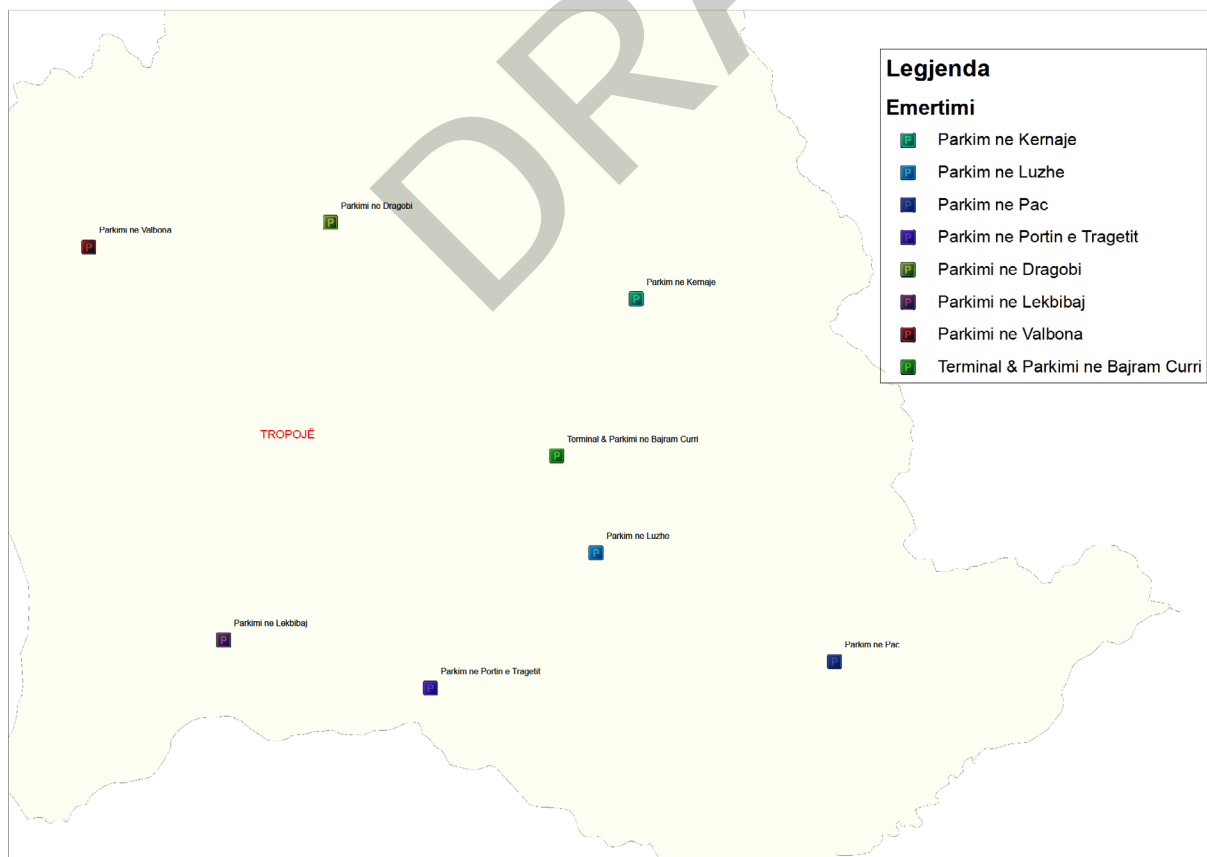

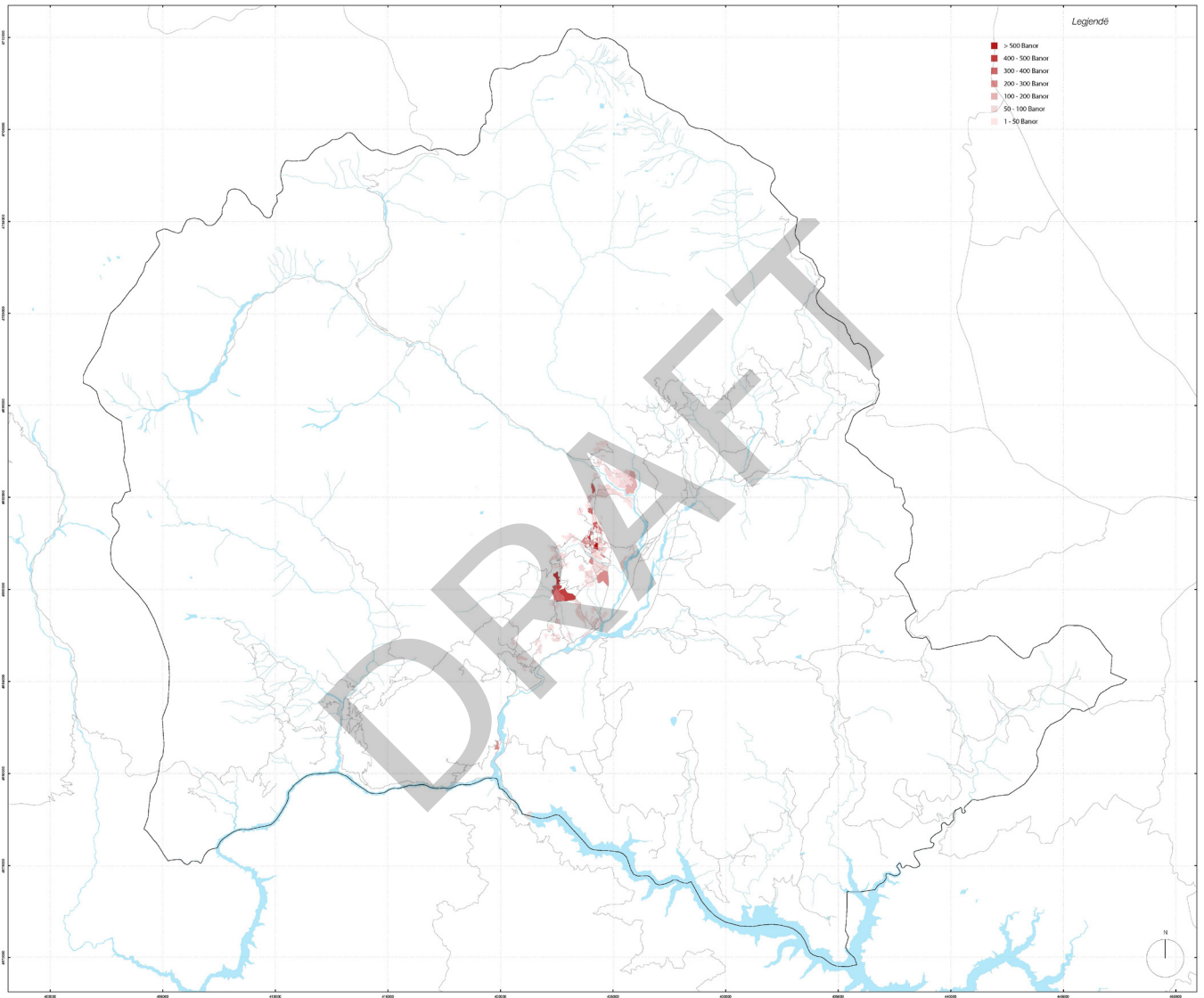
Figura 14
Vendndodhja
e terminaleve
multimodale
në Bashkinë e
Tropojës

DRAFT

DRAFT

10 ZHVILLIMI URBAN

DRAFT

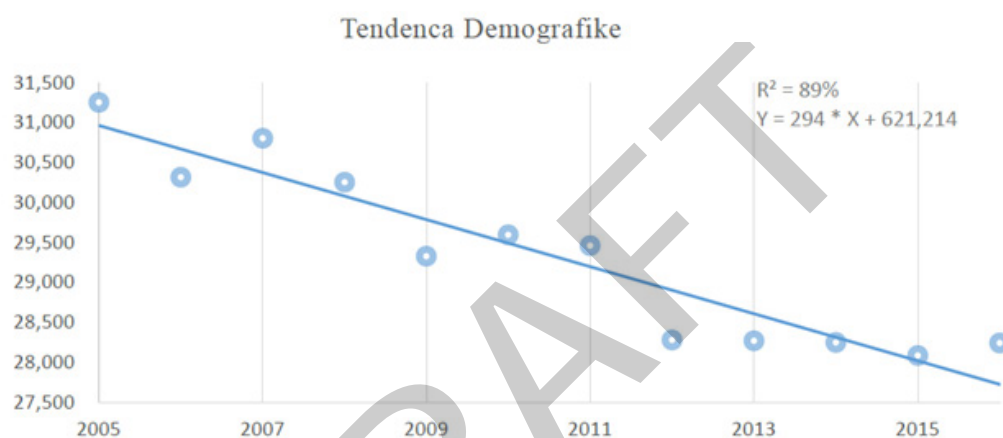
10.1 Zonat kryesore të zhvillimit ekonomik dhe urban

Parimi i zhvillimit (konsolidimi i qendrave dhe pikave përgjatë rrugës kombëtare, zhvillim i turizmit)

10.2 Parashikimi dhe shpërndarja demografike e popullsisë

Projeksioni i popullsisë

Nga të dhënat e Gjendjes Civile Tropojë, del qartë se tendencat demografike janë negative për 10 vitet e fundit, siç shihet dhe në grafikun e mëposhtëm.

Grafiku 1
Burimi:
Gjendja Civile,
Bashkia Tropojë
2016
Përpunimi: IP3

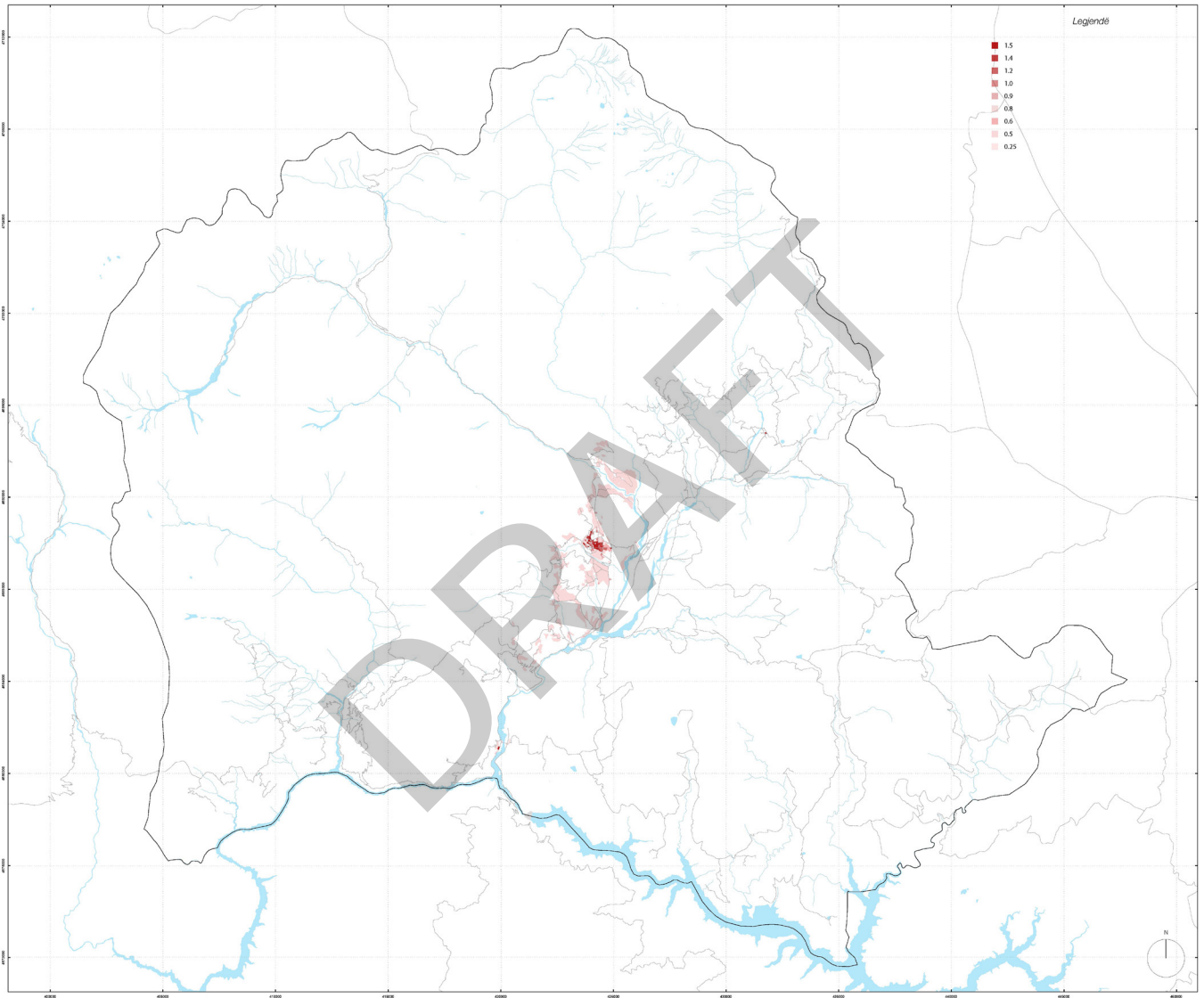
Nisur nga të dhënat e gjendjes civile, tendencat demografike të dekadës të fundit, dhe duke neglizhuar faktorët ekzogjen të mundshëm, atëherë mund të përdorim metodat e regresionit linear, metoda gjeometrike dhe ajo aritmetike, për të projektuar popullsinë e regjistruar në Bashkinë Tropojë për 15 vitet e ardhshme.

Duke u nisur nga llogaritja e popullsisë me metodën e regresionit linear të korigjuar, regresionit aritmetik dhe gjeometrik, dalim në përfundimin që popullsia e pritshme në Bashkinë Tropojë për vitin 2031 mesatarisht do të jetë 23,421 banorë.

Projeksioni vlerëson që popullsia e regjistruar në gjendjen civile në Njësitë Administrative të Bashkisë Tropojë do të ketë një tendencë në rënie nga 2016 në 2031:

- Një rënie prej 510 njerëz për Njësinë Administrative Tropojë;
- Një rënie prej 979 njerëz për Njësinë Administrative Bajram Curri;
- Një rënie prej 290 njerëz për Njësinë Administrative Bytyç;
- Një rënie prej 871 njerëz për Njësinë Administrative Lekbibaj;
- Një rënie prej 704 njerëz për Njësinë Administrative Fierzë;

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
kapacitetit
mbajtës të
popullsisë

- Një rënie prej 170 njerëz për Njësinë Administrative Margegaj;
- Një rënie prej 930 njerëz për Njësinë Administrative Bujan;
- Një rënie prej 371 njerëz për Njësinë Administrative Llugaj.

Bashkia e Tropojës, pritet të njohë një rënie prej 4,824 njerëz për 15 vitet në vijim, gjë që shfaq qartë nevojat e bashkisë për të ndërmarrë politika sociale dhe ekonomike, për të reduktuar eksodin demografik të territorit të saj, ku tendencat migratore theksohen nga të dhënat Census 2011.

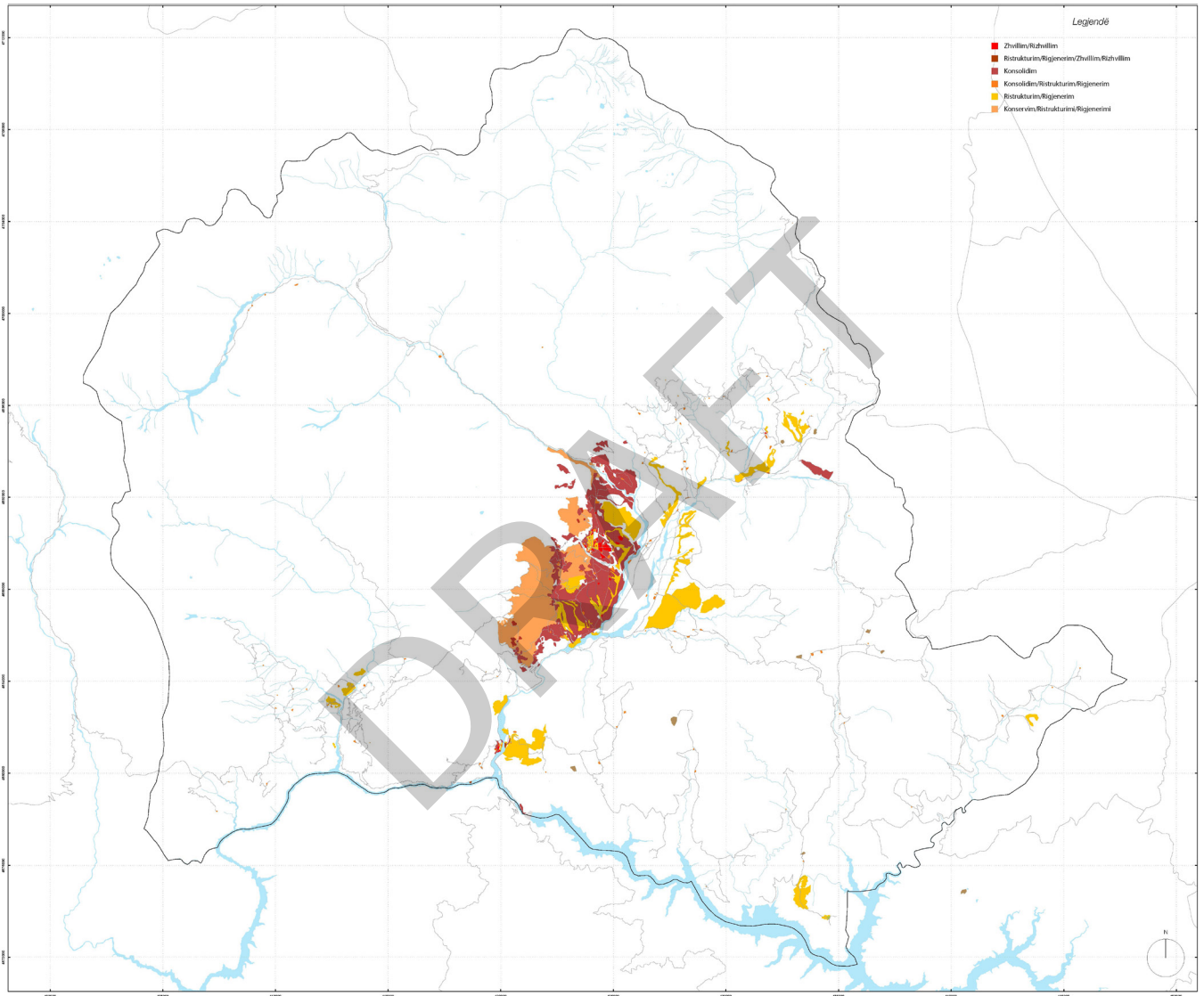
Projeksioni demografik									
Viti	Topojë	Bajram Curri	Bytyç	Lekbibaj	Fierzë	Margegaj	Bujan	Llugaj	Bashkia Tropojë
2007	5,635	8,458	2,025	2,700	2,961	3,025	3,626	2,374	30,804
2008	5,606	8,312	2,014	2,682	2,652	3,026	3,596	2,368	30,256
2009	5,517	8,292	1,986	2,012	2,619	3,122	3,471	2,312	29,331
2010	5,482	8,254	2,020	2,235	2,684	3,145	3,467	2,312	29,599
2011	5,495	8,423	2,065	2,126	2,604	3,186	3,265	2,298	29,462
2012	5,520	8,202	2,090	1,976	2,388	2,979	2,947	2,181	28,283
2013	5,545	8,192	2,095	1,972	2,389	3,013	2,902	2,167	28,274
2014	5,445	8,219	2,100	1,967	2,465	3,047	2,857	2,152	28,252
2015	5,443	8,030	2,110	1,961	2,490	3,040	2,859	2,156	28,089
2016	5,464	8,230	2,103	1,912	2,465	3,047	2,881	2,143	28,245
2017	5,412	8,102	2,063	1,811	2,375	3,029	2,783	2,108	27,682
2018	5,378	8,039	2,044	1,750	2,328	3,018	2,720	2,083	27,360
2019	5,345	7,976	2,025	1,691	2,281	3,007	2,657	2,058	27,041
2020	5,311	7,914	2,007	1,633	2,236	2,996	2,595	2,034	26,725
2021	5,278	7,852	1,988	1,575	2,190	2,985	2,534	2,009	26,412
2022	5,245	7,790	1,970	1,518	2,145	2,974	2,473	1,985	26,101
2023	5,212	7,729	1,952	1,462	2,101	2,963	2,413	1,960	25,793
2024	5,179	7,668	1,934	1,407	2,057	2,952	2,353	1,936	25,488
2025	5,147	7,608	1,916	1,353	2,013	2,942	2,294	1,912	25,185
2026	5,114	7,548	1,899	1,299	1,970	2,931	2,236	1,889	24,885
2027	5,082	7,488	1,881	1,246	1,927	2,920	2,178	1,865	24,587
2028	5,050	7,428	1,864	1,194	1,885	2,909	2,120	1,841	24,292
2029	5,018	7,369	1,847	1,142	1,843	2,898	2,064	1,818	23,999
2030	4,986	7,310	1,830	1,091	1,802	2,888	2,007	1,795	23,709
2031	4,954	7,251	1,813	1,041	1,761	2,877	1,951	1,772	23,421
Diferencat 2016-2031									
Total	-510	-979	-290	-871	-704	-170	-930	-371	-4824

Tabela 8
Projeksioni demografik
Burimi: IP3

10.3 Tipologjitë e propozuara hapësinore dhe metodat e ndërhyrjes në territor

Si fillim, është bërë një analizë e kujdesshme mbi gjithë territorin, me fokus vendbanimet. Pas kësaj, janë listuar dhe theksuar karakteristikat e përgjithshme të tyre në mënyrë që të mund të bëhet kategorizimi në shkallë më të madhe në fazën e mëvonshme. Në këtë mënyrë, është më e lehtë të identifikohen karakteristika specifike për çdo vendbanim, të

(në faqen paraardhëse)
Harta e intensitetit të zhvillimit

bëhet një analizë më e detajuar dhe të njihen problematikat specifike apo lokale. Kështu, mund të krijojmë një panoramë të qartë për çdo zonë urbane.

Pas analizës, identifikimit dhe kategorizimit të vendbanimeve, është bërë nga një propozim për secilin për të përmirësuar identitetin dhe karakterin e tyre, në të njëjtën kohë duke dhënë zgjidhje për problemet e tyre. Natyrisht, ndërhyrja është menduar me kujdes për të patur impakt minimal.

Ndërtesat që ndodhen në territorin e bashkisë formojnë tri tipologji kryesore hapësinore në territor: vendbanimet bujqësore e blegtorale, vendbanimet e prodhimit, dhe vendbanimet që shërbejnë si qendra administrative. Këto kategori ndahen në nënkategori të tjera, bazuar në morfologjinë e vendbanimit dhe terrenit, llojin e prodhimitarisë me të cilën lidhet vendbanimi, dhe shkallën hierarkike për nga rëndësia dhe funksionet administrative. Nga sa vihet re, vendbanimet gjenden thuajse gjithmonë pranë lumenjeve ose përrrenjve të ndryshëm, ose në luginat e tyre. Për rastin e dytë, fshatrat fushorë që kanë tokë të bollshme bujqësore mund të kenë rezervuarë pranë tyre, për vadi të gjatë periudhës së thatësirës.

10.3.1 **Vendbanimet bujqësore e blegtorale**

Këto vendbanime kanë si ekonomi bazë bujqësinë e blegtorinë. Në bazë të morfologjisë së relievit e terrenit ku ndodhen, ato ndahen në tri nënkategori:

Vendbanimet fushore: Këto vendbanime shtrihen në fushat pranë lumenjeve dhe kanë tokë të bollshme bujqësore. Fshatrat mund të ndahen në të shpërndarë, ku banesat janë larg njëra-tjetrës, secila me pronën e saj rreth shtëpisë, dhe agregate, ku banesat janë pranë njëra-tjetrës, në parcela të vogla private, ndërsa tokat bujqësore të grupuara më larg.

Vendbanime në shpat: Ndryshimi nga vendbanimet fushore është terreni i pjerrët në të cilin ndodhen. Për pasojë parcelat janë më të vogla e të tarracuara, për t'iu përshtatur relievit. Edhe këto ndahen në të shpërndara dhe agregate.

Vendbanime në bjeshkë: Formohen tërësisht nga stane, të përdorura për blegtori gjatë muajve të verës. Këto vendbanime janë të përkohshme dhe, në një pjesë të mirë, të braktisura. Ato gjenden shpesh të grupuara dhe i përkasin të njëjtës familje.

Llugaj_Pamje ajrore

Ndërhyrja kërkon të konsolidojë vendbanimet dhe qendrat urbane. Këto lloj vendbanimesh kanë karakteristikë vendosjen e objekteve në parcela relativisht të vogla, të cilat shtrihen përgjatë rrugës në mënyrë lineare. Me largimin e popullsisë dhe mangësive ekonomike, një pjesë e këtyre banesave kanë rënë, ose ka parcela të pa ndërtuara. Propozohet dhënia e mundësisë për ndërtime të reja ose rindërtime në parcelat pranë rrugës të cilësuar si zona urbane, me qëllim plotësimin e hapësirave bosh, dendësimin e vendbanimit dhe plotësimin e identitetit të tij. Bazuar në rregulloren për këto njësi, pronari ka të drejtë të ndërtojë në një parcelë minimale private prej 600m² një banesë me njollë deri në 100m² dhe jo më shumë se 2 kate të larta. Veç kësaj, pronari ka të drejtë po ashtu të rindërtojë ose të shtojë ndërtesën brenda parametrave të mësipërm. Veç këtyre duhen ruajtur distancat e nevojshme nga elementet urbane. Diagramat në të djathtë tregojnë skematikisht propozimin në fjalë.

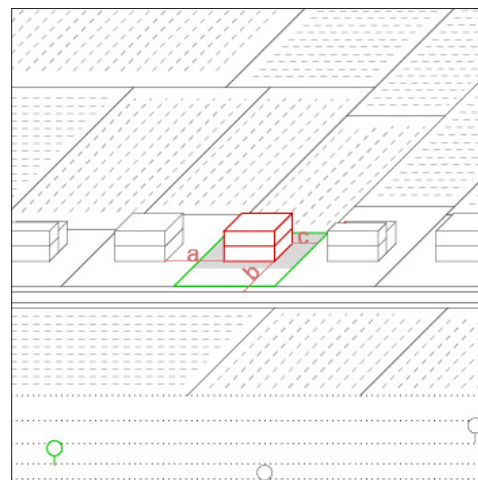
Llugaj_Diagram

Parametrat e planifikimit:

Kodi BA1.1	Bujqësi, fushë, agregate
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	600 m ²
Funksionet bazë (%):	A: 70%
	B: 30%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

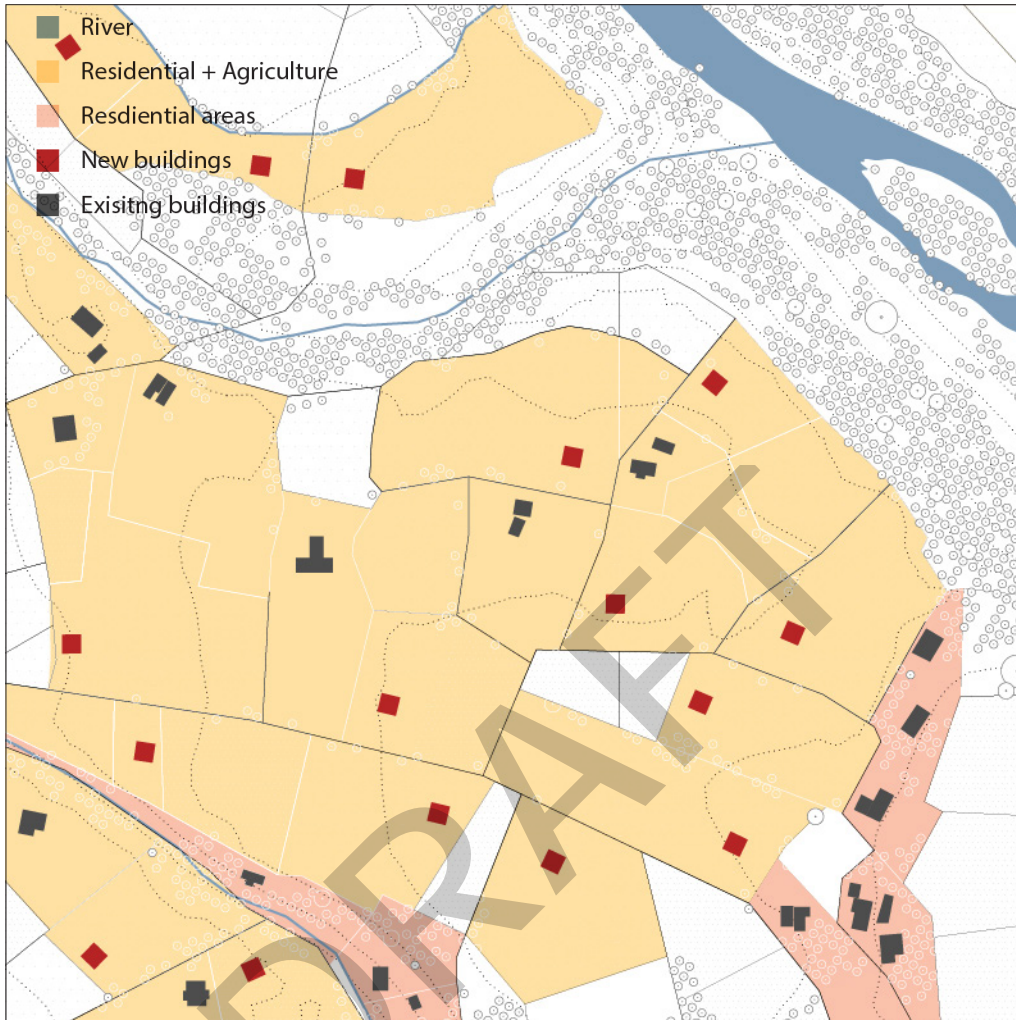

Llugaj_Aksonometri

Shoshan_Pamje ajrore

Ndërhyrja kërkon të konsolidojë vendbanimet dhe qendrat urbane. Këto lloj vendbanimesh kanë karakteristikë vendosjen e objekteve në parcela relativisht të vogla, të cilat shtrihen përgjatë rrugës në mënyrë lineare. Me largimin e popullsisë dhe mangësive ekonomike, një pjesë e këtyre banesave kanë rënë, ose ka parcela të pa ndërtuara. Propozohet dhënia e mundësisë për ndërtime të reja ose rindërtime në parcelat pranë rrugës të cilësuar si zona urbane, me qëllim plotësimin e hapësirave bosh, dendësimin e vendbanimit dhe plotësimin e identitetit të tij. Bazuar në rregulloren për këto njësi, pronari ka të drejtë të ndërtojë në një parcelë minimale private prej 600m² një banesë me njollë deri në 100m² dhe jo më shumë se 2 kate të larta. Veç kësaj, pronari ka të drejtë po ashtu të rindërtojë ose të shtojë ndërtesën brenda parametrave të mësipërm. Veç këtyre duhen ruajtur distancat e nevojshme nga elementet urbane. Diagramat në të djathtë tregojnë skematikisht propozimin në fjalë.

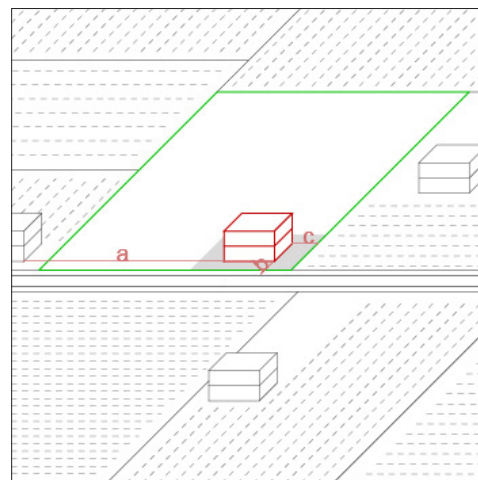
Shoshan_Diagram

Parametrat e planifikimit:

Kodi BA3.1	Bujqësi, fushë, agregat
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	5000 m ²
Funksionet bazë (%):	A: 70%
	B: 30%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

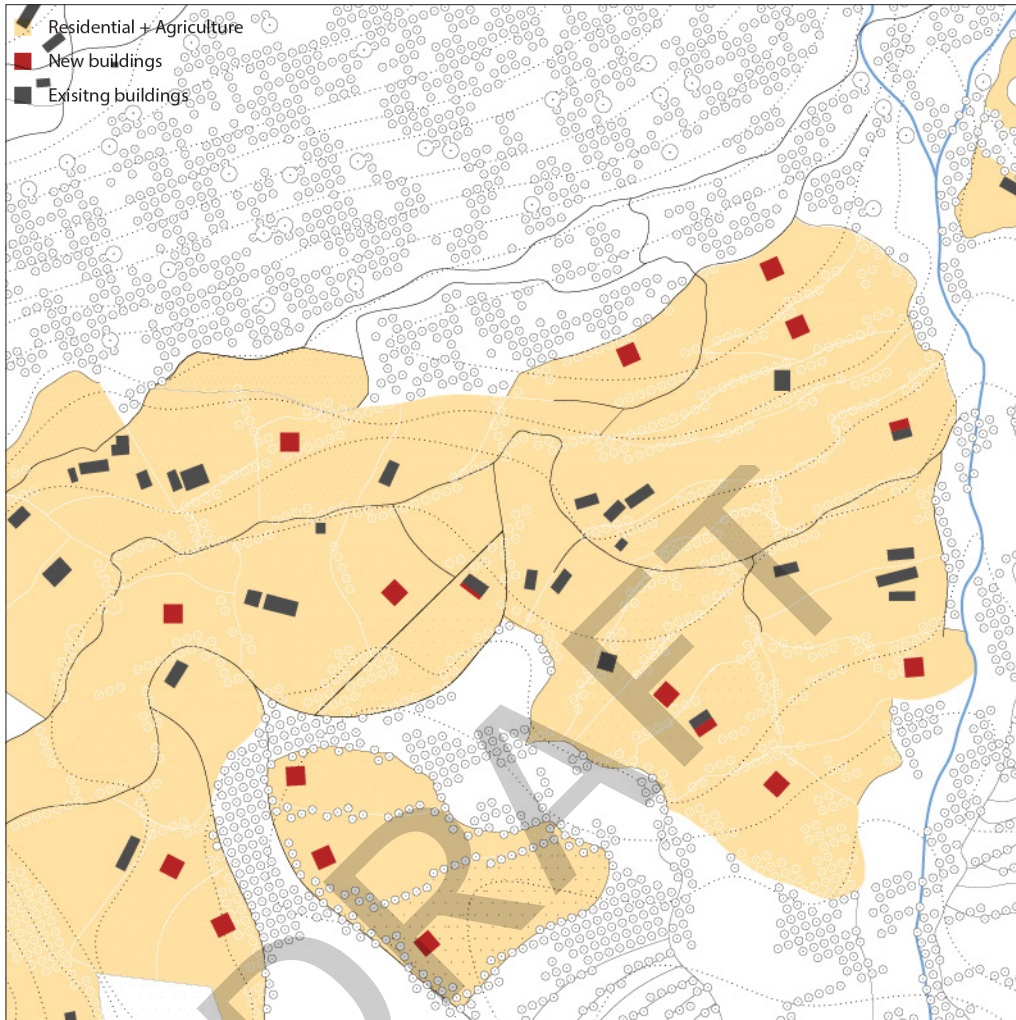

Shoshan_Aksonometri

Salçë_Pamje ajrore

Ndërhyrja kërkon të konsolidojë vendbanimet dhe qendrat urbane. Këto lloj vendbanimesh kanë karakteristikë vendosjen e objekteve në parcela relativisht të vogla, të cilat shtrihen përgjatë rrugës në mënyrë lineare. Me largimin e popullsisë dhe mangësive ekonomike, një pjesë e këtyre banesave kanë rënë, ose ka parcela të pa ndërtuara. Propozohet dhënia e mundësisë për ndërtime të reja ose rindërtime në parcelat pranë rrugës të cilësuar si zona urbane, me qëllim plotësimin e hapësirave bosh, dendësimin e vendbanimit dhe plotësimin e identitetit të tij. Bazuar në rregulloren për këto njësi, pronari ka të drejtë të ndërtojë në një parcelë minimale private prej 600m² një banesë me njollë deri në 100m² dhe jo më shumë se 2 kate të larta. Veç kësaj, pronari ka të drejtë po ashtu të rindërtojë ose të shtojë ndërtesën brenda parametrave të mësipërm. Veç këtyre duhen ruajtur distancat e nevojshme nga elementet urbane. Diagramat në të djathtë tregojnë skematikisht propozimin në fjalë.

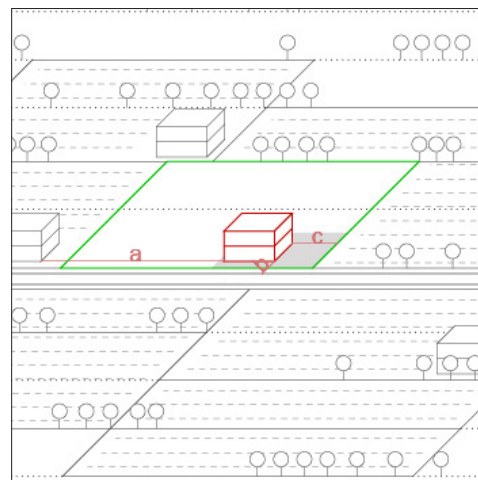
Salç_Diagram

Parametrat e planifikimit:

Kodi BA2.2	Bujqësi, fushë, agregat
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	2000 m ²
Funksionet bazë (%):	A: 70%
	B: 30%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

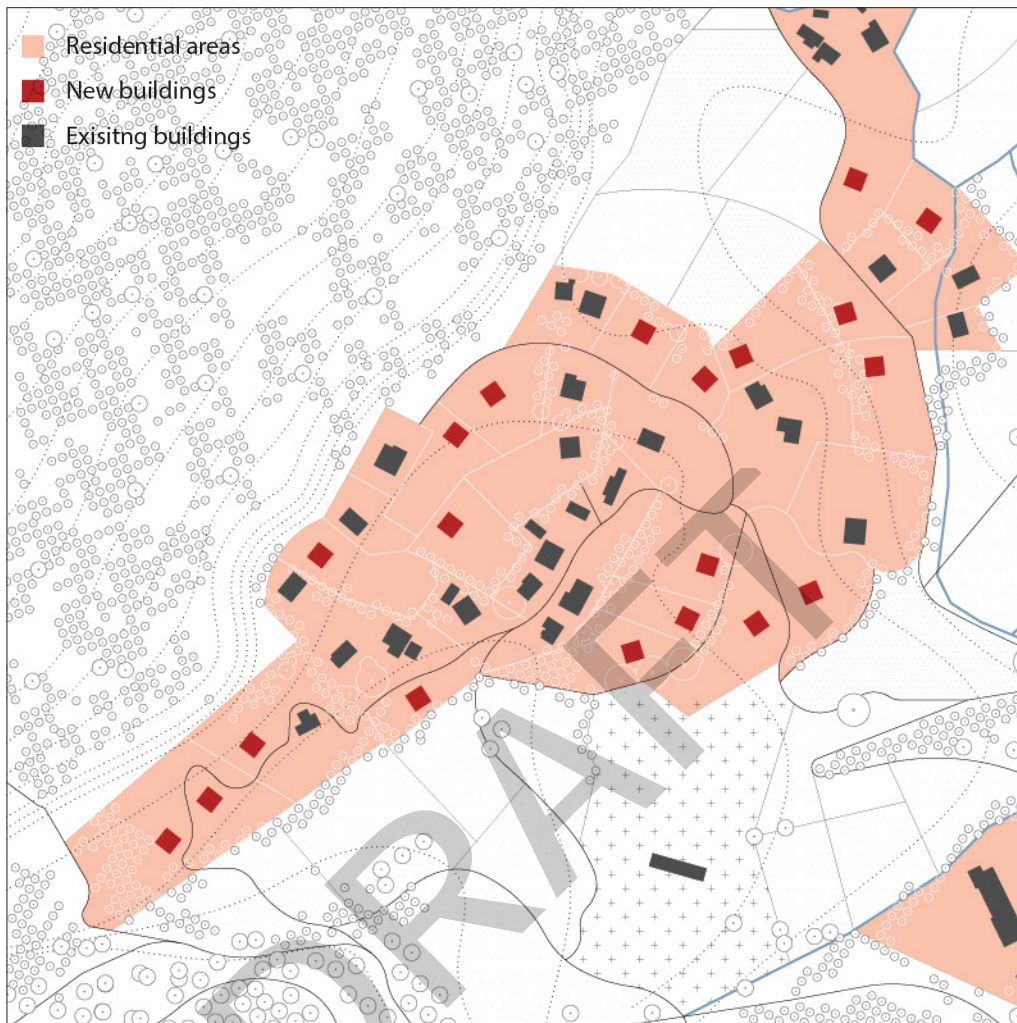

Salç_Aksonometri

Markaj_Pamje ajrore

Ndërhyrja kërkon të konsolidojë vendbanimet dhe qendrat urbane. Këto lloj vendbanimesh kanë karakteristikë vendosjen e objekteve në parcela relativisht të vogla, të cilat shtrihen përgjatë rrugës në mënyrë lineare. Me largimin e popullsisë dhe mangësive ekonomike, një pjesë e këtyre banesave kanë rënë, ose ka parcela të pa ndërtuara. Propozohet dhënia e mundësisë për ndërtime të reja ose rindërtime në parcelat pranë rrugës të cilësuar si zona urbane, me qëllim plotësimin e hapësirave bosh, dendësimin e vendbanimit dhe plotësimin e identitetit të tij. Bazuar në rregulloren për këto njësi, pronari ka të drejtë të ndërtojë në një parcelë minimale private prej 600m² një banesë me njollë deri në 100m² dhe jo më shumë se 2 kate të larta. Veç kësaj, pronari ka të drejtë po ashtu të rindërtojë ose të shtojë ndërtesën brenda parametrave të mësipërm. Veç këtyre duhen ruajtur distancat e nevojshme nga elementet urbane. Diagramat në të djathtë tregojnë skematikisht propozimin në fjalë.

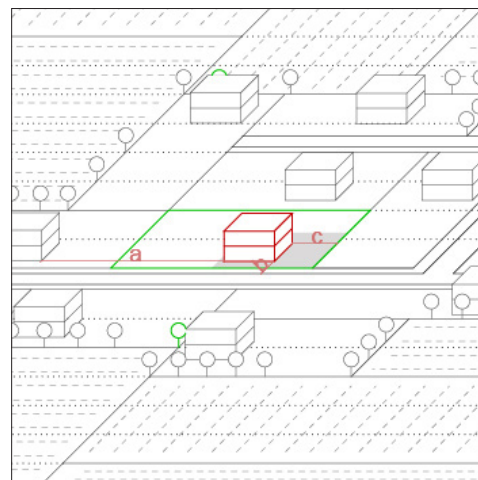
Markaj_Diagram

Parametrat e planifikimit:

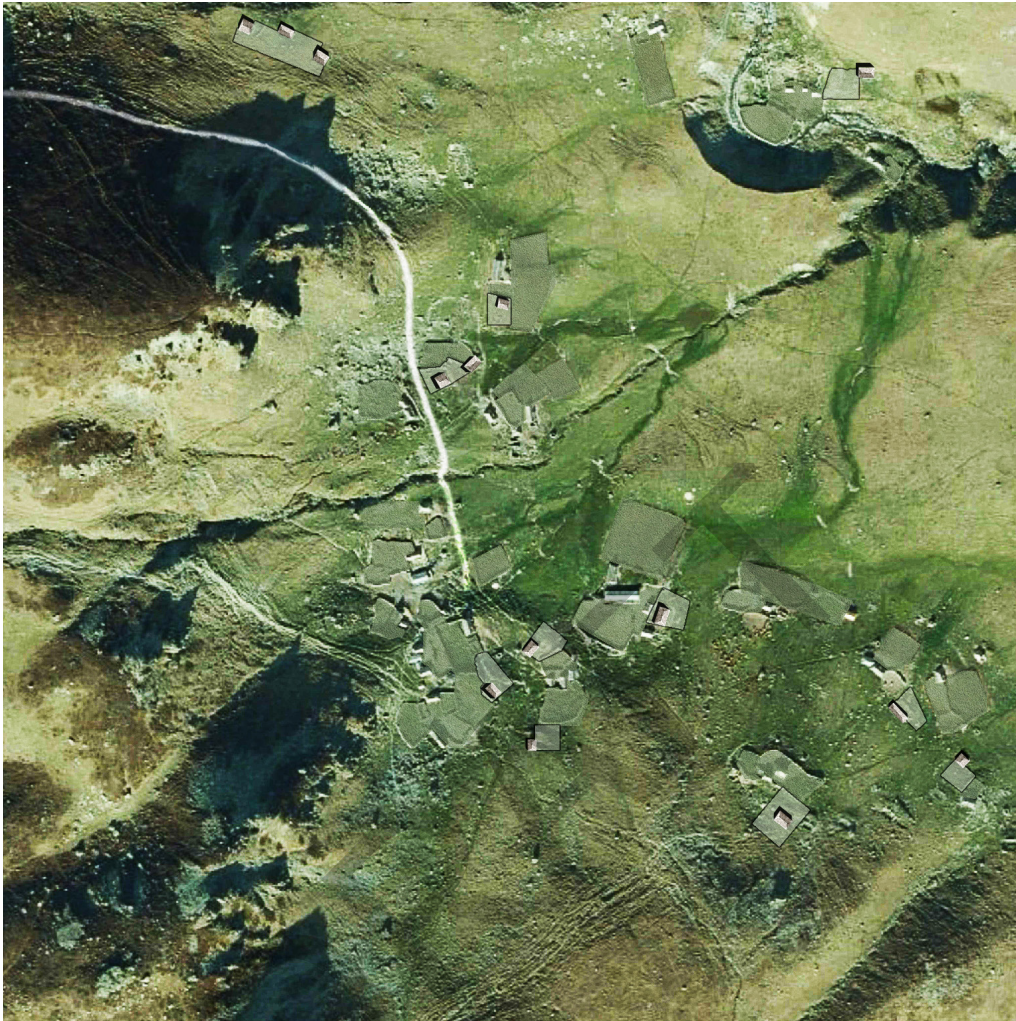
Kodi BA3.2	Bujqësi, fushë, agregat
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	1300 m ²
Funksionet bazë (%):	A: 70%
	B: 30%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

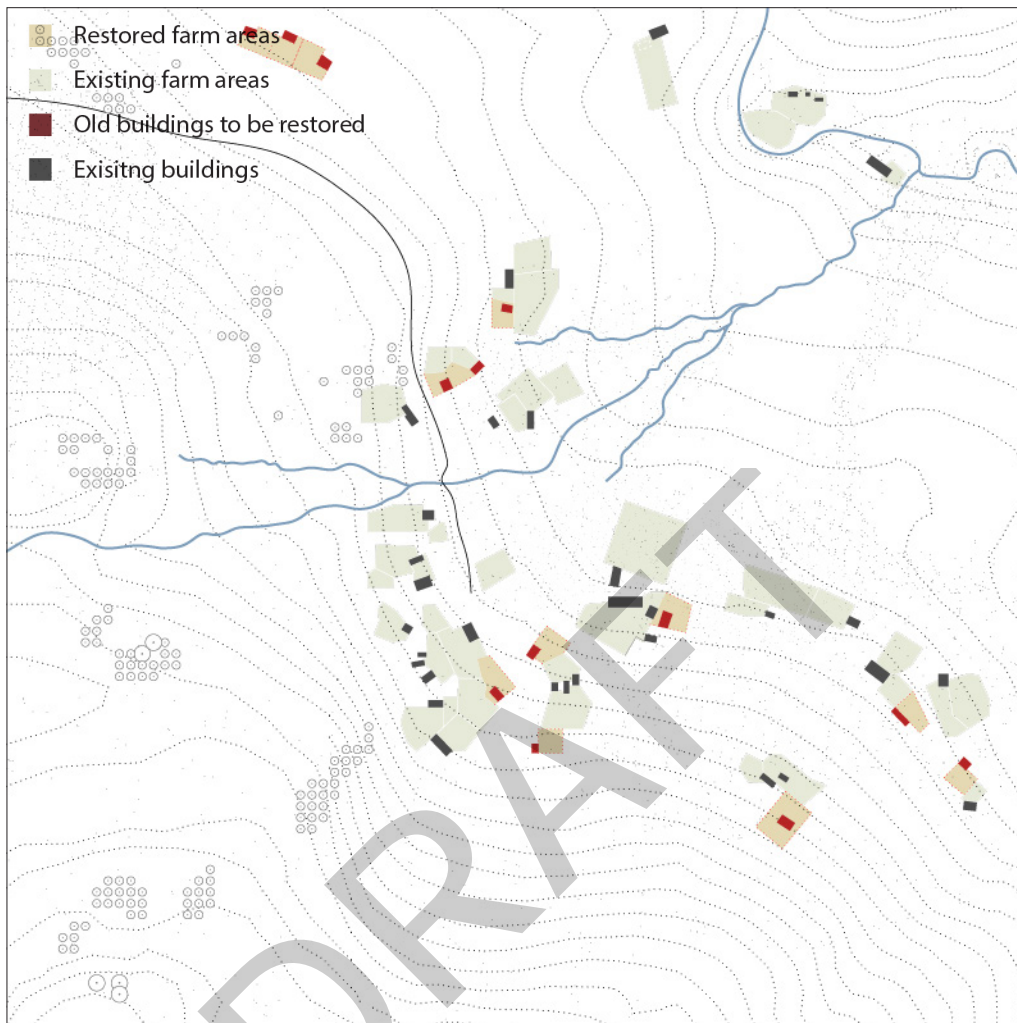

Markaj_Aksonometri

Syblicë_Pamje ajrore

Ndërhyrja kërkon të konsolidojë vendbanimet dhe qendrat urbane. Këto lloj vendbanimesh kanë karakteristikë vendosjen e objekteve në parcela relativisht të vogla, të cilat shtrihen përgjatë rrugës në mënyrë lineare. Me largimin e popullsisë dhe mangësive ekonomike, një pjesë e këtyre banesave kanë rënë, ose ka parcela të pa ndërtuara. Propozohet dhënia e mundësisë për ndërtime të reja ose rindërtime në parcelat pranë rrugës të cilësuar si zona urbane, me qëllim plotësimin e hapësirave bosh, dendësimin e vendbanimit dhe plotësimin e identitetit të tij. Bazuar në rregulloren për këto njësi, pronari ka të drejtë të ndërtojë në një parcelë minimale private prej 600m² një banesë me njollë deri në 100m² dhe jo më shumë se 2 kate të larta. Veç kësaj, pronari ka të drejtë po ashtu të rindërtojë ose të shtojë ndërtesën brenda parametrave të mësipërm. Veç këtyre duhen ruajtur distancat e nevojshme nga elementet urbane. Diagramat në të djathtë tregojnë skematikisht propozimin në fjalë.

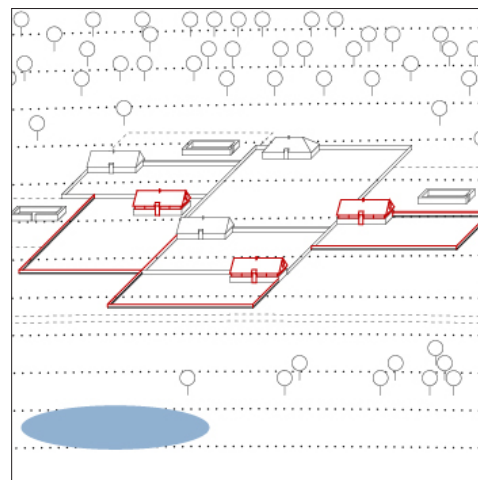
Sybllicë_Diagram

Parametrat e planifikimit:

Kodi BA1.1	Bujqësi, fushë, agregate
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	600 m ²
Funksionet bazë (%):	A: 70%
	B: 30%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

Sybllicë_Aksonometri

DRAFT

10.3.2 Vendbanimet pranë pikave të prodhimit

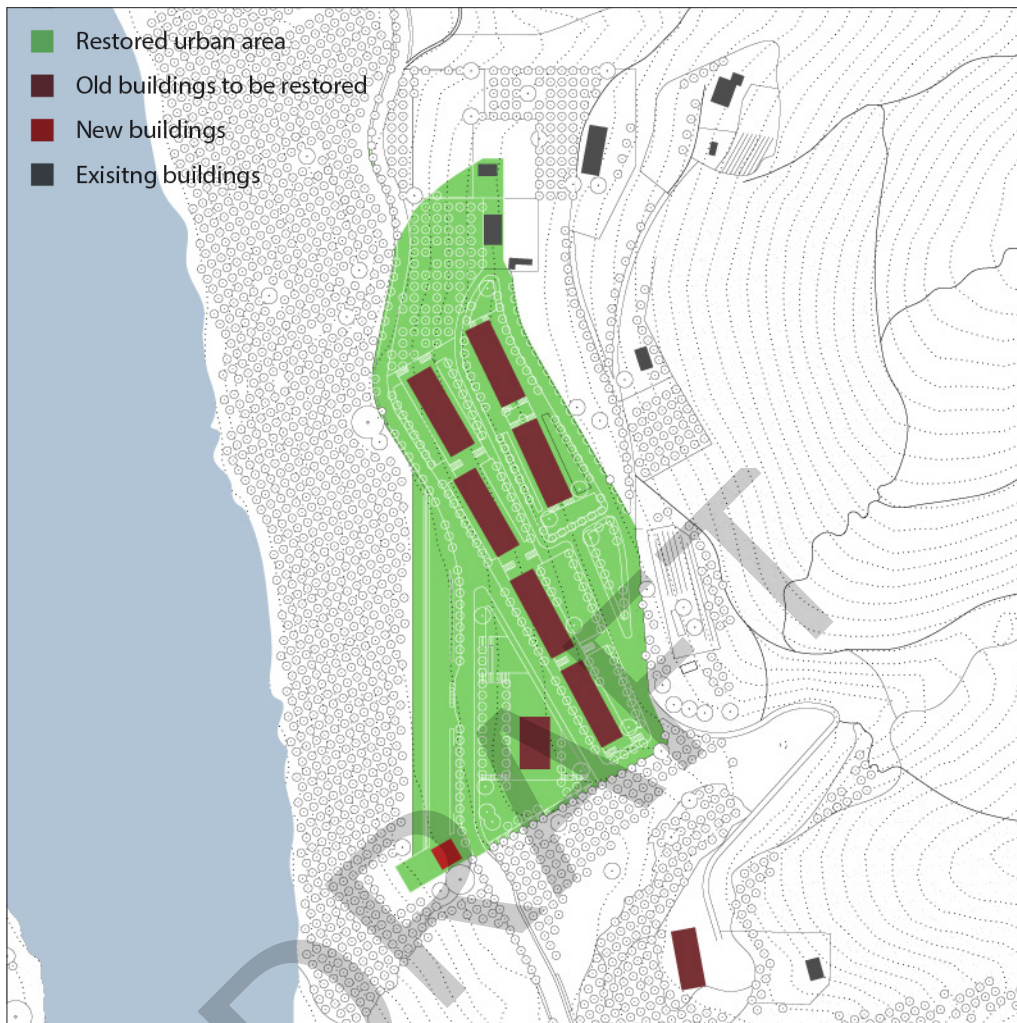
Të ndërtuara gjatë periudhës së regjimit socialist për strehimin e punëtorëve, këto vendbanime kanë si ekonomi bazë prodhimin, kryesisht minierat e hidrocentralet. Strukturat ndërtimore janë tip, të përsëritura e racionale. Vendbanimet karakterizohen nga rregullsia dhe mungesa e lidhjes me terrenin. Pavarësisht morfologjisë së relievit, fushë, kodër, apo shpat, këto vendbanime janë ndërtuar njësoj. Gjithashtu, banesat janë pranë njëra tjetrës, të rrethuara nga hapësira publike, duke krijuar agregacione të ndryshme. Mbyllja e shumë aktiviteteve prodhuese, mungesa e shërbimeve dhe infrastrukturës së nevojshme ka bërë që pjesë më e madhe e këtyre vendbanimeve, veçanërisht në zonat më rurale, të braktisen e të rrënohen.

DRAFT

Fierzë (zona B)_Pamje ajrore

Ndërhyrja kërkon të konsolidojë vendbanimet dhe qendrat urbane. Këto lloj vendbanimesh kanë karakteristikë vendosjen e objekteve në parcela relativisht të vogla, të cilat shtrihen përgjatë rrugës në mënyrë lineare. Me largimin e popullsisë dhe mangësive ekonomike, një pjesë e këtyre banesave kanë rënë, ose ka parcela të pa ndërtuara. Propozohet dhënia e mundësisë për ndërtime të reja ose rindërtime në parcelat pranë rrugës të cilësuar si zona urbane, me qëllim plotësimin e hapësirave bosh, dendësimin e vendbanimit dhe plotësimin e identitetit të tij. Bazuar në rregulloren për këto njësi, pronari ka të drejtë të ndërtojë në një parcelë minimale private prej 600m² një banesë me njollë deri në 100m² dhe jo më shumë se 2 kate të larta. Veç kësaj, pronari ka të drejtë po ashtu të rindërtojë ose të shtojë ndërtesën brenda parametrave të mësipërm. Veç këtyre duhen ruajtur distancat e nevojshme nga elementet urbane. Diagramat në të djathtë tregojnë skematikisht propozimin në fjalë.

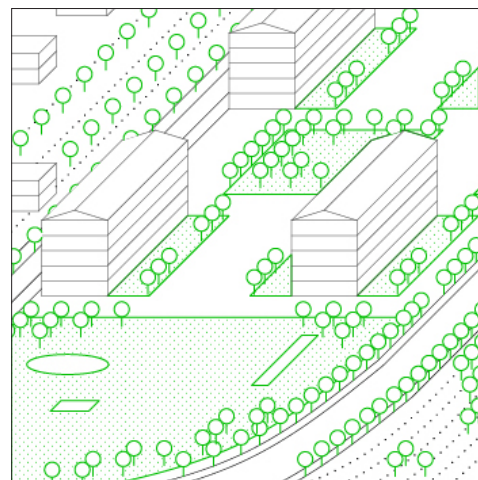
Fierë (zona B)_Diagram

Parametrat e planifikimit:

Kodi BA1.1	Bujqësi, fushë, agregat
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	600 m ²
Funksionet bazë (%):	A: 70%
	B: 30%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

Fierë (Zona B)_Aksonometri

DRAFT

10.3.3 Vendbanimet me qendra administrative

Këto vendbanime dallohen nga prania e shërbimeve dhe njësive administrative që ofrojnë. Kryesisht në formë agregate, prania e këtyre shërbimeve ka bërë që këto qendra urbane të zhvillohen e dendësohen më shumë se të tjerat me kalimin e kohës. Sipas hierarkisë dhe numrit të shërbimeve që ofrohen, nga këto vendbanime veçohen Bajram Curri si qendra administrative e bashkisë Tropojë, njësitë vendore.

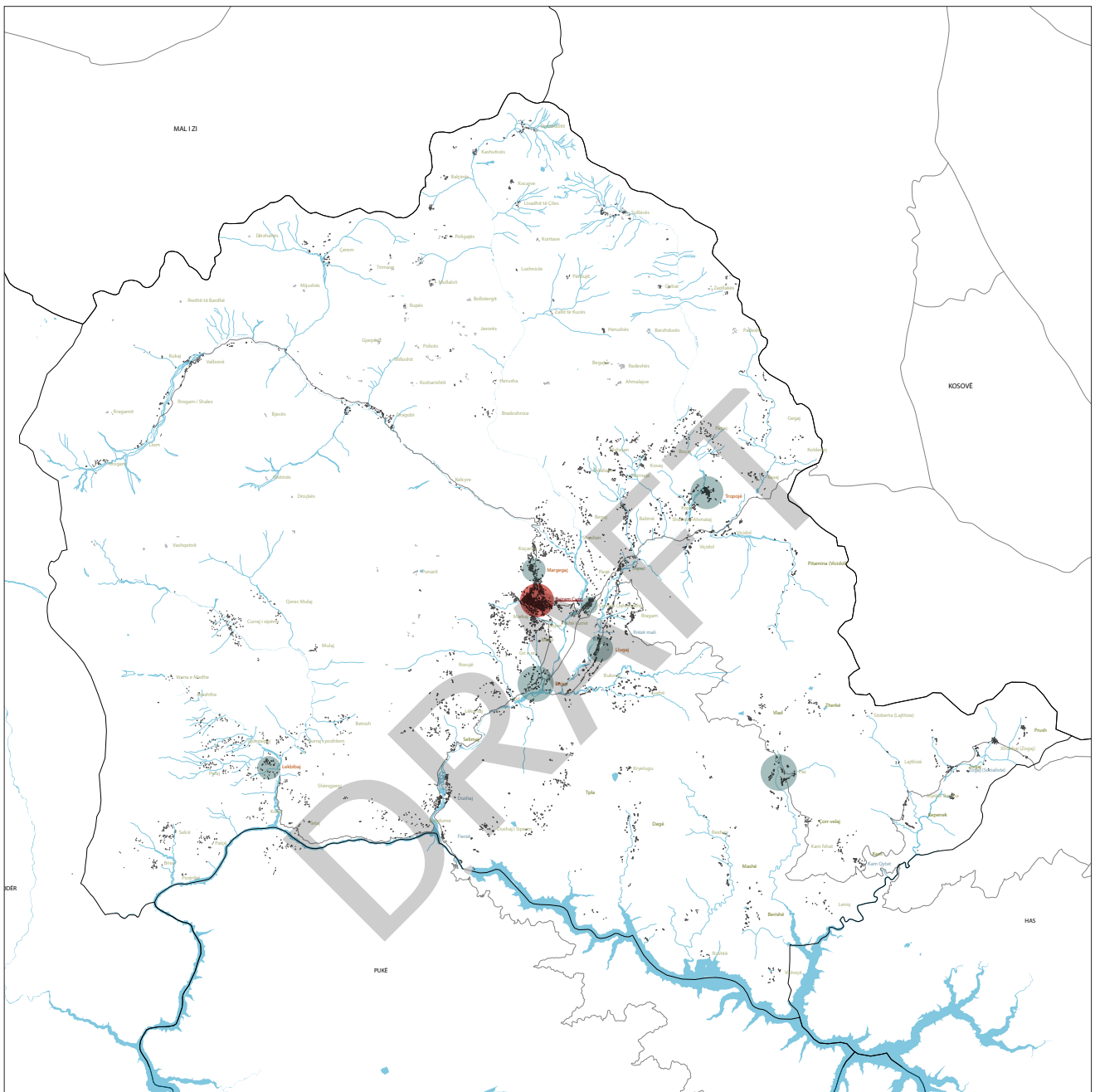
Bajram Curri: Si qendër administrative e territorit, qyteti ofron një gamë të gjerë shërbimesh si zyrat qendrore të administratës, drejtorive, dhe shërbimeve të tjera sociale. Bajram Curri është rast i veçantë në territor duke qënë edhe qyteti i vetëm në zonë.

Njësitë administrative vendore: Këto vendbanime ofrojnë shërbimet bazë administrative e shoqërore. Megjithatë, këtu banorët kanë si ekonomi baze po bujqësinë e blegtorinë, e në raste të rralla prodhimin. Këto ndahen në të shpërndara dhe agregate.

Për qendrat kryesore ne do të propozojmë një hartë me zonat e zhvillimit dhe modelet e zhvillimit për këto zona.

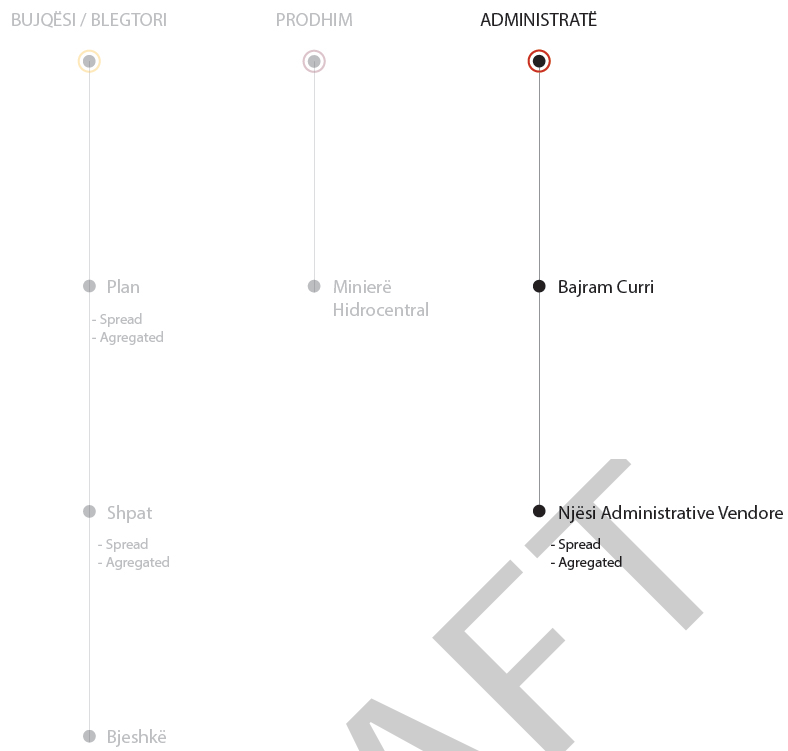
Administratë

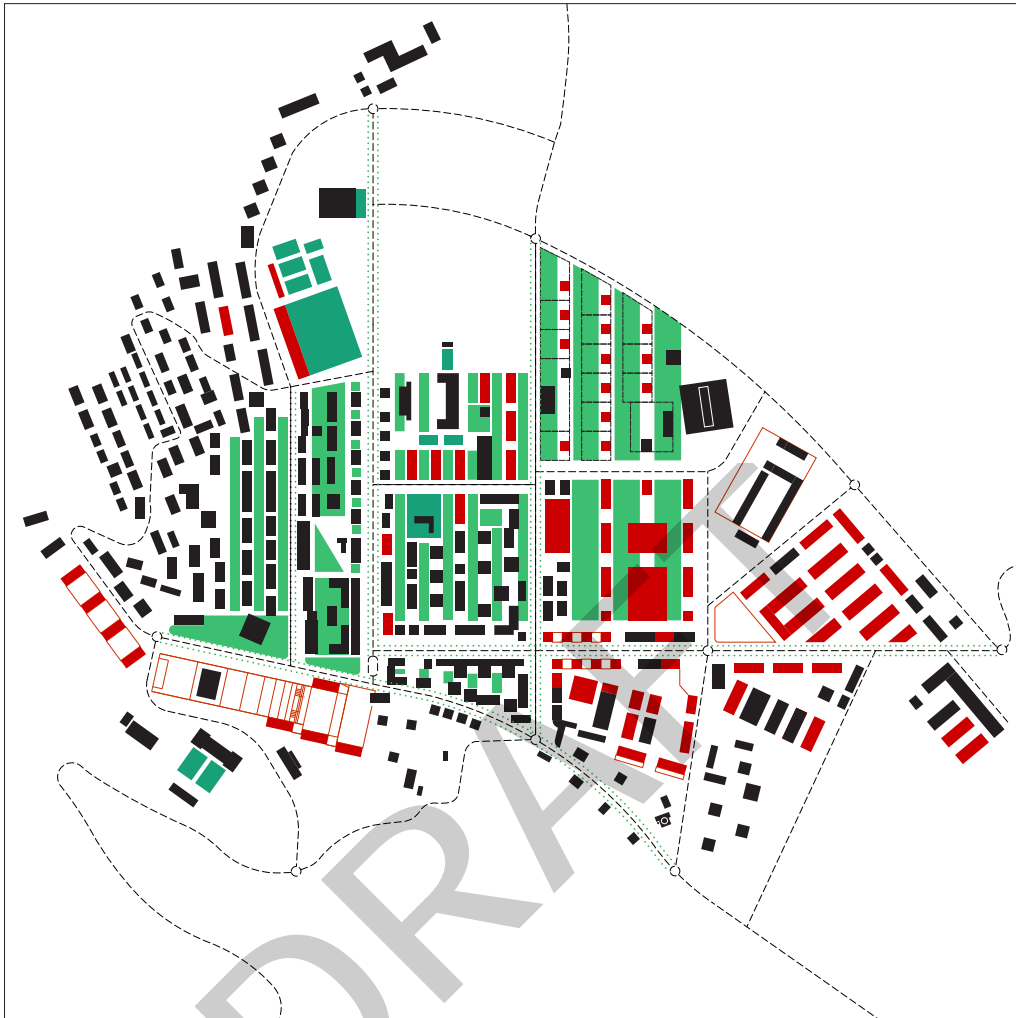
Hartë

- Administratë
- Mikse

Administratë
Diagram

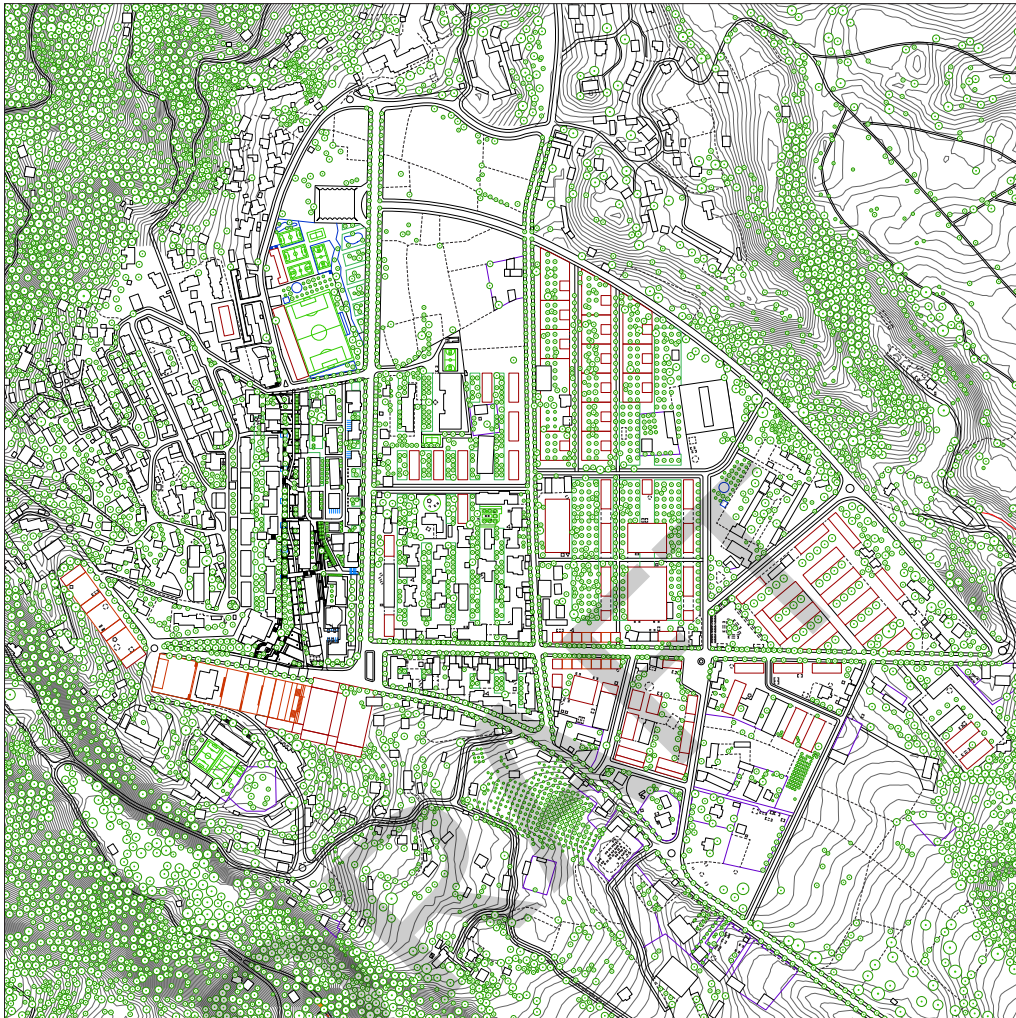

Bajram Curri - Diagram

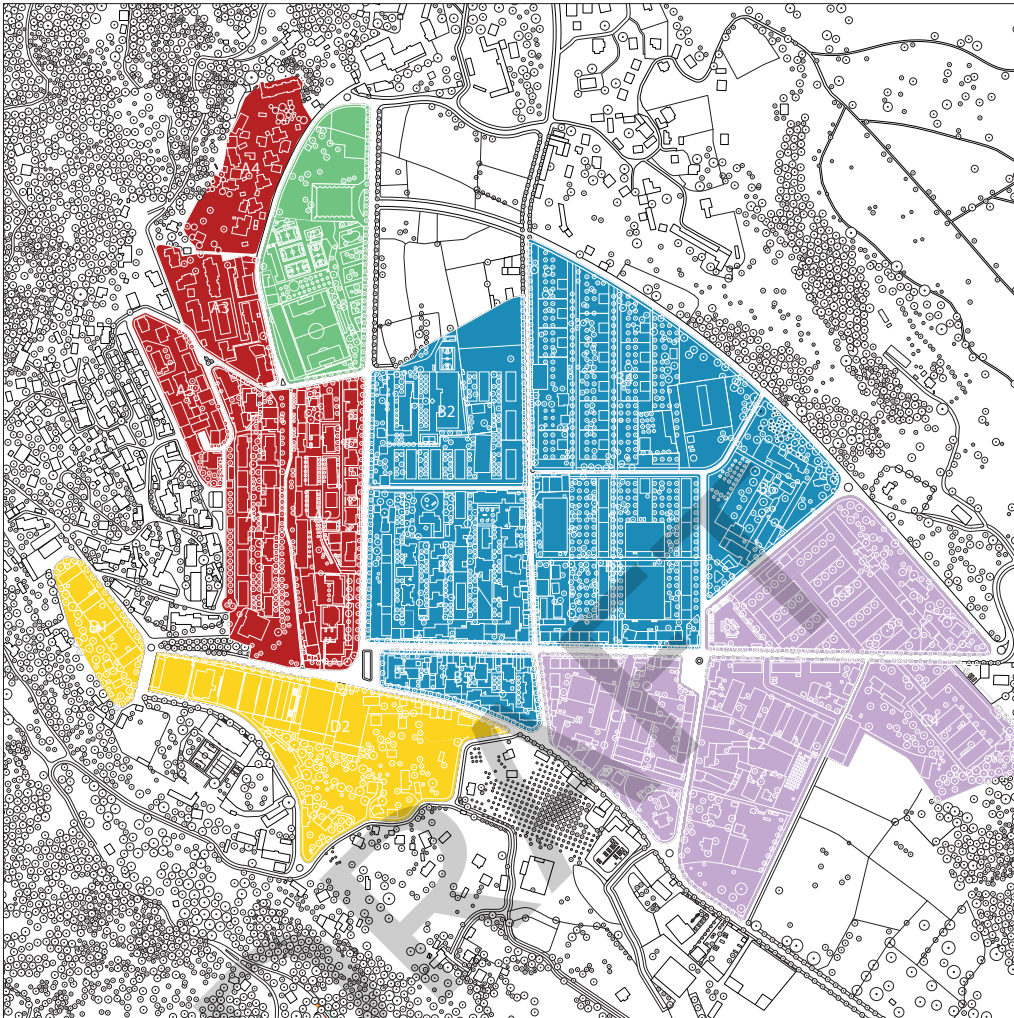
Bajram Curri - Pamje e përgjithshme

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - Planvendosje

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - Zonim

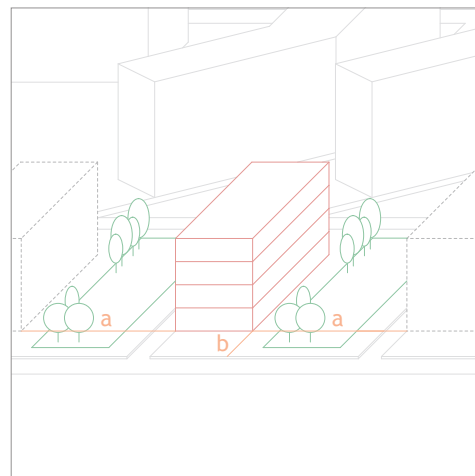
Bajram Curri - A1

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - A1

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

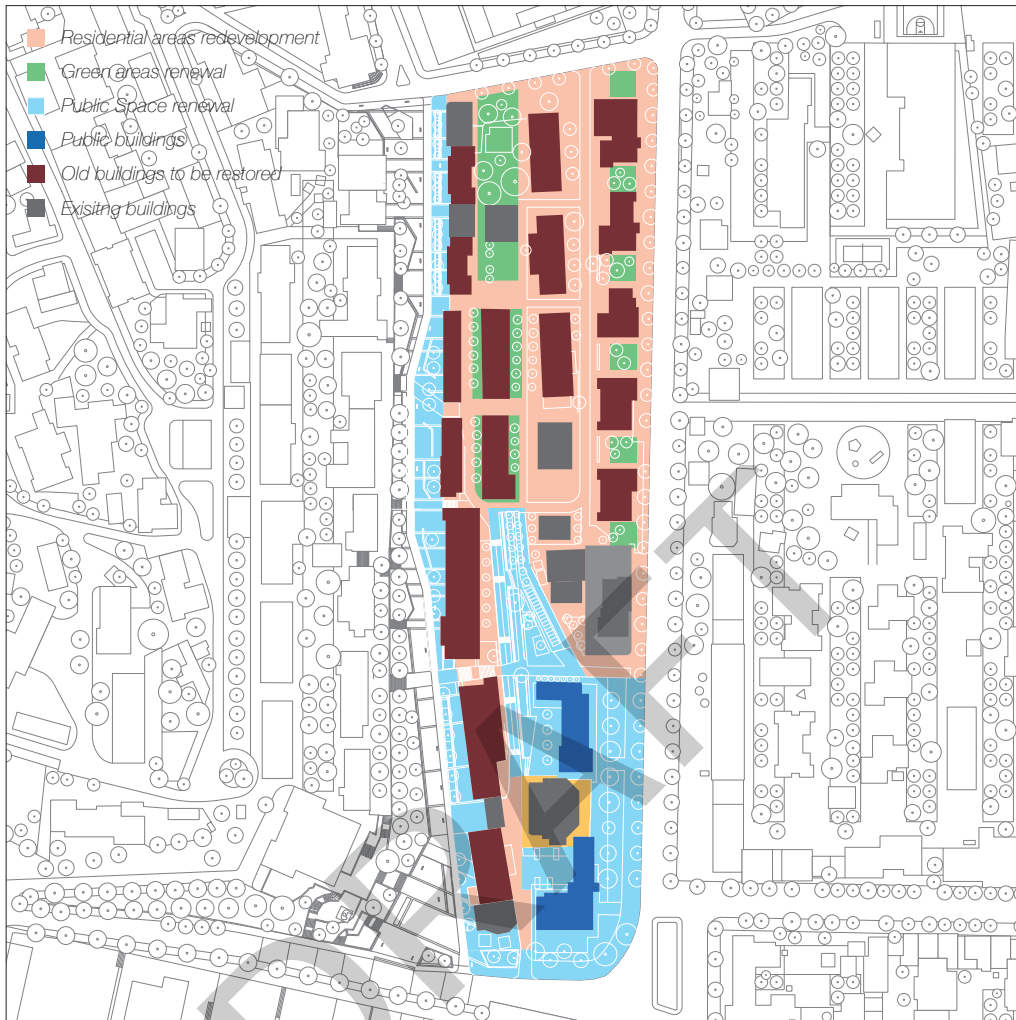

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - A2

Administratë
Qendra e Bashkisë

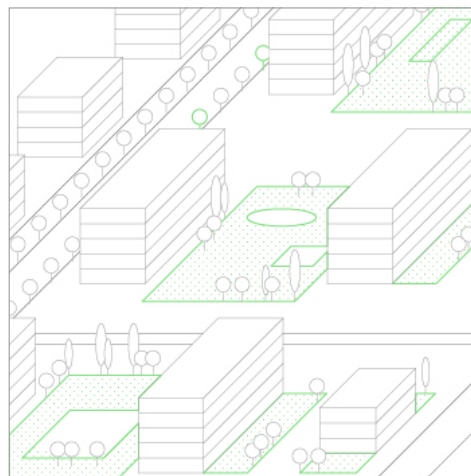
Bajram Curri - A2

Parametrat e planifikimit:

Kodi A2.2 Bujqësi, fushë, agregat
Mënyra e ndërhyrjes: Ristrukturim/Rigjenerim
Sip. min. parcelës:
Funksionet bazë (%): A: 100%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti: 1.50
Ksht (%): 30%
Nr. max. i kateve: 6 kate

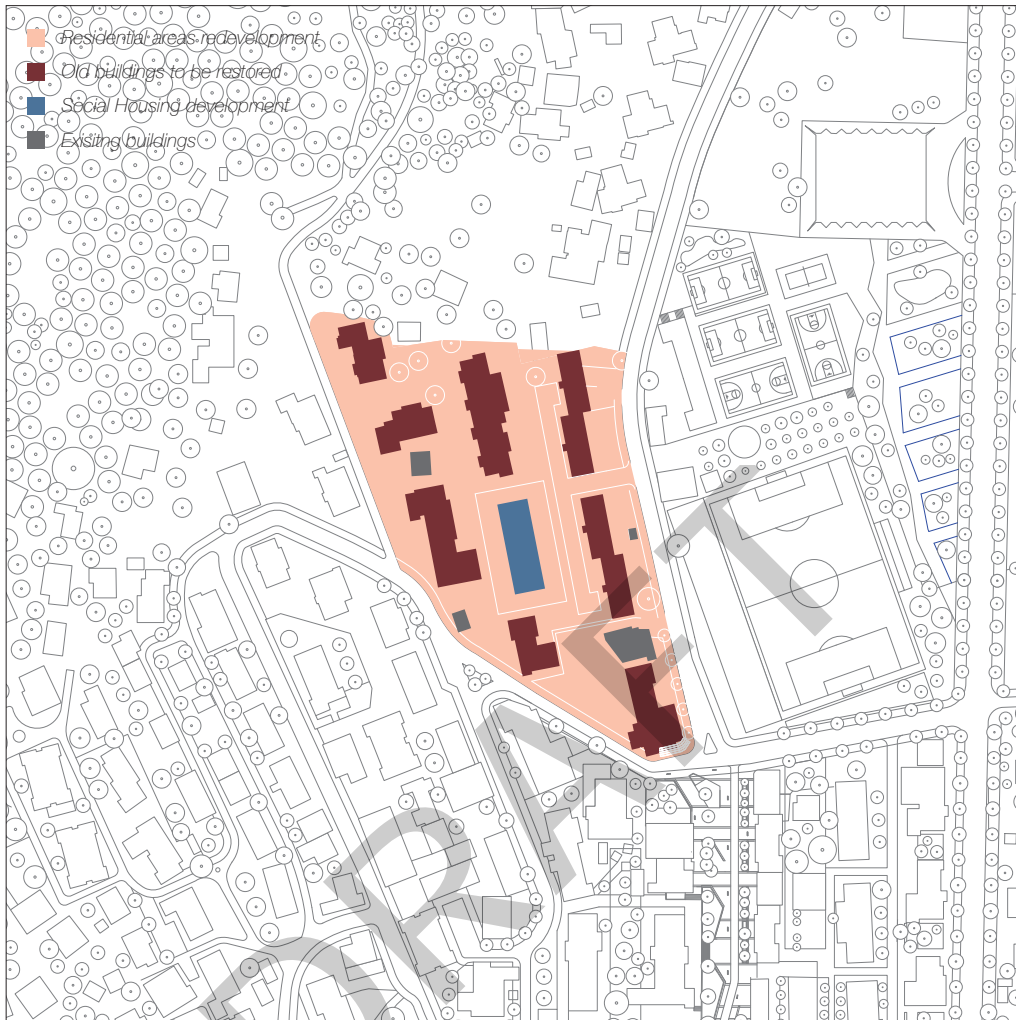

Bajram Curri - A2 - Aksonometri

Bajram Curri - A3

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - A3

Ndërhyrja : Rigjenerim

Intensiteti maks. (m²/m²): 1.5

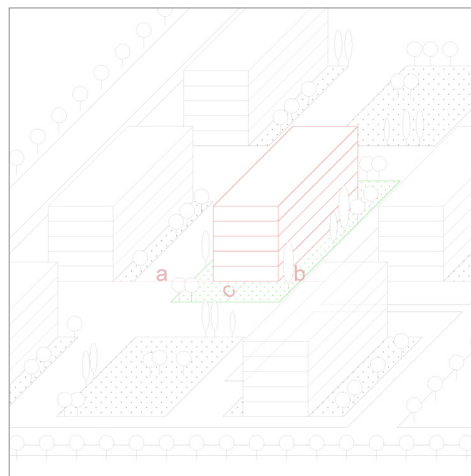
Nr. i kateve maks: 5

Lartësia maks. lejuar: 17.5 m

Ksht maks. i lejuar: 35% Kshr

Minimumi i parcelës nd.:

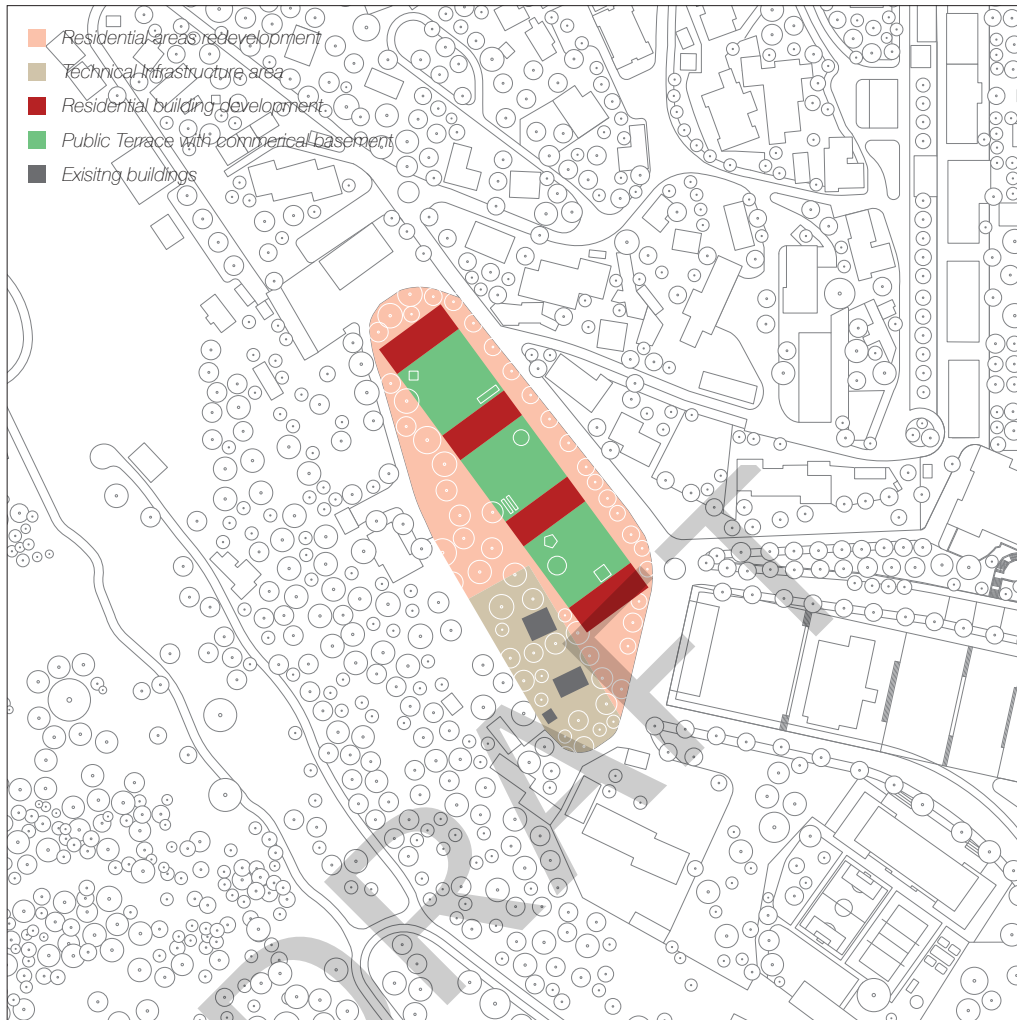
PDV: Po/Jo

Bajram Curri - D1

Administratë
Qendra e Bashkisë

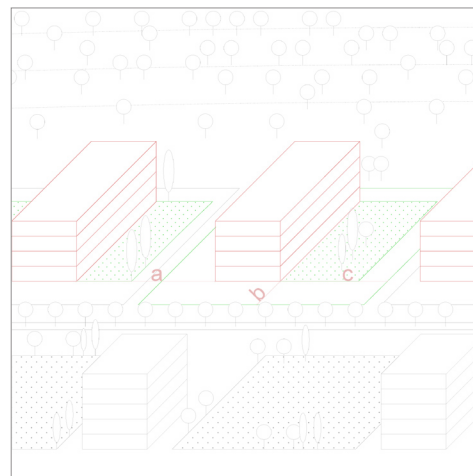
Bajram Curri - D1

Parametrat e planifikimit:

Kodi A2.2	Bujqësi, fushë, agregat
Mënyra e ndërhyrjes:	Zhvillim/Rizhvillim
Sip. min. parcelës:	
Funksionet bazë (%):	A: 100%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	1
Ksht (%):	25%
Nr. max. i kateve:	4 kate

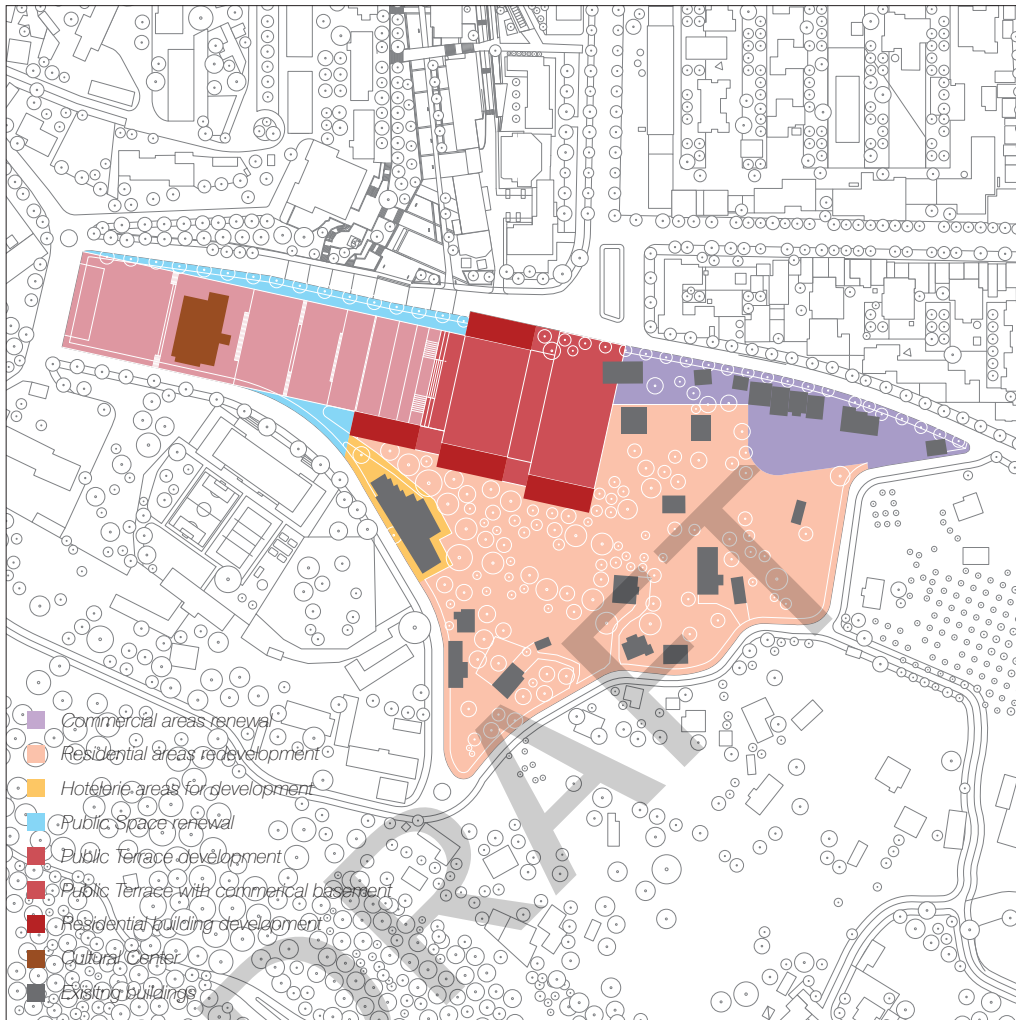

Bajram Curri - D1 - Aksonometri

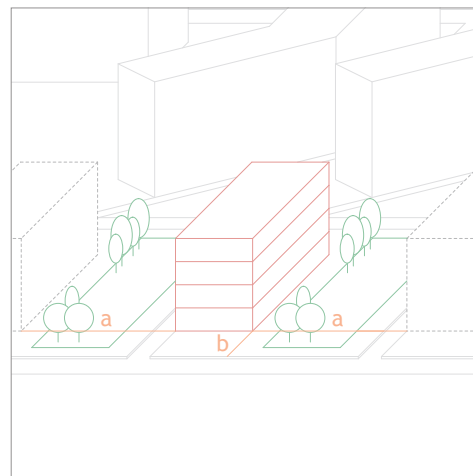
Bajram Curri - D2

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - D2

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

Administratë
Qendra e Bashkisë

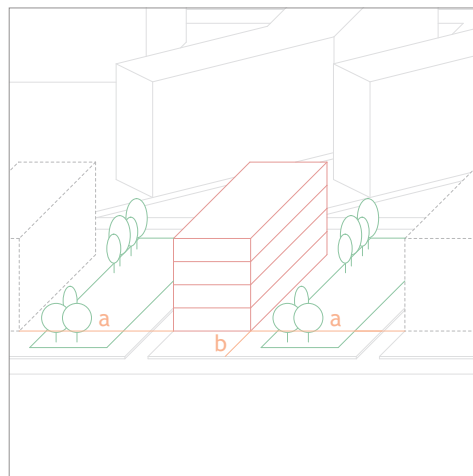
Bajram Curri - B1

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - B1

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

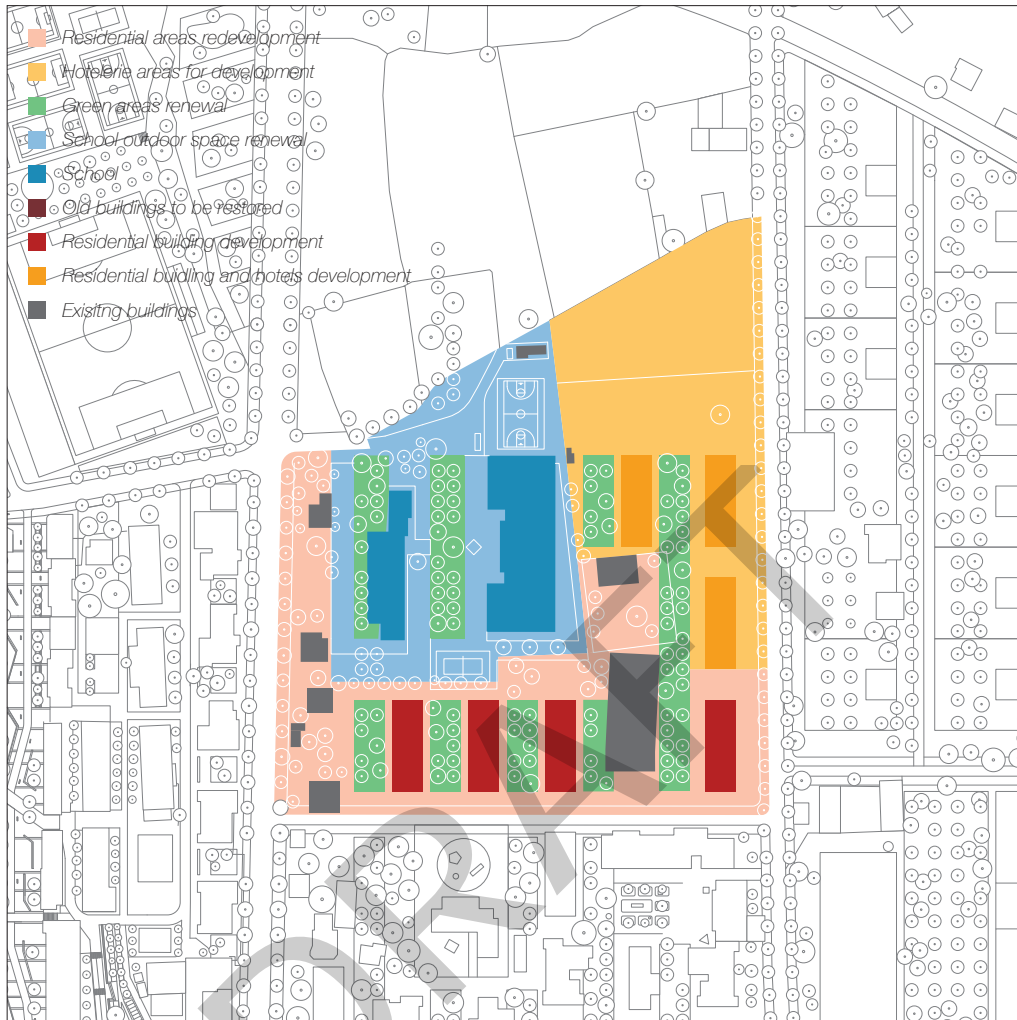

Administratë
Qendra e Bashkisë

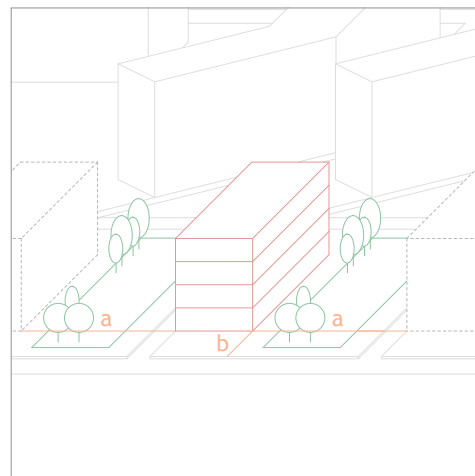
Bajram Curri - B2

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - B2

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

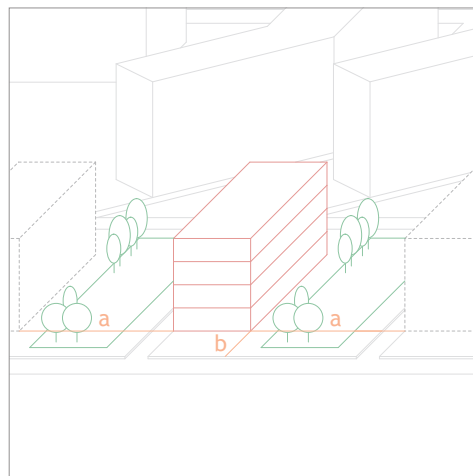
Bajram Curri - B3

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - B3

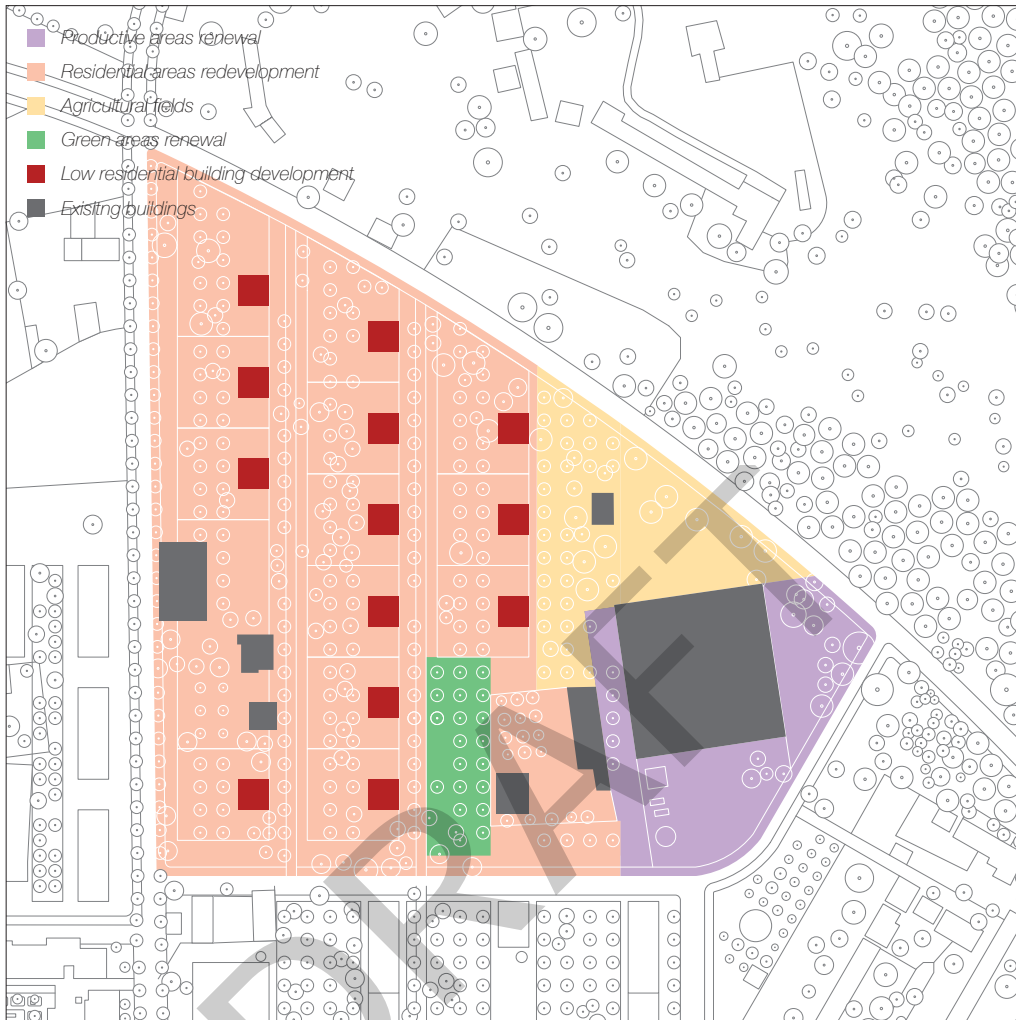
Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

Bajram Curri - B4

Administratë
Qendra e Bashkisë

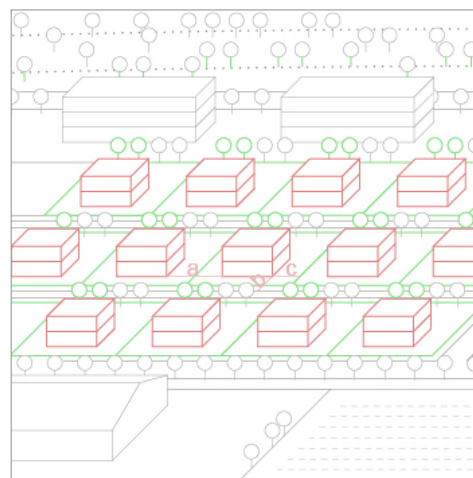
Bajram Curri - B4

Parametrat e planifikimit:

Kodi BA1.1	Banim në tokë bujqësore
Mënyra e ndërhyrjes:	Konsolidim
Sip. min. parcelës:	600
Funksionet bazë (%):	B: 30%
	A: 70%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.50
Ksht (%):	40%
Nr. max. i kateve:	2 kate

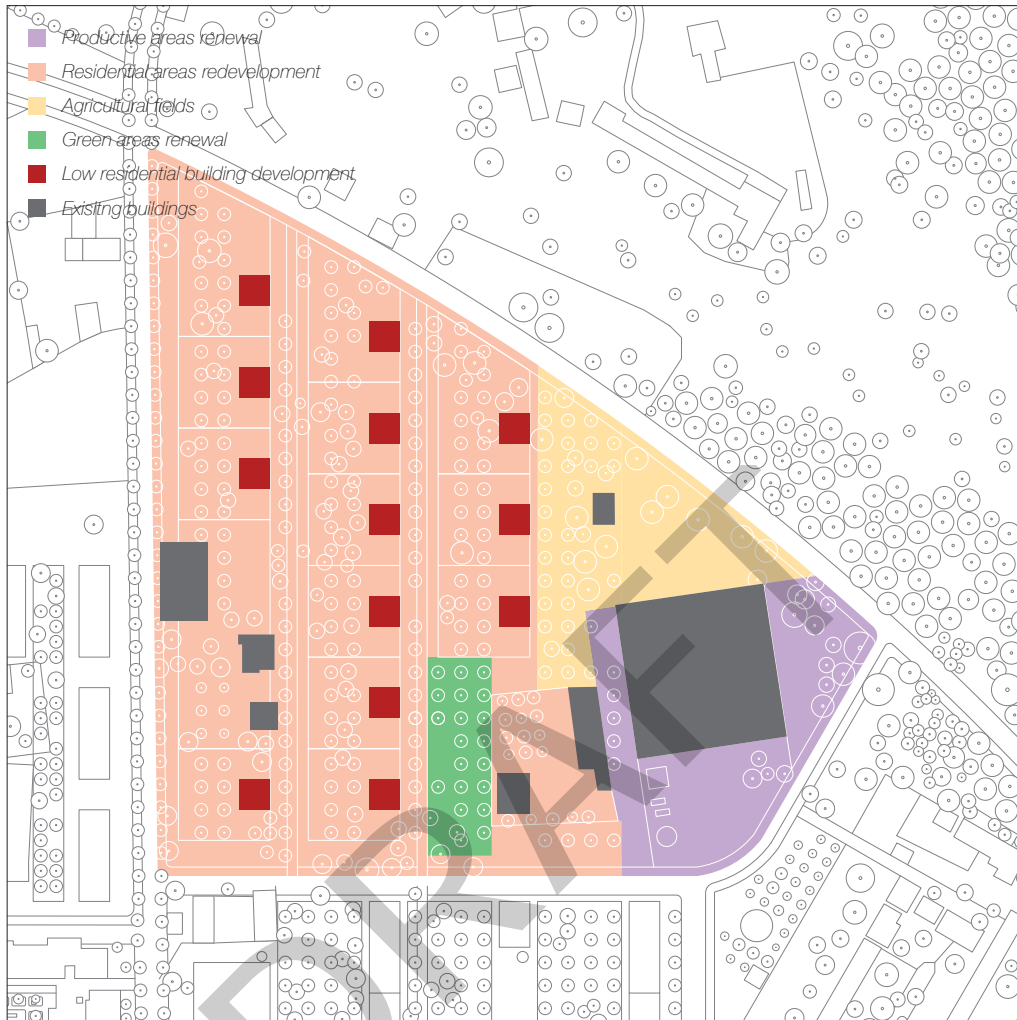

Bajram Curri - B4 - Aksonometri

Bajram Curri - B4

Administratë
Qendra e Bashkisë

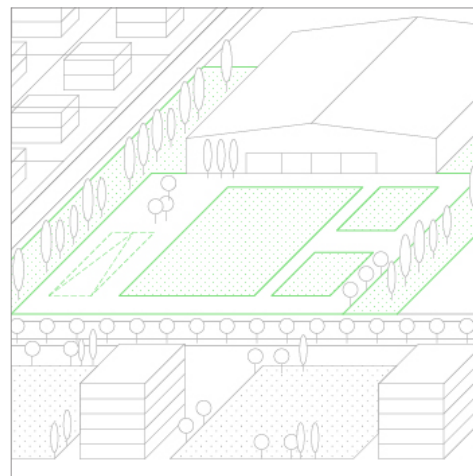
Bajram Curri - B4

Parametrat e planifikimit:

Kodi IE2	Zona ekonomike
Mënyra e ndërhyrjes:	Zhvillim / Rizhvillim
Sip. min. parcelës:	
Funksionet bazë (%):	IE: 100%

Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)

Intesiteti:	0.60
Ksht (%):	60%
Lartësia max.	10 m

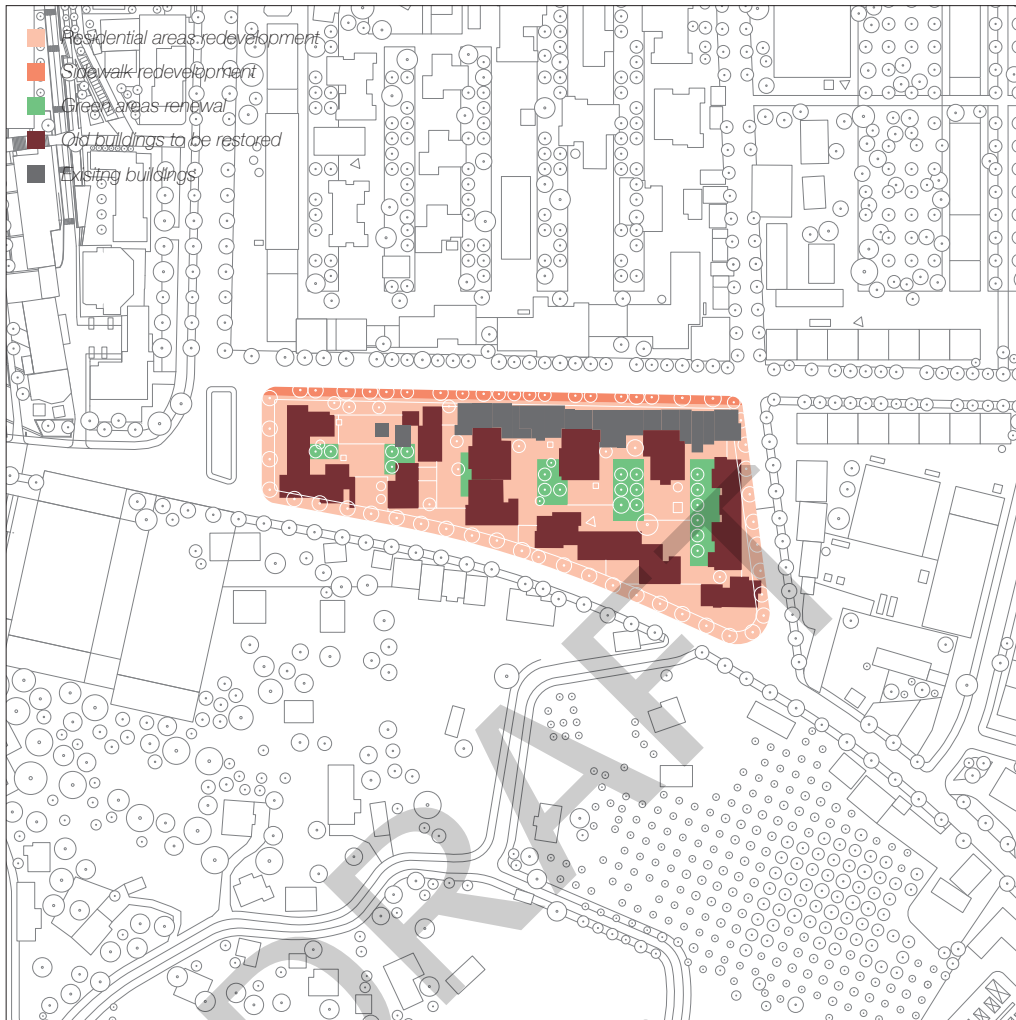
Bajram Curri - B4 - Aksonometri

Administratë
Qendra e Bashkisë

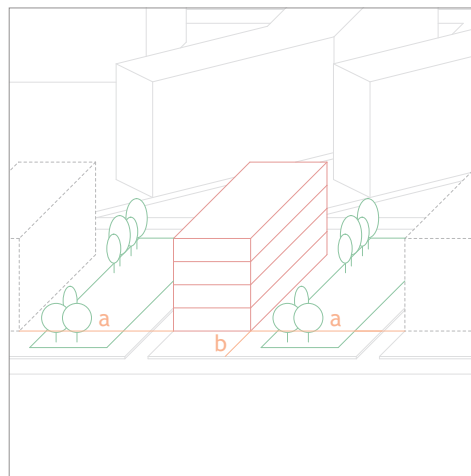
Bajram Curri - B5

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - B5

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m ² /m ²):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

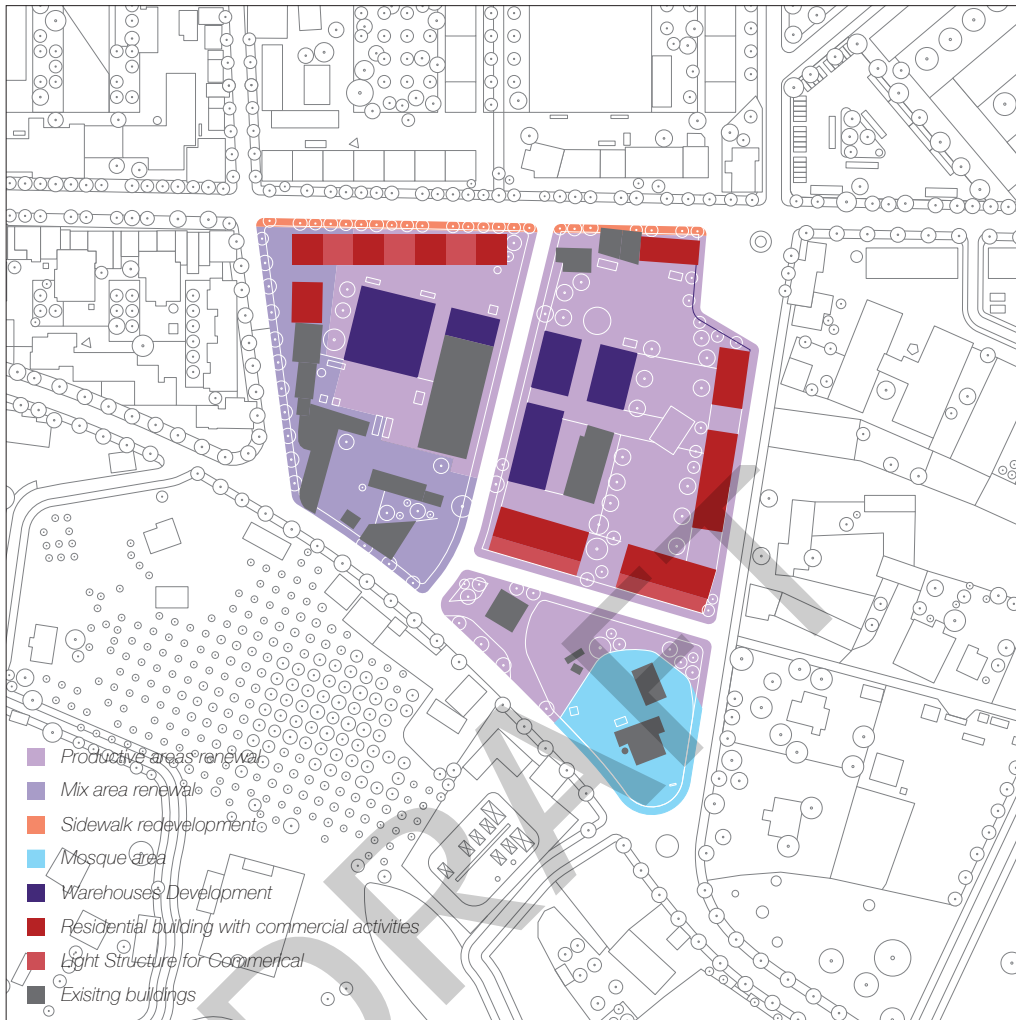

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C1

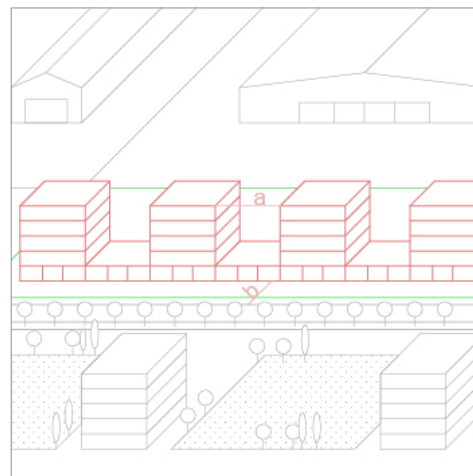
Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C1

Parametrat e planifikimit:

Kodi IEA	Përdorim mik
Mënyra e ndërhyrjes:	Zhvillim / Rizhvillim
Funksionet bazë (%):	IE: 50%
	A: 35%
Zhvillimi i sipërfaqes së ndërtueshme (A)	
Intesiteti:	IE: 0.5
	A: 1.2
Ksht (%):	IE: 50%
	A: 35%
Nr. max. i kateve	IE: 1 kat
	A: 4 kate

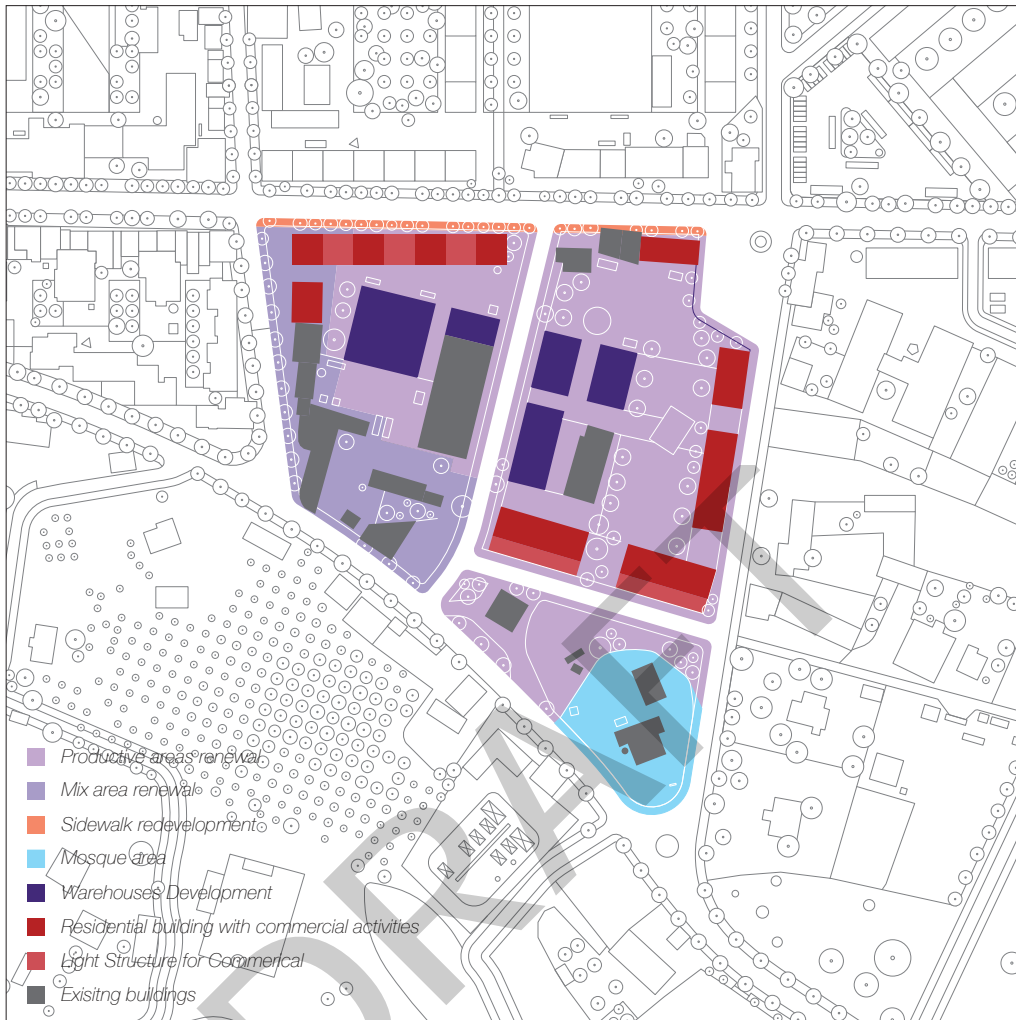
Bajram Curri - C1 - Aksonometri

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C1

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C1

Ndërhyrja : Rigjenerim

Intensiteti maks. (m2/m2): 1.5

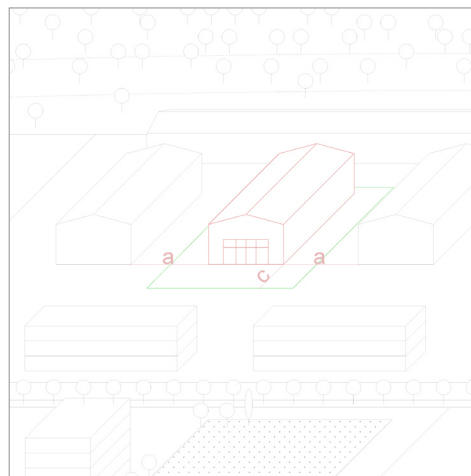
Nr. i kateve maks: 5

Lartësia maks. lejuar: 17.5 m

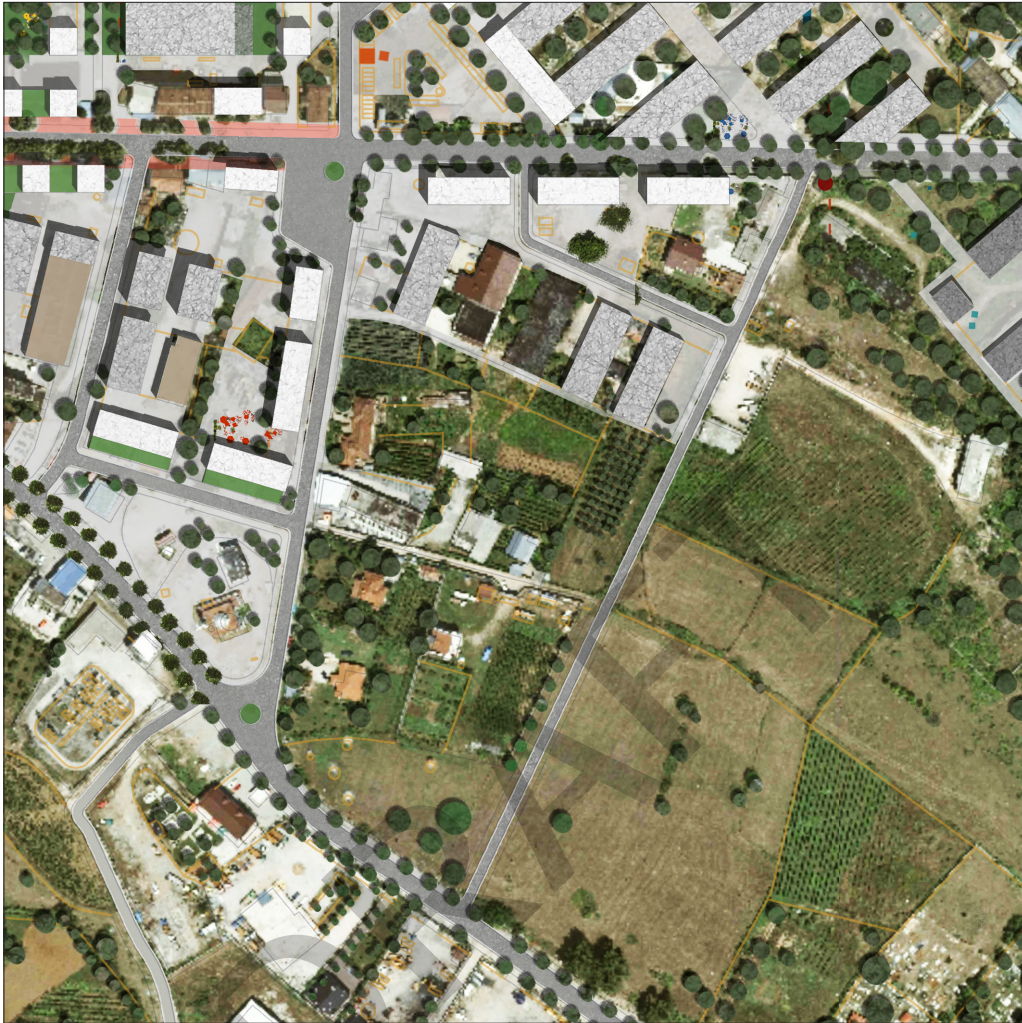
Ksht maks. i lejuar: 35% Kshr

Minimumi i parcelës nd.:

PDV: Po/Jo

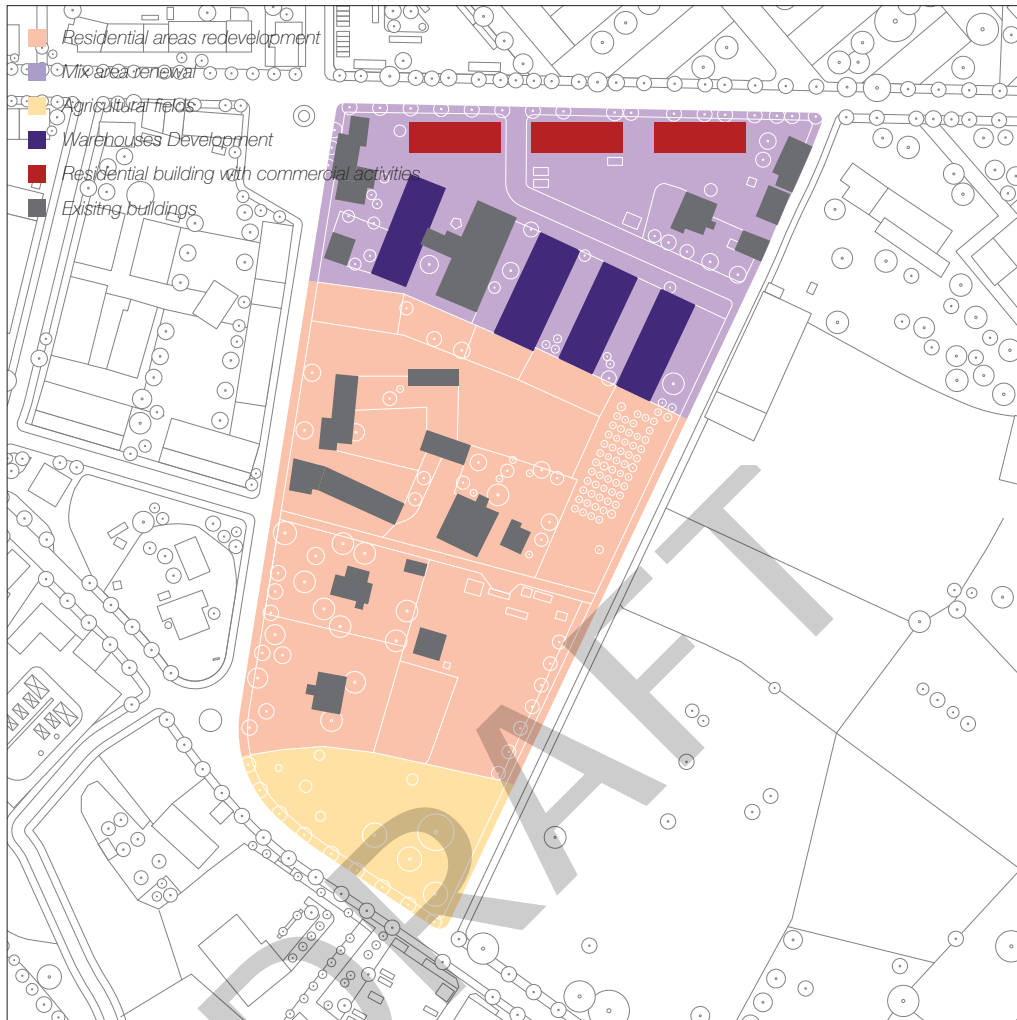

Administratë
Qendra e Bashkisë

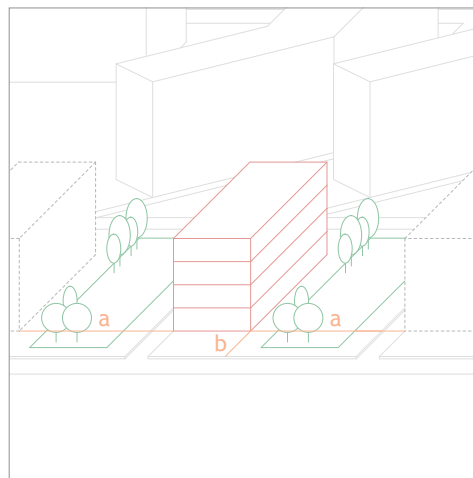
Bajram Curri - C2

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C2

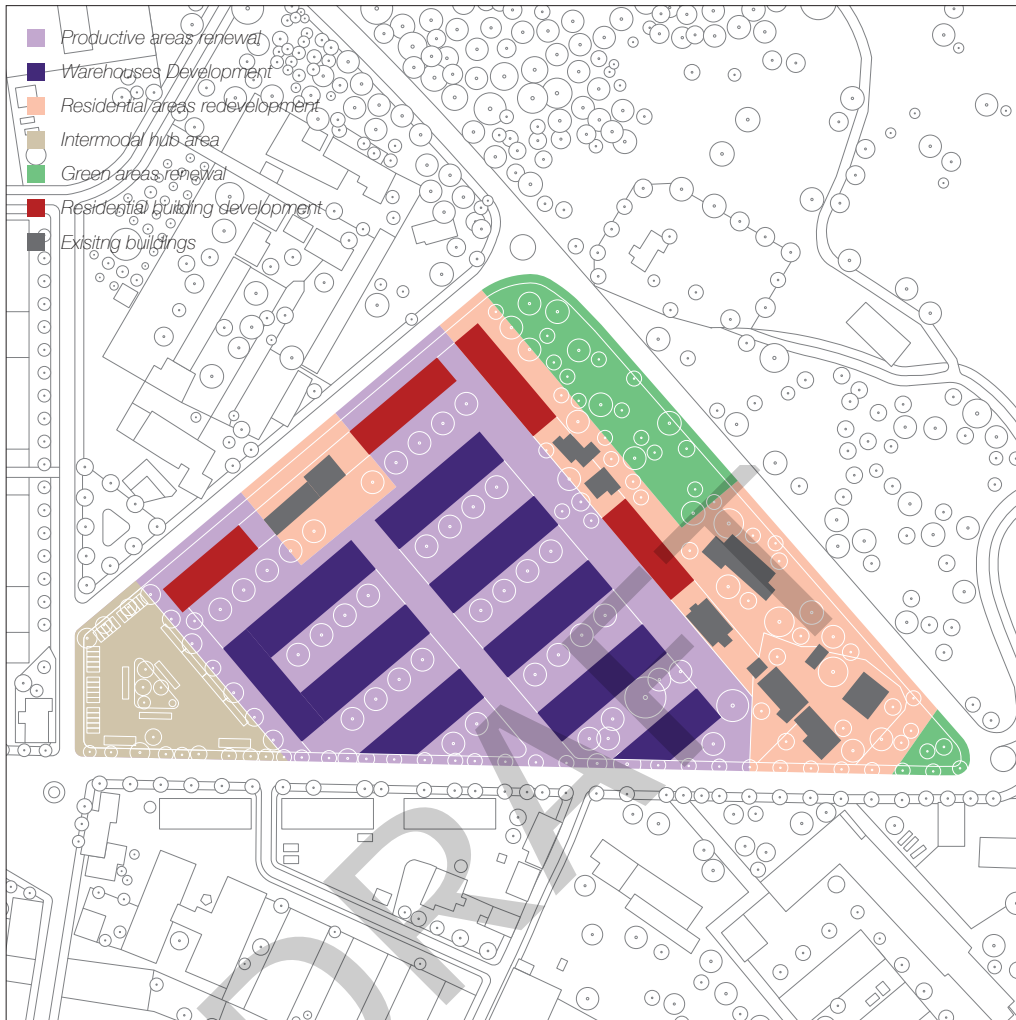
Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

Bajram Curri - C3

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C3

Ndërhyrja : Rigjenerim

Intensiteti maks. (m2/m2): 1.5

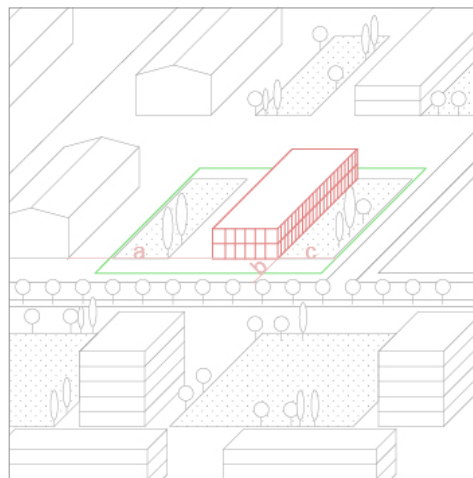
Nr. i kateve maks: 5

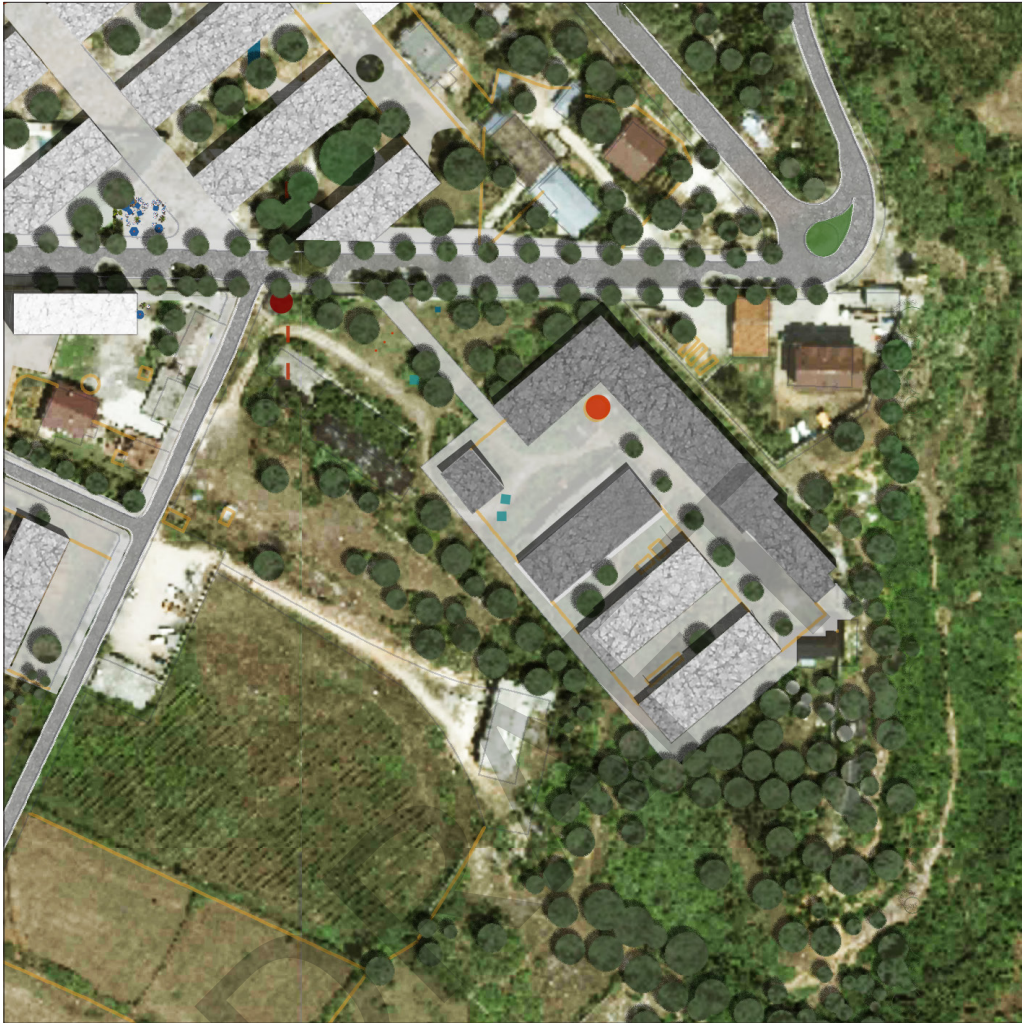
Lartësia maks. lejuar: 17.5 m

Ksht maks. i lejuar: 35% Kshr

Minimumi i parcelës nd.:

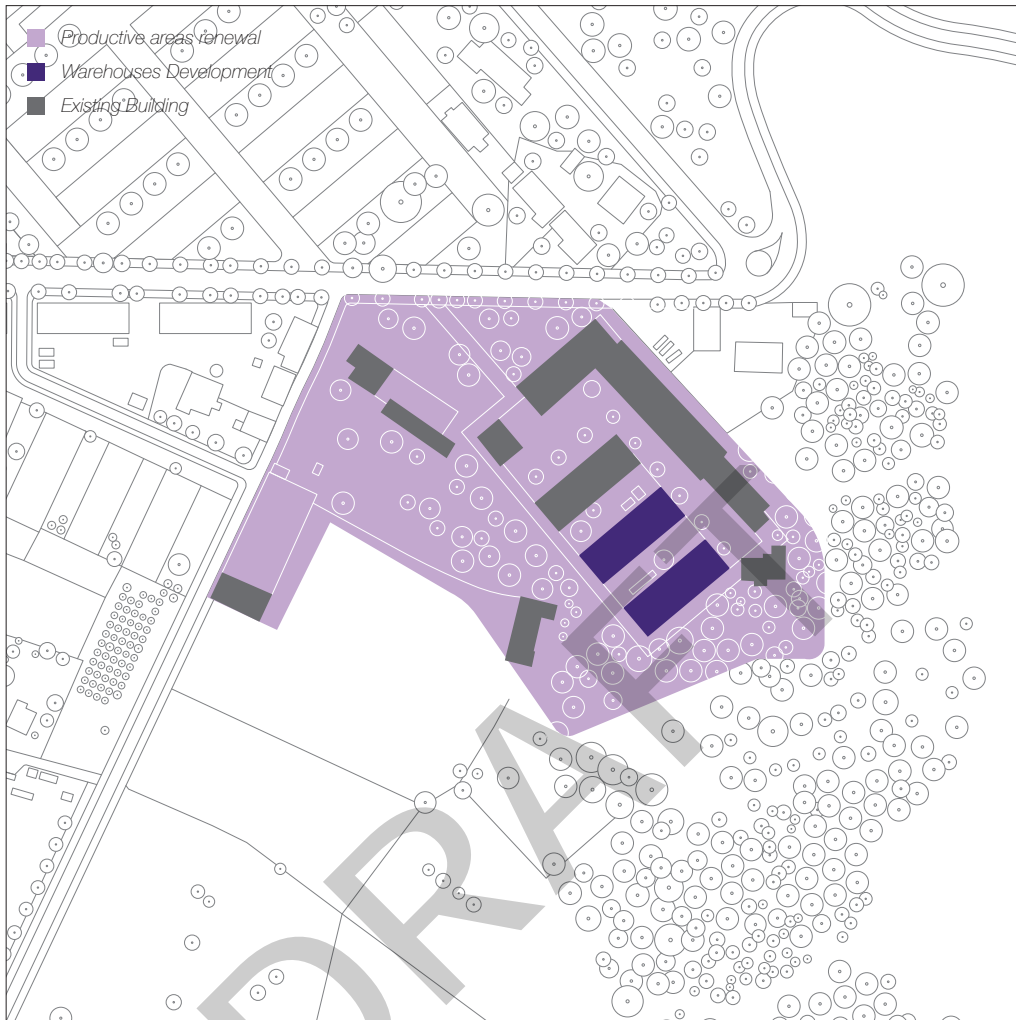
PDV: Po/Jo

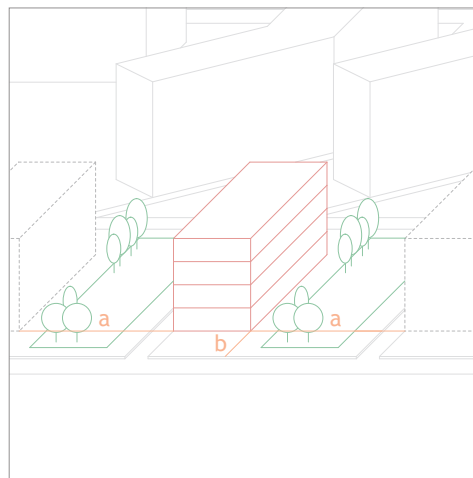
Bajram Curri - C4

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - C4

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

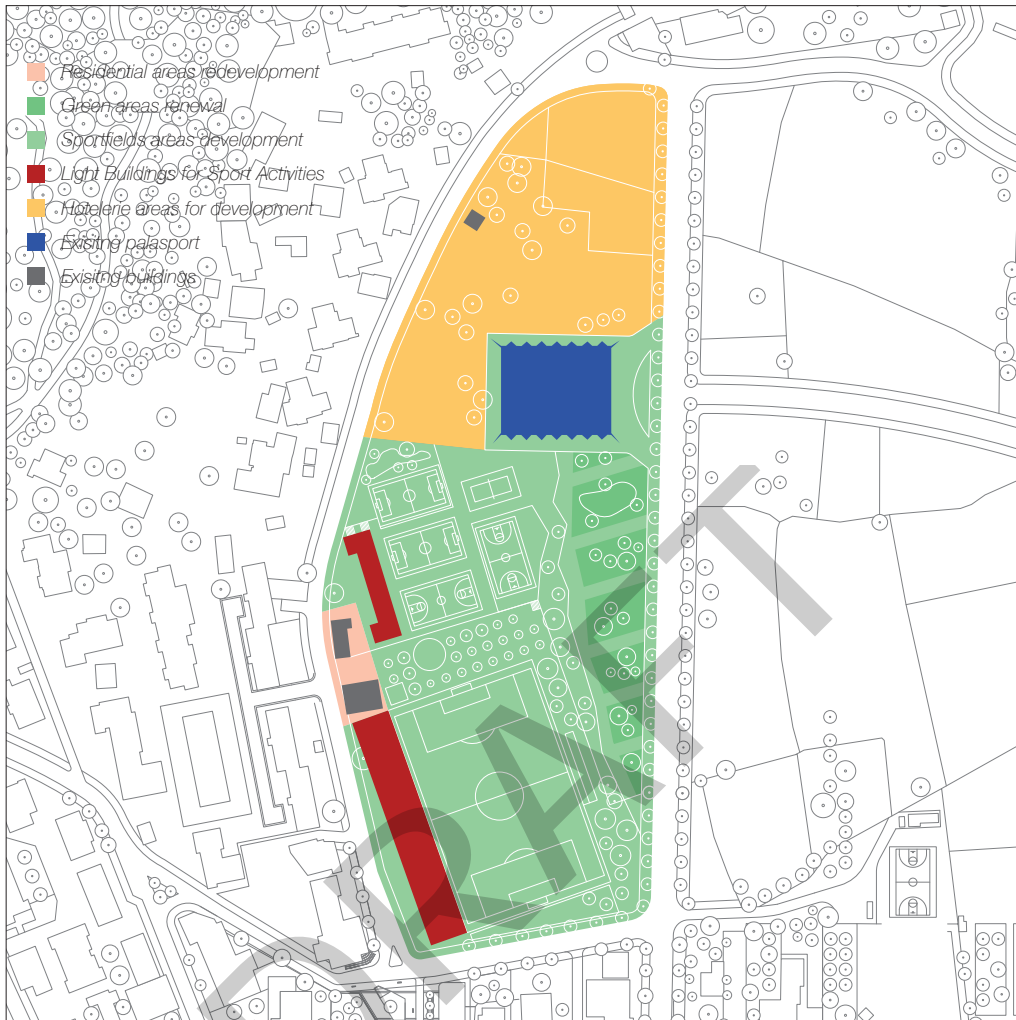

Administratë
Qendra e Bashkisë

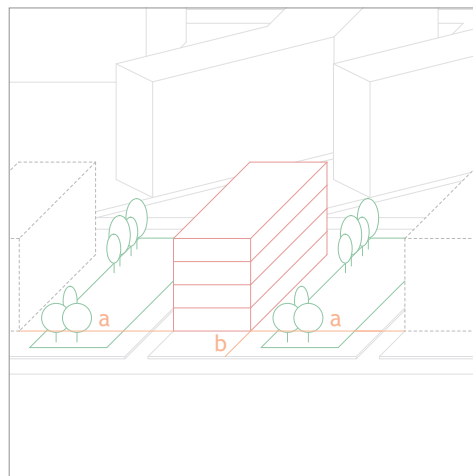
Bajram Curri - E1

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri - E1

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

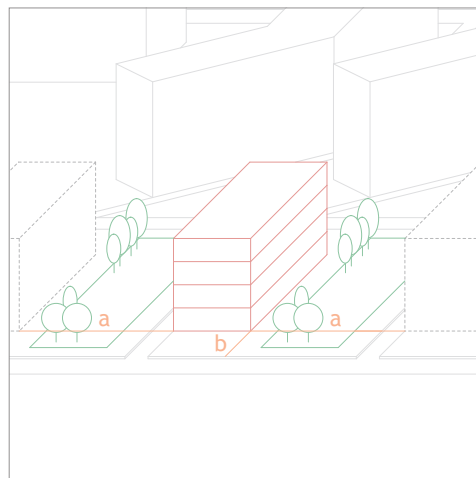
Bajram Curri

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri

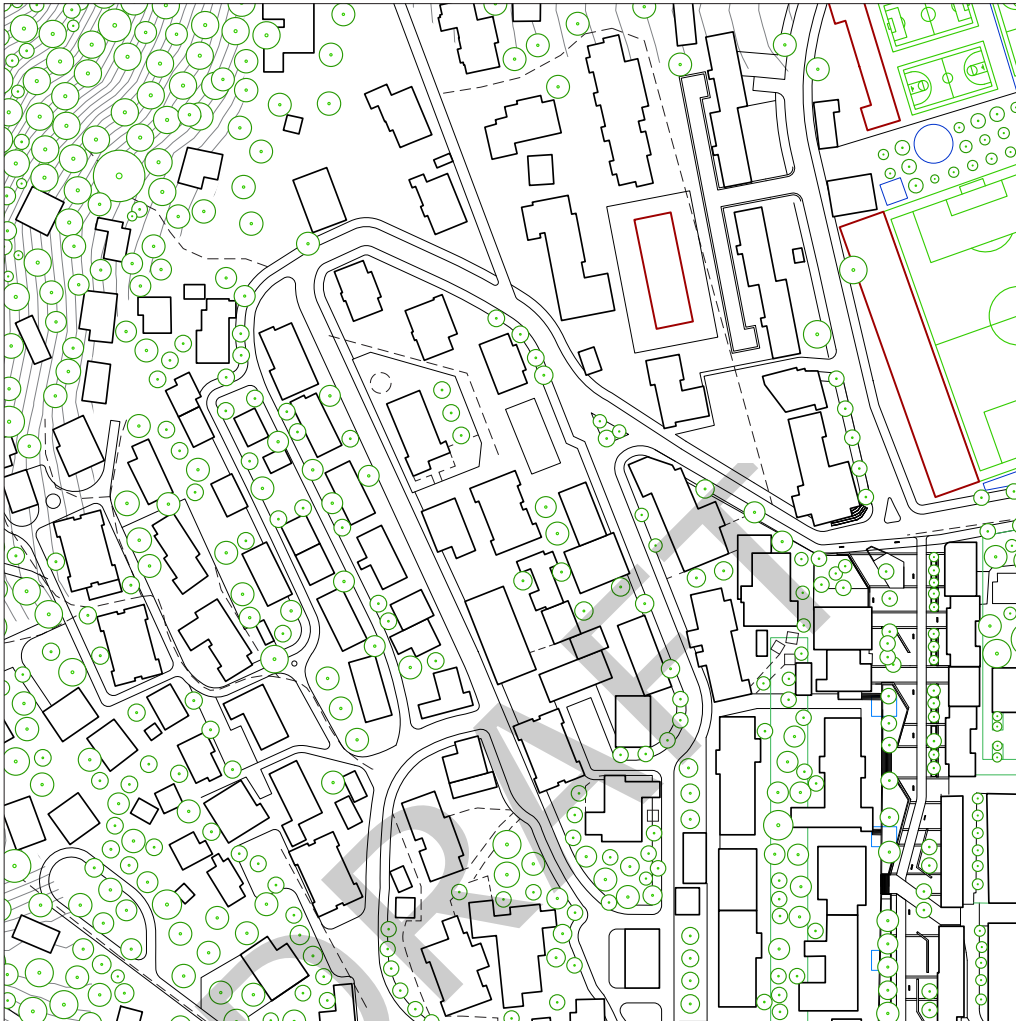
Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m ² /m ²):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

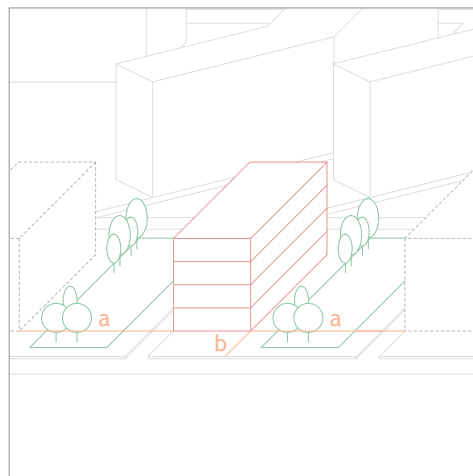
Bajram Curri

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m2/m2):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

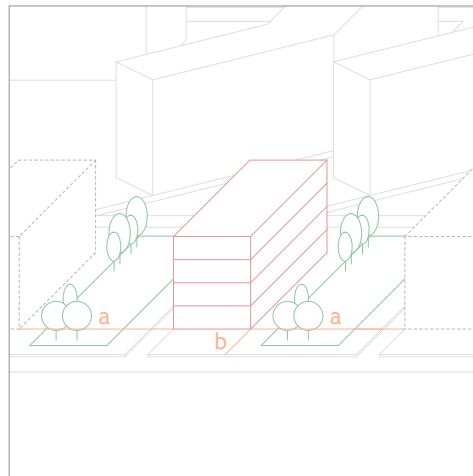
Bajram Curri

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri

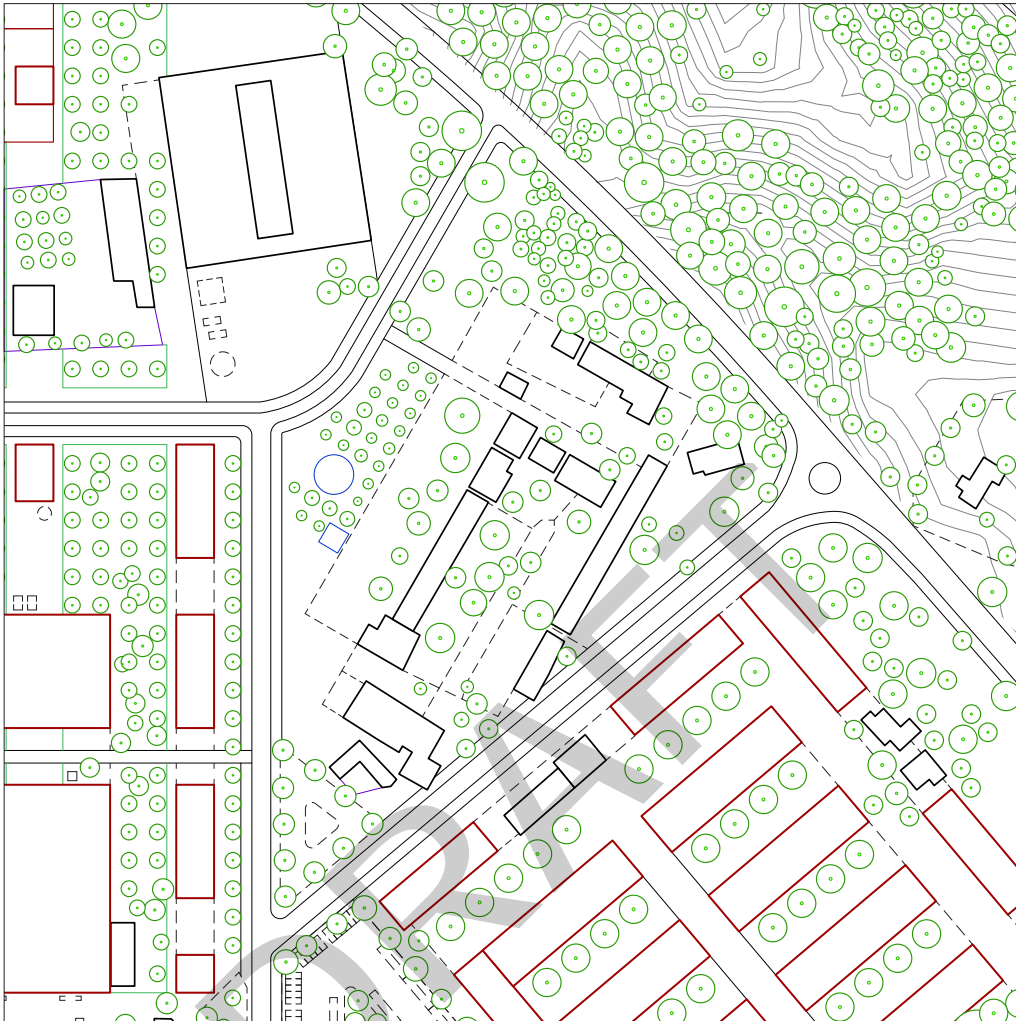
Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m ² /m ²):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

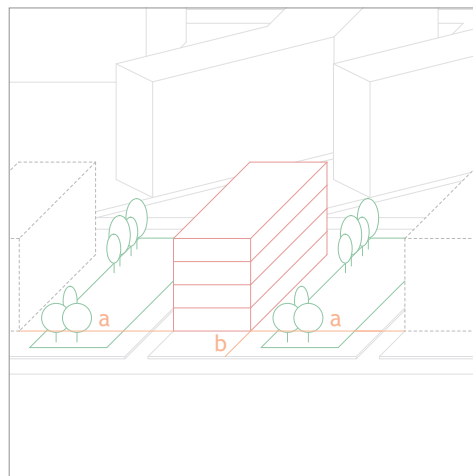
Bajram Curri

Administratë
Qendra e Bashkisë

Bajram Curri

Ndërhyrja :	Rigjenerim
Intensiteti maks. (m ² /m ²):	1.5
Nr. i kateve maks:	5
Lartësia maks. lejuar:	17.5 m
Ksht maks. i lejuar:	35% Kshr
Minimumi i parcelës nd.:	
PDV:	Po/Jo

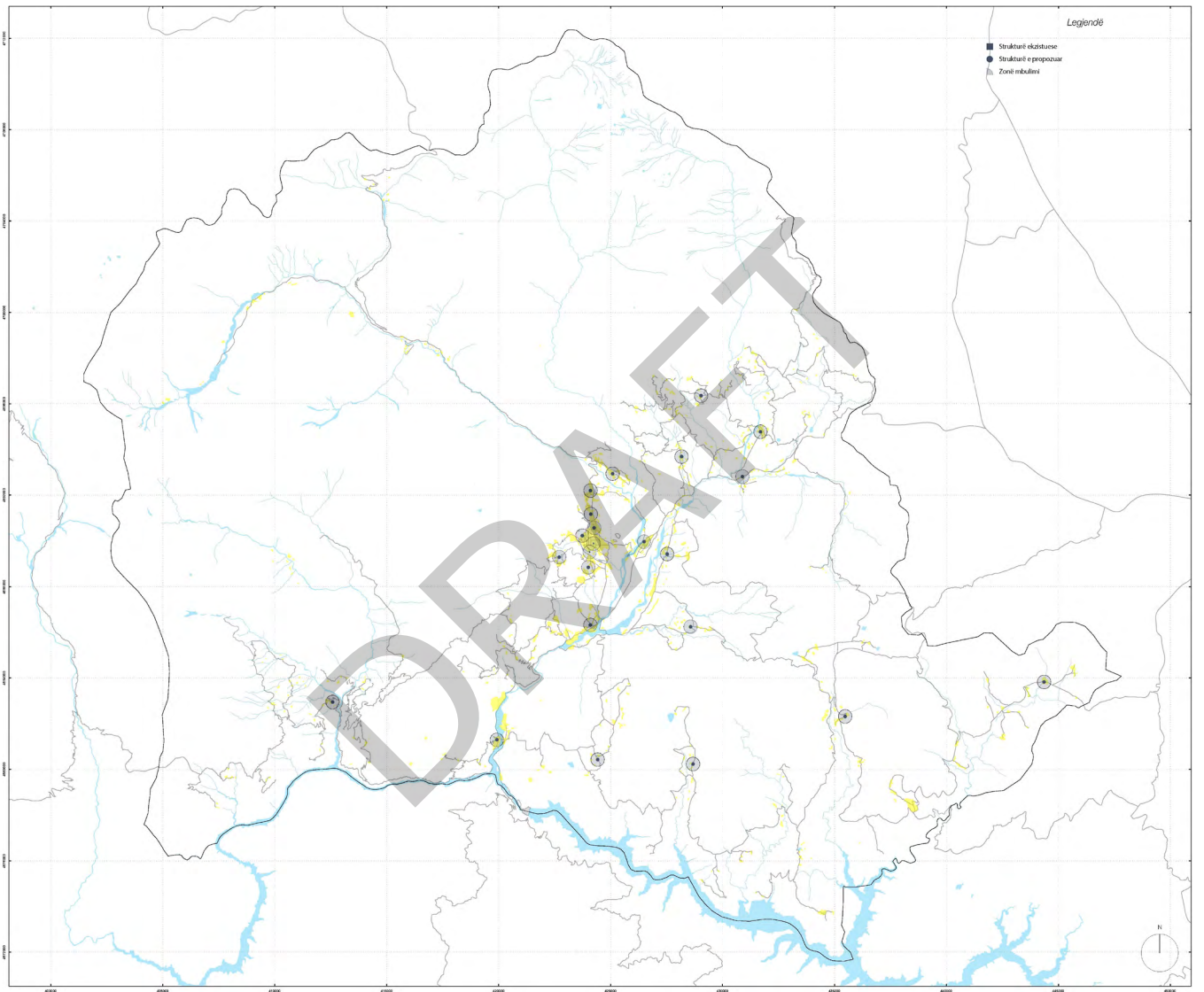
DRAFT

10.4 Tipologjitë ndërtimore (propozim)

DRAFT

DRAFT

11 PLANI I MASAVE PËR SHËRBIME SOCIALE DHE HAPËSIRA PUBLIKE

11.1 Strukturat publike

Në paragrafët në vijim përshkruhet plani i ndërhyrjes për shërbimet sociale dhe hapësirat publike. Vëmendje e veçantë i jepet llogaritjes së shërbimeve të edukimit dhe shërbimeve shëndetësore që duhet të jenë të pranishme në territorin e bashkisë për të plotësuar kërkesat e ligjit shqiptar të planifikimit. Gjithashtu, janë dhënë disa parime arkitekture, sidomos në lidhje me ndërhyrjet e propozuara për qendrat civile dhe rekreative, si dhe për hapësirat publike të reja dhe ato të rehabilituara.

11.2 Qendra komunitare

- Pajisja e qendrave administrative me hapësira komunitare/rekreative

11.3 Hapësirat publike

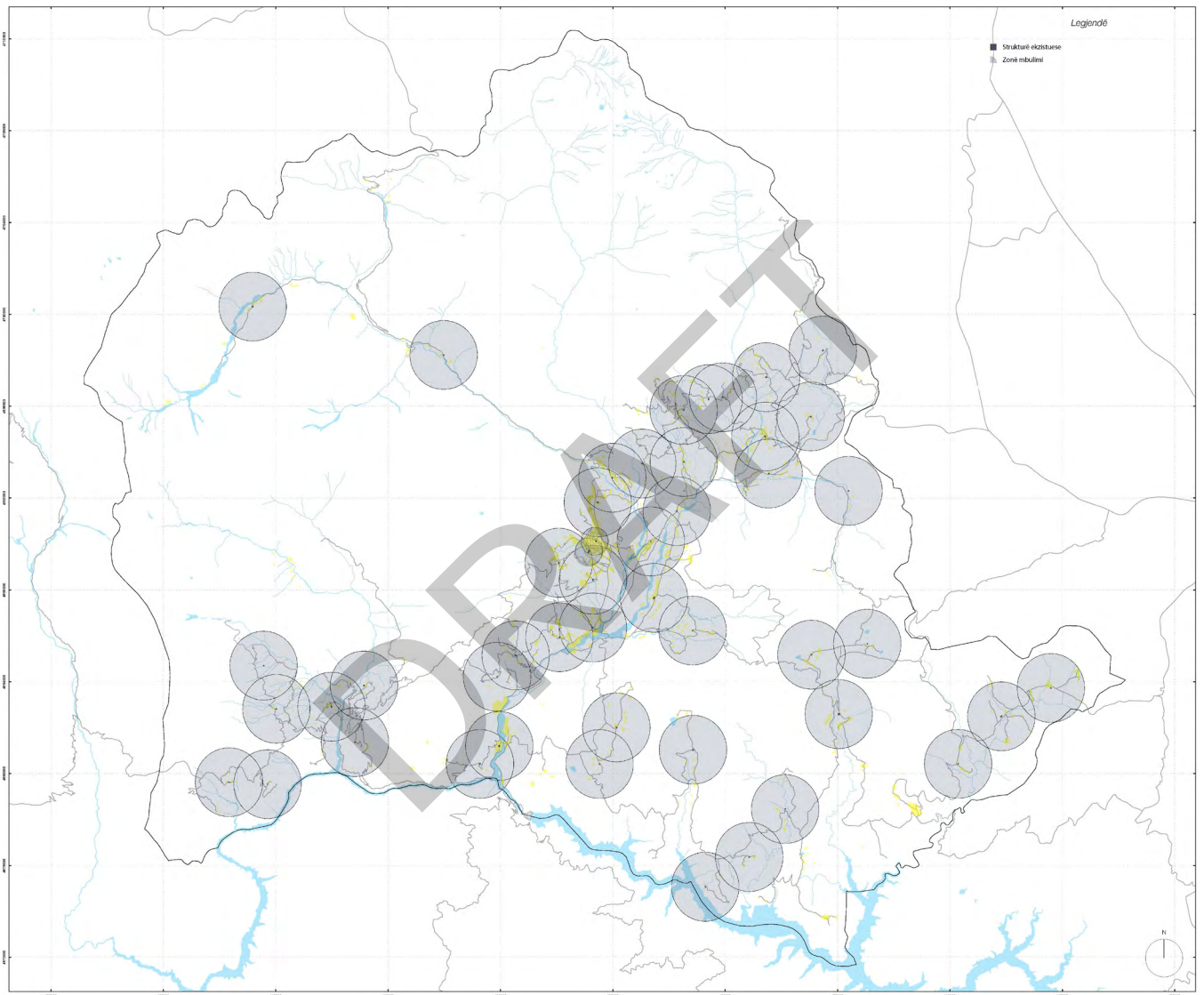
- Përcaktimi dhe rehabilitimi i hapësirave publike në zonat e urbanizuara - sheshe/kopshte
- Përcaktimi dhe rehabilitimi i hapësirave publike në zonat e urbanizuara - trotuare
- Përcaktimi dhe rehabilitimi i hapësirave publike në zonat e urbanizuara - oboorre
- Përcaktimi dhe rehabilitimi i hapësirave publike në zonat e urbanizuara - rrugë këmbësore

11.4 Shkollat

- Rehabilitimi i shkollave dhe oborreve të tyre

11.5 Kujdesi ndaj shëndetit

- Restaurimi i qendrave shëndetësore

11.6 Varrezat

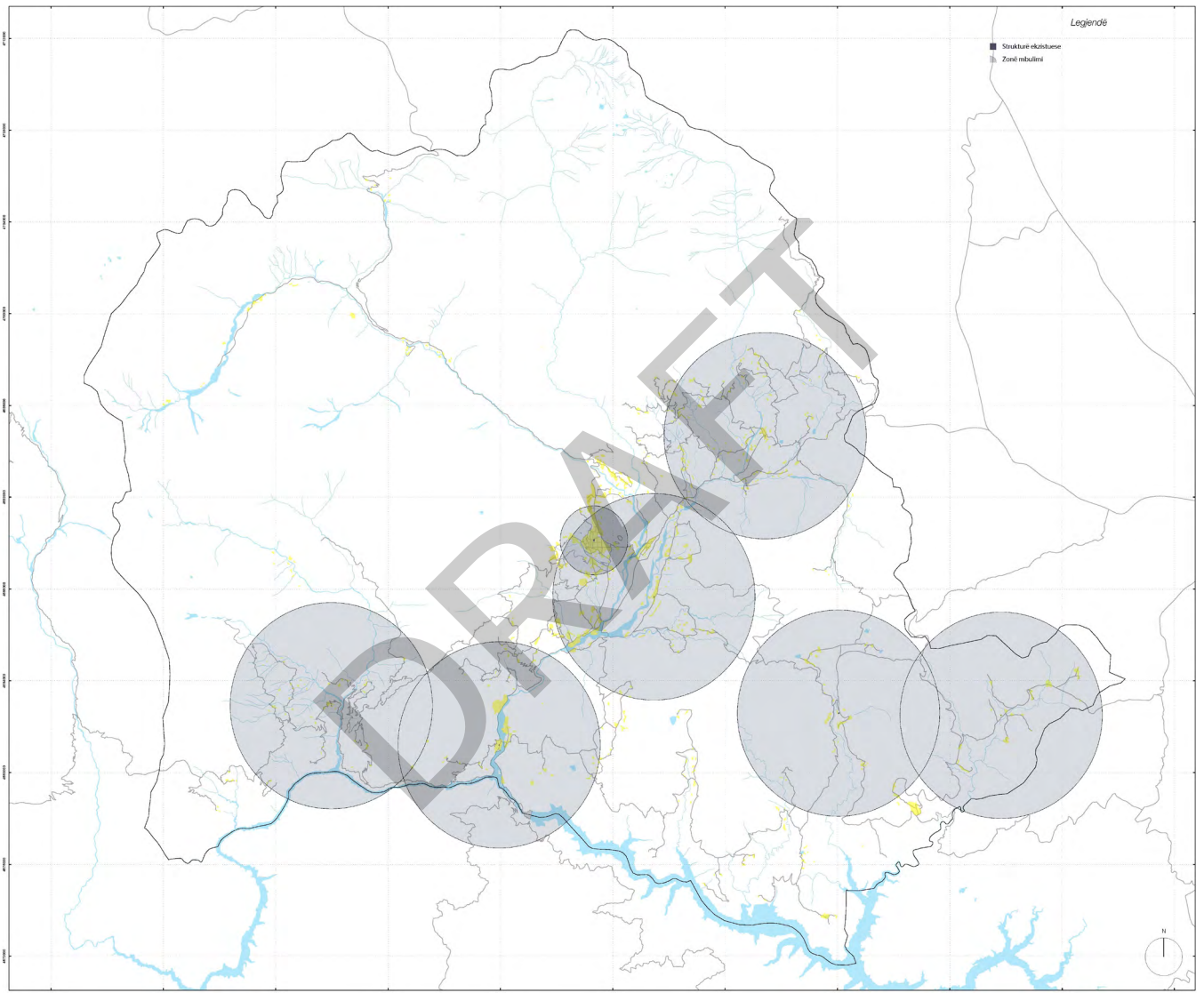
- Zgjerimi i varrezave
- Përmirësimi i varrezave ekzistuese

11.7 Plani i strehimit social

- Zhvillimi i projekteve të strehimit social
- Shndërrimi i papafingove në apartamente për strehim social

DRAFT

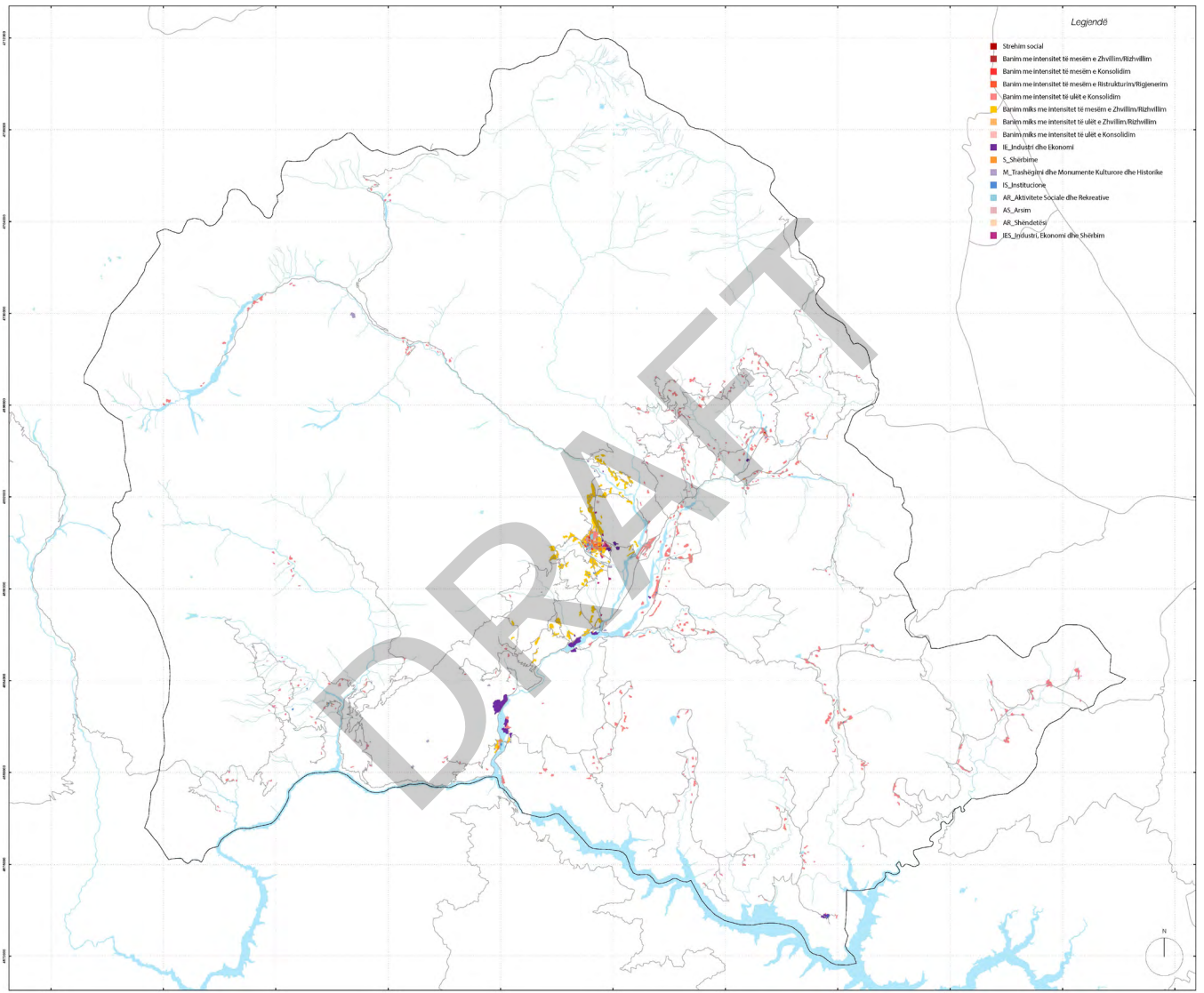
(në faqen
paraardhëse)
Harta e
institucioneve
arsimore (cikli
i ulët)

Unit	Population 2031	School needed by standard				Existing schools				School needed			
		Nursery	Kindergarten	Primary and 9-Years School	High school	Nursery	Kindergarten	Primary and 9-Years School	High school	Nursery	Kindergarten	Primary and 9-Years School	High school
		1000	1500	6000	9000	200-300m	250-350 (urban) 500-600m (rural)	500-600m (urban) 1000-1500m (rural)	1000-1500m (urban) 2000-4500m (rural)				
B. Curri	4361	4.4	2.9	0.7	0.5	2	4	3	1	2.4	-1.1	-2.3	-0.5
Bujan	1620	1.6	1.1	0.3	0.2	0	5	6	0	1.6	-3.9	-5.7	0.2
Bytyç	1273	1.3	0.8	0.2	0.1	0	3	9	2	1.3	-2.2	-8.8	-1.9
Fierzë	903	0.9	0.6	0.2	0.1	0	2	5	1	0.9	-1.4	-4.8	-0.9
Lekbibaj	336	0.3	0.2	0.1	0.0	0	1	7	1	0.3	-0.8	-6.9	-1.0
Llugaj	1416	1.4	0.9	0.2	0.2	0	2	3	1	1.4	-1.1	-2.8	-0.8
Margegaj	2176	2.2	1.5	0.4	0.2	0	3	4	0	2.2	-1.5	-3.6	0.2
Tropojë	3607	3.6	2.4	0.6	0.4	0	6	12	1	3.6	-3.6	-11.4	-0.6
TOTAL	15692	21.0	14	8	3	2	26	49	7	19	-12	-45	-4

Unit	Village	Population 2031	Needs by standards			Population covered		Existing situation		Population covered	
			Ambulance	Healthcare	Ambulance/Healthcare	Min.	Max.	Ambulance	Healthcare	Min.	Max.
			1500 - 2000	250 - 1500		1500 - 250	2000-1500			1500 - 250	2000-1500
B. Curri		4361	2.2	2.9	1A/1H			1	1	1750	3500
Bujan		1620	0.8	1.1	1A/2H			1	7	3250	12500
Bytyç		1273	0.6	0.8	1A/1H	4500	20000	1	3	2250	6500
Fierzë		903	1.6	3.9	1A/1H	2500	8000	1	4	2500	8000
Lekbibaj		336	1.3	3.1	1A/1H	4250	18500	1	6	3000	11000
Llugaj		1416	1.4	3.4	1A/1H	2500	8000	1	4	2500	8000
Margegaj		2176	2.0	4.9	1A/2H	3750	15500	1	7	3250	12500
Tropojë		3607	3.6	8.7	1A/2H	5000	23000	1	10	4000	17000
Total		15692	15	31	8A/11H	22500	93000	8	42	22500	79000

(në faqen paraardhëse)
Harta e institucioneve arsimore (cikli i mesëm)

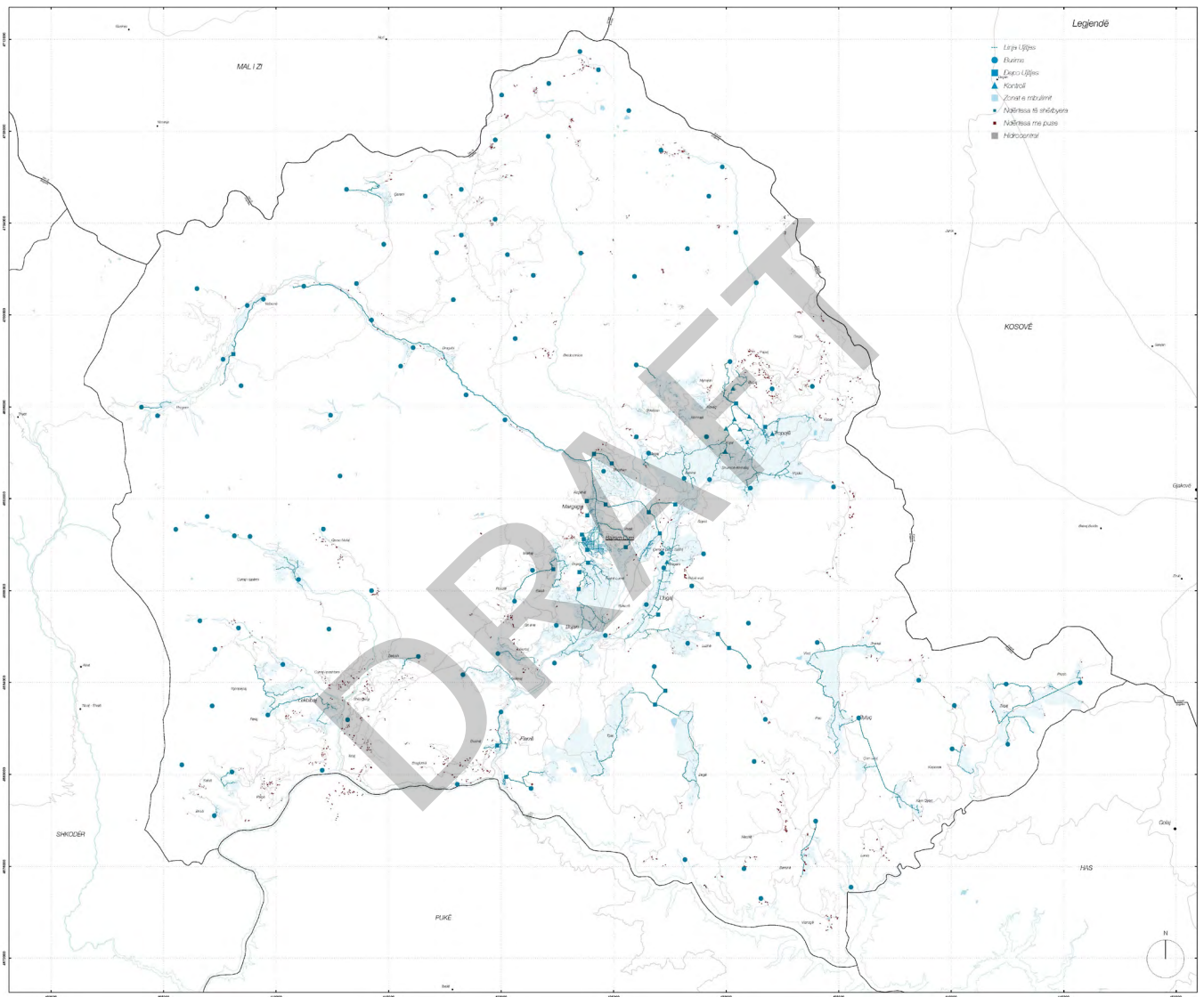
DRAFT

(në faqen
paraardhëse)
Harta e planit
të strehimit
dhe programe
të strehimit
social

DRAFT

12 **PLANI I MASAVE PËR INFRASTRUKTURËN BAZË URBANE**

DRAFT

12.1 Rrjeti i propozuar i furnizimit me ujë të pijshëm

Në saje të pozicionit gjeografik, territori i bashkisë së Tropojës është më shumë se i pasur për sa i përket burimeve ujore. Rrjeti kryesor, me zanafillë në Valbonë, furnizon me ujë qytetin e Bajram Currit dhe një pjesë të mirë të zonave të banuara rreth tij. Për të përmbushur nevojën për shërbimin e ujësjellësit është përgatitur një studim i shoqëruar nga projekti përkatës për ndërtimin e ujësjellësit me zanafillë burimin “Perlinat e bardha”, i cili do të shërbejë për territoret e njësive administrative Tropojë dhe Llugaj. Kjo do të sjellë një përmirësim të ndjeshëm në shërbimin e ujësjellësit, megjithatë nuk arrin të plotësojë të gjithë nevojën. Shërbimi i furnizimit me ujë nuk është i kontrolluar për të gjitha vendbanimet e këtij territori. Ende ka vendbanime të cilat nuk janë të lidhura me rrjete të ujësjellësit, të cilat gjenden në zonat më të largëta nga qendra. Ato shërbehen duke marrë ujë nga përrrenjtë. Kjo praktikë ka nevojë të rishikohet në mënyrë që t’u garantohet banorëve një shërbim pa rrezik cënimin e shëndetit të tyre.

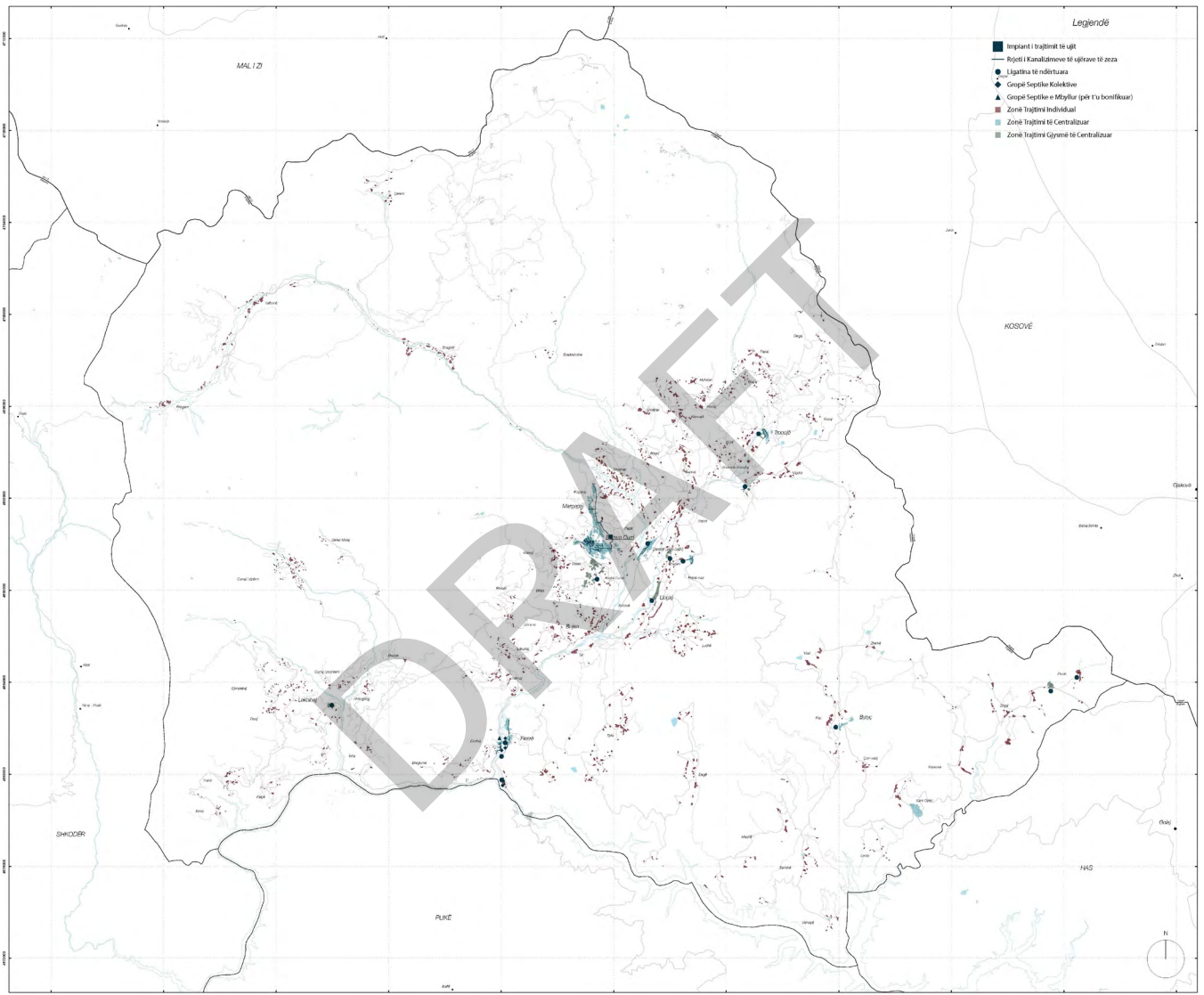
Rrjeti kryesor ka nevojë për mirëmbajtje të vazhdueshme dhe përmirësime të sistemit të kontrollit për t’u bërë ballë humbjeve. Sistemet e automatizuara të kontrollit janë një instrument i cili do të ndihmonte në një administrim më të mirë të këtij shërbimi, duke vënë në dukje zonat ku ka humbje. Përmirësimet e sistemit duhet të marrin në konsideratë edhe nevojën për të përballuar kushtet e ashpra klimatike të këtij territori. Përmirësimi i kushteve të kësaj infrastrukture ka për qëllim të garantojë një shërbim të vazhdueshëm të furnizimit me ujë për të gjithë territorin duke minimizuar humbjet.

Thelbësor për këtë është zbatimi i projektit të burimit “Perlinat e bardha”. Ky rrjet i ri do të garantojë mbulimin me shërbim për një pjesë të gjerë të këtij territori. Për sa i përket nevojës për zgjerimin e rrjetit në vendbanimet më të largëta mundësia për të ofruar një shërbim të kontrolluar të ujësjellësit garantohet nga vetë territori i Bashkisë Tropojë. Këtu ka një numër të mjaftueshëm burimesh, të cilët janë në gjendje të garantojnë zgjerimin e rrjetit. Vënia në shfrytëzim e tyre, falë pozicionit gjeografik dhe prurjeve mesatare, kërkon investime të përmbajtura si për realizimin ashtu edhe për mirëmbajtjen.

Edhe pse ky territor është i pasur me burime ujore, administrimi i mirë i tij është i nevojshëm. Kjo strategji parashikon nxitjen e mekanizmave të mbledhjes dhe depozitimit të ujërave të shiut dhe ripërdorimi i tyre (për ujitje, shkarkime, etj.). Këto mekanizma janë thelbësore për përmirësimin e përdorimit të burimeve natyrore lokale.

- Përmirësimi i rrjetit kryesor të furnizimit me ujë të pijshëm (tubacionet kryesore)

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
propozimeve të
infrastrukturës
së furnizimit
me ujë

12.2 Sistemi i propozuar i kanalizimeve të ujërave të zeza

Në shumicën e rasteve, ujërat e zeza në bashkinë Tropojë shkarkohen, pa asnjë trajtim, në lumenj apo përrrenj duke cënuar, për shkak të ndotjes, cilësinë mjedisore të tyre por edhe të tokave përreth e, si pasojë, të produkteve që këto toka japin. Trajtimi i ujërave të zeza në këtë territor është një çështje urgjente. Ky trajtim duhet të jetë në përputhje me Strategjinë Kombëtare Sektoriale të shërbimeve të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve 2011-2017 dhe me direktivat që rrjedhin nga BE.

Kanalet e dëmtuara dhe që lejojnë rrjedhje të ujërave duhet të rehabilitohen. Këto kanale krahas ndotjes që shkaktojnë në tokën ku rrjedhin, kur ndodhen në afërsi të rrjetit të ujësjellësit rrezikojnë ndotjen e ujit të pijshëm, duke rrezikuar të çenojnë shëndetin për numra të konsiderueshëm banorësh. Kanalet e ujërave të zeza duhet të kenë mbikëqyrje dhe mirëmbajtje të vazhdueshme.

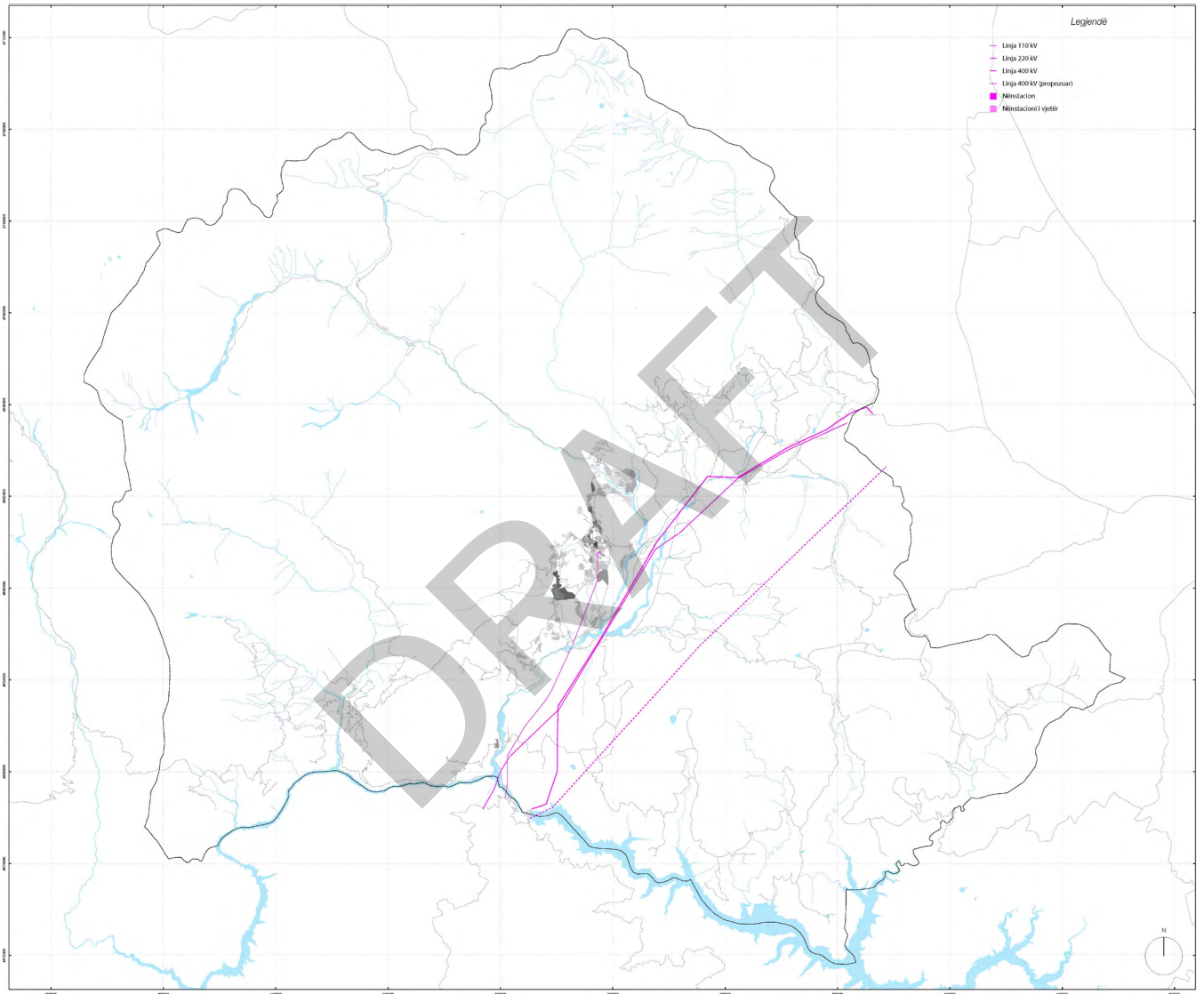
Zgjerimi i zonës së shërbyer mund të bëhet duke bashkuar rrjetin e njësisë administrative Margegaj me atë të Bajram Currit. Ky bashkim do të sillte rritjen e numrit të banorëve të shërbyer nga një sistem qendror, i cili do të përfundojë me një impiant trajtimi të këtyre ujërave. Ujërat e trajtuara do jenë të një cilësie të tillë që të mundësojë përdorimin e tyre për vaditje. Mbetjet e tjera, pas një trajtimi të mëtejshëm, do mund të përdoren gjithashtu në bujqësi.

Trajtimi duhet të sigurohet edhe për ato qendra që kanë një sistem të centralizuar që përfundon me gropë septike të përbashkët. Këto gropa septike duhet të përshtaten për të lejuar një trajtim dytësor të ujërave që mblidhen në to. Ky trajtim, që mund të bëhet nëpërmjet *ligatinave të ndërtuara*, do të sigurojë cilësi uji të përshtatshme për përdorim në bujqësi dhe do të garantojë mosçenimin mjedisor të lumit ku do të shkarkohet.

Janë disa vendbanime të cilat nuk janë të shërbyera nga sistemi i kanalizimeve dhe nuk bëjnë asnjë trajtim të ujërave të zeza. Në këto vendbanime është e nevojshme të ndërtohen sisteme gjysmë të centralizuara ose sisteme të kombinuara në vend - i centralizuar për mbledhjen dhe trajtimin e ujërave. Secili sistem duhet të jetë i përbërë nga një pajisje për trajtimin primar dhe një *ligatinë e ndërtuar* për trajtimin dytësor. Kjo ndërhyrje është urgjente në Tropojë, ku rrjeti ekzistues i ujërave të zeza shkarkon në lum pa asnjë trajtim. Gjithashtu, urgjente është pajisja me *ligatina të ndërtuara* për trajtimin dytësor në Fierzë dhe Zonën B, ku janë të ndërtuara rishtas gropat septike të përbashkëta.

(në faqen paraardhëse)
Harta e propozimeve të infrastrukturës së ujërave të zeza dhe menaxhimi i derdhjeve të tyre

Për një administrim të plotë të ujërave të zeza bashkia Tropojë do të vendosë rregulla që detyrojnë krijimin e gropave septike sipas standrave për ato banesa që nuk janë të lidhura me asnjë rrjet. Këto rregulla duhet të nxisin edhe instalimin e pajisjeve të decentralizuara për trajtim dytësor.

12.3 Rrjeti i furnizimit me energji elektrike dhe komunikimit elektronik

Rikthimi i impianteve të hidrocentraleve

Rrjeti i shpërndarjes së energjisë elektrike në territorin e bashkisë Tropojë ka një kapi-laritet të mirë. Kjo është e lidhur edhe me faktin që në këtë territor gjendet një nga hidro-centralet kryesore të vendit, ai i Fierzës dhe disa hidrocentrale më të vogla të shpërndara në territor. Edhe pse me këto kushte të favorshme, mungesa e energjisë dhe tensioni i ulët është një konstante në vendbanimet e largëta. Rreti i shpërndarjes së energjisë do të përforcohet nëpërmjet përmirësimeve në stacionet e transformimit dhe kabinat elektrike si dhe nëpërmjet krijimit të infrastrukturës nëntokësore të shpërndarjes së energjisë.

Në territorin e Bashkisë Tropojë do të nxitet prodhimi alternativ i energjisë. Ky prodhim është i lidhur me kushtet mjedisore të këtij territori dhe mundësitë që këto kushte kri-jojnë. Prodhimi i enrgjisë nëpërmjet shfrytëzimit të erës, diellit dhe biomasës është një mënyrë e efektshme për të ulur varësinë nga rrjeti i centralizuar dhe, sidomos në rastin e vendbanimeve të përkohshme (bjeshkët), është mënyra që më pak çënon mjedisin natyror.

12.4 Menxhimi i mbetjeve

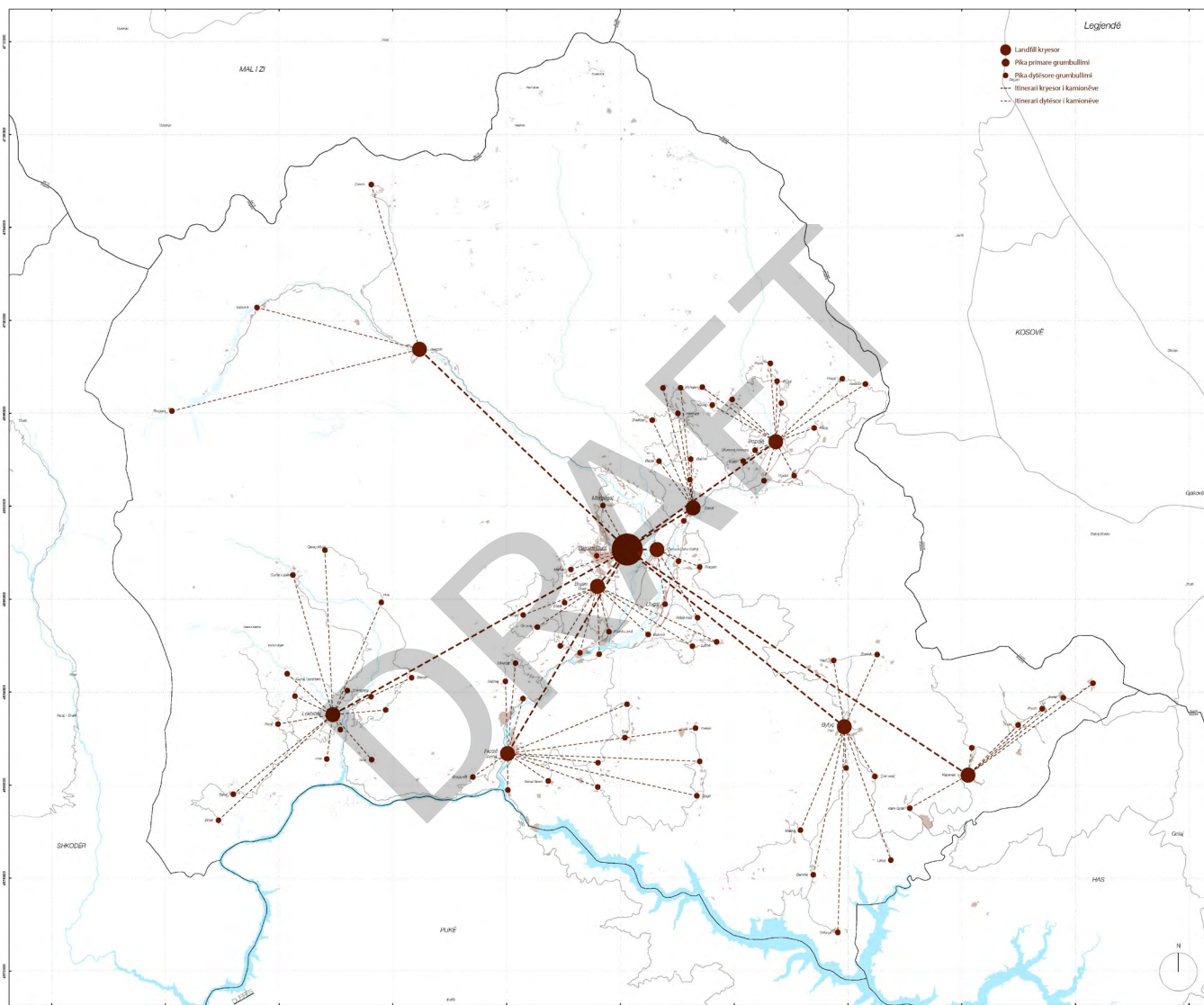
Ky program mbështetet në draft-strategjinë ndërsektorale të mjedisit 2015-2020 dhe në Strategjinë dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve.

Bashkia e Tropojës gjendet në *Zonën e mbetjeve 5*, për të cilën ende nuk është përpiluar plani i menaxhimit të mbetjeve. Për këtë bashki riorganizimi i menaxhimit të mbetjeve dhe shtrirja e këtij shërbimi në tërësinë e territorit është prioritare. Mangësitë në këtë shërbim kanë efekte negative shumë dimensionale. Nga një anë, këto efekte çënojnë shëndetin e banorëve dhe cilësinë e jetës dhe, nga ana tjetër, kanë një efekt negativ edhe në zhvillimin ekonomik të këtij territori, që gjenerator kryesor të rimëkëmbjes ekono-mike ka turizmin.

Një menaxhim i mirë i mbetjeve kërkon që ato të parandalohen dhe reduktohen që në burim sa më shumë të jetë e mundur. Për këtë qëllim është e nevojshme ndërmarrja e fushatave informuese dhe të rritjes së ndjeshmërisë mbi këtë çështje. Këto fushata janë të nevojshme, pasi me rritjen e numrit të vizitorëve në këtë territor rritet edhe rreziku i një shtimi të shpejtë të sasisë së mbetjeve të prodhuara.

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
propozimeve të
infrastrukturës
së furnizimit
me energji
elektrike

Aktualisht, në Bajram Curri gjendet pika e grumbullimit të mbetjeve për të gjithë territorin e bashkisë së re. Kjo pikë grumbullimi nuk ofron një menaxhim të efektshëm të mbetjeve. Është urgjente që të ndalohen praktikat që aplikohen aty në mënyrë të pakontrolluar, si p.sh. djegia e mbetjeve. Gjithashtu është i nevojshëm ndërtimi i një

landfill të ri, që respekton kushtet teknike dhe ligjore, dhe rinovimi i parkut të mbetjeve të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve. Përveç nevojave materiale, për të ofruar një shërbim të efektshëm është i nevojshëm edhe një studim specifik për organizimin kohor dhe të trajktoreve të udhëtimeve për mbledhjen e mbetjeve.

Bazuar në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, Bashkia do të nxisë ndarjen e mbetjeve në origjinë sipas sistemit të grumbullimit me tre kosha (1. Riciklimet e thata; 2. Riciklimet e lëngshme; 3. Mbetjet e tjera). Për të arritur rezultatet e pritura do të organizohen fushata informimi. Arritja e rezultateve në ndarjen e mbetjeve në origjinë do të përshpejtonë zhvillimin e ekonomive në fushën e riciklimit dhe do të zvogëlonte kapacitetin e nevojshëm për *landfill*.

Praktika e përdorimit të mbetjeve ushqimore për plehërim është gjerësisht e përdorur në zonat rurale. Në zonat rurale, më shumë se 60% e mbetjeve kanë natyrë organike. Këto mbetje, nëpërmjet kompostimit, mund të rifuten në përdorim duke përmirësuar cilësinë e tokës dhe të produkteve të saj pa përdorur fertilizues kimik. Nxitja e kompostimit do të bëhet duke organizuar programe trajnimi dhe mbështetjeje në blerjen e koshave të përshtatshëm për kompostimin shtëpiak.

Organizimi i mbledhjes së mbetjeve sipas sistemit të grumbullimit me tre kosha është hapi i parë për nxitjen e ekonomisë së riciklimit. Nëpërmjet kësaj ekonomie, riciklimet e thata dhe riciklimet e lëngshme mund të rifuten në ciklin ekonomik duke dhënë materiale të para dhe lëndë për plehërosje. Kjo ekonomi ka potencialin të ulë shpenzimet për menaxhimin e mbetjeve. Mbetjet mund të grumbullohen në stacionet e transferimit pranë qendrave të njësive administrative, ku do të përgatiten për t'u transportuar në Bajram Curri, ku pranë *landfill*it do të bëhet përpunimi i materialeve të riciklueshme dhe gënjësia e atyre të pa riciklueshme.

Problem thelbësor me të cilin bashkia Tropojë përballë së fundmi është menaxhimi i mbetjeve të ndërtimit. Për këtë çështje është urgjente organizimi i strukturave për vënien në zbatim të rregullores nr. 1, datë 30.03.2007, e cila synon të disiplinojë procesin e administrimit të mbetjeve të fushës së ndërtimit, duke vendosur rregulla e kërkesa konkrete për të gjitha subjektet që operojnë në sferën e ndërtimit e të trajtimit të mbetjeve që gjenerohen prej tij. Krahas zbatimit të Nenit 10 për garancinë financiare që parashikon në pikën 1 "Përpara lëshimit të lejes së ndërtimit ose të shembjes për një strukturë që prodhon mbetje ndërtimi, të cilat duhet të depozitohen në një venddepozitim, kërkuesi duhet të depozitojë një shumë në para pranë pushtetit vendor, në sasinë që do të përcaktohet nga këshilli i qeverisjes vendore për çdo ton mbetje të parashikuar nga ndërtimi dhe/ose shembja/prishja, e cila nuk do të jetë më e vogël se 5% e vlerës së strukturës" bashkia Tropojë ka ambicien të arrijë një administrim të efektshëm nga pikëpamja ekologjike të këtyre mbetjeve. Kjo do të arrihet nëpërmjet nxitjes së krijimit të një cikli për ripërdorimin e mbetjeve të ndërtimit. Nëpërmjet këtij cikli do të bëhet e

(në faqen
paraardhëse)
Harta e
menaxhimit të
mbetjeve

mundur, jo vetëm rritja e sasisë së mbetjeve të menaxhuara dhe si rrjedhojë konsum i kufizuar i territorit për qëllime depozitimi të këtyre mbetjeve, por edhe përmirësimi i efektshmërisë ekonomike në saje të rritjes së sasisë dhe cilësisë së materialeve të ricikluara. Kjo sjell dy përfitime, zëvendësimin e nevojës për material primar të virgjër dhe si rrjedhojë zvogëlimin e nevojës për gurore dhe uljen e çmimit të këtyre materialeve duke shtuar konkurrueshmërinë në treg.

- Realizimi i *landfill*-it të bashkisë
- Krijimi i qendrës së kompostimit të mbetjeve organike
- Qendër riciklimi
- Stacion i transferimit të mbetjeve në qendrat rurale

DRAFT

DRAFT

DRAFT

13 ZBATIMI I PPV

DRAFT

DRAFT

13.1 **Përkufizimet për termat e referencës për planet, duke detajuar më tej planet sektoriale**

Në territorin e bashkisë së Tropojës nuk ka asnjë dispozitë për zhvillimin e ndonjë plani sektorial.

13.2 **Përkufizimi i njësive, të cilat do jenë subjekt hartimi PDV/PDZRK Statusi dhe përkufizimet kyçe për termat e referencës për planet e detajuara vendore**

Brenda territorit të bashkisë së Tropojës, disa zona dhe njësi strukturore janë subjekt i hartimit të PDV ose PDZRK (në rastin kur vendndodhja e këtyre njësive përkon me zona të shpallura si të rëndësishme kombëtare) për zhvillimin e mëtejshëm të tyre. Procesi i hartimit të PDZRK koordinohet nga ministri që mbulon çështjen për të cilën hartohet plani dhe, në rastet kur përfshihen disa sektorë koordinimi, realizohet në bashkëpunim dhe bazuar në urdhrin e kryeministrit, në përputhje me dokumentet kombëtare të planifikimit, sipas nenit 18 të Ligjit 107/2014 për planifikimin dhe zhvillimin e territorit.

Termet e referencës për hartimin e Planeve të Detajuara Vendore

Procesi i hartimit të PDV koordinohet nga kryetari i Bashkisë, i cili është edhe autoriteti përgjegjës për hartimin e planit. Plani i Detajuar Vendor (PDV) me nismë publike hartohet nga grupi i punës mbi bazën e planit të miratuar të veprimeve. Grupi i punës është i përbërë nga specialistë të Bashkisë Tropojë, institucioneve publike në varësi dhe ekspertë të fushave të ndryshme, vendës apo edhe të huaj. Grupi i punës për hartimin e PDV-së, me nismë publike, ngrihet me vendim të kryetarit të njësisë vendore dhe duhet të përmbajë të paktën:

- 2 arkitekt/planifikues;
- 1 ekspert ligjor;
- 1 ekspert mjedisi;
- 1 ekspert vlerësimi pasurish të palujatshme.

Edhe në rastet kur PDV hartohet me nismë private, procesi i përzgjedhjes së ekspertëve, pjesë e grupit të punës, duhet të bëhet nëpërmjet konkurrimit të hapur dhe transparent, me qëllim përzgjedhjen e konsulencës më të mirë. Në këtë rast grupi i punës duhet të përbëhet nga:

- 2 arkitekt/planifikues;
- 1 ekspert ligjor;
- 1 ekspert mjedisi;
- 1 ekspert vlerësimi pasurish të palujatshme.

Hartimi i planit konsultohet rregullisht me Forumin Këshillimor të PDV, të ngritur pranë njësisë vendore, vullnetarisht apo me kërkesë të posaçme të kryetarit të njësisë. Forumi Këshillimor i PDV përbëhet nga përfaqësues të grupit të interesit nga zona/njësia, përfaqësues të akademisë dhe të shoqërisë civile. Plani i Detajuar Vendor mund të hartohet për të gjithë njësinë/zonën e përcaktuar në Planin e Përgjithshëm Vendor, ose për një grup njësish ose zonash, në rast se ato janë pranë njëra tjetrës, në mënyrë që të ketë një veprim sa më të harmonizuar e koordinuar midis tyre. Ndërkohë, PDV për njësitë e përcaktuara me PDV, mund të hartohet edhe në mënyrë të fazuar, pra duke kryer një nën-ndarje të njësisë për qëllime të hartimit të PDV. Në këtë rast, grupi i punës të përcaktuar nga Kryetari i Bashkisë Tropojë, fillimisht në konsultim me Forumin Këshillimor dhe grupet e interesit bën shpërndarjen e Koeficientit të Shfrytëzimit Publik dhe Koeficientit të Shfrytëzimit të Rrugëve në nivel njësie. Shpërndarja e këtyre dy koeficientëve shërben për përcaktimin e njësive më të vogla për hartimin e PDV me faza. Kjo procedurë aplikohet edhe në rastet e hartimit të PDV me nismë private. Pra fillimisht duhet të kryhet shpërndarje e dy koeficientëve dhe më pas të vijohet me nën-ndarjet për qëllime të hartimit të PDV me faza. Nën-ndarjet e reja duhet të jenë midis 1.5-4 hektarë. Më pas vijohet me procedurat përkatëse të specifikuar në legjislacionin për planifikimin dhe zhvillimin e territorit në lidhje me përmbajtjen e PDV dhe hapave të miratimit e konsultimit. Në rastin e PDV me faza secila fazë mund të miratohet më vete.

Përmbajtja e dokumentit të PDV

Dokumenti i Planit të Detajuar Vendor (PDV) bazohet në dokumentin e planifikimit vendor, dokumentet e planifikimit vendor sektorial dhe legjislacionin në fuqi. Dokumenti i PDV përmban:

- dokumentin e analizës për zonën/njësinë;
- strategjinë e zhvillimit të zonës/njësisë;
- propozimin me përcaktime territoriale;
- rregulloren e PDV;
- vlerësimin ekonomik dhe financiar për zbatimin e PDV (studimin e fizibilitetit);

- hartat që shoqërojnë dhe pasqyrojnë përmbajtjen e secilës prej pikave më sipër, në shkallën që varion nga 1:500 në 1:2,000, në përputhje me madhësinë e zonës;
- relacionin e propozimeve të planit;
- studimin e vlerësimit të ndikimit nga zhvillimi dhe ndikimit në mjedis;
- planin e veprimeve dhe investimeve për zbatimin e PDV;
- indikatorët për monitorimin e zbatimit të PDV;
- në rastet e PDV me nismë private, dokumenti i PDV përmban edhe kontratën e bashkëpunimit mes palës private të interesuar për hartimin e PDV dhe autoritetit përgjegjës për hartimin e PDV.

Dokumenti i analizës përmban:

- hartat në shkallë 1:500 ose 1:2,000 në varësi të sipërfaqes së zonës/njesisë përkatëse, që prezantojnë rlevimin teknik të topografisë, hapësirave, përdorimeve, parcelave, objekteve dhe infrastrukturave në zonë, emërtimet, dimensionet, si dhe kufirin e saj;
- dokumentim të detajuar fotografik të zonës/njesisë;
- hartën shoqëruar me listën e pronarëve të parcelave dhe objekteve dhe të gjitha të dhënat për çdo pronë sipas regjistrit të pasurive të paluajtshme;
- relacionin me rregullat dhe hartat që tregojnë zonat dhe strukturat e mbrojtura, nëse ka të tilla, në përputhje me legjislacionin në fuqi për mjedisin dhe për trashëgiminë kulturore;
- analizën e detajuar të problemeve mjedisore, të peizazhit dhe të infrastrukturave, në përputhje me përcaktimet e Planit të Përgjithshëm Vendor apo planeve vendore sektoriale;
- analizën e cilësisë së objekteve ekzistuese dhe të nevojave për rigjenerim, konservim apo mirëmbajtje.

Propozimi me përcaktime territoriale me komponentët:

- relacionin dhe hartat për planin e propozuar të përdorimit të tokës pas riorganizimit të parcelave përmes ndarjes dhe/ose bashkimit. Përdorimi i tokës paraqitet për kategoritë bazë, nënkategoritë dhe për funksionet apo aktivitetet

sipas shpërndarjes së tyre në parcela dhe në çdo objekt;

- relacionin dhe hartat për planin e propozuar të të gjitha infrastrukturave të nevojshme kryesore dhe dytësore në zonë, përfshirë parkimin;
- paraqitjen grafike të propozimeve për të garantuar akses dhe përdorim të barabartë dhe të pavarur të hapësirave nga të gjithë personat;
- përcaktimin në hartë dhe argumentimin në relacion të objekteve që do të shemben dhe atyre që do të rigjenerohen dhe/ose do të restaurohen;
- paraqitjen volumetrike dhe gjurmën e objekteve/strukturave të parashikuara;
- paraqitjen e detajuar në relacion dhe në hartë të shpërndarjes së intensitetit të ndërtimit dhe të koeficientit të shfrytëzimit të tokës për çdo parcelë, si dhe të distancave dhe lartësive të objekteve në përputhje me rregulloren e zhvillimit;
- mënyrën e zbatimit të instrumenteve të drejtimit të zhvillimit në përputhje me ligjin dhe me rregulloret përkatëse.

Rregullorja e PDV përmban:

- përkufizimet e termave të përdorur;
- shpjegimin e kodeve të përdorur për:
 - kategoritë dhe nënkategoritë e përdorimit të tokës;
 - sistemet/zonat/njësitë;
 - kode të tjera sipas rastit.
- normat, treguesit dhe standardet e zbatueshme të planifikimit, sipas kësaj rregulloreje; rregullat e ruajtjes së mjedisit, peizazhit, burimeve natyrore, zonave dhe objekteve të trashëgimisë kulturore, që përfshijnë, të paktën:
 - normat dhe standardet për zhvillimet, që kanë ndikim në mjedis, shëndet, peizazh dhe në trashëgimi kulturore, sipas legjislacionit të posaçëm në fuqi;
 - normat, standardet dhe rregullat për zonat dhe objektet e trashëgimisë kulturore, historike dhe mjedisore, nëse ka elemente të tilla në zonë;
 - përcaktimin e vijës mbrojtëse përgjatë elementeve ujore (vija blu), nëse ka elemente të tilla në zonë.
- rregullat për zhvillimin e njësisë/zonës që përmbajnë, të paktën:

- kushtet e zhvillimit;
- kategoritë bazë dhe nënkategoritë e përdorimit të tokës;
- aktivitetet dhe funksionet në përputhje me kategoritë e përdorimit të tokës;
- përdorimet që lejohen, ndalohen apo kushtëzohen, përfshirë kushtet përkatëse.
- të drejtat dhe kufizimet ligjore, publike apo private, që rrjedhin nga përdorimi i treguesve të zhvillimit;
- rregullat e nënndarjes dhe të bashkimit të parcelave në çdo njësi:
 - rregullat e sistemit rrugor dhe transportit që përmbajnë, të paktën:
 - përcaktimin dhe përshkrimin e kategorive të rrjetit rrugor në përputhje me legjislacionin e posaçëm;
 - kushte teknike dhe përmasat;
 - parametrat e skemës së lëvizshmërisë dhe të transportit, sipas legjislacionit të posaçëm;
 - përcaktimin e vijës së ndërtimit (vija e kuqe) përgjatë anëve të trupit të rrugës.
 - rregulla arkitektonike, sipas rastit;
 - rregullat për përdorimin e hapësirave nga “Personat me aftësi të kufizuara”.

Në përputhje me pikën 14, të nenit 22 të ligjit, procesi i hartimit të PDV-së shoqërohet nga përgatitja e studimit paraprak të fizibilitetit, ku llogariten përqindjet e përfitimeve nga zhvillimi, në mënyrë të drejtë dhe proporcionale me kostot dhe kontributin në zhvillim. Përfitimet, kontributi dhe kostot janë financiare ose të mira materiale që përfshijnë të drejtat për zhvillim dhe vlerën e rritur të tokës si rezultat i planifikimit ose investimeve publike.

13.3 Përcaktimi i zonave/njësive, të cilat do të aplikojnë instrumentat për drejtimin e të drejtave të zhvillimit

Zonat dhe njësitë strukturore subjekt i zhvillimit të PDV për zhvillimin e tyre të mëtejshëm në territorin e Bashkisë së Tropojës.

13.4 Instrumentet e zhvillimit

Për zhvillimin dhe zbatimin e PPV-së, janë caktuar një seri instrumentesh të zhvillimit të tokës së bashkisë me një seri instrumentesh të zhvillimit financiar të tokës në ligjin shqiptar - Ligji 107/2014 - dhe në një dokument të titulluar *Financial Instruments for Land Development* (USAID, 2016).

Bashkia lokale mund të përdorë këto instrumente për zbatimin e PPV-së. Ndërkohë që instrumentet përkatëse për zhvillimin e tokës do të përshkruhen shkurtimisht në paragrafët në vijim.

Intensiteti i kushtëzuar i ndërtimit

Ky instrument është një nga më të ndershmit për t'u zbatuar. Edhe pse mund të mos jetë gjithmonë më transparent. IKN i lejon një zhvilluesi të ndërtojë në një intensitet më të lartë (i kufizuar për zhvillimin e banesave) në zona të caktuara të bashkisë me kushtin e përmirësimeve publike. Ose ndryshe, t'i sigurojë para (që të rrisë intensitetin e ndërtimit) një tjetër strukturë (publike), e cila do t'i bëjë këto investime për të përmirësuar cilësinë e mjedisit për komunitetin. Një kërkesë për një instrument të tillë janë rregulloret transparente dhe të qarta; në mënyrë që të jetë e qartë për zhvilluesin dhe komunitetin cilat janë përfitimet e të dyja palëve dhe cilat pritshmëri janë reale.

Transferimi i të Drejtës për Zhvillim

TDZH është një instrument i menaxhimit të tokës që e transferon zhvillimin nga zonat ku një qeveri lokale do të donte të shihte më pak zhvillim, në zonat ku qeveria lokale shikon më shumë vend për zhvillim (vetëm për zhvillimin e banimit), në konsistencë me PPV-në Ky instrument mund të aplikohet vetëm mbi bazën e dakordimit vullnetar midis pronarëve të tokave. Nevojitet edhe një llogaritje e saktë e vlerës së tokës. Gjithashtu, monitorimi i ndryshimeve të vlerës së tokës është me rëndësi të madhe. Meqë vlerësimi i tokës dhe pronës në Shqipëri është i vështirë pasi tregu nuk është transparent (oferta dhe kërkesa), ky instrument do të përballet me disa vështirësi për t'u zbatuar.

Pezullimi i zhvillimit

Ky instrument ka të bëjë me mundësinë që, kur është marrë nisma për hartimin e një dokumenti planifikimi, autoriteti përgjegjës i planifikimit mund të vendosë pezullimin e zhvillimit, me qëllim ruajtjen e territorit gjatë periudhës së hartimit të një instrumenti të ri planifikimi. Qëllimi i pezullimit të zhvillimit është i përkohshëm dhe mund të

vendoset për një periudhë kohore deri në 12 muaj dhe mund të zgjatet edhe për 6 muaj të tjerë, për shkaqe të arsyeshme. Vendimi për pezullimin e zhvillimit shfuqizohet automatikisht me përfundimin e kësaj periudhe dhe në çdo rast kur kushtet e kërkuara për adoptimin e tij nuk ekzistojnë më.

Servituti publik

Servituti publik është barra që i ngarkohet një prone në dobi të një prone tjetër për interes publik. Ai nuk përjashton përdorimin e pasurisë së paluajtshme ose të një pjese të saj që nuk cenon realizimin e servitutit publik. Servituti publik mund të përcaktohet nga dokumenti vendor apo kombëtar i planifikimit ose të diktohet nga një kërkesë për ndërtim. Kur servituti bazohet në një dokument planifikimi në fuqi ai zbatohet ndaj një kërkesë ndërtimi. Çdo servitut publik, i vendosur mbi parcela të caktuara, transferohet në parcelat e reja të krijuara në të njëjtën vendndodhje fizike, si pasojë e një procesi nën-ndarjeje dhe/ose bashkimi të parcelave për qëllim zhvillimi. Servituti publik qëndron në fuqi pa afat në rast se akti që e krijon atë nuk përcakton një afat përfundimi.

E drejta e transferimit

Instrumenti ka të bëjë me të drejtën e Këshillimit të Ministrave për të vendosur transferimin e pasurisë së paluajtshme publike, pronë e njësisë të qeverisjes vendore, në favor të shtetit, për realizimin e investimeve publike ose private në infrastrukturën publike kombëtare, në përputhje me dokumentet në fuqi të planifikimit. Akti i kalimit të pronësisë nga njësisë e qeverisjes vendore në favor të shtetit kryhet përkundrajt pagimit të vlerës reale të tokës dhe/ose ndërtimeve në të, sipas kushteve të tregut në çastin e transferimit të pronësisë.

E drejta e preferimit

E drejta e preferimit është e drejta në dobi të një autoriteti të planifikimit, në kuptim të këtij ligji, për t'u preferuar në radhë para çdo personi privat në blerjen, në të njëjtat kushte, të një pasurie të paluajtshme, në pronësi private, që është objekt shitjeje dhe ndodhet në një zonë vendimtare për realizimin ose mbrojtjen e një interesi publik. Pasuria e blerë nëpërmjet ushtrimit të së drejtës së preferimit përdoret vetëm për interesin publik konkret, për të cilin është zgjedhur. Nëse autoriteti përgjegjës i planifikimit vendos ta shesë pasurinë e blerë me preferim brenda pesë viteve nga data e blerjes, ai është i detyruar të njoftojë ish-pronarin e saj ose trashëgimtarët e tij, nëse kanë interes ta riblejnë atë pasuri.

Instrumente Financiare për Zhvillimin e Tokës

- Financimin përmes Vlerës së Rritur të Taksës së Pronës (FVRTP)
- Zonat e Zhvillimit të Biznesit (ZZB)
- Zonat e Vlerësimit të Veçantë (ZVV)

13.5 Projekt pilot

DRAFT

DRAFT

DRAFT

14 MONITORIMI I PLANIT TË ZHVILLIMIT

DRAFT

DRAFT

14.1 Fazat e zhvillimit

PPV është zbatuar në faza të ndryshme, duke mbuluar të gjithë periudhën e vlefshmërisë së planit (2017-2032). Fazat e implementimit janë katër: faza 1, 2017-2019; faza 2, 2020-2021; faza 3, 2022-2026 dhe faza 4, 2027-2031. Të gjitha veprimet dhe projektet e përfshira në PPV dhe që korrespondojnë me objektivat strategjike të planit kanë qenë të shpërndara në bazë të këtyre katër fazave, me projekte pilote dhe ndërhyrje kryesore infrastrukturore të përqendruara në fazën 1 dhe 2 (gjatë pesë viteve të para të vlefshmërisë së planit). Si në shumë raste, puna kryesore infrastrukturore përfaqëson vetëm pikën e fillimit të ndërhyrjeve më të mëdha të nevojshme (si zbatimin e të gjithë rrjetit të ri të kanalizimeve në zonat e mëdha urbane). Këto ndërhyrje specifike, me siguri, kanë për qëllim të vazhdojnë në fazën 3 dhe 4 dhe ndoshta edhe pas 2031. Për treguesit në detaje të fushave prioritare të ndërhyrjes, projektet pilot dhe ndërhyrjet kryesore infrastrukturore shiko Plani i Investimeve Kapitale dhe tabelat përkatëse.

14.2 Ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ lokal

Për zbatimin e PPV, të veprimeve dhe projekteve të tij dhe planit të propozuar të përdorimit të tokës, priten disa ndryshime në nivel ligjor dhe në aspektin e kapaciteteve administrative dhe rolin e administratës lokale. Zbatimi i PPV bazohet në mundësinë që bashkia të fitojë një rol aktiv në menaxhimin e instrumenteve financiare për zhvillimin e tokës, në veçanti për të mbështetur zbatimin e punës infrastrukturore, sidomos në vitet e ardhshme, kur të ardhurat nga taksat mbi ndërtimet e reja, do të zvogëlohen. Shumë nga instrumentet e diskutuara në pjesë të tjera të këtij raporti janë të bazuara në partneritetin publik-privat, me qeveritë lokale dhe bizneset private që ndajnë kostot dhe përfitimet e investimeve publike dhe private. Megjithatë, ato sjellin edhe rrezikun financiar të bashkive dhe kanë për qëllim të plotësojnë, dhe jo të zëvendësojnë, për një buxhet të përshtatshëm të kapitalit, një strategji të shëndoshë për investime kapitale, kontrolle të brendshme financiare të forta, rregulla të fuqishme të rritjes territoriale, dhe një shoqëri civile aktive dhe të përfshirë, të cilat janë të nevojshme për të krijuar një mjedis të përshtatshëm për zhvillimin e qëndrueshëm dhe për të minimizuar rrezikun. Dokumenti i fundit “Instrumentet Financiare për Zhvillimin e Tokës” (USAID, 2016) propozon disa rekomandime përkatëse, në lidhje me rolin që pritet të ketë qeverisja vendore, në vitet e ardhshme:

- Qeveria lokale duhet të ketë aftësinë për të rritur dhe për të kontrolluar të ardhurat vetjake dhe t'i lidhë ato me ofrimin e shërbimeve lokale;
- Qeveria lokale duhet të zbatojë metoda standarde dhe të përgjegjshme për vlerësimin e pronave, në mënyrë që të përdorë instrumente të tilla si *Transferimi i të*

Drejtave të Zhvillimit;

- Udhëzime të qarta duhet të përcaktohen për ankandet publike në lidhje me programet e *Intensitetit të Kushtëzuar të Ndërtimit* dhe për programet e *Transferimit të të Drejtave të Zhvillimit*, pasi kjo mund të rrisë në mënyrë të ndjeshme sasinë e të ardhurave të gjeneruara;
- Taksa e ndikimit në infrastrukturë duhet të ndryshohet - duke u imponuar kosto zhvilluesve dhe duke dedikuar një pjesë të të ardhurave tatimore për investime në infrastrukturë, mund të rrisë sasinë e të ardhurave të grumbulluara, të bëjë tatimin më efikas, dhe të financojë objekte publike.

Në mënyrë të qartë, këto rekomandime ligjore/administrative janë të lidhura në mënyrë rigoroze me kapacitetin momental në kuadër të pushtetit lokal. Në këtë aspekt, një analizë më e detajuar e kapacitetit të Bashkisë është zhvilluar në një nga kapitujt në vijim.

14.3 Treguesit e monitorimit të zbatimit të PPV

Plani i Përgjithshëm Vendor i bashkisë do të zbatohet përmes veprimeve, projekteve, një përdorimi të detajuar të tokës dhe hartës së zonuar dhe zbatimit të rregulloreve të reja të PPV. Pushteti vendor do të jetë përgjegjës për zbatimin e planit dhe të realizimit të objektivave të tij strategjike. Në të njëjtën kohë, pushteti vendor pritet të kryejë monitorimin periodik dhe sistematik të zbatimit të PPV. Bazuar në dispozitat ligjore, bashkitë kanë detyrimin ligjor për të nxjerrë një raport vjetor lidhur me zhvillimin e territorit të tyre. Ky raport duhet të bazohet në analizën e treguesve të qartë, të aftë për të zbuluar nivelin e zbatimit të planit, devijime të tij dhe probleme në rritje. Grupi i parë i treguesve, që duhet të monitorohen vazhdimisht, janë ato që kanë të bëjnë me transformimin e pesë sistemeve territoriale. Në përgatitjen e PPV, një analizë e detajuar e këtyre pesë sistemeve është bërë në drejtim të vlerave të përdorimit të tokës dhe të parametrave të tjera përkatëse, duke përshkruar saktësisht gjendjen e tanishme të territorit. Meqë PPV përmban drejtimin e transformimeve të këtyre pesë sisteme gjatë periudhës së zbatimit të planit (deri në 2031), raportet e ndërmjetme të monitorimit duhet të konfirmojnë arritjen graduale të vlerave të propozuara. Treguesit e sistemeve territoriale janë ato të përcaktuara nga legjislacioni shqiptar dhe, përveç atyre, disa tregues të tjerë të rëndësishëm janë propozuar këtu. Treguesit për pesë sistemet territoriale janë:

Sistemi urban

- Sipërfaqja e territorit urban (Stu. të përgjithshme);

- Sipërfaqja e infrastrukturës / banorë;
- Popullsia (ekzistuese dhe e parashikuar / piramida e popullsisë);
- Strehimi privat / social;
- Shërbime administrative;
- Shërbime sociale / banorë, arsim / banorë dhe shëndetësi / banorë;
- Transporti publik dhe privat (nr. makina / familje);
- Ndarja në zona;
- Sipërfaqet e gjelbra / banorë dhe sportive / banorë;
- Hapësira kulturore dhe për rekreacion / banorë;
- Monumentet dhe objektet e trashëgimisë kulturore;
- Detyrimet në lidhje me kërkesat fetare;
- Intensiteti për ha;
- Parkime/banorë;
- Indikatorët ekonomikë (GDP / sektorë / lloji i bizneseve / çmimet / punësimi / punësimi për sektor / taksat vendore / borxhi / shpenzimet sipas sektorit);
- Pronat publike dhe private;
- Tendencat e zhvillimit në territor.

Sistemi bujqësor

- Sipërfaqja e territorit urban (Stu. të përgjithshme);
- Sipërfaqja e infrastrukturës / banorë;
- Popullsia (ekzistuese dhe e parashikuar / piramida e popullsisë);
- Strehimi privat / social;
- Shërbime administrative;
- Shërbime sociale / banorë, arsim / banorë dhe shëndetësi / banorë;
- Transporti publik dhe privat (nr. makina / familje);

- Ndarja në zona;
- Sipërfaqet e gjelbra / banorë dhe sportive / banorë;
- Hapësira kulturore dhe për rekreacion / banorë; monumentet dhe objektet e trashëgimisë kulturore;
- Detyrimet në lidhje me kërkesat fetare;
- Intensiteti për ha;
- Parkime / banorë;
- Indikatorët ekonomikë (GDP / sektorë / lloji bizneseve / çmimet / punësimi / punësimi për sektor / taksat vendore / borxhi / shpenzimet sipas sektorit).

Sistemi ujor

- Ujëra tokësore (km²);
- Rrjet ujitjeje i përmirësuar (km).

Sistemi infrastrukturor

- Sip. rrugë kombëtare;
- Sip. rrugë interurbane;
- Sip. rrugë urbane parësore;
- Hekurudha;
- Porte;
- Aeroporte;
- Gazdote;
- Elektrodote;
- Ujësjellës-Kanalizime.

Sistemi natyror

- Sip. e përgjithshme (km²);
- Sip. pyjore (km²);
- Sip. kullota (km²);
- Sip. të gjelbra (km²);
- Zona të mbrojtura sipas legjislacionit të posaçëm (km²).

TREGUESIT E SISTEMIT	2017	2032	PËRSHKRIMI
<p>Sipërfaqe e përgjithshme (km²)</p> <p>Sipërfaqja e përgjithshme është, sipërfaqja totale e rajonit, përfshirë sipërfaqet ujore të prapatokës</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	x km ²		
<p>Sipërfaqe toke (km²)</p> <p>Sipërfaqe toke është sipërfaqja totale e rajonit, me përjashtim të sipërfaqeve ujore të prapatokës, ujërave territoriale dhe zonave ekonomike ekskluzive</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	x km ²		<p>Sipërfaqja totale e tokës nuk përfshin trupat ujorë të prapatokës siç janë lumenjtë kryesorë dhe lumenjtë. Ndryshimet nga viti në vit mund të jenë rezultat i përditësimit apo rishikimit të të dhënave më shumë se sa ndryshimeve.</p>
<p>Dendësia e popullsisë (p/ km²)</p> <p>Dëndësia e popullsisë është numri i popullsisë në mes të vitit pjestuar me sipërfaqe toke në km²</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	x p/km ²	st. x p/km ²	

TREGUESIT E SISTEMIT	2017	2032	PËRSHKRIMI
<p>Popullsia (2011-31)</p> <p>Popullsia totale bazohet tek përcaktimi <i>de facto</i> i popullsisë, që numëron të tërë banorët pa marrë parasysh gjendjen ligjore ose shtetësinë</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	<p>instat x p</p>	<p>st. xp</p>	
<p>Kritja e popullsisë(%)</p> <p>Kritja vjetore e popullsisë është shkalla eksponenciale e rritjes së popullsisë së mesit të vitit, nga viti t-1 në vitin t, e shprehur në %.</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>		<p>st. x%</p>	<p>Shkalla e rritjes së popullsisë totale llogaritet duke supozuar se shkalla e rritjes është e pandryshueshme midis dy momenteve në kohë. Shkalla e rritjes është përlllogaritur duke përdorur formulën e rritjes eksponenciale: $r = \ln(pn/p0)/n$, ku r është shkalla e rritjes eksponenciale, $\ln()$ është logaritmi natyror, pn është popullsia në fund të periudhës, p0 është popullsia në fillim të periudhës dhe n është numri i viteve ndërmjet periudhave.</p>
<p>URBAN</p>	<p>x%</p> <p>Tot: x km²</p>	<p>x%</p> <p>Tot: x km²</p>	
<p>Popullsia urbane (%)</p> <p>Popullsia urbane i referohet banorëve të zonave urbane sipas përcaktimeve të zyrave kombëtare të statistikave.</p> <p><i>Tregues i bankës botërore UNECE</i></p>	<p>x%</p>	<p>st. x%</p>	<p>Përkufizimi i rekomanduar bazohet në konceptin e "lokalitetit". Një lokalitet është përcaktuar si një grupim i caktuar i popullsisë, që është zona e përcaktuar nga popullsia që jeton në lagje ose ndërtesa të afërta, ku ndërtesa të afërta janë ndërtesa që : a) formojnë një zonë të ndërtuar të vazhdueshme me formim të qartë të rrjetit rrugor; b) edhe pse jo pjesë e një zone të tillë, ato përbëjnë një grup ndërtesash të cilat njihen me një emërtim unik; c) edhe pse nuk përbushin kushtet e mësipërme, përbëjnë një grup ndërtesash me largësi më të vogël se 200 m.</p>

TREGUESIT E SISTEMIT	2017	2032	PËRSHKRIMI
<p>Lidhje me shërbimet (% banesa)</p> <p>Përqindje banesash të cilat brenda njësisë së banueshme kanë të lidhur: a) ujë të pijshëm; b) rrjetin e ujërave të zeza; c) elektricitet; d) telefoni.</p> <p><i>Tregues UNHabitat</i></p>	x%	st. x%	<p><i>Shtim i banesave sociale</i></p> <p>Zhvillim i politikave të reja për densifikimin dhe konsolidimin e qytetit ekzistues në menyrë që të gjithë banorët e zonave të shërbehen me infrastrukturën parësore (kanalizime, ujësjellës, etj.)</p>
<p>Banesa në zona të rrezikuara (%)</p> <p>Proporcion i njësive të banimit të ndërtuara në zona të rrezikuara (për 100,000 njësi banimi). Edhe pse disa banesa mund të jenë ndërtuar me materiale të klasifikuara si rezistues, banorët mund të mos gëzojnë sigurinë e duhur nëse gjenden në zona të rrezikshme.</p> <p><i>Tregues UNHabitat</i></p>	<p>x%</p> <p>nga x njësi</p>	<p>x%</p> <p>nga x njësi</p>	<p><i>Shtimi i pasurive hidrogeologjike</i></p> <p>Dhënia e hapësirës për ujin dhe sedimentet në zonat e kontrolluara që përmblyten është vendimtare në rast përmblytjesh. Ish-zonat me rrezik përmblytjeje duhet të riorganizohen, për të ndaluar sa më shumë të jetë e mundur, duke kombinuar të lashtat rezistente ndaj ujit dhe infrastrukturën për zbavitje (p.sh. rrugët). Rrjeti ekzistues i ujit duhet të integrohet në strategji për të funksionuar si <i>bypass</i> (anashkalim) lumor në rast përmblytjeje.</p>
NATYRË	<p>x%</p> <p><i>Tot:</i> x km²</p>	<p>x%</p> <p><i>Tot:</i> x km²</p>	<p>st. x km²</p> <p>e tarracave kodrinore i rikthehen prodhimin bujqësor</p>
<p>Sipërfaqe pyjore (%)</p> <p>Zonat e pyjeve janë toka me drurë natyrorë ose të mbjellë, prodhues ose jo, dhe përjashtojnë pemët në sistemin e prodhimit të bujqësor dhe pemët në parqet urbane dhe kopshte.</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	<p>x %</p> <p>x km²</p>	<p>x %</p> <p>x km²</p>	<p><i>Stimulimi i prodhimit të energjisë alternative (të qëndrueshme)</i></p> <p>Në bashkinë e Tropojës, me qëllim për të prezantuar mënyrat alternative dhe më të qëndrueshme të prodhimit të energjisë, edhe për atë që ka të bëjë me sektorin e bujqësisë, dhe duke pasur parasysh sasinë e madhe të tokës jo të përshtatshme për kultivim, një veprim kryesor është përhapja e prodhimit të biomasës.</p>

TREGUESIT E SISTEMIT	2017	2032	PËRSHKRIMI
<p>Zona të mbrojtura (%)</p> <p>Territore të gjëra e relativisht të izoluara dhe të pabanuara, ku hyhet me vështirësi ose rajone që janë ende pak të populluara dhe që mund të jenë nën presion të vazhdueshëm për t'u populluar dhe përdorur më gjerësisht dhe kthimi i tyre për përdorim intensiv është i paqartë ose i papërshtatshëm, shpallen zona të mbrojtura të burimeve të menaxhuara. Hyrja e kufizuar në to nënkupton që këto zona normalisht do të kërkojnë kontroll, i cili do të varet nga presionet për të hyrë dhe përdorur zonën.</p> <p><i>Ligi nr. 8906, datë 06.06.2002 "Për zonat e mbrojtura"</i></p>	<p>x%</p> <p>x km²</p>	<p>x%</p> <p>x km²</p>	<p><i>Zhvillimi i politikave të ruajtjes</i></p> <p>Një strategji themelore për të ruajtur dhe për të përmirësuar zonat me interes të lartë natyror është veprimi nëpërmjet krijimit të politikave për mbrojtjen e këtyre zonave me ligj dhe, pasi është arritur kjo, bërja e tyre të arritshme. Brenda bashkisë së Tropojës ka një sërë zonash kyçe që duhet të mbrohen duke pasur parasysh pasurinë e mjedisit të tyre natyror. Pajisja e këtyre zonave me plane menaxhimi është thelbësore.</p>
<p>BUJQËSI</p>	<p>x%</p> <p>Tot: x km²</p>	<p>x%</p> <p>Tot: x km²</p>	<p>st. x km² transformohet në urban/industrial</p>
<p>Tokë bujqësore (%)</p> <p>Tokë bujqësore i referohet pjesës së tokës e cila është e lërueshme, nën të mbjella të përhershme dhe nën kullotë të përhershme. Tokë nën të mbjella të përhershme është toka e kultivuar me kultura që zënë tokën për periudha të gjata dhe që nuk kanë nevojë të rimbillen pas çdo të vjele si kakaoja, kafeja dhe goma. Kjo kategori përmbledh toka me shkurre të lulëzuara, pemë frutore, pemë arrë dhe vreshta por nuk përfshin tokat me pemë për dru. Kullotë e përhershme është toka e përdorur për vjet ose më shumë për foragjere, përfshirë bimësinë natyrore dhe të kultivuar.</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	<p>x%</p> <p>x km²</p>	<p>x%</p> <p>x km²</p>	<p><i>Rehabilitimi i sistemit bujqësor</i></p> <p>Një strategji për bujqësinë konsiston në promovimin e ripërdorimit të tarracave të kodrave nëpërmjet kultivimit të kulturave me cilësi të lartë, të tilla si ullinj, vreshta dhe pemishte, në njësi toke me madhësi mesatare, me zgjatim minimal 10 ha. Kjo ka dobi të dyfishtë në krijimin e një ekonomie të vlefshme dhe produktive, duke mbrojtur, rivendosur dhe duke e bërë produktive një pjesë të madhe të peizazhit kodrinor. Të dy, si kooperativa dhe privatët janë të inkurajuar për të marrë me qira tokat shtetërore të tarracuara me kontrata afatgjata koncesionare (minimumi 30 vjet).</p>
<p>Tokë e lërueshme (%)</p> <p>Toka e lërueshme përmbledh tokat e përcaktuara nga FAO si toka të mbjella me kultura të përkohshme (zonat me dy të mbjella konsiderohen një herë) livadhe të përkohshëm, <i>kitchen garden</i>, dhe toka përkohësisht ugar. Toka e braktisur si rezultat ndryshimit të kultivimit nuk përfshihet.</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	<p>x %</p> <p>st. x km²</p>	<p>x %</p> <p>st. x km²</p>	<p><i>Rehabilitimi i sistemit bujqësor</i></p> <p>Një strategji për bujqësinë konsiston në promovimin e ripërdorimit të tarracave të kodrave nëpërmjet kultivimit të kulturave me cilësi të lartë, të tilla si ullinj, vreshta dhe pemishte, në njësi toke me madhësi mesatare, me zgjatim minimal 10 ha. Kjo ka dobi të dyfishtë në krijimin të një ekonomie të vlefshme dhe produktive, duke mbrojtur, rivendosur dhe duke e bërë produktive një pjesë të madhe të peizazhit kodrinor. Të dy, si kooperativa dhe privatët janë të inkurajuar për të marrë me qira tokat shtetërore të tarracuara me kontrata afatgjata koncesionare (minimumi 30 vjet).</p>

TREGUESIT E SISTEMIT	2017	2032	PËRSHKRIMI
UJË			
<p>Rrjet ujitjeje i përmirësuar (km)</p> <p>Kanale kullimi të përmirësuar (Shtrirja totale e rrjetit km)</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	st. x km	st. x km	<p>Rezervuare, kanale vaditjeje, sisteme rregulluese përkatëse, kanale kullimi, pompa, janë të tëra subjekt i një gjëndjeje të përgjithshme braktisjeje. Rehabilitimi i sistemit është thelbësor për të siguruar burime vaditjeje dhe kullimi, të përshtatshëm për sektorin e bujqësisë. Rehabilitimi i përgjithshëm i sistemit të vaditjes është thelbësor për të përmbushur kërkesën në rritje për ujitje, shkak i rritjes së parashikuar të temperaturës dhe rënies së nivelit të reshjeve. (Komunikimi i tretë kombëtar i Shqipërisë në UNFCCC, 2016).</p>
INFRASTRUKTURË			
<p>Burim i përmirësuar i ujit(% p)</p> <p>Burim i përmirësuar i ujit i referohet % së popullsisë që përdor një burim të përmirësuar uji të pijshëm. Ky i fundit përfshin ujin e tubëzuar (lidhja e banesave me rrjetin e ujësjellësit) dhe burime të tjera të përmirësuara të ujit të pijshëm.</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	instat x %	st. x %	<p><i>Përmirësimi i sistemit ekzistues të centralizuar të furnizimit me ujë të pijshëm</i></p> <p>Strategjia parashikon përmirësimin e tubacioneve kryesore të rrjetit ekzistues, shpesh me madhësi nën standard dhe të prekur nga dëmtimet, duke shkaktuar rrjedhje të ujit të pijshëm si dhe depërtim të ujërave të zeza në sistem. Për të zgjeruar sistemin ekzistues të centralizuar, strategjia parashikon gjithashtu zgjerimin e rrjetit të tubacionit të ujit të pijshëm në familje atje ku ende sot mungon lidhja me rrjetin e ujit të pijshëm.</p>
<p>Shërbime higjienike të përmirësuara (% p)</p> <p>Përmirësimi i shërbimeve higjienike i referohet % së popullsisë që përdorin shërbimet e përmirësuara higjienike. Shërbimet higjienike të përmirësuara duhet të garantojnë ndarjen higjienike të mbetjeve njerëzore nga kontakti. Përfshijnë shkarkimet (në rrjetin e ujërave të zeza, gropat septike).</p> <p><i>Tregues i bankës botërore</i></p>	instat x%	st. x%	<p><i>Krijimi i një sistemi funksional të ujërave të zeza për gjithë territorin e bashkisë</i></p> <p>Strategjia parashikon përmirësimin e rrjeteve kryesore të kanalizimeve me tubacione, që sot shqetësohet nga problemet e rrjedhjes dhe ndonjëherë, sidomos gjatë shirave të dendur, nga dalja e ujërave të zeza nga shtrati. Përmirësimi i sistemit ekzistues të ujërave të zeza nënkupton gjithashtu zgjerimin e rrjeteve të tubacioneve të kanalizimeve sidomos në ato zona të banuara dendur, në afërsi të sistemit ekzistues.</p>

TREGUESIT E SISTEMIT	2017	2032	PËRSHKRIMI
<p>Mbledhje e rregullt e mbetjeve (%)</p> <p>Përcaktohet si proporcion i banorëve të cilët përfitojnë nga mbledhja javore e mbetjeve. Mbledhja e papërshtatshme dhe hedhja e pa menaxhuar paraqet një sërë problemesh për shëndetin njerëzor dhe prodhimtarinë urbane. Mbetjet e pambledhura degradojnë mjedisin urban. Mbledhja e rregullt e mbetjeve është një tregues i qartë i efektshmërisë së administratës bashkiake</p> <p><i>Tregues UNHabitat</i></p>	x%	st. x%	<p><i>Krijimi i një sistemi funksional të grumbullimit dhe largimit të mbeturinave për tërë territorin e bashkisë</i></p> <p>Strategjia bazohet në dy veprime kryesore, si përmirësimin dhe dezinfektimin e vendgroposjes ekzistuese në Bajram Curri dhe zgjerimin e saj, për të plotësuar nevojat e ardhshme të të gjithë rajonit, dhe mbylljen dhe dezinfektimin e të gjitha vendgroposjeve rurale të pranishme në territorin e bashkisë (shih hartën përkatëse), dhe riciklimin e grumbullit të mbeturinave në të gjithë territorin e Bashkisë Tropojë.</p>
<p>Rrugë, rrjeti total (km)</p> <p>Rrjeti total rrugor përfshin, rrugët automobilistike të shpejta, autostradat, rrugët kryesore ose kombëtare, rrugët dytësore ose rajonale dhe të tëra rrugët e tjera. Rrugë automobilistike të shpejta janë rrugët e projektuara dhe të ndërtuara për trafik të motorizuar që ndajnë trafikun që rrjedh në drejtime të kundërta.</p> <p><i>Tregues i World Development</i></p>	st. x km	st. x km	<p><i>Përmirësimi i kushteve rrugore dhe të transportit</i></p> <p>Kjo strategji synon jo vetëm në përmirësimin e efikasitetit dhe sigurisë së transportit rrugor, me një përmirësim të përgjithshëm të infrastrukturës rrugore në zonat e ndjeshme (me semaforët, trotualet, vijat e bardha), por gjithashtu, dhe në radhë të parë, e njeh rrugën si një hapësirë përkatëse publike të territorit të bashkisë - sidomos kur rruga e ka vërtetuar se është bërë boshti kryesor për zhvillimin urban.</p>
<p>Rrugë, të asfaltuara (% rrugë)</p> <p>Rrugët e asfaltuara janë ato që kanë në sipërfaqe gurë të thyer dhe hidrokarbon ose agjentë të bitumizuar, me beton ose kalldrëm, si përqindje e rrugëve të të gjithë vendit, të matura në gjatësi.</p> <p><i>Tregues i World Development</i></p>	x x%	st. x%	<p><i>Përmirësimi i kushteve rrugore dhe të transportit</i></p> <p>Kjo strategji synon jo vetëm në përmirësimin e efikasitetit dhe sigurisë së transportit rrugor, me një përmirësim të përgjithshëm të infrastrukturës rrugore në zonat e ndjeshme (me semaforët, trotualet, vijat e bardha), por gjithashtu, dhe në radhë të parë, e njeh rrugën si një hapësirë përkatëse publike të territorit të bashkisë - sidomos kur rruga e ka vërtetuar se është bërë boshti kryesor për zhvillimin urban.</p>

14.4 Faktorët që mund të shkaktojnë rishikimin pjesor të PPV

Ndryshime të pjesshme, si rezultat i monitorimit periodik të zbatimit

Plani mund t'i nënshtrohet rishikimit dhe ndryshimeve si rezultat i veprimtarisë së monitorimit të zbatimit të përshkruar më lart. Kur rezultatet e këtij aktiviteti të tregojnë se zbatimi i PPV nuk i është referuar treguesve të pritur të monitorimit, të përfshirë në raportet e planit, plani mund të ketë nevojë për rishikim të pjesshëm në një ose më shumë prej përbërësve të tij thelbësorë (planin e veprimeve, atë të përdorimit të tokës dhe rregulloret), në mënyrë që t'u përmbahen më mirë qëllimeve dhe direktivave të pritshme të PPV. Ndryshime të pjesshme të planit mund të miratohen vetëm nga Këshilli Bashkiak, ose në raste të veçanta, kur ndryshimet e propozuara mund të ndikojnë në zonat me rëndësi kombëtare, pas miratimit nga Këshilli Bashkiak, të njëjtat ndryshime duhet të dërgohen për miratim në Këshillin Kombëtar të Territorit.

Ndryshime të pjesshme, si rezultat i ndryshimeve të shpejta në kushtet ekonomike, sociale, demografike dhe mjedisore

Në rastet e ndryshimeve të shpejta të kushteve ekonomike, sociale apo demografike, Bashkia mund të kërkojë një rishikim të pjesshëm të PPV, në mënyrë që t'u përgjigjet dhe të përballet me këto ndryshime / sfida. Ndryshimet e pjesshme të PPV mund të jenë të lidhura me një krizë ekonomike, ose të lindjes së një mundësie të papritur ekonomike, me zhvillimin e një situatë të re demografike, ose me shfaqjen e kërcënimeve mjedisore që prekin disa komunitete lokale. Ndryshimet mund të jenë rezultat i krizave të ndryshme ose të fatkeqësive në të gjithë sektorët e lartpërmendur. Ndryshime të pjesshme të planit mund të miratohen vetëm nga Këshilli Bashkiak, ose në raste të veçanta, kur ndryshimet e propozuara mund të ndikojnë në zonat me rëndësi kombëtare, pas miratimit nga këshilli bashkiak, të njëjtat ndryshime duhet të dërgohen për miratim në Këshillin Kombëtar të Territorit.

Ndryshime të pjesshme, si rezultat i vendimit të qeverisë qendrore

Plani i përgjithshëm vendor mund të jetë subjekt i një rishikim të pjesshëm, si rezultat i ndryshimeve në politika, strategji dhe plane, në nivel qendror. Edhe pse Plani Kombëtar i Shqipërisë dhe Plani i Integruar Ndërsektorial i Zonës Ekonomike Tiranë - Durrës kanë qenë zhvilluar kohët e fundit, projekte të mëdha nga qeveria qendrore ende mund të kërkojnë rishikimin e pjesshëm të PPV, në mënyrë që të përshtaten me kushtet e reja. Ndryshime të pjesshme të planit mund të miratohen nga Këshilli i Qytetit.

Ndryshimet e pjesshme si rezultat i planeve sektoriale lokale

Ndryshimet e pjesshme të PPV mund të rrjedhin nga rezultatet e zhvillimit të planeve sektoriale për territorin bashkiak/rajonat. Planet specifike/sektoriale mund të tregojnë nevojën për të vazhduar me një rishikim të pjesshëm të PPV, në lidhje me aspekte të veçanta, në qendër të planit të zhvilluar sektorial.

Në këtë kontekst, planet sektoriale mund të hartohen si rekomandim dhe përcaktim i drejtpërdrejtë i PPV ose mund të vijnë si rezultat i nevojave apo ndryshimeve të situatës vendore. Bazuar në VKM nr. 671, datë 29.07.2015, “Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit”, neni 72, përcakton se “përmbajtja e dokumentit të PVS, nisma për hartimin e PVS; hartimi i PVS, bashkërendimi i PVS, këshillimi dhe takimi publik në kuadër të PVS, botimi në regjistër i PVS, miratimi, hyrja në fuqi e PVS kryhen duke ndjekur si bazë procedurat e përcaktuara për PPV dhe PKS”. Më pas, ndryshimet si rrjedhojë e tyre në PPV miratohen sërish në Këshill Bashkiak. Të gjitha ndryshimet reflektohen në Regjistrin e Integruar të Territorit.

Faktorë të tjerë mund të çojnë në rishikimin e pjesshëm të Planit të Përgjithshëm Vendor. Të gjitha ndryshimet në PPV-në e miratuar duhet të miratohen përsëri nga Këshilli Bashkiak.

DRAFT

DRAFT

DRAFT

DRAFT

15.1 Plani i Investimeve Kapitale

Plani i Investimeve Kapitale (PIK) është një pjesë përbërëse e Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV). PIK përshkruan buxhetin vjetor bashkiak, burimet e financimit të buxhetit bashkiak, planifikimin e ardhshëm të projekteve të mundshme dhe kapacitetin njerëzor dhe financiar të nevojshëm për zbatimin e këtyre projekteve.

PIK është i nevojshëm për bashkitë në mënyrë që ato të jenë në gjendje të bëjnë një planifikim të detajuar dhe buxhet për vitet që do të vijin dhe për zbatimin e PPV-së. Është e nevojshme të planifikohet dhe të punësohet staf i nevojshëm që do të punoj me këtë plan, njerëz të aftë që mund të monitorojnë dhe zbatojnë projektet e përshkruar në PPV, me të rinj ose të marrë nga stafi ekzistues brenda bashkisë. PIK duhet të rregullohet çdo vit, pasi prioritetet mund të ndryshojnë, stafi mund të luhatet, mund të ketë një atmosferë politike të ndryshuar për shkak të zgjedhjeve, ndryshime në ligj dhe politika dhe parametra financiarë, si normat e interesit dhe inflacioni, mund të ndryshojnë. Në këtë plan kostot nuk marrin parasysh huadhënien e kapitalit, inflacionin, etj.

Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) 2016-2030 për Tropojën ka identifikuar strategji zhvillimi, veprime dhe projekte pilot. Strategjitë ndiqen nga projekte, të cilët duhet të zbatohen gjatë viteve 2016-2030. Për periudhën e shkurtër, projektet pilot janë shënuar dhe janë zhvilluar për t'u zbatuar midis 2016-2020. Përveç projekteve pilot, të cilët janë vendosur si një investim minimal "i nevojshëm" që bashkia të ofrojë modalitete bazike për banorët e saj.

15.2 Buxheti i bashkisë

DRAFT

DRAFT

DRAFT

16.1 Nevoja për ndërtimin e kapacitetit institucional

(referuar Strategjisë Kombëtare Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2014-2020)

Në kuadër të reformës së decentralizimit, përgjegjësitë e qeverive vendore janë bërë gjithnjë e më të rëndësishme dhe të shumëllojshme. Me gjithë përparimin e bërë gjatë dekadës së fundit, sigurimi me efikasitet dhe përgjegjshmëri i shërbimeve cilësore publike në nivel vendor po përballlet ende me sfida të konsiderueshme në aspektin e kapaciteteve të burimeve institucionale dhe njerëzore.

Statusi civil i zyrtarëve publikë vendorë mbetet ende i dobët, ndryshe nga statusi i zyrtarëve publikë në nivel qendror. Ndryshimi i pushtetit politik pas çdo procesi zgjedhor vendor ka si pasojë ndërrimin në nivel të konsiderueshëm të stafit, duke e bërë kështu të vështirë ngritjen e kapaciteteve në planin afatgjatë. Ligji i ri për Shërbimin Civil, i miratuar nga Parlamenti në vitin 2013, e shtrin fushën e tij të zbatimit edhe tek administrata vendore. Kapacitetet e burimeve njerëzore janë përmirësuar gjatë viteve të fundit, por mbeten ende problematike. Ka mungesë të statistikave të besueshme mbi personelin e punësuar nga njësitë e qeverisjes vendore. Kapacitetet e njërive të menaxhimit të burimeve njerëzore janë të dobëta. Roli udhëheqës dhe bashkërendues i Departamentit të Administratës Publike (DAP) në lidhje me administratën vendore ka qenë i dobët, për shkak të numrit të madh të NJQV, të cilat e bëjnë të vështirë në praktikë veprimtarinë e stafit të kufizuar të DAP të hyjë në kontakt, të udhëzojë dhe monitorojë çdo NJQV.

Disa vlerësime konfirmojnë një mungesë serioze të kapaciteteve institucionale në njësitë e qeverisjes vendore. Stafi më i kualifikuar është i përqendruar kryesisht në nivel qendror, ndërsa zonat e largëta janë shumë të dobëta. Kapaciteti i kufizuar për të hartuar dhe zbatuar strategji të integruara të zhvillimit vendor dhe planeve të zhvillimit territorial, për hartimin e programit buxhetor afatmesëm vendor, aftësia për të trajtuar kompleksitetin rregullator dhe qëndrueshmërinë e strukturave të trajnimit kanë qenë disa nga sfidat kryesore për funksionimin e administratës së qeverisjes vendore. Kapacitetet e duhura për fusha të ndryshme si menaxhimi i financave publike, statistikat, qeverisja e territorit, prona, mjedisi, etj., janë të pamjaftueshme ose mungojnë krejtësisht në njësitë e vogla vendore. Në vitin 2006 ITAP ngriti një njësi për koordinimin e trajnimit për zyrtarët e qeverisë vendore. ITAP ka realizuar disa trajnime për njësitë e qeverisjes vendore në aspekte të ndryshme të menaxhimit të burimeve njerëzore dhe për zbatimin e funksioneve përmes projekteve të financuara nga donatorë.

Sipas *Strategjisë Kombëtare Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2014-2020*, fuqizimi i administratës vendore është një objektivi kryesor në suksesin e një sërë reformave si ajo territoriale, ajo e decentralizimit të administratës publike në nivel vendor etj. Veçanërisht sfida e zbatimit të planeve të përgjithshëm vendorë parash-

tron nevojën për një administratë publike vendore jo-burokrate, profesionale dhe transparente, politikisht të paanshme, të aftë për t'iu përgjigjur pritshmërive të biznesit dhe komunitetit për shërbimet publike, të gatshme për t'iu përgjigjur sfidave të integritit evropian të vendit dhe thithjes së fondeve të BE-së, në respekt të plotë të standardeve. Ashtu siç është siguruar edhe nga politikat e shpallura të qeverisë qendrore, fokusi i reformës së administratës publike në nivel qeverisje vendore do të jetë:

- Krijimi i një shërbimi civil lokal, profesional dhe të qëndrueshëm;
- Përgatitja për një sistem konkurrues të pagave për NJQV-së;
- Rritja e kapaciteteve të NJQV-së duke zbatuar një sistem modern dhe specifik të trajnimit.

Strukturat e bashkive të reja po rishikohen në mënyrë që të përshtaten me ndryshimet e reja, për të siguruar koherencë të mirë mes politikave të hartuara dhe të zbatuara në nivel vendor. Përveç kësaj, po rishikohen funksionet mes njësisë të dekoncentruara dhe qeverisjes rajonale e vendore, në mënyrë që të eliminohen mbivendosjet dhe për të rritur përgjegjshmërinë.

Ligji për Shërbimin Civil i shtrirë edhe në njësitë e reja, nën asistencën intensive të Departamentit të Administratës Publike, dhe duke u mbështetur nga një program i gjerë ndihme teknike për zbatimin e tij, do të mundësojë ndryshime pozitive. Legjislacioni sekondar i Ligjit për Shërbimin Civil, në lidhje me dispozitat e veçanta për NJQV do të vlerësohet periodikisht në bazë të përvojës së fituar gjatë fazës së parë të zbatimit të tij në nivel lokal dhe për t'ia përshtatur në përputhje me rrethanat, me qëllim mundësimin e zbatimit të duhur të tij në nivelin lokal.

Në çdo NJQV të re do të krijohet Baza e të dhënave për Menaxhimin e Burimeve Njerëzore, si pjesë e Sistemit të Informacionit të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore (SIMBNJ). SIMBNJ do të lidhet me Sistemin Informativ Financiar të Qeverisë (The-sarin) në kuadër të ndërveprimit të bazave të të dhënave të qeverisë, duke siguruar një menaxhim më efektiv të sistemit të financave publike në fushën e pagave në nivel vendor.

Krijimi i bashkive të reja të një madhësie të caktuar do të ofroj parakushtet financiare për të zbatuar një sistem konkurrues të pagave, në gjendje për të tërhequr dhe mbajtur stafin profesional në bashkitë e reja. Do të shqyrtohet mundësia për rritjen e autonomisë së këshillave të zgjedhura për të përcaktuar shtesat e pagave për pozicion, duke zëvendësuar kriteret statike të kufijve të sipërm/poshtëm dhe të numrit të popullsisë me treguesit e performancës dinamike¹. Do të përgatitet dhe zbatohet plotësisht legjislacioni i shërbimit civil në lidhje me vlerësimin e punës dhe klasifikimin e vendeve të punës e sistemin e pagave në qeverisjen lokale, në përputhje me Ligjin e Shërbimit Civil.

Kapacitetet e njësive të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore (MBNJ) do të forcohen në mënyrë që të sigurohet një zbatim i drejtë i ligjit të ri për shërbimin civil, përfshirë rekrutimin dhe sistemin e vlerësimit të performancë. Do të realizohet përgatitja e manualeve dhe Udhëzimeve për vlerësimin e punës dhe sistemin e klasifikimit, i dedikuar për përdorim të NJQV-së, si dhe trajnimi i veçantë i zyrtarëve të përfshirë në sistemin e vlerësimit të punës dhe të klasifikimit të punës. Ndryshimet në legjislacionin sekondar do të synojnë sigurimin e përfshirjes së klasifikimit përfundimtar të pozicioneve, si pjesë e procesit të miratimit të organizimit dhe strukturës së administratës nën kompetencë të kryetarit të bashkisë.

Performanca e kërkuar dhe kapaciteti i duhur i administratës vendore do të arrihen përmes promovimit të të mësuarit të vazhdueshëm dhe trajnimeve afatshkurtra dhe afatgjata. Në bazë të vlerësimit të nevojave do të zhvillohet një strategji e re Kombëtare Afatmesme për Trajnimin e NJQV-së për mbështetjen e NJQV-ve të reja. Qeveria do të hyjë në dialog me partnerët e zhvillimit për të mbështetur financimin e zbatimit të Strategjisë Kombëtare Afatmesme për Trajnimin e NJQV-së. Do të synohet krijimi i një sistemi profesional dhe transparent trajnimi që do të sigurojë prioritizimin dhe integrimin e nevojave për trajnim të NJQV-së në programin e SHAP dhe kalendarin vjetor, përfshirë futjen e kalendarëve vjetorë të trajnimit të dedikuar për NJQV.

Ofrimi i trajnimit të detyrueshëm për gjithë punonjësit e rinj apo për të gjithë stafin e përzgjedhur rishtas në përputhje me procedurat e reja nga SHAP, do të kthehet në një sistem detyrues që do të monitorohet gjithashtu nga Komisionerët e Komisionit të Shërbimit Civil. Rëndësi e veçantë do t'i kushtohet zhvillimit dhe ofrimit të një fushate trajnimi me qëllim mbështetjen e performancës së funksioneve të reja të transferuara në NJQV. Gjithashtu, në kuadër të procesit të ardhshëm të integritit evropian, do t'i kushtohet një vëmendje e veçantë ngritjes së kapaciteteve të stafeve të NJQV-së, në drejtim të kuptimit të politikave lokale që ndërlidhen me procesin e integritit dhe thithjes së fondeve të BE-së si dhe rritjes së aksesit në programet e ndryshme të ofruara nga instrumentet e ndryshëm të financimit si IPA, si bashkëpunimi ndërkuftar etj. dhe programet e tjera komunitare.

Mbi nevojën për përmirësimin dhe rritjen e kapaciteteve institucionale të Bashkisë Tropojë

Reforma territoriale e ka vendosur Bashkinë e Tropojës në një status krejt të ndryshëm përsa i takon hapësirës gjeografike - administrative në juridiksion e si rrjedhojë problematikave dhe kompleksitetit të tyre. Vetëm fakti që bashkia e tropojës ka tashmë në përgjegjësinë e vet edhe hapësira jo urbane, zona rurale dhe toka me përdorime bujqësore, është një sfidë e konsiderueshme për punën e përditshme të këtij institucioni.

Si rrjedhojë, këto ndryshime të mëdha dhe nevojat tepër të ndryshme të qytetarëve dhe të territorit në zhvillim, kërkojnë ngritjen e kapaciteteve institucionale në të tjera nivele, për të përballuar me sukses realizimin e këtij Plani të Përgjithshëm Vendor.

Mbështetur në Vendimin nr. 56, datë 02.06.2016, “Për ndryshimin e Strukturës dhe Rregullore së Bashkisë Tropojë” që i referohet VKB nr. 314, datë 18.12.2015, “Për miratimin e ndryshimit të VKB nr. 281, datë 09.09.2015, “Për miratimin e numrit të punonjësve të Bashkisë Tropojës, institucioneve në varësi dhe të Njësi Administrative”, struktura organizative e bashkisë Tropojë përbëhet nga 316 punonjës, grupimi i të cilëve sipas hierarkisë institucionale tregohet në dokumentin e cituar më sipër.

Gjatë procesit të punës për hartimin e Plani të Përgjithshëm Vendor, analiza e kujdesshme e kryer mbi aspektet institucionale të Bashkisë Tropojë nxorri në pah një sërë çështjesh kryesisht të lidhura me mangësi. Për këtë një sërë sugjerimesh dhe rekomandimesh janë hartuar dhe renditur në vijim. Këto rekomandime prekin si zbatimin e planit vendor, ashtu dhe ngritjen/përmirësimin e kapaciteteve institucionale të domosdoshme për hartimin e *Planeve Sektoriale*, *Planeve të Detajuar Vendore* apo dhe *Masterplaneve*. Më hollësisht, analiza mbi gjendjen institucionale të bashkisë së Tropojës arriti të dallojë si përparësi të rëndësishme:

"
"

- Pozicionin e favorshëm strategjik si faktor lehtësues për të përfituar fonde (ipa, cbc).
- Përvojën institucionale në bashkëpunime me financime të huaja;
- Konfirmimin si qendër historike në nivel kombëtar e rajonal;
- Traditën e mirë të bashkëpunimit me aktorë të ndryshëm;
- Afirmimin si qendër rrit ofrimin e shërbimeve;
- Kapacitetet njerëzore të përfaqësuara nga tradita e qytetit;
- Praninë aktive të Shoqërisë civile.

Ndërsa mes kufizimeve, ato me ndikim më të ndjeshëm janë:

- Mangësitë në shërbime në pjesët e reja të territorit bashkiak, i cili është disa herë më i madh nga ai që bashkia e vjetër e Tropojës administronte para reformës;
- Mungesa e kapaciteteve të specializuara dhe ekspertizës në zonat rurale;

- Mungesa e përvojës institucionale në trajtimin e çështjeve të zhvillimit rural, bujqësor;
- Mungesat në të dhënat dhe informacionin mbi territorin e ri;
- Shkalla e ndërgjegjësimit ndaj detyrimeve publike veçanërisht në zonat rurale;
- Mungesat e njësisve administrative në bazë materiale të domosdoshme për performancë efikase si PC, Printer, Software, etj.;
- Mungesa e kapaciteteve të plota të specializuara në hartimin e planeve të menaxhimit, planeve të detajuara vendore.

Bazuar mbi gjendjen që paraqitet aktualisht, gjykohet se problemet më të hasura dhe që kërkojnë zgjidhje nëpërmjet rritjes së kapaciteteve institucionale dhe përmirësimit të shërbimeve ndaj publikut janë:

- Pabarazia në ofrimin e shërbimeve (menaxhim i dobët larg qendrës);
- Vështirësitë në ngritjen e kapaciteteve lokale në zonat periferike;
- Vështirësitë në menaxhim (zhvillim i ngadaltë);
- Pabarazi në zhvillimin rajonal krahasuar me vendet fqinje.

Së fundmi, duke iu referuar ndryshimeve të fundit në kuadrin ligjor të funksionimit të pushtetit vendor, por edhe të një sërë risive në ofrimin e shërbimeve etj. në përballjen e bashkisë së Tropojës me çështjet e territorit, mund të renditen si mundësi:

- Menaxhimi i integruar i territorit;
- Efikasiteti që sjell mbështetja në Planin e Përgjithshëm Vendor sidomos në lidhje me dallimin e prioriteteve;
- Dixhitalizimi i disa shërbimeve dhe ofrimi në mënyrë elektronike (*online*);
- Qendrat e ofrimit të shërbimeve me një ndalesë.

Përfshirja e publikut në qeverisjen vendore / transparenca

Bashkia e Tropojës synon të rrisë transparencën ndaj publikut dhe të përmirësojë shërbimet duke modernizuar dhe dixhitalizuar një sërë shërbimesh të cilat lidhen me Bashkinë. Në këtë kontekst do të ofrohen shërbime elektronike për bizneset me anë të të cilave mund të kryhen veprimet për shlyerjen e detyrimeve. Po kështu, me të njëjtën logjikë më pas do të dixhitalizohet edhe shërbimi për qytetarin duke u bazuar në një portal të vetëm në të cilin mund të merret informacion si dhe të përftohen shërbime apo

kryhen veprime të ndryshme. Portali do të jetë i përdorshëm si nga “telefonat e lëvizshëm inteligjent” ashtu dhe në *website*.

Gjithashtu do të krijohen programe të cilat synojnë përfshirjen e qytetarit në hartimin e projekteve komunitare. Do të krijohen mundësi ku qytetarët të shprehin opinionin e tyre dhe dëshirën për hartimin e projekteve të cilat janë të nevojshme për zhvillimin e qëndrueshëm të Bashkisë.

Në planin afatgjatë, në vizionin e bashkisë, pas ngritjes së kapaciteteve, qendrat me një ndalesë do të luajnë dhe rolin e katalizatorit përsa i përket planifikimit dhe zhvillimit të territorit. Në bashkëpunim me përfaqësitë komunitare do të ngrihen kapacitetet që të arrijnë të zhvillojnë projekte dhe më pas të zbatojnë ato. Qendrat me një ndalesë gjithashtu do të konkurojnë me njëra-tjetrën për tërheqjen e financimeve nga Bashkia.

Bashkëpunimi Rajonal

E ndodhur në pozitë gjeografike tepër të favorshme, si në raport me rajonin e Mesdheut, Adriatikut, ashtu dhe me vendin, Bashkia e Tropojës do të duhet të synojë ngritjen e strukturave për bashkëpunimin ndërkuftar midis bashkisë Tropojë dhe bashkive të tjera të vendit si dhe atyre në brigjet përballë të Italisë por edhe më gjerë. Ky program është më tepër i karakterit të marrëdhënieve institucionale, por shërben edhe në ngritjen e kapaciteteve për hartimin e planeve të përbashkëta si dhe në aplikimin për projekte në thirrje (*INTERREG IPA II, ALBANIA, MONTENEGRO*).

16.2 Marrëveshjet e zbatimit, procedurat dhe stafi i strukturës së nevojshme për zbatimin

Në kuadër të zbatimit të PPV-së bashkia Tropojë duhet të hartojë një sërë marrëveshjesh bashkëpunimi me institucione të ndryshme qeveritare si dhe me partnerë të tjerë lokale apo edhe me komunitetet. Një sërë marrëveshjesh ndërlidhen me:

- Marrëveshje në fushën e zhvillimit ekonomik, turizmit dhe zhvillimit rural;
- Marrëveshje në fushën e mobilitetit urban;
- Marrëveshje në fushën e mjedisit;
- Marrëveshje me institucione akademike dhe profesionale për ngritjen e kapaciteteve vendore në fushën e planifikimit dhe menaxhimit të territorit;
- Marrëveshje me MZHU/AKPT për mbështetje në zbatimin e PPV-së;

- Marrëveshje në fushën e bashkëpunimit ndërkufitar / rajonal.

Gjithashtu, sugjerohet përcaktimi i një *PIU (Project Implementation Unit)* e cila mund të jetë me financim të bashkisë ose në marrëveshje me donatorë të ndryshëm për të koordinuar punën në zbatimin e planit gjatë vitit të parë të zbatimit. PIU gjithashtu do të shërbejë edhe në ngritjen e strukturave dhe kapaciteteve vendore për zbatimin e PPV-së.

Marrëveshjet e ngritura në kuadër të zbatimit të PPV-së mund të kenë si fokus disa çështje të ndryshme si:

- marrëveshje për zbatim projektesh të përbashkëta;
- marrëveshje për monitorimin e situatës ekzistuese dhe plotësimin e bazës së të dhënave;
- marrëveshje për hartimin e planeve sektoriale vendore;
- marrëveshje për menaxhimin e hapësirave publike;
- ndërgjegjësimin e publikut;
- ngritjen e kapaciteteve vendore;
- monitorim të situatës mjedisore.

Në këtë kontekst, janë identifikuar një sërë aktorësh të ndryshëm me të cilët bashkia Tropojë mund të lidhë marrëveshje të reja ose të zgjerojë ato ekzistuese përse i përket zbatimit të PPV-së:

- Grupi i konsulentëve (*Dogma+Latitude+Milan Ingegneria+Studio B&L*);
- Fakulteti i Arkitekturës dhe Urbanistikës, UPT;
- EU Delegation;
- UNESCO;
- PLGP/USAID;
- SIDA;
- ADA;
- Swiss Helvetica DLDP;
- Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit;
- Ministria e Zhvillimit Urban;

- Ministria e Ekonomisë;
- Ministria e Mjedisit;
- Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave;
- Ministria e Transportit;
- Ministria e Kulturës;
- Komuniteti Musliman;
- Komuniteti Katolik.

Gjithashtu, sugjerohet lidhja e marrëveshjeve edhe me shoqërinë civile dhe me shoqatat e ndryshme të cilat operojnë në Tropojë.

Bazuar mbi gjetjet e mësipërme, gjykohet se një sërë masash do të mund të kontribuojnë në rritjen e performancës së bashkisë Tropojë sidomos në çështjet e territorit, administrimit dhe zhvillimit të tij. Si më të rëndësishmet ndër të këto masa, renditen:

- Krijimi dhe formalizimi i bazës së informacionit;
- Gjatë hartimit të planit të përgjithshëm vendor të bashkisë Tropojë është krijuar një bazë e mirë informacioni, të cilën, bashkia duhet ta mirëmbajë, ta përdorë me efikasitet dhe ta plotësojë në mënyrë vazhdueshme;
- Të krijohet një zyrë e mirëfilltë e statistikave vendore që duhet të grumbullojë të dhëna statistikore bazuar në treguesit e propozuar në plan si dhe për nevoja të tjera lokale;
- Të plotëohet baza e informacionit dhe inventarizimit të pyjeve, kullotave, tokave bujqësore dhe elementeve të tjerë të klasifikueshëm që përfshihen në territorin e bashkisë Tropojë;
- Të kryhet inventarizimi dhe krijimi i një baze të mirë informacioni në lidhje me zhvillimin ekonomik;
- Të plotësohet baza materiale e vetë bashkisë si dhe e njësive administrative me pajisjet e domosdoshme për arritjen e këtij objekti si PC, Printer, software të nevojshëm si Autocad, GIS, etj.

Organizimi i trajnimeve të vazhduara dhe plotësuese të stafit të bashkisë në fushat më prioritare si më poshtë:

- Planifikim dhe Menaxhim Territori;

- Hartim politikash zhvillimi;
- Përdorimi i instrumentave të drejtimit të zhvillimit;
- Përdorim i GIS dhe Regjistrit të Territorit;
- Menaxhim Projektsh;
- Rregulla të përdorimit të tokës;
- Trajtim i çështjeve sociale (duke përfshirë aspekte të barazisë gjinore, grupeve të marginalizuara, emigracionit, moshës së tretë, konfliktit mbi pronën, etj.);
- Trajnime për trajtimin e rasteve të dhunës në familje;
- Trajnime për trajtimin e grave të dhunuara;
- Trajnime për këshillimin e të rinjve;
- Trajnime për strehimin social;
- Trajnime për trajtimin e grupeve të marginalizuara të popullsisë;
- Trajnime për këshillimin mbi konfliktet e pronës;
- Zhvillim Rural dhe Menaxhimin e pasurive natyrore;
- Menaxhim të pasurive ujore (lumenj, rezervuarë etj.)
- Turizëm dhe guida turistike;
- Menaxhim i rreziqeve natyrore;
- Transport (publik) dhe lëvizshmëri e butë.

Në kuadër të zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Tropojë është i domosdoshëm angazhimi i një sërë sektorësh/departamentesh në vënien me sukses në praktikë të tij, duke qënë se planifikimi është një proces i vazhdueshëm dhe jo vetëm një koncept urbanistik.

Në këtë kontekst përfshirja e drejtpërdrejtë dhe marrja e përgjegjësive institucionale gjykohet tepër thelbësore veçanërisht për sektorët që përballen me zinxhirin e zbatueshmërisë së PPV-së:

- *Drejtoria Ligjore me sektorët: Juridik, i Prokurimeve Publike, i Gjendjes Civile, i Pronave Publike dhe Menxhimit të Aseteve, të cilët mbështesin drejtorinë e planifikimit të territorit dhe zhvillimit urban duke ofruar konsulencën e nevojshme ligjore në zbatimin e planit si dhe në plotësimin e dokumenteve të rregullores*

së planit apo të vendimeve/udhëzimeve në funksion të zbatimit të PPV-së sipas rastit dhe nevojave lokale, të cilat mund të parashtrihen pas miratimit të planit. Gjithashtu, këto hallka duhet të mbajnë të përditësuar drejtorinë e planifikimit të territorit në lidhje me ndryshimet e mundshme ligjore të cilat mund të ndodhin pas miratimit të planit, në mënyrë që PPV të përditësohet rast pas rasti sipas nevojës. Prokurimet do të duhet të bëhen një mekanizëm lehtësues dhe garantues i suksesit të investimeve të mundshme si në hartimin e instrumenteve të përcaktuar nga PPV ashtu dhe në programet e projekteve pilot të ndarë sipas fazave. Asetet publike, veçanërisht menaxhimi i hapësirave publike dhe objekteve, marrin gjithashtu një rëndësi themelore në sugjerimet e PPV-së.

- *Drejtoria e Shërbimeve Sociale, me sektorët e Ndhmës Ekonomike dhe Invalitetit, Shërbimeve Sociale*, përgatit në mënyrë periodike raportin e monitorimit të situatës së ndihmës ekonomike. Është përgjegjëse për zbatimin e programeve për ndihmën ekonomike. Sektorët zbatojnë politikat përkatëse për strehimin dhe monitoron mbarëvajtjen në lidhje me strehimin social. Gjithashtu, në kuadër të zbatimit të planit, është i nevojshëm krijimi i një databaze hapësinore në lidhje me kërkesat për strehim si dhe përgjigjes ndaj tyre. Kjo drejtori është përgjegjëse për ndjekjen e zbatimit të projekteve në fushën e strehimit në bashkëpunim me drejtorinë e planifikimit të territorit. Ajo duhet të përgatisë në mënyrë periodike raportin e monitorimit të situatës së strehimit.
- *Drejtoria e Shërbimeve me sektorët e Shërbimeve, Projektive & Infrastrukturës, Ndjekjes së Investimeve & Ndërmarrjeve, Administrimin e Pyjeve dhe shërbime të tjera*, është drejtpërdrejt e lidhur me koordinimin e investimeve të parashikuar në planin e veprimit të Strategjisë Territoriale si dhe parashikimet për investime të planifikuara në PPV. Në kushte të caktuara mund të marrë nismën për hartimin e planeve sektoriale ose për plotësimin e rregulloreve përkatëse me nene shtesë në përgjigje të nevojave lokale. Koordinon dhe monitoron situatën mjedisore dhe menaxhon pyjet e ujërat. Harton plane menaxhimi për pyjet në kuadër të planifikimit sektorial vendor. Çdo vit përgatit raportin e monitorimit të PPV-së në lidhje me çështjet mjedisore dhe ofron rekomandimet përkatëse për përshtatjen me situata të reja. Është përgjegjëse për zbatimin e masave në mjedis, të parashikuara në PPV dhe për monitorimin e drejtpërdrejtë të rezultateve të tyre. Përgatit raportin përfundimtar të monitorimit në lidhje me ecurinë e investimeve si dhe jep rekomandime për ndryshimet përkatëse në PPV.
- *Drejtoria Planifikimit & Kontrollit të Zhvillimit të Territorit me sektorët e Arkivit teknik, Kadastrës-Hartografisë dhe Menaxhimit të Gjeoinformacionit, Kontrollit të Territorit, Mbrojtjes së Mjedisit dhe Legalizimit*, kontrollon

drejtpërdrejtë zbatimin e PPV-së për Bashkinë Tropojë. Shërben si koordinues edhe për sektorët e tjerë. Detajon PDV-në sipas rastit. Hallka më e rëndësishme në procesin e monitorimit të zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor. Koordinon dhe monitoron mbarëvajtjen e zbatimit të investimeve në fushën mjedisore dhe monitoron situatën mjedisore. Monitoron zbatimin e planit dhe në fund të çdo viti përgatit një raport vlerësimi ku ofron dhe rekomandimet përkatëse për PPV-në.

- *Drejtoria Ekonomike me sektorët e Financës dhe Buxhetit*, që është monitoruese e programit buxhetor dhe sigurohet që parashikimet e PPV-së të reflektohen në PBA. Monitoron situatën e buxhetit dhe çdo vit paraqet raportin për buxhetin ku ofrohen dhe rekomandimet përkatëse për zbatimin e planit. Monitoron të ardhurat të cilat gjenerohen nga bashkia dhe të ardhurat të cilat vijnë drejtpërdrejt nga parashikimet dhe zbatimi i PPV-së. Në fund ofron rekomandimet përkatëse dhe ndryshimet e nevojshme në PPV.
- *Drejtoria e Burimeve Njerëzore me sektorët e Personelit, Protokoll-Arkivës, Informacionit dhe Teknologjisë së Shërbimit dhe Shërbimeve Mbështetëse*, që mbështet drejtoritë e tjera në zbatimin e PPV-së duke ofruar asistencë në zhvillimin e prokurimeve si dhe me anë të shërbimeve të tjera mbështetëse sipas nevojës; mbështet sektorët e tjerë në zbatim të PPV-së duke ofruar ekspertizë teknike. Ndihmon në përgatitjen e termave të referencës për *software* të ndryshëm dhe në zbatimin e programit të qeverisjes elektronike. Çdo vit, harton një raport monitorimi mbi zyrën e integruar me një ndalesë.
- *Drejtoria e Politikave të Zhvillimit me sektorët e Politikave të Zhvillimit Ekonomik dhe Turizmit, Analizës-Statistikës & Planifikimeve Afatmesme dhe Sektorin e Bujqësisë*, që është përgjegjëse për monitorimin e zhvillimit ekonomik në territorin e bashkisë. Jep rekomandimet përkatëse për politikat ekonomike të cilat bashkia duhet të ndjekë në bazë vjetore, si dhe ndryshime të cilat mund të jenë të nevojshme në strategjinë territoriale. Mund të marrë nismën për hartimin e një plani sektorial vendor për zhvillimin ekonomik. Gjithashtu, merret drejtpërdrejt me zbatimin e programeve për zhvillimin e turizmit. Mund të hartojë një plan sektorial vendor për turizmin për të fuqizuar dhe detajuar më shumë sektorin. Monitoron situatën e zhvillimit të turizmit në Bashkinë Tropojë dhe çdo vit përgatit një raport monitorimi. Merret drejtpërdrejtë me zbatimin e programeve për zhvillimin rural dhe bujqësinë. Mund të hartojë një plan sektorial vendor për zhvillimin për të fuqizuar dhe detajuar më shumë sektorin. Monitoron situatën e zhvillimit të rural në Bashkinë Tropojë dhe çdo vit përgatit një raport monitorimi.
- *Institucionet në varësi të bashkisë Tropojë*. Secili institucion në varësi të

bashkisë Tropojë koordinon me drejtorinë e planifikimit të territorit të Bashkisë zbatimin e PPV-së si dhe të programeve përkatës. Çdo vit, drejtoritë hartojnë raportet përkatëse të monitorimit, të cilat i paraqiten bashkisë Tropojë së bashku me rekomandimet specifike dhe konkrete.

- *Njësitë administrative* koordinojnë me drejtoritë e planifikimit dhe kontrollit të territorit zbatimin e planit dhe monitorimin e tij. NJV-të ofrojnë shërbime këshilluese ndaj qytetarit.

Për ngritjen e këshillit teknik për shqyrtimin e kërkesave për leje ndërtimi

Kryetari i Bashkisë Tropojë ngre, me urdhër, grupin përbërës për shqyrtimin dhe këshillin teknik për lejet e ndërtimit. Grupi i ngritur me urdhër të kryetarit shqyrton dokumentacionin si dhe përgatit me shkrim raportin teknik së bashku me rekomandimet dhe vërejtjet përkatëse për kryetarin e bashkisë. Grupi duhet të përbëhet të paktën dhe jo vetëm nga:

- Përfaqësues i drejtorisë Ligjore (1 përfaqësues);
- Përfaqësues i sektorit të planifikimit të territorit (2 përfaqësues - njëri prej tyre kryetar i grupit të punës);
- Përfaqësues i sektorit të kontrollit të territorit (1 përfaqësues);
- Përfaqësues i sektorit të mjedisit (1 përfaqësues);
- Përfaqësues i drejtorisë së Politikave të Zhvillimit (1 përfaqësues);
- Përfaqësues i drejtorisë së shërbimeve dhe infrastrukturës (1 përfaqësues);
- Përfaqësues nga rajoni (për njësinë administrative Tropojë) ose përfaqësues nga njësia administrative ku aplikohet leja.

Grupi i punës mund të mblidhet në mënyrë periodike për shqyrtimin e kërkesave për leje në mënyrë që të respektohen afatet ligjore përkatëse. Gjithashtu, për koordinimin e grupit të punës përdoret sistemi elektronik i lejeve.

16.3 Vlerësimi i nevojave për personel dhe hapësira

Zbatimi i Planit të Përgjithshëm Vendor kërkon një qasje më realiste ndaj burimeve njerëzore që disponon sot Bashkia Tropojë. Mundësia e lartë për të patur ndërthurje dhe kombinim të kompetencave të drejtorive dhe sektorëve të ndryshëm mund të shtrojë nevojën e rishikimit të strukturës. Funksione të ndryshme, që lidhen me proceset e lejeve të ndërtimit, nxjerrin në pah domosdoshmërinë e pranisë së arkitektëve/urbanistëve/planifikuesve të kualifikuar, që do të kenë përgjegjësi kryesore në procese teknike si dhënia e përshtatshmërisë apo aplikueshmërisë së legjislacionit në projekte. Po kështu, inxhinierë ndërtimi do të duhet të vlerësojnë zbatimin e normave teknike. Për zbatimin e Planit të Përgjithshëm Vendor janë të nevojshëm një sërë ekspertësh të të gjitha fushave që kanë të bëjnë me territorin, si arkitekt, urbanist, inxhinier ndërtimi, inxhinier ujësjellës-kanalizimi, inxhinier elektrik, inxhinier mjedisi, inxhinier transporti, agronom dhe topograf etj.

Më konkretisht, Drejtoria e Planifikimit & Kontrollit të Zhvillimit të Territorit me 4 punonjës, nga të cilët aktualisht janë specialistë të sektorit të Planifikimit dhe Kontrollit të Zbatimit të Lejeve, 1 specialistë të Sektorit GIS-Kadastër, 1 të atij të Kontrollit të Zhvillimit të Territorit dhe 2 të sektorit të Mjedisit, është në nevojë të fuqizimit me staf profesional veçanërisht në sektorin e Planifikimit dhe atë të Mjedisit. Gjithashtu, shihet e nevojshme prania nën këtë drejtori e një specialisti të çështjeve juridike që lidhen me specifikat e fushës së planifikimit. Ky, mund të jetë edhe një pjesëtar i shtuar i stafit të drejtorisë ligjore, por që nëpërmjet trainimit të profilizohet veçanërisht në legjislacionin e planifikimit, projektimit dhe ndërtimit.

Po kështu, Drejtoria e Shërbimeve me sektorët e Shërbimeve, Projektimeve & Infrastruktura, Ndjekjes së Investimeve & Ndërmarrjeve, Administrimin e Pyjeve sugjerohet të ristrukturohet për të mundësuar që sektori i pyjeve të kombinohet ndoshta me atë të mjedisit në drejtorinë e planifikimit. Më tej, drejtoria e shërbimeve do të duhet të shtojë staf në sektorin e projektimit dhe infrastrukturës, sektor që do të përballlet me një territor sa kompleks aq dhe në nevojë për ndërhyrje e monitorim. Drejtoria e Politikave të Zhvillimit me sektorët e Politikave të Zhvillimit Ekonomik dhe Turizmit, Analizës-Statistikës & Planifikimeve Afatmesme dhe Sektorin e Bujqësisë, lypset të fuqizojë të tre sektorët me ekspertizë të kualifikuar në çështjet komplekse të turizmit, të planifikimeve, statistikave dhe ato të bujqësisë, që në kuadrin e zbatimit të PPV-së do të jenë fusha determinuese të zhvillimit të qëndrueshëm të territorit të bashkisë së Tropojës.

Në lidhje me integrimin e sistemit të gjeoreferencimit në dhënien e lejeve të ndërtimit dhe në planifikimin urban, bashkia e Tropojës ka siguruar një numër të konsiderueshëm specialistësh, performanca e të cilëve duhet parë gjatë procesit. Ndërkaq, është e nevojshme të përforcohet ky sektor i ri me specialistë të fushës edhe stafet e njësive administrative.

Nëse stafi i tanishëm i Bashkisë së Tropojës është një bërthamë funksionale me përvojë që garanton një proces koordinues efikas të zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, në njësitë administrative nuk ka ende specialistë të fushës së planifikimit, arkitekturës e urbanistikës. Kjo mungesë mund të reflektohet në probleme gjatë zbatimit të planit dhe projekteve të tij veçanërisht në njësi ku ka zona të ndjeshme me vlera dhe nën presion zhvillimi. Për këtë arsye, sugjerohet pasurimi i organikave, në fillim të njësive të caktuara, me specialistë arkitekt/urbanist por edhe agronom (aty ku nuk ka) apo specialist-mjedisi.

Në njësitë administrative të Tropojës (Bashkia Tropojë) vlerësohet se gjendja e hapësirave të punës ofron mjaftueshmëri sasiore. Përsa i përket gjendjes fizike dhe pajimit, bashkia e Tropojës qëndron në nivel më të lartë se njësitë e saj, edhe pse ende edhe në këtë institucion mbetet shumë për t'u përmirësuar, veçanërisht në pjesën e teknologjisë dhe pajisjeve në dispozicion të stafeve teknike. Ndërkohë, përsa i përket njësive administrative nevojiten disa ndërhyrje jo në zgjerimin e mjediseve sesa në rregullimin dhe rikonceptimin e tyre për t'i bërë më efikase e për t'u përshtatur me kërkesat e reja.

Më tej, lidhur me logjistikën që pritet të mbështesë bashkinë e Tropojës në zbatimin e PPV-së dhe kontrollin e zhvillimit të mëtejshëm të territorit, vlen të theksohet se do të nevojitet një përmirësim i kushteve të punës dhe përfundim i kapacitetit logjistik të bashkisë me mjete transporti, të nevojshme për t'i bërë të gjitha territoret e reja, të përfshirë rishtaz nën këtë bashki, të arritshme dhe menaxhueshme në kushte optimale.

DRAFT

DRAFT

17 KONSULTIME ME PALËT E INTERESUARA

DRAFT

DRAFT

17.1 Dëgjesa publike për planin e përgjithshëm dhe atë vendor

DRAFT